

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Årsredovisning 2014

Diarienummer	106-1262-2015
Kontaktperson	Karin Stridh, Länsstyrelsen i Jönköpings län,
Webbplats	www.lansstyrelsen.se/jonkoping
Fotografier	Smålandsbilder

© Länsstyrelsen i Jönköpings län 2015

Innehåll

Landshövdingen har ordet	5
Organisation.....	8
Länsstyrelsens vision och övergripande mål.....	9
Vision	9
Övergripande mål.....	9
Resultatredovisning	10
Länsstyrelseinstruktion 2 §.....	10
Övrig förvaltning	24
Återrapportering regleringsbrev.....	25
Länsstyrelseinstruktion 4§.....	28
Trafikföreskrifter	29
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	30
Länsstyrelseinstruktion 4§.....	35
Regional tillväxt	36
Återrapportering regleringsbrev.....	40
Länsstyrelseinstruktion 5§.....	50
Infrastrukturplanering	54
Hållbar samhällsplanering och boende	57
Återrapportering regleringsbrev.....	61
Energi och klimat.....	62
Återrapportering regleringsbrev.....	66
Kulturmiljö	69
Återrapportering regleringsbrev.....	73
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar.....	74
Återrapportering regleringsbrev.....	75
Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd	81
Återrapportering regleringsbrev.....	88
Länsstyrelseinstruktion 5§.....	68
Länsstyrelseinstruktion 5a§	108
Lantbruk och landsbygd	122
Återrapportering regleringsbrev.....	130
Länsstyrelseinstruktion 4§.....	140
Fiske	141
Återrapportering regleringsbrev.....	143
Folkhälsa.....	145
Återrapportering regleringsbrev.....	146
Länsstyrelseinstruktion 5§.....	146
Jämställdhet.....	152
Återrapportering regleringsbrev	159
Länsstyrelseinstruktion 5§.....	159

Nationella minoriteter och Mänskliga rättigheter	161
Återrapportering regleringsbrev	161
Länsstyrelseinstruktion 5§.....	164
Integration	166
Återrapportering regleringsbrev	170
Organisationsstyrning	174
Personaluppgifter.....	175
Året i siffror.....	177
Sammanställning över väsentliga uppgifter	190
Finansiell redovisning	192
Resultaträkning	192
Balansräkning	193
Anslagsredovisning	195
Finansiella villkor	197
Principer.....	198
Noter	199
Noter till balansräkningen	203
Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag	209
Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2014.....	210

Landshövdingen har ordet

Arbetsmarknadsläget i länet utvecklades i en positiv riktning under året. Vi kunde skönja en klar ljusning på arbetsmarknaden med en sjunkande arbetslöshet. Trots den tillfälliga stagnationen med anledning av den politiska osäkerheten under hösten slutade året med en ökad tillväxt hos företagen och en svag konjunkturuppgång. Vid utgången av 2014 låg arbetslöshetsnivån i länet på ca 7 procent, d v s cirka 1,1 procentenheter lägre jämfört med riksgenomsnittet som låg på 8,1 procent vid utgången av 2014. Under året har samverkansprojekten inom Småland, Smart Housing och Trä Småland med fokus på vidareutveckling av träindustrin, fortsatt och utvecklats.

När det gäller frågan om infrastruktur-utvecklingen i länet var den mest glädjande händelsen regeringsbeskedet om Höghastighetsbanor, Götalandsbanan och Europabanan som lämnades under Almedalsveckan. Ett besked med stort parlamentariskt stöd. Under året begåvades länet även med en ny väg 761 mellan Gamla Hjälmseryd och Stockaryd.

2014 blev också ett supervalår. I slutet av maj var det val till Europaparlamentet. Valdeltagandet i länet ökade rejält när mer än hälften av de röstberättigade deltog i valet, en ökning med 5 procentenheter, dock fortfarande något lägre än rikssiffran. Sensommaren och hösten präglades av valen till riksdag, landsting och kommun. I länet fick vi i samband med valet också nya politiska konstellationer hos en del kommuner och den 1 januari 2015 bildades Region Jönköpings län.

Under året fick länet ett kungligt besök då Prins Carl Philip den 3 juni invigde den årliga mässan Elmia Subcontractor. Ett annat intressant besök under året inträffade under vecka 24, då UNESCO med ett 100-tal delegater från olika delar av världen höll sitt årsmöte i Jönköping med Länsstyrelsen som värd. 2014 blev dessutom ett år med ovanligt många viktiga och minnesvärda jubileumsfiranden i länet.

Länsstyrelsens verksamhet

Under året fullföljde Länsstyrelsen sitt verksamhetsår och satsade ytterligare resurser på miljöarbetet, integration- och jämställdhetssamordningen samt i att höja kvaliteten och tillförlitligheten i tillsynsarbetet, utvecklingen av naturtillgångar och servicen och stödet till företag och landsbygd i länet. Vår ledstjärna under året har varit att fortsätta driva en optimal och ändamålsenlig verksamhet, där brukarna får ett respektfullt bemötande och en relevant service och att personalen trivs och utvecklas i arbetet och ser Länsstyrelsen som en attraktiv arbetsgivare.

Även den sedan flera år pågående administrativa samverkan inom länsstyrelsevärlden har fortsatt på ett bra sätt. Länsstyrelsen har inom ramen för sin vision och sina regeringsuppdrag och i samverkan med näringslivsorganisationer, kommuner, Landstinget, Regionförbundet, arbetsmarknadens parter och Högskolan fortsatt verka och aktivt deltagit i arbetet med att stärka och utveckla länets attraktionskraft.

Nöjdare brukare och intressenter

Den senaste undersökningen som gjordes bland våra brukare och intressenter under hösten 2014, visar att Länsstyrelsen uppfattas som kompetent och ansvarstagande och har ett gott bemötande. Resultatet för årets verksamhetsområden är att mer än 70 procent av brukare och samarbetspartner inom de undersökta områdena¹ är mycket nöjda med sina kontakter med Länsstyrelsen. Att kombinera rollerna som tillsynsmyndighet, där det är viktigt att vi konstant fattar rättssäkra beslut, samtidigt som vi har som mål att vara lyhörda, pragmatiska och

¹ 28261 Djurskyddskontroll, normalkontroller, 402 Detaljplaner, 851 Integration, 525 Samråd enligt 12 kap 6§ miljöbalken, 28231 Förprovning djurstallar, 700 Länsamordning ANDT, 705 Alkohol och tobak samt 4032 Överklagade lovärenden

serviceinriktade samhällsbyggare är inte alltid enkelt. Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt för att bli en ännu mera serviceinriktad och möjlighetsgörande organisation.

Länsstyrelsen har i detta avseende tagit många steg framåt och är på god väg, men har fortfarande fokus på att förbättra och jobbar med förenklingar inom alla sina verksamhetsområden.

Medarbetare

Under 2015 genomgick cheferna inom Länsstyrelsen ett ledarutvecklingsprogram med ett lyckat resultat.

I slutet av året genomförde vi en medarbetarundersökning som till vår stora glädje resulterade i att vi återigen fick ett mycket bra resultat när det gäller total nöjd medarbetarindex, ett bland de bästa resultaten för liknande organisationer. Den visade att arbetsmiljön och trivseln överlag är mycket god i myndigheten. Resultatet visade bland annat att de flesta av dem som hade deltagit i undersökningen var nöjda med sin arbetsmiljö och sina arbetsuppgifter, vilket är positivt för framtida rekryteringar och kompetensförsörjning. Även här har vi identifierat områden som vi ska åtgärda och bli ännu bättre på.

Landsbygdsutveckling

Inom Länsstyrelsens breda verksamhet och ansvarsområden har särskilda insatser gjorts på att utveckla landsbygden och företagandet i Jönköpings län. Inom länet har Länsstyrelsen bland annat arbetat med att inom ramen för den nationella strategin summera arbetet med Landsbygdsprogrammet avseende perioden 2007-2013. Ett program som under programperioden bidrog till över en miljard i totalsatsningar för landsbygdsutvecklingen i länet. Under året pågick även ett arbete med att förbereda för det kommande Landsbygdsprogrammet avseende perioden 2014-2020. För att skapa större delaktighet och för att få fram ett bättre regionalt underlag startades under året ett partnerskap under ledning av landsbygdsavdelningen på Länsstyrelsen med representanter från olika berörda intressenter i länet. Länsstyrelsen ser fram emot programperioden 2014-2020 med förhoppningen om att det nya Landsbygdsprogrammet ska vara ytterligare ett bidrag till

att skapa framtidens landsbygd, där fler människor vill bo, leva och verka.

Natur

I december 2014 beslutade Länsstyrelsen om att fastställa nya strandskydd rörande ett flertal sjöar i länet. Arbetet för framtagande av de nya strandskydden hade pågått sedan sommaren 2009. Uppdraget genomfördes på uppdrag av regeringen bland annat med anledning av att de existerande strandskydden i landet hade varit gällande sedan 1975 och behövde ses över. Länsstyrelsen i Jönköpings län beslutade att strandskyddet för 26 sjöar av drygt 40 sjöar som tidigare haft ett utvidgat strandskydd ska upphävas. Eftersom den naturliga påverkan av bränder i skogslandskapet och därmed tillgången till många värdefulla arter i skogen har sedan 1700-talet minskat, genomförde Länsstyrelsen en naturvårdsbränning under året. Naturvårdsbränningen genomfördes i samarbete med länsstyrelserna i Kalmar, Kronoberg, Östergötland och Södermanland för att skapa en naturlig miljö för en del sällsynta eller akut hotade arter i skogen. I september 2014 beslutade Viltförvaltningsdelegationen att föreslå Naturvårdsverket att miniminivåerna för vargföröryngringar i länet ska vara noll, med motiveringen att konsekvenser och förvaltningsverktyg först behöver utredas och beaktas.

Miljö och samhällsbyggnad

Under året har Länsstyrelsen genomfört flera utbildningsinsatser riktade till kommunerna, bland annat rörande fysisk planering av förorenade områden. Ytterligare en utbildningsdag genomfördes med deltagare från länets kommuner. Nätverket Renare Mark höll sitt stora årliga vårmöte med temat "Hållbar stadsutveckling", med 250 deltagare inom efterbehandlingsområdet i Jönköping, där Länsstyrelsen var delarrangör. Vidare har Länsstyrelsen haft ett projekt med syfte att få större kulturmiljöfokus i den kommunala planeringen. Projektet genomfördes bland annat genom tre seminarier, varav ett i exkursionsform med många deltagare från kommunerna.

Utveckling

Under året fortsatte arbetet inom Klimatrådet under ledning av Länsstyrelsen emot visionen ett plusenergilän 2050 och tog många steg framåt. Inom ramen för Klimatrådet färdigställdes två strategier som fastställdes efter att ha remissats hos alla berörda organisationer i länet. Men det mest unika i sammanhanget var landets första Klimatvecka på länsnivå som organiserades under maj med Klimatrådet som huvudman. Det blev en riktig succé, där vi kunde lyfta fram det stora engagemanget hos länets olika aktörer. Klimatveckan ledde till stor uppmärksamhet även utanför länets gränser och många lyfte fram länets klimatarbete som en förebild. Även arbetet med miljö kvalitetsmålen med bred samverkan med olika interna och externa aktörer fortsatte under året. Under året har även arbetet med samordning av integration och jämställdhetsfrågor tagit några steg framåt. När det gäller jämställdhet ser vi en sakta men säker positiv utveckling. T.ex. ökade antalet kvinnliga kommunstyrelseordförande i samband med valet från att vara 0 procent till ca 40 procent. Även när det gällde integrationsfrågor och hantering av nyanlända gjordes ett stort arbete under året samtidigt som det återstår en del att göra innan vi har lyckats hela vägen till det rörliga målet.

Organisation

Länsstyrelsens kompetenta och engagerade chefer och medarbetare fortsatte med att aktivt bidra till utvecklingen av verksamheten med målet att leva upp till brukarnas, samverkansparters, näringslivet och medborgarnas behov. Även i år, liksom tidigare år, bidrog Länsstyrelsens välutvecklade målstyrningsprocess till en positiv utveckling av verksamheten.

Emot en spännande framtid

Länsstyrelsen ska fortsätta vara en aktiv del i utvecklingen av Jönköpings län och i vissa avseenden även vara en pådrivande kraft. Alla som kommer i kontakt med Länsstyrelsen ska känna att de får ett korrekt och respektfullt bemötande och att de ärenden som hanteras sker på ett rättssäkert sätt. Med det som grund och tillsammans med engagerade och kompetenta medarbetare har vi förutsättningar att fortsatt vara aktiva och offensiva och i samverkan med andra aktörer bygga ett framgångsrikt och attraktivt län för människor och företag såväl regionalt som nationellt. Vår målsättning är att fortsatt ha fokus på att fullfölja våra befintliga och framtida uppdrag.

I Jönköpings län arbetar Länsstyrelsen efter värdeorden professionell, samverkande och engagerad. Värdeorden är vår ledstjärna och ska genomsyra våra relationer med samverkanspartner, näringslivet, medborgarna, den nya regionen och kommunerna.

Tillsammans utvecklar vi länet framåt till gagn för nuvarande och kommande generationer!

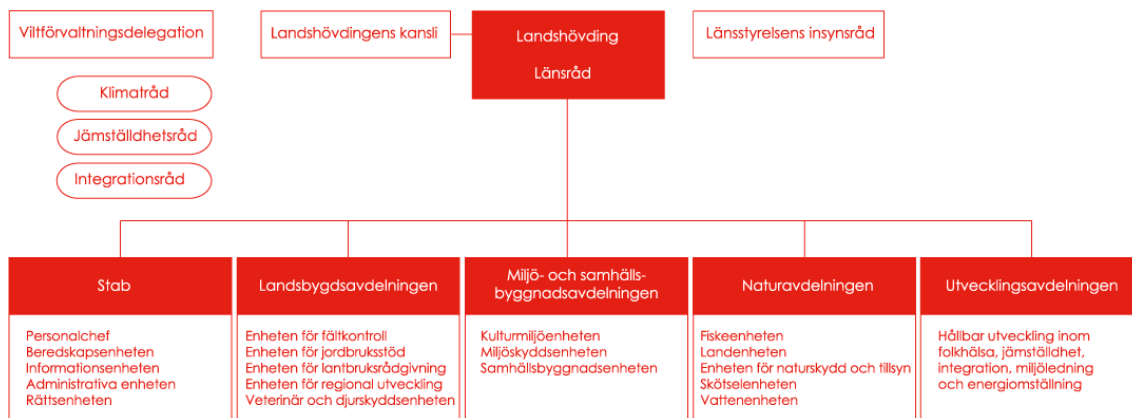
2014 fick Länsstyrelsen i Jönköpings län ytterligare ett lyckat verksamhetsår. Jag vill därför passa på att tacka alla medarbetare och chefer inom organisationen vars kompetenta insatser och engagemang gjorde det hela möjligt.

Jönköping i februari 2015

Minoo Akhtarzand
Landshövding

Organisation

Länsstyrelsens organisation 2014-12-31.

Länsstyrelsens vision och övergripande mål

Vision

Jönköpings län ska vara ett av landets mest framgångsrika län. Genom samverkan med andra bidrar Länsstyrelsen till att skapa förutsättningar för ett attraktivt län för alla att leva, verka och utvecklas i.”

Övergripande mål

- Länsstyrelsen ska vara en myndighet som har goda relationer med uppdragsgivare, samverkansparter och medborgare.
- Länsstyrelsen ska garantera rättssäker myndighetsutövning och ett respektfullt bemötande.
- Länsstyrelsen ska ha en ekonomi i balans.
- Länsstyrelsen ska ha ett öppet arbetsklimat med engagerad och kompetent personal.
- Länsstyrelsen ska vara pådrivande i arbetet för hållbar utveckling.

Resultatredovisning

Resultatredovisningens ordningsföljd följer den av länsstyrelserna gemensamt beslutade verksamhets- och ärendestrukturen, (VÅS), som används för länsstyrelsernas ärende- och ekonomiredovisning. Varje verksamhetsområde inleds med likvärdiga prestations- tabeller där utvecklingen av årsarbetskrafter, verksamhetskostnader, ärendehantering och bidragutbetalningar presenteras samt i förekommande fall utfall av brukarundersökningar. Tabellerna följs inom de flesta områden av kommentarer till de redovisade värdena samt kommentarer till andra väsentliga prestationer inom sakområdet. Därefter följer åiterrapporteringen av de regleringsbrevsuppdrag som ska åiterrapporteras i årsredovisningen och som avser det aktuella verksamhetsområdet.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

I regleringsbrevet för 2014 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

Vid redovisning av länsstyrelsernas uppgifter som avses i 2 § första - tredje styckena förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion ska myndigheten inte tillämpa 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats vad gäller volym och kostnader.

Vad gäller fördelningen av verksamhetens totala intäkter och kostnader i resultatredovisningen enligt 3 kap. 2 § jämfört med 3 kap. 1 § tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län. Detta innebär ett undantag från kravet att redovisa intäkter.

Länsstyrelseinstruktion 2 §

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Indikatorer

Åiterrapporteringen av de nationella målen genomslag i länet görs genom indikatorerna som är placerade under respektive verksamhetsområde. Länsstyrelsen kommenterar och analyserar i årsredovisningen förändringar av indikatorvärden och relaterar dessa till Länsstyrelsens insatser och resultat. Det övergripande syftet är att visa på hur de nationella målen får genomslag i länet samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsen i Örebro län fick genom regleringsbrev för 2011 och 2012 i uppdrag att samordna arbetet med att utarbeta enhetliga indikatorer, som beskriver hur resultat förhåller sig till målet att nationella mål ska få genomslag i länen, samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Uppdraget redovisades till regeringskansliet i juni 2011 resp. juni 2012. Därefter tog regeringen beslut om att de föreslagna indikatorerna skulle användas första gången i årsredovisningen för 2012.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsen är regeringens regionala företrädare vilket innebär att det statliga helhetsperspektivet samt sektorsövergripande arbetssättet genomsyrar myndighetens verksamhet. Länsstyrelsen har en särskild ställning genom rollen som samordnare av olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser. Uppdraget att samordna utförs på flera olika sätt men fokus ligger på en tydlig och ändamålsenlig samverkan med berörda aktörer.

Länsledningen samlar ledningarna för övriga statliga myndigheter med verksamhet i länet två gånger per år. Det är alltid god uppslutning på dessa möten. Vid samlingarna informeras om aktuella frågor för respektive myndighet och det förs också diskussioner kring olika strategiska frågor. Mötena ger en god orientering kring de olika myndigheternas uppdrag och förutsättningar samt ger möjlighet till samverkan inom olika områden till nytta för länets utveckling.

En allt större del av Länsstyrelsens verksamhet sker i nära dialog och samverkan med medborgare och berörda intressenter. Syftet med samverkan är att åstadkomma förankring och utveckling samt att få bra beslutsunderlag för långsiktigt hållbara beslut. I vissa frågor verkar Länsstyrelsen i Jönköpings län inom ett antal råd, samtliga med landshövdingen som ordförande. Råden kan ha olika geografiska ansvarsområden, ibland omfattar verksamheten Jönköpings län och i vissa fall större regioner. I rådsorganisationen möts företrädare för olika samhällsintressen; myndigheter, länets kommuner, Region Jönköpings län, näringsliv och intresseorganisationer. Tre av dessa råd, Klimatrådet, Integrationsrådet samt Jämställdhetsrådet har inrättats av Länsstyrelsen och landshövding Minoo Akhtarzand utser rådets ledamöter samt de underliggande arbets- och fokusgrupperna.

Länsstyrelsen samarbetar med aktörer även utanför länsgränsen när arbetet bedöms ge ett mervärde till länet, eller främjar och bidrar till ett helhetsperspektiv för staten. Mot den

bakgrunden deltar Länsstyrelsen i samverkan med nationella myndigheter och verk, nätverk och arbetsgrupper, delegationer och kommittéer med flera exempel. Även inom länsstyrelsefären har Länsstyrelsen i Jönköpings län en mycket aktiv roll. Under året har länsstyrelserna gemensamt och i samverkan med centrala myndigheter organiserat förvaltningen av olika stödssystem. Särskilt inom **förvaltningen av miljödata (MIT)** har Länsstyrelsen i Jönköping ett stort uppdrag med att både leda förvaltningen av ett antal nationella system och även utgöra gemensam stödresurs för handläggare på andra länsstyrelser. Länsstyrelsen har också det nationella samordningsansvaret för länsstyrelsernas **integrationsarbete**.

Nedan följer ett urval av exempel som belyser Länsstyrelsens uppdrag att arbeta sektorsövergripande och samordnande med att verka för att nationella mål får genomslag i länet och samtidigt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar.

Klimat och energi

Klimatrådet som bildades år 2011 är ett samverkansorgan för aktörer i Jönköpings län som har engagemang och påverkansmöjlighet och är pådrivande i klimat- och energiarbetet. Landshövdingen är ordförande i Klimatrådet och utser ledamöterna i rådet och dess underorganisationer för ett år i taget. Ledamöterna i Klimatrådet innehar ledande positioner inom sina organisationer och företräder dessa i olika sammanhang och har därför goda möjligheter att verka för den inriktning som fastställs i Klimatrådet. Under år 2014 har två omfattande åtgärdsprogram arbetats fram med mer än 60 åtgärder för perioden 2015 – 2019 och en rad andra insatser har genomförts. Bland annat har Klimatpriset delats ut för tredje gången, landets första Klimatveckan har genomförts med över 1 500 deltagare och tidningen +E har delats ut till alla länets hushåll för tredje året.

Integration

Jönköpings läns **Integrationsråd** leds av

landshövdingen och har en bred representation med 28 ledamöter från offentlig och idéburen sektor. Rådet bildades under våren 2013 och är en viktig arena för samverkan inom integrationsområdet. Arbetet i rådet och i de underliggande fokusgrupper har intensifierats under 2014. Flera fokusgrupper har startat upp sitt arbete, vidare har även länets integrationsstrategi antagits efter att ha remissbehandlats av ett fyrtiotal organisationer. Integrationsrådet har samlats tre gånger under året och beredningsgruppen har haft totalt åtta möten under året.

Jämställdhet

I uppdraget med att föra ut den nationella jämställdhetspolitiken har Länsstyrelsen under året haft fokus på **Jämställdhetsrådet** och den organisation som finns runt rådet. Arbetet samordnas av Länsstyrelsen och Landshövdingen är ordförande. Rådet har under årets fyra möten följt arbetet i fokusgrupperna, lyssnat till föreläsningar och haft erfarenhetsutbyten. Fokusgrupperna arbetar med jämställdhet med fokus på specifika ämnesområden och har, med stöd från Länsstyrelsens personal, bland annat samlat in och sammanställt statistik, anordnat konferenser och utbildningar, gjort studiebesök, spridit information och planerat ett rundabordsamtal med politiker och andra i ledande positioner i länet.

Krisberedskap

Länsstyrelsen spelar en central roll inom länets regionala krissamverkan, ”F-samverkan”. I länet finns ett **Regionalt krishanteringsråd** som leds av landshövdingen och består av ledande företrädare från respektive deltagande aktör. Krishanteringsrådets roll är att fatta beslut om strategisk inriktning och ta ställning till de förslag och frågor som styrgruppen för F-samverkan lyfter upp till rådet. Rådet sammanträder minst en gång per mandatperiod. Länsstyrelsen är sammankallande både för Krishanteringsrådet och styrgruppen för F-samverkan. I F-samverkan ingår landstinget, polismyndigheten, SOS Alarm, försvarsmakten (samt adjungerande efter behov, t.ex. Trafikverket med flera). Syftet är att fördjupa samverkan mellan myndigheter och

samverkande organisationer och företag samt stärka samhällets beredskap före, under och efter en kris eller olycka. Styrgruppen för F-samverkan har träffats fyra gånger under 2014.

Ett annat område där Länsstyrelsen samverkar med försvarsmakten är **Försvarsmaktsråd Småland**. Rådet är bildat för ömsesidig nytta och samverkan som stärker Försvarsmaktens fortsatta tillväxt, och samtidigt bidrar till en positiv samhälls- och näringslivsutveckling i Jönköpings län och hela Småland. Landshövdingen är ordförande för rådet som består av företrädare för försvarsmakten, Regionförbundet, företagare, kommuner, Högskolan i Jönköping, Arbetsförmedlingen och Handelskammaren.

Infrastruktur och samhällsplanering

Länsstyrelsen samverkar med Trafikverket i olika former, bland annat finns ett gemensamt arbete kring bevarande av vägminnen (kulturmiljöfrågor), en väl utvecklad samverkansmodell kring planeringsfrågor genom de så kallade vägmötena som hålls en gång per månad. Vidare har Trafikverket bildat ett antal **Godstransportråd** i landet med representation från offentliga sektorn och näringslivet. I det småländska rådet är landshövding Minoo Akhtarzand ordförande. Vid dessa möten diskuteras aktuella vägärenden med syfte att förenkla och effektivisera projekten. Samverkan med Lantmäteriet sker för att utveckla de olika rollerna i samhällsplaneringen. Möten hålls två gånger om året, och vikten av denna samverkan har accentuerats i och med plan- och bygglagens nya regler om genomförandebeskrivningar, där de fastighetsrättsliga frågorna fått en utökad roll i plangenomförandet. Samverkan sker också i frågor kring innehållet i den digitala registerkartan.

Naturvård, miljöskydd och kulturmiljövård

Det sker i olika former en kontinuerlig samverkan med framförallt sektorsmyndigheter, främst Riksantikvarieämbetet (RAÄ), Boverket, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten samt Naturvårdsverket.

Samverkansformerna med Skogsstyrelsen utvecklas kontinuerligt inom natur- och kulturmiljöområdet. Länsstyrelsen deltar i Skogsstyrelsens sektorsråd på både distrikts- samt regionnivå och löpande samråd sker i frågor som rör bland annat områdesskydd. Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen har också en särskild arbetsgrupp för vattenhänsynsfrågor och samverkar i den trädinventering som Skogsstyrelsen tillsammans med Arbetsförmedlingen svarar för, och där Länsstyrelsen med stöd från landsbygdsprogrammet erbjuder bidrag till trädvård. Vidare drivs samverkansprojekt med Havs- och vattenmyndigheten och Vattenmyndigheterna inom ramen för åtgärdsprogrammet för vattenförvaltningen.

Det har även utarbetats en samverkansmodell som tillämpas för samverkan mellan länsstyrelserna och Riksantikvarieämbetet. Länen i södra Sverige bedriver sedan några år ett kunskapsuppbyggnadsprojekt kring kulturvärden knutna till vatten tillsammans med RAÄ och Vattenmyndigheterna. Under året färdigställdes kunskapsöversikter över kända kulturlämningar för huvudavrinningsområdena i Södra Östersjön och kompletterande inventeringar påbörjades.

Vätternvårdsförbundet är en plattform för samverkan kring frågor som rör vattenvård i Vättern. Under året har vattenskyddsområde för Vättern och eventuell gruvetablering varit frågor som förbundet hanterat. Medlemmar i förbundet är kommuner, landsting, företag, länsstyrelser, intressesammanslutningar och andra organ som nyttjar, påverkar eller utövar tillsyn över Vättern. Vid förbundsstämman utses en styrelse med minst 15 ledamöter samt suppleanter, valda på två år. Styrelsen har sitt säte i Jönköping. Länsstyrelsen leder också ett samverkansråd för vattenförvaltningen i Jönköpings län. Länsstyrelsen kallar till ett par möten per år och antalet organisationer och myndigheter som deltar är åtta stycken. Deltagande myndigheter/organisationer är Länsstyrelsen, fyra av länets kommuner, LRF, Södra skogsägarna och Emåförbundet.

Viltförvaltningsdelegationen är ett organ som på uppdrag av regeringen inrättats vid

samtliga länsstyrelser för samverkan i frågor kring länets viltförvaltningen. Landshövdingen är ordförande och i delegationen återfinns företrädare för 13 olika organisationer, som representerar bland annat jakt, skogsbruk, friluftsliv och naturvård, Landstinget och Polismyndigheten.

Inom naturvårdsområdet finns ett flertal samrådsgrupper som leds av Länsstyrelsen. Årligen anordnas en länsnaturkonferens samt en länsvattendag, där den primära målgruppen är länets kommuner, markägarorganisationer och ideella organisationer. Deltagarantalet uppgår till mellan 20-100 personer. För ett urval av skyddade områden finns särskilda skötselråd som leds av Länsstyrelsen för samråd och information om skötseln. I råden ingår ofta kommuner, markägare, närboende, ideella organisationer samt markägarorganisationer. Länsstyrelsen i Jönköpings län har i likhet med andra länsstyrelser tagit initiativ till att bilda en **samrådsgrupp för biologisk mångfald**. Deltagarna representerar Landstinget, Regionförbundet, Länsmuseum, Skogsstyrelsen, Trafikverket, LRF, Södra, Naturskyddsföreningen, Destination Jönköping (Biosfärområde Östra Vätterbranterna) och kommunerna (i form av representanter från en stor (Jönköping) och en liten (Nässjö) kommun). Samrådsgruppen har fyllt en mycket viktig funktion för att samordna frågor som rör exempelvis grön infrastruktur och landskapsstrategi.

En viktig del av arbetet med miljömål och EU:s vattenförvaltning är restaurering av vattendrag. Detta arbete bedrivs i samverkan med bland annat länets kommuner, markägarorganisationer, fiskevårdsföreningar, konsulter och lokal markägare.

Länsstyrelsen är medlem i **Nätverket Renare Mark** som består av olika aktörer inom arbete med förorenade områden. Nätverket har en viktig roll för samhällets gemensamma ansvar för frågan genom att bidra till samverkan inom sakområdet, driva kunskapsläget framåt och verka för att nya och hållbara tekniker görs kända och tillämpbara. Andra statliga myndigheter inom nätverket är Naturvårdsverket, SGI och

SGU. Årligen arrangeras ett vårmöte då det fokuseras på ett specifikt tema. Länsstyrelsen ingick i arrangörsguppen när vårmötet 2014 hölls i Jönköping.

Fiske

Inom ramen för vårt samordningsansvar avseende förvaltningen av fisket och fiskresursen i Vättern har Länsstyrelsen bland annat varit drivande i arbetet med att, i bred samverkan med andra regionala aktörer (kommuner, regionförbund, företagare etc.), ta fram en ny utvecklingsstrategi för fisk och fiske i Vättern. En viktig del av förvaltningen är fisketillsyn där en god samverkan har utvecklats mellan länsstyrelsernas samordnade fisketillsyn i Vättern, polisen och sjöpolisen, vilken nyttjas i hög grad inte minst under det intensiva kräftfisket.

Länsstyrelsen har under året deltagit i slutförandet av ett större samverkansprojekt kopplat till utvecklingen av fritidsfiske och fisketurism i länet. Deltagande organisationer har varit bland annat länets kommuner, Smålands Turism, fiskevårdsföreningar och turistföretagare. Länsstyrelsen har också haft ansvar för att i samverkan med övriga länsstyrelser, Jordbruksverket samt Havs- och Vattenmyndigheten utveckla den nationella webbportalen Svenska fiskeregler där alla nationella regler för fritidsfiske som gäller i svenska havsområden och landets fem största insjöar (Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren och Storsjön) kan sökas via digital karta. Arbetet har bedrivits i samråd med Sportfiskarna, Fiskevattenägarna samt Sveriges Kust- och insjöfiskares Organisation.

Landsbygd

Länsstyrelsen i Jönköpings län har sedan länge ett väl fungerande samarbete med Jordbruksverket som successivt utvecklats och breddats till flera verksamhetsområden. Myndigheterna har formaliserat det rent operativa samarbetet i ett treårigt avtal som sträcker sig fram till och med 2015, med syftet är att främja ett mer långsiktigt samarbete med utbytande av resurser för att öka de båda myndigheternas effektivitet. På uppdrag av Jordbruksverket och inom ramen för avtalet har Länsstyrelsen under fältsäsongen 2014 genomfört ajourhållning av

blockdatabasen inom jordbruksstödsadministrationen i Kalmar samt Jönköpings län. Vid sidan av det ordinarie ajourhållningsarbetet har Länsstyrelsen under året genomfört ett omfattande inventeringsarbete av jordbruksblock med betesmark inom projektet Block 2015. Införandet av en ny betesmarksdefinition 2015 kräver att ett stort antal betesmarksblock besöks i fält. Även detta arbete har genomförts i såväl Kalmar län som i Jönköpings län. Under övriga delen av året har Länsstyrelsen utfört ajourhållningsarbete i form av skärminventering åt Jordbruksverket. Flera medarbetare har även handlagt överklagningsärenden på Jordbruksverket. Länsstyrelsen deltar även aktivt med flera medarbetare i förberedelserna av den nya jordbrukspolitiken 2014-2020. Arbetet bedrivs sedan hösten 2011 inom den nationella projektet ProCAP.

Länsstyrelsen har arbetat intensivt under året med förberedelserna inför programperioden 2014-2020 för landsbygdsprogrammet samt havs- och fiskeriprogrammet. En regional handlingsplan har utformats som innefattar båda programmen, och som bland annat utgår från den SWOT-analys för länets landsbygd som Länsstyrelsen tog fram under 2013/2014. Av handlingsplanen framgår länets förutsättningar och behov samt urvalskriterier för den kommande programperioden. För att få en bred förankring samt för att säkerställa kriteriernas kvaliteten har urvalskriterierna för investeringsstöd, projektstöd samt miljöinvesteringar framtagits i gemensamma arbetsgrupper med bred representation från Länsstyrelsen samt Regionförbundet. Den regionala handlingsplanen ska även jämställdhetsintegreras och Länsstyrelsen i Jönköpings län deltar i en grupp som är initierad av Jordbruksverket, och som arbetar för att ta fram konkreta sätt att jämställdhetsintegrera handlingsplanen och landsbygdsprogrammet. Målsättningen är att öka jämställdheten under programperioden 2014-2020. För att landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet ska bli väl förankrade och kunna genomföras med gott resultat har ett partnerskap etablerats i länet där drygt 20 berörda organisationer från länet deltar på regelbundna möten som Länsstyrelsen kallar till. Partnerskapet har

träffats fyra gånger under 2014 och kommer fortsatt att sammanträda vid fyra till fem tillfällen per år under den kommande programperioden. Den regionala handlingsplanen har under framtagningen varit föremål för flera remissrundor till

partnerskapet. Partnerskapet kommer tillsammans med Länsstyrelsen besluta om eventuella utlysningar, delta vid de årliga revideringarna av urvalskriterier inom landsbygdsprogrammet samt revidering av den regionala handlingsplanen.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

TILLSTÅNDET I LÄNET

Näringsliv och konjunktur

Ett bra företagsklimat och positiva attityder till företagande är viktiga frågor för ett län. För Jönköpings län stämmer båda beskrivningarna in väl. Att företagsklimatet är bra bekräftas av undersökningen ”lokalt företagsklimat” som görs varje år av Svenskt Näringsliv. Under år 2014 var tolv av länets tretton kommuner bland de 100 bästa kommunerna i landet och sju av kommunerna finns med bland de 50 bästa. En bidragande orsak till det goda företagsklimatet i länet bedöms vara den positiva attityden till företagande. Att allmänheten och politikerna är positivt inställda till företagande är inte bara en styrka utan också en bra grund för framtida möjligheter till företagande och jobbskapande. Andelen personer som är verksamma i företag är lägre i Jönköpings län än vad genomsnittet är för Sverige, dock är ökningen för kvinnor näst högst i Sverige. Det är dock få unga personer i länet som är verksamma i företag.

Av länets företag betecknas 98,9 procent som små. De dominerande branscherna är handel, byggverksamhet samt tillverkning. Andelen företag verksamma inom handel och tillverkning är betydligt högre i Jönköpings län jämfört med riksgenomsnittet. Andelen kvinnliga företagsledare är lägre i Jönköpings län jämfört med riksgenomsnittet. I Jönköpings län tror en större andel företag jämfört med riksgenomsnittet på ökad lönsamhet och ökat antal anställda på tre års sikt. Bland de hinder som företagen anger för att kunna rekrytera medarbetare med rätt kompetens dominerar brist på kompetens, brist på yrkeserfarenhet samt brist på

utbildning. Företagen i Jönköpings län upplever dessa hinder i större utsträckning är riksgenomsnittet.

Arbetsmarknad

Arbetslösheten i Jönköpings län har länge varit lägre än för Sverige som helhet. Länets långsiktigt goda utveckling förklaras i hög grad av historiskt starka regionala arbetsmarknader där småskaligt industriföretagande och kreativt entreprenörskap utgjort grundbulten.

Sedan hösten 2013 har arbetsmarknadsläget tydligt förbättrats i länet. Arbetslösheten har minskat för både kvinnor och män varje månad sedan november 2013, i jämförelse med samma period året innan. Arbetslösheten minskar i något snabbare takt för kvinnorna. Den totala arbetslösheten uppgick i slutet av december månad till 7 procent i förhållande till den registerbaserade arbetskraften. Motsvarande siffra för riket i sin helhet var 8,1 procent. Jönköpings län har Sveriges fjärde lägsta arbetslöshet.

Arbetslösheten varierar mellan länets kommuner. Lägst arbetslöshet har Habo kommun med 3,3 procent att jämföra med Nässjö kommun som med 9,7 procent har länets högsta arbetslöshet. Habo kommun har den nionde lägsta arbetslösheten bland Sveriges 290 kommuner och det är unikt på så sätt att kommunen inte ligger i direkt anslutning till en storstadsregion, vilket övriga kommuner i toppen gör. Under året har arbetslösheten minskat i samtliga länets kommuner utom Sävsjö och Gnosjö. Mest har arbetslösheten minskat i Aneby och Tranås.

Arbetslösheten bland unga, 18-24 år uppgick i slutet av december månad till 12,7 procent, en minskning med 15,5 procent jämfört med samma månad 2013. Jönköpings län har den fjärde lägsta ungdomsarbetslösheten av alla län och ligger långt under riksgenomsnittet som är 14,8 procent.

Under år 2014 skedde en minskning av antalet varsel. Antalet varslade personer har inte varit så få i länet sedan 2007.

Befolkningsutveckling

Befolkningsökningen har varit lägre i Jönköpings län än i Sverige som helhet under 2000-talet och andelen personer över 65 år har ökat under de senaste fem åren. Det medför bland annat att behovet av arbetskraft som ska ersätta dessa efter pensionering kommer att intensifieras. I enlighet med prognoserna kommer behovet fortsätta att öka även under kommande år.

Utbildning

Utbildningsmöjligheterna i länet är goda. Jönköpings fyra fackhögskolor, Högskolan för lärande och kommunikation, Internationella Handelshögskolan, Jönköpings Tekniska högskola samt Hälsohögskolan erbjuder ett brett utbud av akademiska utbildningar och är samtidigt stora aktörer inom yrkeshögskoleutbildning, YH. Generellt är utbildningsnivån relativt låg i Jönköpings län. Den under många år goda tillgången på arbetstillfällen inom mindre och medelstora industri- och tillverkningsföretag har medfört att det inte alltid varit nödvändigt att fullfölja en gymnasieutbildning och ännu mindre att skaffa sig en akademisk utbildning på högskolenivå för att få arbete.

Bostäder

Länsstyrelsen har under året följt upp bostadsförsörjningsfrågan i länet. Den inledande bostadsmarknadsenkäten med den uppföljande bostadsmarknadsanalysen visar tydligt behovet av nybyggnation av hyreslägenheter i länet.

Länsstyrelsens arbete enligt det så kallade hemlöshetsuppdraget har inarbetats i analysen. Som helhet visar Länsstyrelsens arbete att det krävs ett brett samarbete med

utökat mandat från olika kommunala förvaltningar och politiska organ liksom bostadsbolagen för att kunna åstadkomma en väl fungerande bostadsmarknad.

Infrastruktur

De lokala arbetsmarknadernas storlek spelar en viktig roll för länets konkurrenskraft, tillväxt och välbefinnande. Ett snabbare, effektivare, mer tillgängligt och hållbart transportsystem skapar bättre förutsättningar för en bredare arbetsmarknad och ett utvecklat näringsliv. Jönköpings län består i dag av fyra lokala arbetsmarknader, men för stora grupper är arbetsmarknaderna i länet mindre och mer geografiskt begränsade. Ett prioriterat arbete är att öka tillgängligheten för samtliga grupper.

Tillgängligheten i transportsystemet kan förbättras på många olika sätt. Genomförandet av de långsiktiga infrastrukturplanerna är viktiga åtgärder. Under våren 2014 fastställdes på både nationell och regional nivå de nya långsiktiga transportplanerna för planperioden 2014-2025. I arbetet med de långsiktiga planerna har länets kommuner, Landstinget och Regionförbundet aktivt strävat efter att få tillstånd strategiska satsningar på det regionala järnvägsnätet. I och med fastställandet av de långsiktiga planerna finns nu ett antal angelägna järnvägsinvesteringar planerade i närtid. Det gäller bland annat fjärrstyrning av sträckan Värnamo, Vaggeryd, Jönköping/-Nässjö, höjd hastighet och samtidig infart på Jönköpingsbanan samt nya mötesstationer vid Hörle och Båråmo.

Planerna omfattar även ett antal mycket angelägna vägsatsningar, främst riksväg 26 mellan Månseryd och Mullsjö, riksväg 40 mellan Nässjö och Eksjö med förbifart Eksjö samt riksväg 32 mellan Sunnerånga och Marbäck.

Under sommaren 2014 presenterade regeringen en satsning kallad Sverigebygget som bland annat innehåller byggandet av nya stambanor för höghastighetståg samt kraftigt ökat bostadsbyggande. Sverigebygget är ett viktigt steg i rätt riktning för Jönköpings län som under lång tid arbetat för nya stambanor mellan Stockholm – Göteborg och

Stockholm – Malmö med Jönköping som ett naturligt nav i mitten.

Bredband

Visionen för länets **Regionala Digitala Agenda**, ReDA, är att Jönköpings län ska präglas av ett högt IT-användande, vilket gynnar en hållbar regional utveckling. Det övergripande målet för regionen är att få en gemensam agenda med samsyn kring prioriteringar. ReDA ska utformas i linje med den regionala utvecklingsstrategin för Region Jönköpings län mot 2025, RUS, och bearbetas parallellt med framtagandet av strategins handlingsplaner. Framtagandet av ReDA har skett i samverkan mellan Länsstyrelsen, Regionförbundet, Landstinget och länets kommuner. Hösten 2014 skickades ReDA ut på remiss i länet med en remisstid fram till den 1 februari 2015.

I ReDA-arbetet ansvarar Länsstyrelsen särskilt för frågorna kring bredbandsutbyggnaden. Bedömningen är att en fortsatt kraftig bredbandsutbyggnad i länet är av stor betydelse för landsbygdens utveckling och den regionala tillväxten. Länsstyrelsen bedömer inte att en utbyggnad av bredband i länets glesare områden kommer att kunna ske på rent kommersiella grunder och Länsstyrelsens möjlighet att bidra med medel för bredbandsutbyggnad är därmed avgörande för att hela länet ska ha tillgång till effektivt bredband. Under år 2014 har flera insatser genomförts för att marknadsföra och informera om stödet i det nya landsbygdsprogrammet. Efterfrågan på information om bredbandsstödet är mycket stort och Länsstyrelsen bedömer att de medel som enligt fördelningsnyckeln ska tilldelas länet tyvärr inte kommer att räcka ens för efterfrågan under 2015.

Integration

Jönköpings län har ökat sitt mottagande av nyanlända under det senaste året. Under 2012 togs 673 personer emot, under 2013 flyttade 1 555 nyanlända personer till länet och under 2014 flyttade drygt 2 000 nyanlända hit. En stor del av dessa är självbosatta och anhöriginvandrare, och mer än hälften av de nyanlända kommer från Syrien. Mottagandet i länets kommuner är förhållandevis stort jämfört med andra kommuner i landet. Sex

av länets tretton kommuner har tagit emot fler nyanlända per capita än median-kommunen. De största svårigheterna i mottagandet i kommunerna är bristen på lediga lägenheter samt otillräckligt utbyggd kollektivtrafik.

Det har under år 2014 funnits ett stort behov av att anpassa verksamheter utifrån det ökade inflödet av asylsökande för att ha förutsättningar för ett väl fungerande mottagande, etablering och integration. Då prognoserna under året har visat på att ökningen av asylsökande inte är någon tillfällig trend har fokus alltmer blivit långsiktigt, hållbar planering genom samverkan, flexibilitet och nytänkande. Detta blev under året extra tydligt i samband med lagändringen rörande kommunernas mottagande av ensamkommande flyktingbarn.

Frågan om migration och flyktingmottagande har under året varit en högaktuell fråga inom politiken i allmänhet och i samband med valet i synnerhet, vilket blivit tydligt i Länsstyrelsens kontakter med kommuner, myndigheter och övriga organisationer.

Jämställdhet

Under 2014 har mycket av Länsstyrelsens arbete med jämställdhet och jämställdhetsintegrering utgått från de strategier för jämställdhetsintegrering som länsstyrelserna fick i uppdrag att ta fram 2013. Genom strategierna har ett mer långsiktigt arbete formulerats och kunnat kommuniceras både internt och externt. Under året har mycket av arbetet fokuserats på kommunikation och förankring. Endast två av länets kommuner samt Landstinget har under året undertecknat den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå, CEMR, och få kommuner har ett aktivt arbete med jämställdhetsintegrering. Genom att Länsstyrelsens ledning prioriterar frågan finns dock möjligheter att nå politiker och chefer i länet. I Länsstyrelsens Jämställdhetsråd och organisationen kring rådet samlas de aktörer som har ett aktivt jämställdhetsarbete och därmed har erfarenheter och lärande exempel kunnat spridas.

Trots att jämställdhetsarbetet i länet sällan är prioriterat i resurser finns det mycket engagemang på olika nivåer. Länsstyrelsen ser sig ha en viktig roll i att föra samman aktörer och att göra satsningar som kan inspirera både de som har kommit en bit på vägen och de som ännu inte har tagit första steget. Genom att länsstyrelserna har varit synliga på större evenemang som Nordiskt Forum och politikerveckan i Almedalen har fler fått upp ögonen för länsstyrelsernas uppdrag kring jämställdhet. Efter Nordiskt Forum samlade Länsstyrelsen personer i länet som hade varit på forumet och kunde därmed hitta nya kontaktnät utanför de redan existerande.

Miljömålsarbetet

I Jönköpings län bedöms delar av miljö kvalitetsmålet **Grundvatten av god kvalitet** vara möjligt att uppnå till 2020. Trots ett aktivt och långsiktigt arbete för att nå målen, bedöms de övriga miljö kvalitetsmålen inte kunna nås till 2020 med befintliga och beslutade styrmedel. Av de mål som inte kommer att nås till 2020 utmärker sig **Bara naturlig försurning** i Jönköpings län. Trots en omfattande kalkningsverksamhet i länets sydvästra delar är sjöar, vattendrag och marker fortfarande försurade. En stor del av de försurande utsläppen kommer från utlandet. Skärpta internationella miljökrav har lett till stora minskningar av det försurande nedfallet, men för att uppnå miljö kvalitetsmålet krävs det ytterligare internationella beslut om mål och åtgärder.

Trots att många miljö kvalitetsmål bedöms som svåra att nå så pågår det ett aktivt åtgärdsarbete som ökar förutsättningarna att målen ska nås på sikt. Ett exempel är att Jönköpings län restaurerar stora arealer utdikade våtmarker i några av länets skyddade våtmarksområden och markägare anlägger våtmarker i odlingslandskapet. Bedömningen av **Myllrande våtmarker** som helhet blir ändå negativ eftersom det krävs fler åtgärder och ett minskat kvävenedfall för att våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktioner ska behållas.

För att det ska vara möjligt att nå målen behövs ökade resurser för att kunna genomföra fler nödvändiga åtgärder.

Anslagen för biologisk mångfald har de senaste åren minskat, vilket påverkar möjligheterna att nå målen **Levande sjöar och vattendrag**, **Levande skogar**, **Ett rikt odlingslandskap**, **Myllrande våtmarker** och **Ett rikt växt- och djurliv**. Flera miljö kvalitetsmål är beroende av skärpta internationella och nationella styrmedel och åtgärder. Detta gäller framförallt **Begränsad klimatpåverkan**, **Frisk luft**, **Ingen övergödning**, **Bara naturlig försurning** och **Giftfri miljö**.

I miljö målsarbetet krävs allas engagemang och insatser. Myndigheter, kommuner, näringsliv och privatpersoner behöver arbeta gemensamt för att nå resultat och uppnå miljö kvalitetsmålen. Mot den bakgrunden har Länsstyrelsen under senare år utvecklat samverkansformerna och bland annat sedan år 2011 bildat Klimatrådet och Samverkansrådet för biologisk mångfald.

Vindkraft

Under 2014 har endast ett nytt samråd för vindkraft genomförts i Jönköpings län vilket bekräftar den minskning av nya vindkraftsprojekt som började märkas redan under 2013. Under året har totalt 14 tillståndspliktiga vindkraftsparker beviljats tillstånd. Sex vindkraftsparker har hittills uppförts. Ytterligare 15 vindkraftsparker ligger för prövning hos Miljöprövningsdelegationen. Länsstyrelsen bedömer att en fortsatt utbyggnad av vindkraften kommer att ske i länet under kommande år, även om ökningen av antalet nya planerade vindkraftsparker avstannat. Vindkraften fortsätter att engagera många medborgare i länet, som ett miljövänligt energislag som de flesta vill se mer av, men också som av en del kan ses som en störande bullrande verksamhet, vilket ger Länsstyrelsen en viktig och balanserande roll i sammanhanget.

Gruvor

Gruvfrågan har under de senaste åren varit mer aktuell än någonsin i länet och Länsstyrelsen har haft en aktiv roll i sammanhanget. Ett ärende som under året rönt stor uppmärksamhet i media och bland allmänheten är området Norra Kärr i Jönköpings kommun, där regeringen slutligt

beviljade bearbetningskoncession avseende sällsynta jordartsmineraler under året. Arbetet med ärenden kring ny gruvverksamhet i länet har inneburit stora arbetsinsatser för Länsstyrelsen.

SÄRSKILDA HÄNDELSER SOM INTRÄFFAT I LÄNET

Krishantering

Varje vecka genomför Länsstyrelsen telefonmöten med polisen, räddningstjänster/kommuner, landstinget och SOS-centralen för en uppdatering om läget i länet och för att gemensamt komma fram till eventuella förberedelser eller åtgärder som behöver vidtas. Stående punkter är el- och telefoniläget, större arrangemang, hotbilder och vädervarningar. Länsstyrelsen bevakar även nationella samverkanskonferenser, sammanställer information från centrala myndigheter som SMHI, SGI, SGU och vidarebefordrar till kommuner och andra berörda aktörer. Nedan redogörs kortfattat för ett antal händelser under året som betecknas som viktiga ur krishanteringssynpunkt.

Länsstyrelsen ser mycket allvarligt på de **störningar i Office Extension samt IP-telefoni och -tjänster** som vid flera tillfällen under år 2014 drabbat kommuner och myndigheter. Dessa avbrott påverkar i hög grad allmänhetens möjligheter att komma i kontakt med samhällsviktig verksamhet. Avbrotten påverkar generellt även förtroendet för leverantörerna av elektronisk kommunikation. De händelser som medförde störst fara för människors liv och hälsa, var de **avbrott i 112-trafiken** som inträffade vid två tillfällen under året. SOS-centralen kunde varken ta emot larm eller larma ut. Länsstyrelsen anser att det är mycket angeläget att säkra 112-trafiken, de delar av telesystemet som berör trygghetslarm samt RAKEL.

En särskild händelse uppstod i samband med **årets första maj-demonstration**, då olika politiska grupperingar drabbade samman. Händelsen krävde en stor polisinsats med flera gripanden. I samband med demonstrationen anordnade flera kyrkor en

gemensam utomhusgudstjänst som samlade många Jönköpingsbor, och där man manade till fred och tolerans. Under demonstrationen ringde Jönköpings kyrkklockor och varnade för fara, något som inte hänt sedan 1939.

Under 2014 har Jönköpings län inte drabbats av några större **störningar i samband med oväder**. Under våren förekom lokalt höga flöden i några mindre vattendrag. Sommaren var ovanligt varm och solig med en del värmeåskväder. Strax innan jul drabbades främst Jönköpings kommun av kraftigt snöfall som ledde till trafikstörningar.

Rovdjursförekomst

Förekomsten av stora rovdjur (lodjur, varg och kungsörn) har ökat de senaste åren. Lodjur är vanligare än varg och förekommer främst i länets södra och sydvästra delar samt i länets nordvästra hörn. Det som dock väcker mest medial uppmärksamhet är att besöken av varg ökar i länet. Fortfarande handlar det dock om enstaka individer och det finns inga tecken på föryngring i länet. Under år 2014 har två vargangrepp på tamdjur inträffat där sammanlagt elva får dödades eller försvann i samband med angreppen. Under 2013 skedde fem vargangrepp i länet med sammanlagt 48 dödade eller skadade får.

Antalet angrepp av lodjur brukar vanligtvis vara några stycken per år, men under 2014 har sju angrepp konstaterats och totalt har 15 får angripits. I samband med angrepp på tamdjur avlivades ett lodjur.

I slutet av december blev en hund dödad av en kungsörn under pågående rådjursjakt. Kungsörnsangrepp på hundar är relativt ovanligt i södra Sverige och detta var det första dokumenterade fallet i Jönköpings län.

Länsstyrelsen har möjlighet att bevilja bidrag för att sätta upp rovdjursavvisande stängsel som avvisar främst varg. Under året har två tamdjursägare beviljats bidrag och ytterligare två ansökningar är under handläggning.

Naturvårdsbränning

Länsstyrelsen har under året genomfört en kontrollerad naturvårdsbränning inom naturreservatet Slättö Sand utanför Värnamo med framgångsrikt resultat. Området omfattar tolv hektar och bränningen skedde i nära samverkan med berörda räddningstjänster. Syftet med bränningen är att gynna arter som är knutna till brända skogsmiljöer. Till skillnad från en vild skogsbrand är strävan vid en kontrollerad

bränning att den rotstående skogen ska överleva branden. EU-kommissionen beviljade år 2014 medel till det nationella EU-projektet Life Taiga. Inom projektet kommer Länsstyrelsen att samarbeta om naturvårdsbränningar med 13 andra län. Projektet innebär att Jönköpings län får möjlighet att årligen genomföra naturvårdsbränningar i naturreservat under åren 2015-2019

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsen har tillsynsuppgifter inom en rad områden. Nedan följer en kortfattad beskrivning av hur tillsynen har bedrivits under år 2014 inom dessa områden.

Kameraövervakning

Länsstyrelsen är regional tillsynsmyndighet avseende kameraövervakning på platser dit allmänheten har tillträde. Enligt den nationella tillsynsplanen är temat för tillsynen år 2014 övervakning av sjukhus, vårdcentraler och andra sjukvårdsinrättningar. Planerad tillsyn har under året genomförts av tre objekt i länet: Länssjukhuset Ryhov i Jönköping, Höglandssjukhuset i Eksjö och Värnamo sjukhus i Värnamo, vilket är i enlighet med antagen tillsynsplan. Tillsynen sker genom föranmälda besök på platsen för övervakningen samt på den plats där hantering/förvaring av bildmaterial sker.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsstyrelsens mål för kontrollen av primärproducenter av livsmedel och foder är en riskbaserad, effektiv och rättssäker kontroll med hög kvalitet som ska säkerställa att de livsmedel som produceras i länet är säkra. Kontrollerna utförs efter anmälan, i anslutning till tvärvillkorskontroller och som riskbaserade planerade kontroller. Då brister konstateras görs uppföljande kontroller. Administrativa åtgärder i form av föreläggande och förbud vidtas när det bedöms nödvändigt för att lagstiftningen ska följas. Under 2014 har 18 primärproducenter kontrollerats. Verksamhetsområdet, som

under 2014 till viss del har påverkats av personalomsättning, kommer att ges en högre prioritet 2015.

Länsstyrelsen ansvarar för revision av den kommunala livsmedelskontrollen, vilket innebär att Länsstyrelsen kontrollerar den kommunala nämnd som utför uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Vid revisionsbesöken deltar politiker, ansvarig förvaltningschef och kommunens livsmedelsinspektörer. Länsstyrelsen samordnar även kommunernas livsmedelsverksamheter samt ger stöd och vägledning. Länsstyrelsen har under 2014 genomfört revisioner i två kommuner samt medverkat vid två kommunrevisioner som har genomförts av Livsmedelsverket. Två informations- och utbildningsträffar har anordnats för kommunernas livsmedelsinspektörer. En av dessa träffar var särskilt inriktad på dricksvatten och dricksvattenkontroll.

Länsstyrelsens djurskyddskontroll är till stor del händelsestyrd och påverkas i hög grad av antalet anmälningsärenden. Under 2014 inkom 533 anmälningar till Länsstyrelsen, vilket ska jämföras med 402 anmälningar 2013. Med syftet att effektivisera hanteringen av anmälningsärendena, och därmed öka andelen planerade kontroller, arbetar Länsstyrelsen aktivt för att öka antalet administrativa kontroller, vilka sker i form av brevhantering och telefonsamtal. Under 2014 genomfördes 563 djurskyddskontroller varav 381 kontroller hade initierats av en anmälan.

Av dessa kontroller gällde 68 uppföljning av anmälningsärenden. Av de kontroller som utfördes på grund av en anmälan visade sig 125 kontroller vara obefogade.

Kontroll av djurtransportfordon har varit en prioriterad uppgift och Länsstyrelsen har sedan 2012 genomfört särskilda transportkontroll dagar tillsammans med polisen. Under 2014 genomfördes sex djurtransportkontroll dagar och under dessa dagar kontrollerades sammanlagt 36 djurtransporter.

Länsstyrelsens djurskyddshandläggare möts av en allt hårdare attityd från djurhållare i samband med tillsynsbesök. Antalet allvarliga tillbud och hot har ökat kraftigt under 2014. Denna ökning har bland annat lett till att säkerhetsrutinerna har skärpts upp, vilket i sin tur har påverkat effektiviteten på ett negativt sätt. För att underlätta kommunikationen med de personer som är föremål för Länsstyrelsens kontrollverksamhet har Länsstyrelsen genomfört en internutbildning i kommunikation och bemötande för den personal som arbetar med kontroll av primärproducenter, djurhållare och djurhälsopersonal. Härutöver har enskilda medarbetare getts möjlighet att delta i externa kommunikationsutbildningar.

Länsstyrelsen har inom verksamhetsområdet allmänna veterinära frågor genomfört tillsyn av djurhälsopersonal och kontroll av läkemedel på gård. Länsstyrelsens mål för tillsynen är en riskbaserad, effektiv och rättssäker kontroll med hög kvalitet som ska se till att länets djurhälsopersonal erbjuder en god hälso- och sjukvård till djur samt använder läkemedel på ett säkert sätt. Under 2014 har tolv veterinärer och en djursjukskötare kontrollerats genom tillsynsbesök. Länsstyrelsen har även genomfört tre administrativa uppföljningar av föregående års kontroller. Härutöver har det gjorts nio kontroller av läkemedel på gård.

Hållbar samhällsplanering och boende

Inom plan- och bygglagens område intensifierades tillsynsvägledningen ytterligare under år 2014, vilket har inneburit en aktiv närvaro vid och kontakter med samtliga

kommunala nätverk som berör bygglovhandläggare och byggnadsinspektörer. Tillsynen i form av prövning enligt 11 kap. plan- och bygglagen sker enligt tillsynsplan. Ett planärende har blivit föremål för prövning, varefter Länsstyrelsen upphävt detaljplanen.

Kulturmiljö

Den nationella tillsynskampanj som genomförts tidigare har inte fått någon motsvarighet under år 2014. Erfarenheterna från kampanjen har inhämtats och behandlas inom Kulturmiljöforum med målet att hitta samsyn inom tillsynsområdet och en gemensam form för tillsynsplaner. Länsstyrelsen har varit delaktig i olika samverkansgrupper inom området.

Tillsynen har i övrigt skett som en del inom den löpande handläggningen

Naturvård, miljö- och hälsoskydd

En gemensam behovsutredning och tillsynsplan har tagits fram för all tillsyn enligt miljöbalken. Behovsutredningen visar på att det fortfarande finns en brist i resurser motsvarande närmre åtta årsarbetskrafter (60 procent av behovet) fördelat på tillsyn inom naturvård, vattenverksamhet, miljöfarlig verksamhet och förorenade områden. Eftersom det skiljer mycket mellan behovet och den faktiska tillsynen krävs hårda prioriteringar. De nationella och regionala miljömålen liksom vattenförvaltningens statusklassningar är vägledande vid Länsstyrelsens bedömning av vilka tillsynsinsatser som ger störst miljönytta inom området. Miljömålen är också ett underlag vid framtagandet av behovsutredning eller information till verksamhetsutövare. Den huvudsakliga tillsynen som bedrivs är händelsestyrd. För att ytterligare effektivisera genom att målstyra verksamheten arbetas kontinuerligt med att öka andelen planerad tillsyn i förhållande till händelsestyrd. Tillsynen beskrivs närmare under återrapporeringen av Regleringsbrev, uppdrag 49. Ärligen sker granskning av kommunernas tillsyn och varje år granskas fyra av länets tolv miljönämnder med olika fokus. Under året, liksom åren 2012 och 2013, ligger fokus på organisation och resurser för tillsyn. Årets besök avseende 9

kapitlet miljöbalken är inbokade under januari och februari år 2015. Granskning avseende 10 kapitlet miljöbalken har gjorts av fyra kommuner.

Inom förorenade områden, som beskrivs närmare under åiterrapportering av uppdrag 48 bedriver Länsstyrelsen både tillsyn och tillsynsvägledning i några tillsynsprojekt. Ett exempel på projekt innebär att länets tillsynsmyndigheter, kommunerna och Länsstyrelsen, ska förelägga prioriterade pågående verksamheter att genomföra utredning enligt metodiken MIFO fas 1. I stort sett alla kommuner i länet samt Länsstyrelsen medverkar med ett flertal objekt. Ytterligare exempel är ett tillsynsvägledningsprojekt med syfte att stärka kommunernas kompetens gällande arbetet med att utreda ansvaret vid förorenade områden. Projektet har varit inriktat på utbildningsinsatser mot tillsynsmyndigheternas miljöskyddshandläggare och att ge dem verktyg i arbetet med dessa frågor. Inom naturtillsyn bedrivs tillsyn koncentrerat under två tillsynsveckor. Länsstyrelsen menar att det är positivt att genomföra tillsyn under en koncentrerad tidsperiod eftersom tillsynen då lyfts upp och prioriteras samtidigt som det ger samverkans effekter för den medverkande personalen.

Fiske

Den operativa fisketillsynen i Vättern har även under år 2014 varit effektiv, inte minst genom en fortsatt god samverkan med Sjöpolisen och polisen i distrikten runt Vättern. Även under 2014 har gemensamma insatser för fisketillsyn och sjöfylla genomförts tillsammans med Polisen. Detta år har åklagare medverkat vid tillsyn som en del i deras kompetensutveckling. Sammanlagt cirka 50 tillsynstillfällen genomfördes av Länsstyrelsens personal. Därtill kommer en betydande mängd tillsynstillfällen utförda av frivilliga i Vätterns tillflöden. För år 2013 var denna siffra drygt 600 tillfällen (siffran för 2014 ännu ej klar). Totalt anmäldes cirka 35 ärenden avseende brott mot fiskelagen i Vättern vilket är något lägre än senaste åren. I samband med anmälningarna har över 350 fiskeredskap beslagtogs. Merparten av anmälningarna är kopplade till överträdelser

vid kräftfiske. Tillsynsarbetet innefattar mycket information till både yrkesfisket och allmänheten, bland annat via direktkontakter, media och genom information på webben. Med syfte att ytterligare utveckla fisketillsynen har Länsstyrelsen deltagit i samverkansforumet Fisketillsyn Väst tillsammans med bland annat Havs- och vattenmyndigheten, Polisen och Kustbevakningen. Länsstyrelsen kommer i enlighet med uppdrag 16 i Regleringsbrevet att i mer detalj redovisa omfattningen av fisketillsynen till Havs- och vattenmyndigheten senast den 1 februari 2015.

Folkhälsa

Länsstyrelsen är regional tillsynsmyndighet enligt alkohollagen och tobakslagen, och ska ge råd och stöd till kommunerna samt utöva tillsyn över kommunernas verksamhet. Arbetet under 2014 har bedrivits enligt en tillsynsplan fastställd av länsledningen. Länsstyrelsens alkohol- och tobakshandläggare har under året genomfört tillsyn i tre kommuner i Jönköpings län och i två kommuner i Hallands län. Samtliga tillsynsbesök har gjorts i samverkan med Länsstyrelsen i Hallands län. En redovisning från kommunerna över deras tillsyn har också begärts in och tre nätverksträffar har under året anordnats för de kommunala handläggarna. Länsstyrelsen har även regelbundet bistått kommunernas alkohol- och tobakshandläggare med råd och stöd via telefon och e-post.

En tvådagars ekonomikurs anordnades för länets alkoholhandläggare som berörde den ekonomiska granskningen som är aktuell i kommunernas tillståndsprövning. Tillsammans har alkohol- och tobakshandläggaren och ANDT-samordnaren anordnat seminariet ”Tobaksförebyggande arbete i kommunen” med fokus på prevention och samverkan för en tobaksfri skola. Seminariet riktade sig till tillsynshandläggare för rökfria miljöer samt ANDT-samordnare i kommunerna. Länsstyrelsen har också deltagit vid fyra nationella nätverksträffar anordnade av samtliga länsstyrelser gemensamt samt andra utbildningar, konferenser, föreläsningar och

sammankomster som på olika sätt kan bidra till att möjliggöra en bättre tillsyn i länet.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

Länsstyrelsen ska ge kommunerna råd och information, och stödja kommunerna i deras verksamhet enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Under året har kommuner i riket med liknande lokala förhållanden som varje kommun i länet identifierats och grupperats. Därefter har relevanta jämförelser avseende skyddet mot olyckor gjorts för varje grupp av kommuner med årsuppföljningarna som underlag. Jämförelserna har sedan kommunicerats för att tillse att varje kommun uppfyller portalparagrafen i LSO och var man kan finna förbättringsområden. Detta har uppskattats av kommunerna.

Tillsyn har gjorts i länets samtliga kommuner genom årsuppföljning, därutöver har tillsynsbesök gjorts i en kommun där tydliga brister funnits.

Särskild tillsyn har gjorts av kommunernas verksamhet inom områdena brandskyddskontroll och rengöring, med delvis nedslående resultat. Tillsynen föranledde Länsstyrelsen att föreslå ändrade rutiner och bättre egenkontroll inom

området. Även Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har informerats eftersom de brister som upptäckts tyder på systemfel snarare än fel i enbart några enskilda kommuner.

Djupgående tematillsyn avseende kommunernas tillsyn enligt LSO har genomförts på hälften av länets kommuner. Denna tillsyn möjliggjordes av den höga kompetens som fanns under året på Beredskapsenheten. Tematillsynen påvisade mycket allvarliga brister i flera av kommunernas tillsyn. Bristerna är av sådan karaktär att risken inte är obetydlig för att en brand i exempelvis en samlingslokal kan få mycket tragiska konsekvenser. Tyvärr torde även dessa brister delvis vara beroende av systemfel som måste rättas till. Vår bedömning av respektive kommuns tillsynsarbete samt förbättringsmöjligheter kommuniceras till berörd kommun för åtgärd. Därutöver kommer erfarenheterna att sammanställas och delges länets alla kommuner samt MSB. Materialet kommer också att användas vid Länsstyrelsens medverkan i utbildning för tillsynsför rättarna i länet. Vägledande tillsyn har också bedrivits via samordnings- och samverkanskonferenser med länets räddningschefer vid fyra tillfällen.

Övrig förvaltning

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 20* och 21*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,83	2,92	2,83
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	4,17	1,28	1,47
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	3,72	1,99	2,11
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	11 838	5 093	4 944
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	5,97	2,74	2,75
Antal ärenden, inkomna och upprättade	666	552	891
Antal beslutade ärenden	667	552	1 009
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	10	13	7
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	245	380	18 531

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

De under 2014 planerade och genomförda två valen, tillhör det arbete som mest bidragit till att behovet av personalresurser och därmed även verksamhetskostnader ökat. Även det ökade ärendeflödet samt den generationsväxling som skett under året, där nya handläggare ersatt erfarna, har bidragit till ökade verksamhetskostnader.

Länsstyrelsen har noterat ett betydligt större inflöde av kameraärenden totalt sett jämfört med föregående år, från 61 till 107 ärenden, vilket innebär en uppgång med 75 procent. När det gäller ärendegruppen tillstånd till kameraövervakning så kan vidare noteras en ökning av antalet överklagade ärenden sedan Datainspektionen tog över Justitiekanslerns roll som företrädare för allmänna intressen med möjlighet att överklaga länsstyrelsernas beslut. Länsstyrelsen följer praxisutvecklingen i domstolarna på detta område. Enligt den nationella tillsynsplanen för kamera-

övervakning har temat för tillsynen 2014 handlat om övervakning av sjukhus, vårdcentraler och andra sjukvårdsinrättningar. Länsstyrelsen har under året genomfört planerad tillsyn av tre objekt: Länssjukhuset Ryhov, Högländssjukhuset samt Värnamo sjukhus.

Inom området allmän förvaltning har konstaterats en påtaglig ökning av antalet ärenden generellt, ökningen uppgår till drygt 20 procent såväl när det gäller inkomna som beslutade ärenden jämfört med föregående år. Delgivningsärenden var en av de ärendegrupper som ökade. Detta gäller såväl avgiftsbelagda som icke avgiftsbelagda ärendetyper. Antalet beslutade delgivningsärenden var föregående år totalt 86 stycken medan de i år uppgick till 129. Denna femtioprocentiga ökning har givetvis inneburit att den aktuella ärendegruppen tagit mer personalresurser i anspråk jämfört med 2013.

Återrapportering regleringsbrev

RB 18. Länsstyrelserna ska i samråd med berörda myndigheter och intressenter utarbeta regionalt anpassade finansieringsformer som möjliggör för älgförvaltningsområden i hela landet att regelbundet genomföra inventeringar.

Skogsbruket genom bland annat Södra kom under årets första månader överens om en finansieringsmodell för inventeringar av betesskador på skog i Sverige för år 2014. Överenskommelsen vidareutvecklades senare genom skogsbrukets branschråd (skogsindustrin, skogsägarföreningarna, Sveaskog, Bergvik) som tog fram en nationell överenskommelse för år 2014. En långsiktig nationell överenskommelse är planerad att sjösättas under år 2015. Länsstyrelsen i Jönköpings län har inte varit involverad i processen, men följt den ur ett regionalt perspektiv. Länsstyrelsen avser att fortsätta följa processen för att vid behov bidra till att

säkerställa att denna för älgförvaltningen, skogsbruket och biologisk mångfald viktiga data samlas in. Data över älgbetesskador bör bland annat kompletteras med data om älgtäthet och viltolyckor. Länsstyrelsen har därför samordnat spillningsinventering av älg som genomförs av jägarna. Under år 2014 inventerades cirka 75 procent av länets registrerade jaktareal. Flyginventering av älg har i viltförvaltningsens utskott inte bedömts relevant med tanke på den goda täckning som spillningsinventeringen ger. Viltolycksstatistiken följs kontinuerligt på viltolycka.se² och behandlades särskilt på två av viltförvaltningsdelegationens möten.

² www.viltolycka.se

RB 19. Länsstyrelserna ska till älgförvaltningsgrupper, älgskötselområden, licensområden, markägare och jägare tillhandahålla en IT-plattform för älgförvaltningen. Utveckling och förvaltning av IT-plattformen ska ske i samråd med berörda myndigheter och intressenter. IT-plattformen ska genom datainsamling och sammanställning av befintlig kunskap vara stommen för en adaptiv förvaltning där målet är en älgstam av hög kvalitet i balans med sina betesresurser.

Den 19 januari 2012 beslutade regeringen att ge länsstyrelserna uppdrag att skapa en IT-plattform till stöd för älgförvaltningen. IT-plattformen togs initialt i drift i samband med jaktstarten hösten 2012. Efter det har ytterligare komponenter av plattformen kompletterats. För denna redovisning ansvarar Länsstyrelsen i Jönköpings län som haft ett övergripande ansvar för IT-plattformen under år 2014.

IT-plattformen utgörs av en rad IT-komponenter som förser eller länkar data till älgdata.se³, vilken utgör kärnan av IT-plattformen där underlagen för älgförvaltningen ska kunna nås på ett samlat sätt. Det är också till älgdata.se som fällda älgar rapporteras. Detta kan göras direkt på älgdata.se eller via tre undersystem. Sammanlagt rapporterades 91,2 procent av de totalt 95 071 fällda älgarna digitalt direkt i älgdata eller i något av de tre undersystemen viltdata, jaktrapport eller moosecare. Resterande 8,8 procent anmälades via pappersblankett och registrerades in digitalt av Länsstyrelsen.

Samverkan

Två möten med IT-plattformens referensgrupp hölls under året. Referensgruppen består av representanter från skogsnäringen, jägarorganisationerna, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, länsstyrelserna och Nationella Viltolycksrådet. Utöver möten har underhandskontakter hållits. I synnerhet vad gäller framtagande av mall för älgförvaltningsplan och för löpande kommunikation om mindre problem som uppstått, till exempel vid överföring av rapporter mellan de ingående systemen eller hur data visas. Avstämningar görs mellan länsstyrelsens representanter i älgdatas förvaltningsorganisation och länsstyrelsens representanter i nationella klövviltsrådet inför

rådets möten. En enkel arbetsordning för referensgruppen har tagits fram.

Förvaltning och utveckling

Under år 2014 har verksamheten med älgdata.se bestått av förvaltning, support och utveckling. Förvaltningen har präglats av länsstyrelsernas övergång till en gemensam verksamhetsstyrd IT-förvaltning enligt den så kallade pm3-modellen. Det har bland annat inneburit att nya rutiner har behövt skapas och att det ibland tagit tid innan dessa blivit inarbetade. Organisatoriskt innebär övergången att det tillkommit en förvaltningsledare för naturområdet i vilket älgförvaltningen ingår och att två objektsspecialister utsetts. Dessa samordnar operativt frågor kring älgdata.se och dess utveckling samt intern och extern support. Supporten nås genom en resursbrevlåda⁴. Länsstyrelsernas gemensamma IT-organisation bistår med teknisk support. Under året har en rad vidareutvecklande insatser genomförts med utgångspunkt i den förvaltningsplan som togs fram i slutet av 2013:

- Mall för älgförvaltningsplan har tagits fram och lagts ut på älgdata.se
- Betallösning genom automatiskt skapande av faktura som numera alla länsstyrelser anslutit sig till har tagits fram
- Nationell statistik har lagts till för att komplettera den regionala statistiken
- Vargrevir visas från föregående års inventering visas på karta
- Manual för rapportering har lagts ut på älgdata.se
- Hantering av otjänlig älg har lagts in
- Resursbrevlåda för support har skapats

Funktionerna för slutrapportering och betalning har överlag fungerat bra men i vissa fall orsakat oönskat stor manuell hantering

³ www.algdata.se

⁴ algdata@lansstyrelsen.se

för länsstyrelsepersonal i första hand och vissa fall för användaren. Dessa problem har till största del avhjälpats under året.

Utöver detta har ytterligare utveckling förberetts, exempelvis i viltolycka.se för att kunna leverera data till älgdata.se samt framtagande av offert för lösningsspecifikation avseende visning av viltolyckor med älg i älgdata.se. Dessutom har förberedande arbete gjorts för kommande visning av data från älgbetesinventeringar och foderprognoser i älgdata.se. Tills vidare nås data om viltolyckor, betesskador och foderprognoser genom länkar från sidan.

I anslutning till arbetet med älgdata.se håller länsstyrelserna på att ersätta det tidigare administrationsprogrammet JAS för hantering av registrering av jaktområden. Detta förväntas på något års sikt effektivisera handläggningen av jaktområden väsentligt och underlätta för utvecklingen av e-tjänster inom området. För älgdata.se innebär det bland annat att alla jaktområden kommer att visas på ett korrekt sätt på kartor, och att uppdateringar av jaktområdesgränser visas med marginell fördröjning.

Information

Länsstyrelserna har informerat om älgdata.se i samband med utskick och på sin hemsida. Flertalet länsstyrelser har också använt och demonstrerat systemet vid utbildningar och information till älgförvaltningsgrupper och viltförvaltningsdelegationer. Information från andra aktörer som exempelvis Jägarförbundet inkluderar normalt information om älgdata.se vid sina informationsinsatser, men har inte huvudfokus på det. Ett nyhetsbrev från förvaltningsorganisationen har skickats ut under året och spridits genom

referensgruppens organisationer och myndigheter.

Finansiering

Under år 2014 finansierade länsstyrelserna älgdata.se med 1,4 miljoner kronor. Diskussion om exempelvis älgvårdsfonderna kan vara en möjlig finansiär påbörjades och kommer att fortsätta under år 2015 då en finansieringsmodell för länsstyrelsernas samlade IT-verksamhet ska tas fram. Referensgruppen har uttryckt tydlig oro över att en sådan modell har saknats. Jägarförbundet är negativa till att älgvårdsfondens eller viltvårdsfondens medel används till att finansiera utveckling av älgdata.se.

Synpunkter på älgdata.se

I december 2014 skickades en snabbenkät ut till länsstyrelserna och till referensgruppen. I den och i andra sammanhang har det framförts kritik mot systemet på grund av att det ännu inte innehåller alla komponenter som behövs för att enkelt ge en samlad bild av det underlag som älgförvaltningsgrupper och andra behöver. Förutom viltolyckor och data över betesskador och foderprognoser har bland annat fildelningsplatser för älgförvaltningsgrupper efterlysts. Något som hittills inte hittats någon lämplig teknisk lösning på. Även standardiserade analysverktyg efterfrågas. En annan kritik är att det komplicerar för rapportörer att det finns flera ställen att rapportera in fälld älg på. Jägarförbundet menar att länsstyrelserna bör inrikta sig enbart på att erbjuda en portal där all data enkelt ska finnas tillgänglig, men överlåta åt andra att sköta den faktiska insamlingen av data.

Länsstyrelseinstruktion 4§

1. De allmänna valen

Under det så kallade supervalåret 2014 med val till Europaparlamentet i maj månad och allmänna val i september har Länsstyrelsen som regional valmyndighet ansvarat för planering och genomförande av den slutliga röstsammanräkningen. En del av arbetet under mars till maj månad har varit att administrera de politiska partiernas valsedelsbeställningar. Rekrytering och utbildning av rösträknare, kontrollgrupp, registreringsgrupp och arkivgrupp har också tagit mycket tid i anspråk.

Röstsammanräkningen av Europarlamentsvalet pågick under fyra dagar och sammantaget deltog cirka 35 personer, både intern och extern personal. Sammanräkningen av de allmänna valen pågick under nio dagar och där medverkade omkring 45 personer.

Länsstyrelsen ansvarade också för telefonmottagning av valresultaten från valdistrikten under valnatten. Länsstyrelsen har deltagit i flera valutbildningar som Valmyndigheten anordnat, samt i ett flertal webbmöten i regi av länsstyrelsernas IT-organisation. Vidare har Länsstyrelsen medverkat vid två regionala nätverksträffar tillsammans med länsstyrelserna i Blekinge, Kalmar, Kronoberg och Halland. Därutöver har Länsstyrelsen anordnat två informationsmöten för kommunernas valnämnder samt ett möte med de politiska partiernas valsedelsbeställare. Det löpande arbete som skett under året har rört så kallade efterträdarval, då Länsstyrelsen på begäran av kommunfullmäktige eller landstingsfullmäktige utser nya ledamöter/ersättare då någon avsäger sig sitt politiska uppdrag.

Trafikföreskrifter

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 25*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,23	0,11	0,18
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,02	1,07	0,70
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,58	0,56	0,43
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	890	960	780
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,45	0,52	0,43
Antal ärenden, inkomna och upprättade	151	132	150
Antal beslutade ärenden	137	129	149
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Inom detta område ryms ett flertal olika ärendetyper som exempelvis trafikföreskrifter, sjötrafikföreskrifter, tävling på väg, transport av farligt gods, överklagande av väghållningsmyndighets beslut och överklagande av kommuns beslut om parkeringstillstånd. Lokala trafikföreskrifter utgör dock huvuddelen av ärendena.

En översyn av hastighetsbegränsningarna på det kommunala vägnätet har under det gångna året genomförts i Habo, Mullsjö, Gislaved och Gnosjö kommuner samt i delar

av Jönköpings kommun. Till följd av detta har Länsstyrelsen beslutat om föreskrifter om nya hastighetsbegränsningar på det angränsande statliga vägnätet. Trafikverket har därutöver byggt om ett antal vägar i länet, vilket har medfört att ärenden som rör ändring och/eller upphävande av lokala trafikföreskrifter inkommit till Länsstyrelsen. Vad gäller ansökningar om tillstånd till tävling på väg är det i likhet med tidigare år en tydlig anhopning av ansökningar inför vår- och sommarsäsongen. Länsstyrelsen har under året vidtagit åtgärder i syfte att bredda kompetensen på trafikområdet och göra hanteringen av denna ärendegrupp mindre sårbar än förut.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 28*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,31	1,18	1,35
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	10,53	9,22	9,95
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	5,50	4,93	5,56
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	11 047	10 045	11 485
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	5,57	5,40	6,39
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 756	2 137	2 638
Antal beslutade ärenden	1 697	2 148	2 994
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	8	3	16
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 28261, Djurskydd (djurskyddskontroll – normalkontroller) ³⁾	56	-	-
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 28231, Djurstallar (förprovning) ⁴⁾	74	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 28261 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2014. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 58.

⁴⁾ Nöjdindex för verksamhet 28231 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2014. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för de elva länsstyrelser som ingick i brukarundersökningen är 66.

KOMMENTAR BRUKARUNDERSÖKNINGEN

Djurskyddskontroll

Nöjdindex för Länsstyrelsen i Jönköpings län ligger något under medelvärdet för alla länsstyrelser. En anledning till detta resultat bedömer Länsstyrelsen är att en stor andel av de normalkontroller som ingick i undersökningen utgjordes av planerade kontroller av ”riskdjurhållare”, varav många hade en mycket dålig djurhållning. Detta fick till följd att flera av kontrollerna ledde till både omhändertagande av djur och djurförbud, vilket i sin tur kan ha gjort djurhållarna något mindre positiva till Länsstyrelsens djurskyddshandläggare.

Länsstyrelsen har fått lägre betyg när det gäller skriftliga beslut och yttranden. Länsstyrelsens resultat är något under medel beträffande bemötande, engagemang, lyhördhet, närhet via telefon, tillhandahållande av information, information via webbplatsen, kompetens, information om orsaken till kontrollen och resultatet av kontrollen. Däremot fick Länsstyrelsen högsta betyg (100) för kontakt via e-post. Länsstyrelsen fick även bra betyg vad gäller totalintrycket. Betyget för ”totalt sett nöjd” är 60 och ligger därmed två enheter över medelvärdet för samtliga länsstyrelser. En åtgärdsplan har tagits fram för att förbättra de områden där Länsstyrelsen fick ett mindre gott betyg.

Förprovning av djurstallar

Länsstyrelsen har det högsta nöjdindex av samtliga länsstyrelser i brukarundersökningen. Länsstyrelsens samtliga betyg ligger över det genomsnittliga resultatet för de länsstyrelser som ingick i undersökningen. Länsstyrelsen hade bäst betyg av de deltagande länen när det gäller lyhördhet, kontakt via e-post, kompetens, handläggningstid och totalt sett nöjd. Det goda resultatet beror sannolikt på handläggarnas kompetens och erfarenhet, samt den uppstrukturerad verksamheten som har genomförts inom förprövningsområdet under de två senaste åren.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Antalet årsarbetskrafter verksamma inom livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor har ökat från 10,4 årsarbetskrafter år 2013 till 11,8 årsarbetskrafter år 2014. Under år 2012 var 11,3 årsarbetskrafter verksamma inom området. Antalet inkommande och beslutade ärenden har minskat, vilket beror på att Länsstyrelsen under år 2014 i förhållande till 2012 och 2013 endast har handlagt ett fåtal registrerings- och riskklassificeringsärenden inom primärproduktionsområdet. Eftersom dessa ärenden är av rutinartad karaktär och därmed har korta handläggningstider påverkar minskningen även kostnaden per ärende. Om den totala kostnaden för verksamhetsområdena livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor fördelas på antalet beslutade ärenden ligger kostnaden per ärende på 6 511 kronor för år 2014. Motsvarande siffror för år 2013 var 4 703 kronor per ärende och år 2012 var kostnaden 3 836 kronor.

Länsstyrelsen har under år 2014 reviderat de kontrollplaner för animaliskabiprodukter, djurskydd, djurhälsopersonal, foder och livsmedel inom rimärproduktionen, läkemedel på gård och revision av den kommunala livsmedelskontrollen som fastställdes år 2013. Kontrollplanerna, som avser åren 2013 – 2016, är framtagna i enlighet med Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april år 2004 om offentlig kontroll för att

säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelser om djurhälsa och djurskydd. Vid framtagandet av målen i kontrollplanerna har Länsstyrelsen utgått från de nationella målen i Sveriges nationella plan för kontrollen i livsmedelskedjan. Måluppfyllelsen för år 2014 har varit god och samtliga mål som har satts upp för verksamhetsområdena djurhälsopersonal och revision av den kommunala livsmedelskontrollen har uppnåtts. Även de mål som i andra dokument har fastställts för förprovning av djurstallar har uppfyllts till fullo. De flesta av de mål som har satts för övriga verksamhetsområden har också uppnåtts, men det har inte varit möjligt att genomföra det antal planerade djurskydds-, primärproduktions-, och läkemedelskontroller som beslutats i kontrollplanerna, vilket framförallt beror på vakanser orsakade av personalomsättning och sjukskrivning.

Djurskydd

Inom djurskyddsområdet har antal anmälningsärenden ökat med 33 procent sedan år 2013. Den största anledningen till denna ökning är att antalet anmälningar från slakterier har ökat kraftigt under år 2014. I de fall där det bedöms lämpligt tillämpas brev- eller telefonhandläggning av anmälningsärenden i stället för kontroll på plats. Detta görs i enlighet med särskilda rutiner som har tagits fram för hantering av anmälningsärenden. Under år 2014 har kontroll av riskdjurhållare och djurtransporter, samt djurförbudsprövningar prioriterats. Länsstyrelsen har sedan år 2012 genomfört särskilda djurtransportkontrolldagar tillsammans med polisen. Under 2014 genomfördes sex sådana transportkontrolldagar. Ett hårdare arbetsklimat har noterats på djurskyddssidan och antalet hot riktade mot Länsstyrelsens personal har ökat under år 2014. Länsstyrelsen har enligt rekommendationer från Arbetsmiljöverket gjort vissa justeringar av säkerhetsrutinerna, vilket bland annat har lett till att de kontroller som genomförs efter anmälan endast i undantagsfall får genomföras som enmanskontroller. Denna ändring har haft en viss påverkan på effektiviteten inom djurskyddskontrollverksamheten.

Primärproduktion av livsmedel och foder

Länsstyrelsen har under år 2014 lagt ner mycket tid på att överföra uppgifter från Länsstyrelsens register över livsmedelsproducenter till det länsstyrelsegemensamma systemet PRIMÖR. Kontrollverksamheten har främst inriktats på planerade kontroller som har genomförts i anslutning till djurskyddskontroller och tvärvillkorskontroller. För att förbättra handläggarnas kompetens inom primärproduktionsområdet har Länsstyrelsen genomfört en internutbildning om frukt och bär samt en utbildning om foder och foderkontroll.

Revision och samordning av den kommunala livsmedelskontrollen

Inom verksamhetsområdet revision av den kommunala livsmedelskontrollen har Länsstyrelsen under år 2014 genomfört revisioner i två kommuner samt medverkat vid två kommunrevisioner som har genomförts av Livsmedelsverket. Två informations- och utbildningsträffar har anordnats för kommunernas livsmedelsinspektörer. En av dessa träffar var särskilt inriktad på dricksvatten med utgångspunkt från en verklig dricksvattenincident i en av länets kommuner. Länsstyrelsen har även varit drivande i projektet ”Kontroll av salladsbufféer i Jönköpings län”. Projektet som inkluderade kontroll av 35 verksamheter visade att hanteringen av salladsbufféer i länet är god. Revisioner, regelbundna länsmöten och länsprojekt tillsammans med livsmedelsinspektörernas egna aktiviteter såsom samsynskontroller bör, enligt Länsstyrelsens bedömning, ge förutsättningar för att den kommunala livsmedelskontrollen i länet blir mer likvärdig och att kraven i förordning (EG) nr 882/2004 kan uppfyllas.

Animaliska biprodukter

För att öka kompetensen och samordningen av kontrollen av animaliska biprodukter anordnade Länsstyrelsen under år 2014 en

utbildningsdag om animaliska biprodukter. Till denna utbildning bjöd Länsstyrelsen in länets kommuner och berörd personal på Länsstyrelsen. För övrigt har arbetet inom området animaliska biprodukter framförallt inriktats på uppdatering av Länsstyrelsens register och fortsatt riskklassificering av kontrollobjekten.

Kontroll av djurhälsopersonal

Kontrollen av djurhälsopersonal har liksom föregående år getts en hög prioritet. Länsstyrelsen har under år 2014 genomfört tillsynsbesök hos tolv veterinärer och en djursjukvårdare som är bosatta och verksamma i Jönköpings län. Tio av de tolv kontrollerade veterinärerna förskriver läkemedel till livsmedelsproducerande djur. För att främja samsynen mellan länen vid bedömning av eventuella brister har två av kontrollerna genomförts tillsammans med länsveterinär från annan länsstyrelse. Utöver tillsynsbesöken har Länsstyrelsen även genomfört tre administrativa uppföljningar av kontroller som genomfördes 2013.

Kommunikation och samverkan

Länsstyrelsen anser att det är angeläget att ha en god kommunikation med de personer som är föremål för Länsstyrelsens kontrollverksamhet. Länsstyrelsen har av denna anledning genomfört en internutbildning i kommunikation och bemötande för den personal som arbetar med kontroll av primärproducenter, djurhållare och djurhälsopersonal. Härutöver har enskilda medarbetare getts möjlighet att delta i externa kommunikationsutbildningar. Samarbetet och samverkan med polisen i djurskyddsärenden har liksom tidigare år fungerat mycket bra. Likaså har Länsstyrelsen en god relation med LRF och prioriterar deltagande i de möten som anordnas av LRF:s omsorgsgrupp.

Tabell 1.1: Verksamma veterinärer och djurskyddsinspektörer

Länsfakta	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Antalet verksamma veterinärer inom djurhälsopersonalen i länet (st)	74	68	64
varav män (st)	20	24	20
varav kvinnor (st)	54	44	44
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	16	19	12
Inspektörer inom djurskyddskontroll (åa)	5,64	5,77	6,46
varav män (åa)	0	0	0
varav kvinnor (åa)	5,64	5,77	6,46
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.	0	0	0
Antal kontroller av hästpass	58	75	125

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, ärendehanteringssystemet Platina, Vet@bas, Djurskyddskontrollregister

Kommentar tabell 1.1

Antalet verksamma veterinärer avser veterinärer som både är bosatta och kliniskt verksamma i Jönköpings län. Härutöver finns det ytterligare veterinärer som är bosatta i annat län men som bedriver viss verksamhet i Jönköpings län, samt veterinärer bosatta i länet med administrativ tjänst. Under år 2014 har 15 veterinärer och en djursjukvårdare varit föremål för tillsyn. Tre av de kontroller som har avsett veterinärer har varit administrativa uppföljningar av kontroller som genomfördes 2013.

Antalet inspektörer inom djurskyddskontrollen har minskat genom åren, vilket huvudsakligen har berott på vakanser till följd av personalomsättning och sjukdom. Antalet årsarbetskrafter inom djurskyddskontrollen har även påverkats av att resurser inom djurskyddsområdet har använts för kontroll av primärproducenter.

Jönköpings län har inga kända uppsamlingsplatser för animaliska biprodukter. Kontroll av transport av animaliska biprodukter har hittills endast utförts vid anmälningar om brister. Några sådana anmälningar har inte inkommit under år 2014. Planerad kontroll av transport av animaliska biprodukter kommer att genomföras i projektform under 2015.

Kontroller av hästpass genomförs i anslutning till djurskyddskontroller och kontrollfrekvensen har därför påverkats negativt av det minskade antalet årsarbetskrafter verksamma inom djurskyddskontrollen. Länsstyrelsen hade planerat att genomföra ett hästprojekt under tertial 3, som bland annat skulle ha inneburit en riktad satsning på kontroll av hästpass, men projektet kunde inte genomföras på grund av hög arbetsbelastning och resursbrist.

Tabell 1.3: Djurskyddskontroller

Länsfakta	2014	2013	2012
Antal beslut enligt § 26 djurskyddslagen	40	32	-
Antal beslut om omhändertagande enligt 31 § djurskyddslagen	6	2	-
Antal beslut om omhändertagande enligt 32 § djurskyddslagen	25	19	-
Antal beslut i ärenden enligt 29 § djurskyddslagen	7	7	-
varav antal beslut om djurförbud	7	5	-
Antal ansökningar om upphävande av beslut om djurförbud som har kommit in	3	4	-
Antal beslut om djurförbud som har upphävts helt eller delvis	0	2	-
Antal åtalsanmälningar	16	18	-
Totalt antal anmälningsärenden som kommit in	533	402	-

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina

Kommentar tabell 1.3

Länsstyrelsen har under 2014 handlagt ett stort antal allvarliga djurskyddsärenden, vilket har lett till att såväl antalet beslut om föreläggande enligt § 26 djurskyddslagen som beslut om omhändertagande av djur har ökat. Det har även skett en viss ökning av beslut om djurförbud.

År 2014 fattade Länsstyrelsen 40 beslut om föreläggande enligt 26 paragrafen djurskyddslagen. Sju av besluten har varit föreläggande med vite. Den vanligaste orsaken till besluten har varit sjuka djur som inte har fått veterinärvård. Andra vanliga orsaker har varit dålig stallhygien, bristfällig tillsyn, underutfodring, dålig tillgång till vatten, undermålig hov- och klövvård, samt skaderisker i djurens närmiljö.

Länsstyrelsen har under år 2014 fattat sex beslut om omhändertagande av djur med stöd av 31 paragrafen djurskyddslagen. Fyra av besluten grundas på att djur har hållits i strid med Länsstyrelsens beslut om djurförbud. Två av dessa beslut gäller hundar medan de andra båda besluten avser lantbrukets djur. Två av Länsstyrelsens beslut har tagits för att djurhållaren brutit mot ett föreläggande som har varit väsentligt från djurskyddssynpunkt. I det ena fallet har djurhållaren även varit föremål för upprepade förelägganden. De djurslag som är aktuella i de här båda fallen är katter och hästar.

Av Länsstyrelsens 25 beslut om omedelbart omhändertagande av djur med stöd av 32 paragrafen djurskyddslagen gäller endast tre av besluten lantbrukets djur. De andra 22 besluten avser sällskapsdjur. Den vanligaste orsaken till omedelbart omhändertagande har varit att djuren övergivits eller på annat sätt varit föremål för bristfällig tillsyn, utfodring och vattning. I några fall har djuren varit utsatta för lidande på grund av att de inte har fått nödvändig veterinärvård.

Länsstyrelsen har handlagt sju djurförbudsprövningar under år 2014. Samtliga prövningar har lett till beslut om djurförbud. Två av besluten avser totalt djurförbud, det vill säga den berörda personen får inte hålla djur av något slag. Ett av besluten avser förbud mot att hålla hov- och klövbärande djur och ett beslut gäller enbart hållande av häst. En person förbjuds att hålla alla djurslag utom hund. Dessutom begränsas denna persons hundhållning till enbart två hundar. Härutöver har en person förbjudits att ha hand om hästar och en person har förbjudits att ha hand om hundar.

Det har under år 2014 inkommit tre ansökningar till Länsstyrelsen om upphävande av djurförbud. En ansökan har avslagits och en har överlämnats till annan Länsstyrelse. Den tredje ansökan är under handläggning.

Av de 16 åtalsanmälningar som Länsstyrelsen har gjort under år 2014 har tio av anmälningarna avsett misstanke om brott vid transport av djur. Fem av de övriga anmälningarna har avsett misstanke om brott inom nöt- och/eller fårhållning. En åtalsanmälan har gjorts på grund av att katter har utsatts för lidande.

Länsstyrelseinstruktion 4§

2. tillsyn över veterinärers verksamhet samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Länsstyrelsens mål för tillsynen av länets djurhälsopersonal är en riskbaserad, effektiv och rättsäker kontroll av hög kvalitet. Den djurhälsopersonal som är verksam i Jönköpings län har indelats i fyra riskklasser där riskklass fyra är den högsta riskklassen. Under åren 2013 och 2014 har Länsstyrelsen kontrollerat nästan två tredjedelar (72 procent) av djurhälsopersonalen i de två högsta riskklasserna (tre och fyra). Länsstyrelsen har även påbörjat tillsynsbesök hos djurhälsopersonal som placerats i riskklass två. Tillsynsbesök har under 2014 genomförts hos tolv veterinärer och en djursjukvårdare som är bosatta i Jönköpings län. Länsstyrelsen har även genomfört administrativ kontroll av ytterligare tre veterinärer. De administrativa kontrollerna har varit uppföljningar av tillsynsbesök som gjordes år 2013. Vid kontrollerna kunde det konstateras att det var relativt vanligt förekommande att veterinärerna, vid behandling av hästar med substanser som inte får användas till livsmedelsproducerande djur, slarvade med att kontrollera i hästpassen om hästarna skulle användas för livsmedelsproduktion eller inte. Det framkom också att då hästar avsedda för livsmedelsproduktion behandlades med substanser som hade sex månaders karenstid dokumenterades inte alltid behandlingen i hästpasset. En annan brist var att veterinärerna vid användning av förtryckta intyg ibland lämnade platser tomma istället för att markera med streck. Det kunde också konstateras att informationen till djurägarna vid läkemedelsbehandling av livsmedelsproducerande djur ibland var bristfällig. Härutöver fanns det även en del brister i journalföringen. Uppföljning av konstaterade brister sker vid kommande planerade kontroller, samt i vissa fall även genom uppföljning av inrapporterad djursjukdata via Jordbruksverkets datasystem

DAWA. Vid uppföljande administrativa kontroller i DAWA har Länsstyrelsen kunnat konstatera att påtalade brister rättats till och att tillsynen har haft effekt. Länsstyrelsen bedömer därför att målet med en riskbaserad, effektiv och rättsäker kontroll med hög kvalitet har uppfyllts.

Vad gäller ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar så har Länsstyrelsen i samband med tillsyn av djurhälsopersonal informerat om anmälningsskyldigheten för veterinärer enligt epizootilagen och rutinerna kring detta. Vid denna information går Länsstyrelsen bland annat igenom hur den verksamma veterinären får tillgång till epizootiutrustning och hur eventuella inbokade sjukresor ska hanteras vid epizootimistanke. Ett av syftena med denna information är att öka medvetenheten om vikten av en snabb hantering vid misstanke om epizootisk sjukdom.

Länsstyrelsen har vidare två gånger under år 2014 via informationstidskriften "Nyhetsbrev för djurhälsopersonal" informerat all djurhälsopersonal i länet om bland annat förändringar i regelverk, läkemedelsanvändning, utbildningar, smittsamma djursjukdomar och aktuell statistik från länet. Länsstyrelsen har även gått ut med information till länets veterinärer, intresseorganisationer och länsstyrelserna i angränsande län då smittsamma djursjukdomar har konstaterats i länet.

Tillsynen, nyhetsbreven och Länsstyrelsens övriga information har enligt Länsstyrelsens bedömning bidragit till att länets djurhälso- och sjukvård samt använda läkemedel på ett säkert sätt.

Regional tillväxt

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 30*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,74	0,67	0,70
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,86	0,64	0,56
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,74	0,62	0,62
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 555	1 342	1 412
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,78	0,72	0,79
Antal ärenden, inkomna och upprättade	98	72	83
Antal beslutade ärenden	103	64	97
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	3	1
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	8 509	8 619	9 234

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Kommentarer till tabellen

Verksamheten inom regional tillväxt har under år 2014 ökat något från föregående år. Anledningen är främst ökade insatser inom områdena kommersiell service och betaltjänster. Alla de 39 landsbygdsbutiker som enligt det regionala serviceprogrammet prioriterats som strategiska har under året besökts av Länsstyrelsen och fått information om stödmöjligheter. Inom betaltjänster har Post- och telestyrelsen beviljat Länsstyrelsen medel för att driva ett projekt under åren 2014 och 2015 för att öka kunskapen hos kommuner, regionala aktörer samt ideella föreningar om problem och lösningar kring betaltjänster samt öka samverkan mellan länets aktörer. Antal inkomna och upprättade ärenden har ökat vilket även gäller antalet beslut. De insatser inom kommersiell service som genomförts under året är den främsta förklaringen till det ökande antalet ärenden under året. Trots ökat antal ärenden har ärendebalansen minskat något och inga ärenden är äldre än två år.

Arbetet med regional tillväxt

Fokus under år 2014 har varit arbete med grundläggande betaltjänster, kommersiell service samt stödhanteringen inom anslaget för regional tillväxt. En prioriterad uppgift för Länsstyrelsen är deltagande i nätverk som berör regionala tillväxtfrågor. Länsstyrelsens breda kompetens inom regional tillväxt efterfrågas och för att möta denna efterfrågan och utveckla det strategiska tillväxtarbetet inom områdena betaltjänster, kommersiell service och företagsstöden har samverkan mellan dessa sakområden fördjupats under året. Effekter av detta är att arbetet med betaltjänster numera ses som en naturlig del av arbetet med kommersiell service där synergieffekterna av uppdragen är flera. I exempelvis kontakterna med lanthandlarna i länet diskuteras eventuella problem med kontanthantering och om särskilda insatser kan behövas. Under året har Länsstyrelsen besökt flertalet kommuner i länet för att diskutera ett samlat grepp kring betaltjänster och kommersiell service.

Grundläggande betaltjänster

I bevakningsuppdraget för grundläggande betaltjänster har Länsstyrelsen genomfört intervjuer med privatpersoner, föreningar, företag och andra organisationer, för att få en

helhetsbild av hur tillgången till grundläggande betaltjänster har förändrats i länet jämfört med år 2013. Bevakningsuppdraget rapporterades in till Regeringskansliet under hösten 2014. För att öka kunskapen om problematiken kring betaltjänster, samt för att finna lösningar kring betaltjänster har Länsstyrelsen, genom medel från Post- och telestyrelsen, startat ett betaltjänstprojekt. Projektet är beviljat stöd för åren 2014 och 2015. I projektet anordnade Länsstyrelsen under hösten 2014 en konferens om grundläggande betaltjänster. Ytterligare en konferens om betaltjänster planeras äga rum under 2015. De delar av länet där verksamma organisationer och boende upplever sig ha problem med betaltjänster kommer fortsatt att följas upp. Målsättningen är också att arbeta med information till kommuner, föreningar, särskilt utsatta grupper och andra intresserade aktörer samt att de tekniska lösningar som presenteras ska användas och tillgodose samhällets behov på ett tillfredsställande sätt.

Samverkan

Länsstyrelsen har ett nära samarbete med Regionförbundet i Jönköpings län som har utvecklats över åren både på handlägg- och ledningsnivå. Under året har samverkan skett främst inom stödhanteringen av det regionala tillväxtanslaget där en kontinuerlig dialog förs om prioritering och koppling till den regionala utvecklingsstrategin. Länsstyrelsen prioriterar även samverkan mellan Regionförbundet och Landstinget rörande bland annat bredbandsutbyggnad, klimat och miljö samt horisontella målen och folkhälsa. Under året har en dialog förts kring överföringen av vissa uppdrag inom regional tillväxt i samband med bildandet av Region Jönköpings län 2015.

Länsstyrelsen har initierat ett samverkansarbete med ESF-rådet och Tillväxtverket för att hitta former för samarbete mellan de fyra Europeiska struktur- och investeringsfonderna som respektive myndighet ansvarar för under kommande programperiod. Arbetet har påbörjats för att bland annat hitta gemensamma tillfällen för informationsinsatser. Exempelvis har Regionförbundet i Jönköpings län initierat en

regional fondsamverkansträff i början av år 2015 för projektaktörer. Träffen sker i samverkan med Länsstyrelsen, Jordbruksverket, Tillväxtverket och ESF-rådet. Att ha en tydlig och uttalad fondsamverkan i länet anser Länsstyrelsen är av stor vikt i kommande programperiod och är ett arbete som kommer att prioriteras.

Länsstyrelsen ingår i det regionala partnerskapet för affärsutvecklingscheckar som finansieras av Tillväxtverket. Under år 2014 beviljades totalt 3,4 miljoner kronor för utveckling av tjänster eller produkter i olika företag samt checkar för internationalisering av verksamhet. En rapport från extern utvärderare visar att programmets insatser har stor betydelse för företagen. Andelen stöd till kvinnor var 18,3 procent vilket tyvärr var lägre än förra året trots riktade utskick till kvinnliga företagsledare i länet.

Länsstyrelsen medverkar i Innovationsrådet vilket leds av Almi och där företrädare från bland annat Science Park och Tekniska Högskolan i Jönköping ingår. Innovationsrådet beviljar medel för exempelvis marknadsundersökningar, tekniköversikter och patent för nya idéer vilket både företagare och enskilda personer kan söka. Syftet med medlen till förstudier är att fler innovativa idéer ska tillvaratas och leda till kommersialiserade produkter och tjänster.

Webbsidan för finansieringsportalen⁵ ägs av Länsstyrelsen och drivs i samverkan med Regionförbundet i Jönköpings län, Almi och Science Park Jönköpings län. Webbsidan underlättar för företag att på ett enkelt och överskådligt sätt hitta olika finansieringsformer. Under året har Regionförbundet i Kalmar län beslutat om att ta del av konceptet, och även andra län har visat intresse. Samverkan kring konceptet mellan länen möjliggör bland annat gemensamma informationsinsatser samt att fler företagare kan ta del av tjänsten.

Viktiga framtidsfrågor för länet är ökat arbetskraftsutbud och kompetensförsörjning. Länsstyrelsen ingår i Kompetensrådet för

⁵ www.finansieringsportalen.se

Jönköpings län, som arbetar för att säkra länets framtida kompetensförsörjning. I rådet finns företrädare för bland annat näringsliv, fackliga organisationer, utbildning och bildning i länet. Frågor som har tagits upp under året är den låga efterfrågan och intresset för yrkesförberedande utbildningar på gymnasienivå, samt möjligheter till omskolning för att matcha arbetsmarknaden.

Bredbandsutbyggnad

Länsstyrelsen gör bedömningen att bredband med hög kapacitet är en förutsättning för boende och tillväxt på landsbygden och prioriterar fortsatt bredbandsutbyggnad högt. Länsstyrelsen anser att samverkan kring bredbandsutbyggnad måste efterfrågas på alla nivåer för att nå det nationella målet att 90 procent av Sveriges hushåll och företag år 2020 bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. Samverkan kring bredbandsutbyggnaden sker mellan länsstyrelserna, regionförbunden och Post- och telestyrelsen i nätverket Länssamverkan bredband 2.0. Länsstyrelsen har anordnat en länskonferens om bredband med fokus på samverkan och nätverkanden där länets samtliga kommuner deltog tillsammans med byalag och Trafikverket. Under året har Länsstyrelsen prioriterat informationsspridning av stödmöjligheterna inom landsbygdsprogrammet 2014-2020 samt satsningar som främjar regional samverkan, såsom konferenser och kommunträffar. Ytterligare redovisning av infrastruktur och bredbandsutbyggnad, se under verksamhetsområde Infrastrukturplanering.

Projektstöd och företagsstöd

De stöd som beviljats under året ligger väl i linje med den regionala utvecklingsstrategin för Region Jönköping (RUS) där de två utpekade viktiga målområdena är näringsliv och livsmiljö. Länets RUS överensstämmer med den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft 2014-2020 där innovation, företagande och entreprenörskap samt attraktiva miljöer är prioriterat.

Under året har Länsstyrelsen fattat beslut om cirka sju miljoner kronor inom anslaget för regionala tillväxtåtgärder. Fördelningen mellan stödåtgärderna följer utfallet för 2013 då Länsstyrelsen valde att öka insatserna till

regionalt bidrag till företagsstöd. Ökningen gjordes med hänsyn till minskad efterfrågan av medfinansiering till strukturfondsprojekt på grund av programavslut under åren 2013 och 2014. Av besluten avser 33 procent företagsstöd, 21 procent stöd till kommersiell service och 46 procent stöd till projektverksamhet. Av företagsstöden är huvuddelen konsultcheckar till små- och medelstora företag för produktutveckling, marknadsföring eller annan företagsutveckling. I Tillväxtverkets undersökning om "Företagens villkor och verklighet 2014" framgår det att av de företag i länet som vill växa, anser över hälften att insatser för ökad marknadsföring, nya marknadsföringskanaler och produktutveckling är mycket viktiga åtgärder. Länsstyrelsen har under år 2014 beslutat om ytterligare 1,3 miljoner kronor till kommersiell service utav de extra medel för åren 2011-2014 som fördelats till Länsstyrelsen från Tillväxtverket. Länsstyrelsen bedömer att utifrån den inriktning som finns i de beviljade projekt- och företagsstöden borde det finnas förutsättningar för att bidra till en hållbar regional utveckling i länet.

Strategiska näringslivsprojekt

Smart Housing Småland och Träprogram 2012-2014 för ett hållbart Småland är två viktiga strategiska projekt för länet som Länsstyrelsen medfinansierar. Projekten drivs i samverkan mellan de tre länsstyrelserna och regionförbunden i Småland. Målsättningen är att utveckla ett smart boende och hållbara byggda miljöer med bas i glas och trä. Genom innovativa sätt att kombinera dessa material skapas nya affärsmöjligheter för att möta bostadsbrist i Sverige men också internationellt. Länsstyrelsen har under året deltagit i styrgrupperna för de båda projekten och Länsstyrelsen anser att insatserna är angelägna för utvecklingen av trä- och glasindustrin i länet.

Insatser för en attraktiv livsmiljö

Prioriteringar har även gjorts av insatser som främjar attraktivitet och livsmiljö. Under år 2014 har medel beviljats till aktiviteter i samband med genomförandet av Unesco:s 26 möte för MAB-ICC (International Coordination Council (ICC) of the Man and

the Biospher (MAB) Programme). Vid mötet deltog över 200 internationella gäster från ett 50-tal länder. Det var första gången som mötet förlades till ett biosfärområde och anledningen till att det förlades i Sverige och Jönköping hade sin grund i att biosfärområdet Östra Vätterbranterna lyfts fram som ett modellområde och källa för inspiration för andra biosfärområden. I samband med mötet genomfördes aktiviteter för att lyfta lokalt viktiga frågor om lokalproducerad mat, hållbar energiproduktion och områdets förutsättningar som förebild när det gäller miljövänlig turismutveckling samt marknadsföring av länets biosfärområde.

Under år 2014 har medel beviljats till en andra etapp för fortsatt utveckling av verksamheten kring ”Barnfilmbyn i Mariannelund” med målsättning att etablera ett interaktivt barnfilmmuseum med utställning och aktivitetscentrum under år 2016. Detta är en långsiktig satsning som

bidrar till att lyfta besöksnäring och sysselsättning på landsbygden och satsningen ska ses som en del i en kulturtriangel i Jönköpings län där de två andra delarna är Jönköpings kulturhus för scenkonst Spira, och Vandalorum som är centrum för konst och design. Länsstyrelsen menar att projektet är nyskapande och skapar goda förutsättningar för ett nytt attraktivt besöksmål i länet.

Konkurrens

Ett av Länsstyrelsens uppdrag är att främja en effektiv konkurrens i privata och offentliga verksamheter och informera om lagstiftningen inom konkurrensområdet. Information om konkurrensfrågor finns på Länsstyrelsens webbplats med en hänvisning för ytterligare läsning hos Konkurrensverket. Frågeställningarna har under året främst handlat om frågor som rör konkurrensutsatt anbudsförfarande i bredbandsprojekt inom landsbygdsprogrammet 2007-2013.

Återrapportering regleringsbrev

RB 20. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker inom det regionala tillväxtarbetet samt hur denna samverkan utvecklats.

Länsstyrelsen samverkar kontinuerligt med andra länsstyrelser och statliga myndigheter i frågor från lokal till nationell nivå.

Länsstyrelsens roll kan vara samordnande eller kunskapsförmedlande beroende på behov och konstellation. Nedan följer ett antal exempel på hur samverkan sker mellan Länsstyrelsen och de statliga myndigheterna i syfte att utveckla det regionala tillväxtarbetet effektivt och målstyrt.

Integration, jämställdhet, klimat och energi

Utvecklingsarbetet inom områdena integration, jämställdhet, klimat och energieffektiviseringar är starkt bidragande till en stabil regional tillväxt i länet. Samverkan inom integrationsområdet sker framförallt med kommunerna, Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. Samarbetet med myndigheter och andra aktörer har stärkts genom bildandet av länets integrationsråd. Under år 2014 har fokus varit på att öka länets kapacitet för att ta emot ett ökat antal flyktingar.

Jämställdhetsrådet är ett pådrivande samverkansorgan för jämställdhetsarbetet i länet och leds av Länsstyrelsen. I rådet ingår Polismyndigheten, Jordbruksverket, Högskolan i Jönköping tillsammans med andra organisationer och aktörer i länet.

I länet finns ett aktivt forum, Klimatrådet, för att planera och genomföra regionala insatser och åtgärder för att uppnå minskad klimatpåverkan, ökad andel förnybar energi och ökad energihushållning. I Klimatrådet, som leds av landshövdingen, ingår företrädare för Länsstyrelsen, Trafikverket, Skogsstyrelsen och Högskolan i Jönköping, tillsammans med företrädare för Landstinget, kommuner, kommunala bolag samt länets näringsliv.

Bredband

Samverkan kring bredbandsutbyggnaden sker mellan länsstyrelserna, regionförbunden och Post- och telestyrelsen i nätverket Läns-samverkan bredband 2.0. Här deltar även representanter från Näringsdepartementet och Jordbruksverket. Under år 2014 deltog Länsstyrelsen i en konferens om utbyggnaden av det framtida mobila bredbandet. Deltagare var andra länsstyrelser, Post-och telestyrelsen, näringsliv, kommuner samt bredbandsoperatörer. Länsstyrelsen har även anordnat en länskonferens om bredband med fokus på samverkan och nätverkanden där samtliga kommuner deltog tillsammans med byalag och Trafikverket.

Grundläggande betaltjänster och kommersiell service

I Länsstyrelsens uppdrag att bevaka tillgången till grundläggande betaltjänster, sker kontinuerligt utbyte av information med kommuner, länsstyrelser, föreningar och organisationer, Post- och telestyrelsen samt andra berörda grupperingar genom regionala och nationella möten. Länsstyrelsen återrapporterar årligen utbudet samt behovet av grundläggande betaltjänster i länet till Länsstyrelsen i Dalarna som tillsammans med Post-och telestyrelsen samordnar uppdraget. Under året har Länsstyrelsen anordnat en konferens kring utmaningar och möjliga lösningar gällande betaltjänster där Polisen i Jönköpings län tillsammans med ICA-handlare och Argomento medverkade.

I arbetet med kommersiell service sker en kontinuerlig dialog med Tillväxtverket för erfarenhetsutbyte men även i framtagandet av ett regionalt serviceprogram. Under året har specifika insatser hos landsbygdsbutikerna medfört att samverkan har skett med Svenska spel i och med reglering av ombudsavgifterna samt med Posten i syfte att få postombud på fler orter i länet och på detta vis stärka butikens konkurrenskraft och öka servicen på landsbygden.

Forskningsprojekt om innovationsprocesser och tillväxt

Länsstyrelsen ingår i styrgruppen för forskningsprojektet TIPT, Tillgänglighet, Innovationsprocesser och Tillväxt, vilket drivs av Jönköpings Internationella Handelshögskola. Projektet finansieras av Länsstyrelsen, Regionförbundet i Jönköpings län, CESIS (Centre of Excellence for Science and Innovation Studies), Europeiska regionala utvecklingsfonden samt Jönköpings Internationella Handelshögskola. Målsättningen för projektet är att de studier som projektet genomför ska leda till att regionala resurser används för att långsiktigt främja ett innovativt näringsliv i länet. Resultat från rapporter som publicerats under år 2014 har bland annat visat att det finns en relativt god innovationsförmåga bland företagen i länet samt att utbyte med samarbetspartners i andra regioner och i andra delar av förädlingsleden är det som mest stimulerar och ökar innovationskraften.

Projekt- och företagsstöd

Länsstyrelsen har ingått i Länspartnerskapet tillsammans med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Högskolan i Jönköping. Syftet med Länspartnerskapet är att yttra sig över strukturfondsansökningarna till Europeiska regionala utvecklingsfonden, ERUF samt till Europeiska sociala fonden, ESF, för området Småland och Öarna. Denna samverkan har under år 2014 koncentrerats till att ta fram nya program inom de regionala och sociala fonderna.

Vid ansökningar om stöd till konsultcheckar som Länsstyrelsen beviljar på det regionala tillväxtanslaget, sker en gemensam beredning i samarbete med Almi och Regionförbundet i Jönköpings län. Denna samverkan leder till att kompetensen i handläggningen ökar och att stöd kan kanaliseras dit det gör mest nytta.

Landsbygdsutveckling

I arbetet med att ta fram en regional handlingsplan för landsbygdsprogrammet 2014-2020 har flera andra statliga aktörer deltagit i workshops under 2013 samt yttrat sig över Länsstyrelsens förslag till utformning av regional handlingsplan under år 2014. De statliga aktörerna har bland annat varit Almi, Arbetsförmedlingen, Skogsstyrelsen och

Lantmäteriet. Erfarenhetsutbyte och dialog har även skett med andra länsstyrelser kring det fortsatta arbetet med den regionala handlingsplanen.

Utbytet med Jordbruksverket kring frågor som rör landsbygdsutveckling och regional tillväxt har ökat under året med bland annat deltagande i gemensamma informationsträffar. Länsstyrelsen har också varit aktiv i arbetet med utformningen av det nya nationella landsbygdsprogrammet genom deltagande i utvecklingsarbetet kring den nya jordbrukspolitiken i projektet ProCAP. Inom ProCAP har samverkan skett i jämställdhetsfrågor, kring nationella urvalskriterier samt kring utformningen av handläggarstödet. Länsstyrelserna i Kalmar, Kronoberg, Östergötland och Jönköpings län har kontinuerligt samverkat kring genomförandet av landsbygdsprogrammet 2007-2013. Under 2014 har denna samverkan fortsatt i arbetet med framtagandet av regionala handlingsplaner. Under året har denna samverkan utökats med deltagande från länsstyrelserna i Blekinge, Halland, Skåne och Västra Götalands län.

Samverkan med andra länsstyrelser sker även kontinuerligt i nätverket för regional tillväxt, där bland annat aktuella frågor från Näringsdepartementet och Socialdepartementet tas upp. Vid nätverks-träffarna inbjuds andra centrala verk för information om sin verksamhet. Under år 2014 har exempelvis Tillväxtverket deltagit för att skapa dialog kring arbetet med framtagandet av programmen inom Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Förenklingsarbetet

Förenklingsarbete har under året fortsatt tillsammans med övriga länsstyrelser och med samordning av Länsstyrelsen i Kronobergs län. Länsstyrelsen har även under år 2014 deltagit i forumspel som erbjöds genom projektet "Förenkla på Riktigt!" och totalt har över 100 medarbetare från Länsstyrelsen deltagit sedan starten hösten 2013. Forumspelen är ett skådespel eller rollspel som har till syfte att deltagaren bättre ska kunna sätta sig in i olika situationer, till exempel vid en konflikt, och kunna betrakta dem ur olika perspektiv. Projektledningen för

”Förenkla på Riktigt!” på Länsstyrelsen i Kronobergs län har under hösten medverkat på ett ledningsgruppsmöte på Länsstyrelsen

och tillsammans med Länsstyrelsens ledningsgrupp diskuterat fortsatta insatser inom förenklingsområdet.

RB 24. Länsstyrelserna ska bistå Regeringskansliet i förberedelserna av programperioden för 2014–2020 för EU:s sammanhållningspolitik samt landsbygds-, havs- och fiskerifonden inklusive arbetet med en partnerskapsöverenskommelse med EU-kommissionen.

Under året har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att bistå myndigheterna samt regeringskansliet i förberedelserna av programperioden 2014–2020 för strukturfonderna. Länsstyrelsen har främst deltagit i Jordbruksverkets arbete inom landsbygdsfonden men även deltagit vid nationella och regionala träffar i syfte att stärka fondsamverkan framöver.

Fondsamverkan

Under hösten år 2014 deltog Länsstyrelsen vid en nationell konferens, anordnad av Regeringskansliet, där startskottet gick för EU:s struktur- och investeringsfonder 2014–2020. Under konferensen belyste representanter från EU-kommissionen, Regeringskansliet, Jordbruksverket, ESF-rådet samt Tillväxtverket utmaningar, likheter samt behov av samverkan mellan fonderna, bland annat genom Partnerskapsöverenskommelsen. Partnerskapsöverenskommelsen var vid tidpunkten för konferensen färdigskriven på nationell nivå och arbetet med ett samarbete mellan EU:s struktur- och investeringsfonder har även inletts regionalt i Jönköpings län. I september 2014 anordnades en regional träff mellan Länsstyrelsen, ESF-rådet samt Tillväxtverket i Jönköping. Berörda chefer och handläggare representerande de olika fonderna deltog och syftet var att lära känna varandra närmare samt att lära mer om respektive fonds program och arbetssätt. På initiativ av Regionförbundet planeras en regional fondsamverkansträff i början av 2015 för projektaktörer i länet.

Samverkan med Jordbruksverket

I syfte att erhålla ett så bra införande som möjligt av det nya landsbygdsprogrammet 2014–2020 har Länsstyrelsen bistått Jordbruksverket i förberedelserna genom att delta i Jordbruksverkets projekt ProCAP.

Medarbetare från Länsstyrelsen har deltagit i arbetsgrupper kring utformning av nationella urvalskriterier, framtagande av ett nytt handläggarssystem, struktur för ett nytt handläggarsstöd samt i en grupp som arbetat för att ta fram konkreta sätt att jämställdhetsintegrera handlingsplanerna i landsbygdsprogrammet.

Länsstyrelsen har en lång och omfattande erfarenhet av möjligheter men också svagheter inom de tidigare landsbygdsprogrammets regelutformning och handläggningssystem. Länsstyrelsen hoppas genom sin medverkan kunna bidra till utformningen av landsbygdsprogrammet 2014–2020 med fokus på högre kundnytta, ökad rättssäkerhet, tydligare regelverk samt snabbare och effektivare system och rutiner för handläggning och kontroll, vilket tillsammans resulterar i en bättre måluppfyllelse och ett högt utnyttjande av framförhandlade medel inom de nya stödformerna. Arbetet inom ProCAP fortsätter även under 2015 och Länsstyrelsens avsikt är att fortsatt vara delaktig i detta viktiga arbete.

Landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020

En regional handlingsplan, som innefattar både landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet har utformats med utgångspunkt i bland annat den SWOT-analys för länets landsbygd som Länsstyrelsen tog fram under år 2013 och 2014. I handlingsplanen, som kommer att färdigställas under våren 2015, framgår länets förutsättningar och behov samt vilka urvalskriterier som ska gälla för de olika stödformerna för programperioden 2014–2020. Urvalskriterier för de olika stöden har tagits fram inom tvärsektoriella arbetsgrupper på Länsstyrelsen, där även representanter

från Regionförbundet deltagit. Under hösten 2014 har även länets regionala handlingsplan varit ute på remiss för ytterligare förankring i länet.

Länsstyrelsen har under år 2014 arbetat aktivt för att åstadkomma ett Leaderområde som omfattar fisket i hela Vättern. Bland annat har Länsstyrelsen varit drivande i arbetet med att ta fram en utvecklingsstrategi i bred samverkan med samtliga berörda aktörer. Dessa aktörer är bland annat kommuner, Regionförbund, redan befintliga

Leaderområden, företagare samt intresseorganisationer.

För att landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet ska bli väl förankrade och kunna genomföras med en hög måluppfyllelse i länet har ett partnerskap och en styrgrupp etablerats. I partnerskapet finns 22 deltagare som representerar myndigheter och organisationer med koppling till landsbygdsfrågor i vid mening och i styrgruppen ingår deltagare från Länsstyrelsens olika verksamhetsområden tillsammans med Regionförbundet.

RB 29. Berörda länsstyrelser ska redovisa exempel på och kommentera inom vilka områden samverkan sker mellan länsstyrelsen och den aktör som har samordningsansvaret för det regionala tillväxtarbetet samt hur denna samverkan har utvecklats.

Länsstyrelsen har sedan flera år ett nära samarbete med Regionförbundet i Jönköpings län på både handläggar- och ledningsnivå. Länsledningen och ledningen för Regionförbundet har kontinuerliga träffar, vilket också bidrar till ökad samverkan. Dessutom deltar länsledningen kontinuerligt i Regionförbundets samlingar kring tillväxtfrågor. Under året har samverkan skett främst inom stödhanteringen av det regionala tillväxtanslaget där en kontinuerlig dialog förs om prioritering och koppling till den regionala utvecklingsstrategin.

Regeringen gav i juni 2014 länsstyrelserna uppdraget att överföra uppgifter rörande regionalt utvecklingsansvar till berörda landsting den 1 januari 2015 i enlighet med propositionerna 2013/14:46 och 2013/14:122. Region Jönköpings län bildas 1 januari år 2015 och under år 2014 har dialog förts gemensamt med Landstinget och Regionförbundet för att vara väl förberedda inför överföring av verksamhet inom regional tillväxt till Region Jönköpings län. Arbetet under hösten och har inneburit diskussion om eventuella personalövergångar samt överföring av så väl arbetsuppgifter och ärenden som kompetens. Förberedelser har även skett i form av översyn av webbplatser och information samt blanketter. Under 2015 kommer Länsstyrelsen att bistå Region Jönköpings län i handläggningen av vissa

stöd samt med kompetensförsörjning i syfte att underlätta övergången till Region Jönköpings län. Nedan följer en presentation av samverkan som sker inom olika verksamhetsområden och formaliserade grupper.

Regionala tillväxtanslaget

Regionförbundet i Jönköpings län och Länsstyrelsen har en fortsatt samverkan om projekt som är medfinansierade via det regionala tillväxtanslaget. Utbyte sker även genom Länspartnerskapet som yttrar sig över ansökningar som beslutas av strukturfondspartnerskapet för Småland och Öarna. I yttrandet anges bland annat hur ansökningarna förhåller sig till den regionala utvecklingsstrategin, (RUS). På handläggarnivå sker löpande avstämningar av beslutslaget inom det regionala tillväxtanslaget och landsbygdsprogrammet för att optimalt utnyttja tillgängliga medel.

Länsstyrelsen, Regionförbundet i Jönköpings län och Almi samverkar kontinuerligt kring stöd för konsultcheckar till företag som vill göra en utvecklingsinsats. Detta innebär att aktörerna har en gemensam beredning av ansökningarna före Länsstyrelsens beslut. En översyn och samlad genomgång av stödets effekt har gjorts för åren 1995-2012 där resultatet tydligt visar att checkarna gör nytta och är betydelsefulla.

Digital agenda

Regionförbundet i Jönköpings län har samordningsansvar för en Regional Digital Agenda, ReDA, där Länsstyrelsen och Landstinget ingår som samverkanspartner. Syftet är att skapa en tydlig organisation för digitala insatser i länet med samverkan mellan kommuner, Regionförbund, Landsting och Länsstyrelse. Länsstyrelsen ansvarar för ett av de sex delområdena, Bredband och infrastruktur. Arbetet påbörjades under andra halvåret 2013 och har fortsatt under 2014. Länsstyrelsen ansvarar för att en handlingsplan tas fram inom arbetsgruppens sakfrågeområde, med förankring bland länets aktörer. Arbetet med ReDA har resulterat i ett flertal samverkansområden mellan Regionförbundet och Länsstyrelsen. Bland annat pågår en dialog kring inrättandet av en regional bredbandssamordnare, och samverkan sker genom gemensamt deltagande vid bredbandsträffar. Den Regionala Digitala Agendan skickades hösten 2014 ut på en remissomgång till början av 2015.

Strukturfonder och landsbygdsprogram

Länsstyrelsen har aktivt deltagit i framtagande av regionala program för EU:s strukturfonder. Arbetet för att ta fram ett regionalt program för Småland och Öarna inom regionala och sociala fonden ansvarar regionförbunden i området för. Inom regionala fonden avslutades arbetet under början av året för att därefter under sen vår och tidig höst koncentreras till framtagandet av program inom Sociala fonden. Det har inte förekommit något remissförfarande i framtagandet av regionala program för Småland och Öarna. Samverkan har istället genomförts genom träffar och avstämmningar av innehåll. Under året har Länsstyrelsen initierat ett samverkansarbete med ESF-rådet och Tillväxtverket. Syftet är att hitta former för samarbete och samverkan mellan de fyra Europeiska struktur- och investeringsfonderna som respektive myndighet ansvarar för under den kommande programperioden. Regionförbundet har initierat en gemensam regional fondsamverkansträff som ska genomföras i januari för projektaktörer.

I syfte att kunna samverka kring det regionala genomförandet av landsbygdsprogrammet

har Regionförbundet i Jönköpings län varit delaktig i framtagandet av den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet 2014-2020. Regionförbundet har medverkat i både styrgrupp och partnerskap för landsbygdsprogrammet men också aktivt med framtagandet av urvalskriterier och prioriteringar i den regionala handlingsplanen.

Regionalt serviceprogram 2014-2018

Samråd kring servicefrågor sker löpande där Regionförbundet i Jönköpings län blivit en aktiv part i framtagandet av nytt regionalt serviceprogram för perioden 2014-2018. I och med övergången till Region Jönköpings län vid årsskiftet förväntas detta arbete fördjupas då medel kring olika åtgärder inom kommersiell service kommer att finnas både på Länsstyrelsen och på Region Jönköpings län.

Kompetensrådet

I Jönköpings län finns ett Kompetensråd som verkar för att utveckla kompetensförsörjningen i länet. Kompetensrådet är ett viktigt forum för att förverkliga de prioriterade åtgärder som anges i länets regionala utvecklingsstrategi (RUS). Rådet har en bred kompetens för att diskutera aktuella frågor rörande kompetensförsörjning och sysselsättning. I Kompetensrådet finns representanter från organisationer som bland annat företräder näringsliv, fackliga organisationer, utbildning samt bildning i länet.

Jämställdhetsrådet

Jämställdhetsrådet, som fick en nystart under 2012, består av representanter från Regionförbundet i Jönköpings län, Landstinget, kommunerna, myndigheter, organisationer samt näringslivet i länet. Syftet är att rådet ska vara ett pådrivande samverkansorgan i arbetet med jämställdhet i Jönköpings län. Arbetet som bedrivs utgör en viktig del i genomförandet av länsstrategin för jämställdhetsintegrering. Jämställdhetsrådet samordnas av Länsstyrelsen och landshövdingen är ordförande. Rådet har utsett fem fokusgrupper som arbetar med jämställdhet ur olika perspektiv. I slutet av år 2014 utsågs en näringslivsansvarig på Regionförbundet i

Jönköpings län till ordförande för Fokusgruppen Ekonomisk jämställdhet och jämställd tillväxt. Detta är en positiv fortsättning på Regionförbundets uppdrag kring en handlingsplan för jämställd regional tillväxt, som nu har slutrappporterats. Under året har Länsstyrelsen och Regionförbundet samverkat kring handlingsplanen genom att delta i Tillväxtverkets möten och gemensamt diskutera hur arbetet ska fortgå efter år 2014.

Integrationsrådet

I Jönköpings län finns ett Integrationsråd som leds av landshövdingen. Rådet har 28 representanter från länets kommuner, myndigheter och intresseorganisationer. Regionförbundet ingår, förutom i Integrationsrådet, också i den beredningsgrupp som är kopplad till rådet. En integrationsstrategi har under året antagits av rådet och en fokusgrupp har bildats kopplad till fokusområde Arbete och Vuxenutbildning (ett av sex fokusområden under integrationsstrategin). Gruppen kommer bland annat att arbeta för att utrikes föddas kompetens valideras och tillvaratas på arbetsmarknaden samt för att öka kunskaperna inom området mångfald och tillväxt hos länets arbetsgivare. I denna fokusgrupp deltar två representanter från Regionförbundet.

Klimatrådet

Klimatrådet är ett samverkansorgan med över 50 deltagande organisationer där Regionförbundet ingår. Rådet samordnas av Länsstyrelsen och landshövdingen är ordförande. Regionstyrelsens ordförande är ledamot i rådet och regiondirektören är ledamot i beredningsgruppen. Regionförbundets infrastrukturstrateg är ordföranden för en fokusgrupp och Regionförbundets sakkunnig för livsmiljö och attraktivitet ingår i redaktionsrådet för tidningen +E samt i kommunikationsgruppen. Klimatrådet ansvarar för bland annat tidningen +E, klimatkonferensen, klimatveckan samt två åtgärdsprogram. Länsstyrelsens arbete med att samordna klimatanpassningsarbetet fortsätter. Under året har åtgärdsprogrammet för klimatanpassning remissats och beslutats.

Energikontoret Norra Småland

Länsstyrelsen ingår tillsammans med Regionförbundet i Jönköpings län och Landstinget, i styrgruppen för Energikontor Norra Småland. Syftet med Energikontoret är att driva projekt tillsammans med andra aktörer inom energieffektivisering, transporter och förnybar energi. Energikontoret Norra Småland bildades i september 2012. Energikontoret är placerat hos Swerea Swecast men kommer från och med 2016 att finnas inom Region Jönköpings län.

GreenCharge

GreenCharge är ett forsknings- och utvecklingsprojekt som syftar till att öka andelen elfordon samt etablera hållbara lösningar för en mer transporteffektiv infrastruktur i Småland och Blekinge med utblick på Sverige. Länsstyrelsen tog 2011 initiativet till en förstudie som ledde fram till ett genomförandeprojekt där Regionförbundet är engagerade. Blekinge Tekniska Högskola är projektägare och GreenCharge engagerar idag 25 kommuner, tre landsting, fyra regionförbund, fyra länsstyrelser och ett stort antal företag i Småland och Blekinge.

Effektiva Hemtjänstresor

Projektet Effektiva Hemtjänstresor, som avslutades under år 2014, syftade till att öppna upp möjligheten till målmedveten samverkan inom och mellan länets kommunala hemtjänstorganisationer för mer energieffektiva transporter. Projektet togs fram genom en dialog mellan Länsstyrelsen, Trafikverket och FoUrum på Regionförbundet. Länsstyrelsen har varit projektägare och styrgruppen bestod bland annat av Länsstyrelsen och Regionförbundet. Projektet har tydligt stärkt samverkan och nätverk inom och mellan länets kommunala hemtjänster samt klimatarbetet i respektive kommun.

Kommunala översiktsplaner

Föregående års regleringsbrevsuppdrag att öka samordningen mellan frågorna inom det regionala tillväxtarbetet och kommunernas översiktsplanering har resulterat i en fördjupad dialog med Regionförbundet i Jönköpings län. Regionförbundet bjuds in till

alla samråd rörande kommunernas översiktsplaner. Vid de kontinuerliga samråden har Regionförbundet och Länsstyrelsen belyst översiktsplanarbetet ur ett regionalt tillväxtperspektiv. Länsstyrelsen och Regionförbundet har också i ett tidigt skede tillsammans träffat de kommuner som under året varit på väg att starta upp ett översiktsplanarbete. Eftersom de areella näringarna har stor inverkan på länets tillväxt har frågorna kring regional tillväxt i översiktsplaneringen även medfört att de areella näringarna berörts i större utsträckning än tidigare.

Samverkan inom ytterligare områden

Förutom ovan nämnda exempel samverkar även Länsstyrelsen och Regionförbundet i Jönköpings län i frågor kring barns rättigheter där Länsstyrelsen har haft ett nationellt

uppdrag under året. Jämställdhetsfrågor och folkhälsa är ytterligare två områden där samverkan sker. Under 2014 har två viktiga styrdokument arbetats fram inom detta område, en jämställdhetsstrategi samt en samverkansplan för arbetet mot våld i nära relationer. När det gäller folkhälsa finns Regionförbundet med i den beredningsgrupp som arbetar med förebyggande arbete kring alkohol, narkotika, tobak och dopning. Vidare deltar Länsstyrelsen i den regionala gruppen för de operativa cheferna från Regionförbundet, Landstinget och länets alla kommuner som träffas en gång i månaden för att diskutera och behandla olika operativa frågor av gemensam karaktär samt för att utbyta erfarenheter.

RB 30. Berörda länsstyrelser ska bistå det organ som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet i länet i dess uppdrag att genomföra en handlingsplan för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i det regionala tillväxtarbetet under perioden 2012–2014.

Regionförbundet har under 2012–2014 arbetat efter en handlingsplan för jämställd regional tillväxt, där Länsstyrelsen har varit tillgänglig för stöd. Under år 2014 har Regionförbundet och Länsstyrelsen gemensamt deltagit på flera av Tillväxtverkets workshops och haft en pågående dialog kring hur arbetet ska fortsätta efter uppdragets slut. I slutet av 2014 kunde Regionförbundet ta

över ordförandeskapet i den fokusgrupp under Jämställdhetsrådet som berör tillväxt, vilket är positivt för det fortsatta arbetet med frågan. Länsstyrelsen bistår med sekreterare till gruppen, vilket innebär ett fortsatt tätt samarbete. Under året har utbildningar med anknytning till handlingsplanen anordnats och Länsstyrelsen har deltagit i flera av dessa, både som deltagare och föredragshållare.

RB 31. För sin uppgift att verka för en god tillgång till kommersiell service för medborgare och företag ska berörda länsstyrelser redovisa och kommentera vilka insatser som genomförts, resultaten av dessa och vilka aktörer som deltagit samt på vilket sätt insatserna förhåller sig till övriga insatser för hållbar regional tillväxt i länet. Redovisningarna ska relatera till mål och intentioner i länets regionala serviceprogram.

Regionalt Serviceprogram

I början av året fastställde Länsstyrelsen det regionala serviceprogramet 2014–2018 (RSP) som ska styra den strategiska inriktningen och det operativa arbetet. Serviceprogrammet har tre övergripande mål – Tillväxt, Tillgänglighet och Samverkan vilka innefattar insatser för hela programperioden. Till programmet finns även en handlingsplan som gäller för ett år i taget. Varje övergripande

målområde har aktivitetsmål som i sin tur redovisas med uppsatta insats-, resultat-, och effektmål. Särskilt fokus har under år 2014 varit på samverkan mellan olika aktörer och på kommunal förankring då Länsstyrelsen anser att detta är en viktig grund att utgå ifrån och bygga vidare på under kommande år för att nå målen i serviceprogrammet.

Länsstyrelsen har bildat ett partnerskap knutet till serviceprogrammet med syfte att åstadkomma en ökad samverkan, ett forum för dialog samt prioriteringar av angelägna insatser inom kommersiell service. I partnerskapet ingår deltagare från Länsstyrelsen, Regionförbundet, länets kommuner, Landsbygdsmentorerna samt företrädare för länets lanthandlare. Partnerskapet är tänkt att träffas regelbundet två gånger per år under hela programperioden. Nedan följer en översikt av de insatser som är genomförda under år 2014.

Landsbygdshandeln i bygden – service och samverkan

Projektet Landsbygdshandeln i bygden – service och samverkan riktade sig till de 39 butikerna som i serviceprogrammet är identifierade som strategiska landsbygdsbutiker i länet. Projektet har genomfört flera utbildningsinsatser under året, bland annat ”lönsammare butik” och ”säkerhet i butik”. Syftet har varit att stärka butikerna att nå en hållbar tillväxt. Sammanställningen av butiksdata genomförd inom projektet visar att den totala omsättningen i butikerna har ökat från 462 miljoner kronor till 474 miljoner kronor på ett år. Detta pekar på en generellt positiv utveckling och tillväxt i länets mindre butiker. Insatserna har väl uppfyllt målet i serviceprogrammet om höjd kunskapsnivå för ökad lönsamhet i butikerna.

Betaltjänster

Länsstyrelsen driver sedan början av året ett projekt för betaltjänster med bidrag från Post- och telestyrelsen. Projektet syftar till att öka kunskapen om grundläggande betaltjänster och bidra till att utveckla hållbara lösningar för utsatta grupper och för områden med dålig tillgänglighet till exempel vad gäller möjlighet till kontantuttag. Informationsinsatser till föreningar och företag har genomförts samt möten med kommuner och handlare i syfte att presentera lösningar för betaltjänster samt stärka dialogen mellan berörda aktörer. Aktiviteterna har varit i linje med målet om informationsspridning och ökad tillgänglighet till grundläggande betaltjänster.

Energieffektiva landsbygdsbutiker

Länsstyrelsen beviljade under året Energikontor Norra Småland medel för projektet ”Energieffektiva landsbygdsbutiker i Jönköpings län”. Syftet är att butikerna ska kunna minska sin energiförbrukning och få en ekonomiskt mer hållbar utveckling av verksamheten. En energikartläggning har genomförts i totalt 20 butiker samt en utbildning av kommunala energi- och klimatrådgivare.

Regionala konferenser och träffar

I syfte att öka dialogen mellan kommuner, handlare och Länsstyrelsen, har Länsstyrelsen prioriterat fysiska träffar och informationsspridning under året. I november bjöds samtliga 39 lanthandlare in av Landshövdingen till ett möte på residenset i Jönköping. Syftet var bland annat att sprida goda exempel på insatser som genomförts under året och att informera om stödmöjligheterna i landsbygdsprogrammet 2014-2020.

Under slutet av året anordnade Länsstyrelsen en regional konferens för föreningar, handlare och kommunerna med temat betaltjänster och bredband. Syftet med konferensen var att diskutera hållbara lösningar för god tillgång till betaltjänster samt att stärka samverkan mellan Länsstyrelsen, kommunerna, föreningar och andra aktörer inom området. Medverkande var bland annat två lanthandlare som presenterade sin situation och sina lösningar för kontanthantering.

Goda exempel på energibesparande insatser och innovativa investeringar för service har publicerats i Länsstyrelsens tidskrift Förvetet och på Länsstyrelsens egen webbsida. Under året har Länsstyrelsen besökt alla strategiska serviceorter och genomfört kommunträffar med syfte att stärka dialogen och informera om Länsstyrelsens olika stödmöjligheter. Informationsinsatserna har utgått från målen om medvetet företagande för ökad tillväxt som finns beskrivet i serviceprogrammet.

Andra insatser för service

Under hösten har en ny drivmedelsanläggning kunnat byggas i länets sydöstra del där tillgängligheten på

drivmedelsanläggningar är gles. Detta har gjorts i samverkan med samhällsföreningen i Kvillsfors samt drivmedelsbolaget Q-star. Länsstyrelsen har beviljat medel till investeringen och anser att satsningen i Kvillsfors är ett positivt exempel på hur samverkan kan öka tillgängligheten till drivmedel. På ytterligare en ort i länet finns intresse för nystart av en drivmedelsanläggning under 2015. Detta uppfyller målet i serviceprogrammet för en bättre tillgänglighet till drivmedelsanläggningar i länet.

Länsstyrelsen har genomfört en kundundersökning tillsammans med Sävabo, det kommunala bostadsbolaget i Sävsjö kommun. En enkät delades ut till nysvenskar i Rörvik med frågor om hur de upplever butiken och orten. Syftet med undersökningen var att stärka integrationen genom att bredda butikens utbud av internationella produkter och på så sätt få en ökad köptrohet från fler grupper på orten.

Länsstyrelsen har bjudit in till leverantörsträffar med ICA och Axfood för att diskutera butikerna inom deras olika profiler. Syftet med träffarna är en fördjupad dialog och att åstadkomma en bättre helhetsbild av butikernas verksamheter och dess betydelse.

Ett antal länsövergripande träffar har genomförts under år 2014, exempelvis i Ydre kommun med fokus på lanthandlarnas situation, riktat till riksdagsledamöter från Jönköpings samt Östergötlands län. Under året har även Länsstyrelsen varit i kontakt med statliga bolag såsom Posten och Svenska spel kring betydelsen av möjligheten till utlämning av paket på mindre orter samt kring en ansökan för minskade avgifter för spelombud på landsbygden.

Kommersiell service i relation till andra insatser för hållbar tillväxt

Regionförbundet i Jönköpings län har haft en aktiv roll i framtagande av RSP vilket bidragit till en god förankring i den Regionala utvecklingsstrategin, RUS, för Jönköpings län. RUS målområden är bland annat näringsliv och livsmiljö där service är en av komponenterna för ökad attraktivitet och

tillväxt. En nära dialog förs i partnerskapet för det regionala serviceprogrammet i syfte att säkerställa samsyn och nå uppsatta mål för tillväxt och utveckling. Detta gäller även förankring av formella uppdrag som exempelvis betaltjänstrapporten för år 2014.

Arbetet med att ta fram en Regional Digital Agenda, ReDA, har fortsatt under året och är ett sammarbete mellan Länsstyrelsen, Landstinget och Regionförbundet. Den Regionala Digitala Agendan ska stärka samverkan på kommunal och regional nivå och ge förutsättningar för fungerande IT. Tillgången till stabila nät är exempelvis en nödvändighet för att olika servicefunktioner ska fungera.

Landsbygdsprogrammets mål för förbättrad livskvalitet och utvecklingen av landsbygdens ekonomi går helt i linje med intentionerna i serviceprogrammet. De projekt och stödinsatser som medfinansierats av programmet har bidragit till att stärka landsbygdens attraktionskraft. Detta gäller inte minst de lokala projekt som beviljats inom Leader. Medarbetare inom regional tillväxt och hållbar utveckling har varit delaktiga i framtagandet av den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet 2014-2020. I arbetet med urvalskriterier som är en del av urvalsprocessen kring en ansökan har flera kriterier beaktats utifrån både ett hållbarhetsperspektiv och ett serviceperspektiv.

Resultat

Inom ramen för det regionala serviceprogrammet har Länsstyrelsen under år 2014 kunnat förstärka sina insatser riktade till länets servicegivare på landsbygden. Merparten av de planerade insatser, och resultatmålen enligt den årliga handlingsplanen har uppnåtts. Rörande uppdatering av de kommunala varuförsörjningsplanerna har insatserna inte prioriterats av Länsstyrelsen, som istället inväntat de förändringar med nya krav för investeringsstöd som kommer i landsbygdsprogrammet 2015.

Länsstyrelsen bedömer att tillgången till kommersiell service generellt i länet är god men att vissa orter är i ett utsatt läge då

befolkningsunderlaget minskar. De butiker som har den mest positiva utvecklingen är de som har hittat någon form av specialisering i form av exempelvis egentillverkning, försäljning av unika produkter eller tjänster.

Antalet strategiska butiker som har varit prioriterade enligt föregående och nuvarande serviceprogram är stabilt. Emellertid upphörde en butik i Sävsjö kommun i slutet av år 2014. Hur verksamheten på den orten kommer att utvecklas är oklart men flera nya handlare har visat intresse. Sävsjö kommun har påbörjat särskilda inköpsturer för äldre som en tillfällig lösning. Länsstyrelsen och kommunen avser att avsätta resurser under början av år 2015 i syfte att hitta en långsiktig lösning.

Länsstyrelsen anser att samverkan med projekten ”Energieffektiva landsbygdsbutiker i Jönköpings län” och ”Landsbygdshandeln i samverkan” varit betydelsefull och resulterat i en bättre samordning av rådgivnings-, och stödinsatser. Vidare bedömer Länsstyrelsen att den ökade samverkan under året mellan länets kommuner, Regionförbund och

Länsstyrelsen i bland annat det nybildade partnerskapet har skapat förutsättningar för mer samarbete kring servicelösningar.

Länsstyrelsen har beviljat 25 ansökningar om stöd inom kommersiell service under året, vilket är en fördubbling från 2013. Vid beredning kontakter Länsstyrelsen i regel den aktuella kommunen, samhällsföreningen på orten, landsbygdsmentorerna eller dagligvaruleverantören. Detta görs i syfte att säkerställa att stödet är behovsstyrt och att det har betydelse för att behålla eller utveckla servicen på orten.

Länsstyrelsen har under år 2014 preliminärt beviljat 19 investeringsstöd på sammanlagd drygt 1,9 miljoner kronor till 16 butiker och en drivmedelsanläggning, vilket är mer än under 2013. Servicebidrag har preliminärt beviljats till en butik med 150 000 kronor och hemsändningsbidrag till fyra kommuner med 339 480 kronor samt har ett projektstöd beviljats med 338 000 kronor.

Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007 - 2013

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturfondsadministration	340	-340	0
varav Förvaltande myndighet	0	0	0
varav Attesterande myndighet	0	0	0
varav Kontroller i territoriella program	0	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Tabell 3.2: Länsfakta inom EU-stöd

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2014	2013	2012
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
varav Artikel 33 (inom mål 1-området)	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	537 442	539 442	541 354
Fiskeriprogrammet	2 679	50	0
Landsbygdsprogrammet	275 629	286 045	291 908
varav Leader	10 005	8 557	10 797
varav miljöersättningar	134 762	145 184	143 404
varav kompensationsbidrag (LFA)	71 672	71 976	71 474
varav företagsstöd	12 777	39 719	43 699
varav projektstöd	40 048	5 613	6 024
varav miljöinvesteringar	6 363	3 968	4 050
Gårdsstöd	260 628	252 273	249 446

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, Jordbruksverket

Kommentarer Tabell 3.2

För miljöersättningarna har antalet beslut minskat då möjligheten att förlänga miljöåtaganden år 2014 inte var möjligt för miljöstöd till natur- och kulturmiljöer. Antal gällande åtaganden har minskat från 946 stycken 2013 till 151 stycken 2014 vilket resulterar i minskade utbetalningar.

För gårdsstödet har summan ökat vilket beror på att utbetalning sker i euro och den kurs som gäller 1 oktober aktuellt stödår. För stödåret år 2014 var kursen 9,1465 jämfört med stödåret 2013 då kursen var 8,875.

Inom landsbygdsprogrammet har utbetalningarna minskat något vilket är en följd av att programmet håller på att avslutas. Det är främst inom projektstöden som medel betalas ut vilket är naturligt då fler projekt beviljades under senare år i programmet. Främst är det de bredbandsprojekt som nu slutförs som är anledningen till den stora ökningen inom projektstödsutbetalningarna. Inom företagsstöd var medel i de flesta åtgärder slut under 2012 vilket också gör att utbetalningarna under år 2014 är lägre.

Länsstyrelseinstruktion 58

7. i sin verksamhet verka för att förenkla för företag

Arbetet med förenkla för företagen i samarbete med länsstyrelserna

År 2011 fick samtliga länsstyrelser i uppdrag att förenkla för företag. Uppdraget avslutas i sin nuvarande form den 31 december 2014 och slutrapporteras till Näringsdepartementet i mars år 2015. Arbetet samordnas av Länsstyrelsen i Kronoberg. I samordningen har ingått att sprida information till landets länsstyrelser genom utsedda kontaktpersoner, följa upp förenklingsarbetet på länen och identifiera utvecklingsinsatser.

Länsstyrelsen i Jönköpings läns förenklingsarbete

På Länsstyrelsen i Jönköpings län är enhetschefen för regional utveckling kontaktperson för förenklingsfrågorna i länet utifrån det regeringsuppdrag som samordnas av Länsstyrelsen i Kronobergs län. De insatser som har genomförts i samverkansprojektet Förenkla för företag har även på olika sätt fördjupats i Länsstyrelsens förenklingsarbete. Under hösten har exempelvis projektledningen för ”Förenkla på riktigt!” medverkat på ett ledningsgruppsmöte på Länsstyrelsen och tillsammans med Länsstyrelsens ledningsgrupp diskuterat fortsatta insatser

inom förenklingsområdet. Under år 2014 har Länsstyrelsen fokuserat på ökad tillgänglighet, bemötande och samverkan.

Ökad tillgänglighet

I slutet av år 2013 gick Länsstyrelsen över till mobil telefoni. Inga direkta resultat har analyserats ännu men målsättningen är att detta ska öka tillgängligheten för Länsstyrelsens målgrupper att komma i kontakt med myndigheten. Flera av Länsstyrelsens medarbetare har även fått smarta telefoner vilket ökar möjligheterna till snabbare återkoppling av e-post vid exempelvis tjänsteresor.

Med syfte att ytterligare förbättra servicen till lantbrukarna har länsstyrelserna och Jordbruksverket startat en gemensam telefonsupport EVI – En väg in. En väg in innebär ett gemensamt telefonnummer för lantbrukaren att ringa och få hjälp med sin ansökan eller få en fråga besvarad. Telefonsupporten bemannas gemensamt av Jordbruksverket och länsstyrelserna. Ett nationellt mål är att 85 procent av alla samtal ska besvaras inom tre minuter. Införandet av En väg in har skapat förutsättningar för länsstyrelserna att hjälpa varandra och på så sätt säkerställa en ännu bättre tillgänglighet.

Medarbetare på Länsstyrelsen är tillgängliga för både besök och för kontakt via telefon i syfte att underlätta för sökanden i ansökningsprocessen vid landsbygdsstöd. Tydlig kommunikation och ökad tillgänglighet underlättar arbetet med att få in korrekta kompletteringar och gör att sökanden snabbare kan få sitt beslut. För att underlätta för jordbrukarna har Länsstyrelsen under veckorna inför inlämningen av SAM-ansökningen erbjudit lånedatorer i inrättade datorstugor på olika platser i länet vilka har varit bemannade av medarbetare från Länsstyrelsen. Dessutom erbjuds alla som önskar hjälp med att ansöka om stöd inom landsbygdsutveckling (LB) en träff med handläggare i syfte att underlätta för sökande att skicka in sin ansökan om stöd inom landsbygdsprogrammet 2014-2020 digitalt via e-tjänst på webben.

Arbetet med att förbättra webben är ett ständigt pågående arbete. Webben är

Länsstyrelsens främsta kanal för informationsspridning och ett verktyg i förenklingsarbetet kring ökad tillgänglighet. I samband med att resultatet av den årliga brukarundersökningen presenteras, görs handlingsplaner över förbättringsåtgärder för bland annat webbplatsen. Det kan röra sig om översyn av texter och innehåll, fler och bättre kontaktuppgifter på webbsidor och att webbplatsen knyts ihop med andra digitala kanaler så som sociala medier, för att öka möjligheten för våra målgrupper att komma i kontakt med myndigheten.

Under år 2014 genomförde länsstyrelserna gemensamt ett arbete där man i en förstudie har tittat på behov för länsstyrelsernas framtida webbplattform. Fokus har legat på tillgänglighet och att webbplatserna ska anpassas mer utifrån behovet hos våra målgrupper. Länsstyrelsen i Jönköpings län har varit delaktiga i detta arbete genom projektledarskap. Resultatet av förstudien kommer att presenteras i början av år 2015 och ska innehålla ett förslag på ett modernt koncept för länsstyrelsens framtida webbplatser.

Under året har länsstyrelserna fortsatt satsa på webbtjänster i syfte att öka tillgängligheten och korta handläggningstider. De som använder e-tjänster mest är brukare med återkommande ärenden, och då främst företag som ser en ekonomisk fördel i att kunna spara tid i hanteringen av sina ansökningar. Exempelvis har e-blanketter för ansökan om metalldetektering och arkeologiföretag tagits fram under året. Dessutom har ärendegruppen för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken tagit fram en länsstyrelsegemensam e-tjänst.

Under åren 2013 och 2014 har länsstyrelsens alla medarbetare erbjudits en webbutbildning i klarspråk. Detta har medfört att många beslut och informationsbrev har setts över i syfte att förenkla och öka förståelsen av länsstyrelsens beslut och handlingar. Under året har Länsstyrelsen uppmärksammat ett behov av att förtydliga texter i de handlingar som skickas externt till främst verksamhetsutövare av miljöfarliga verksamheter men även övriga mottagare. Som ett första steg att påbörja arbetet har en

inventering genomförts, samt exempel på texter valts ut, som har ett stort behov av ett tydligare språk och en bättre uppbyggnad.

Bemötande

Den årliga brukarundersökningen visar även fortsättningsvis mycket goda resultat rörande bemötande. Länsstyrelsen anser att gott bemötande är en viktig framgångsfaktor i arbetet med att förenkla för företag.

Länsstyrelsen har även under år 2014 deltagit i ett forumspel som erbjöds genom projektet ”Förenkla på riktigt!”. Forumspelen bestod av tre specialskrivna fiktiva scener som gestaltades av professionella skådespelare och som alla slutar otillfredsställande för den person i scenen som är i kontakt med Länsstyrelsen. Scenernas slut diskuteras med deltagarna och ett nytt ”bättre” slut för personen som är i kontakt med myndigheten tas fram. Scenen spelas därefter upp igen med det nya ”bättre” slutet. Totalt har över 100 medarbetare på Länsstyrelsen deltagit i aktiviteterna med forumspel sedan starten hösten år 2013. Erfarenheterna från forumspelen har dokumenterats och använts för ytterligare diskussioner kring hur service och bemötande kan förbättras.

Länsstyrelsen har under året valt att delta i forskningsprojektet ”Motiverande samtal” kring bemötande som drivs av Karolinska institutet. Fem länsstyrelser deltar med medarbetare inom djurskydd. De medarbetare som deltar spelas in under tillsynsbesök. Beteendevetare vid Karolinska Institutet lyssnar av och analyserar medarbetarnas bemötande varefter medarbetarna utbildas i bemötandefrågor. Därefter sker nya inspelningar vid tillsynsbesök. Erfarenheterna från forskningsprojektet kommer under år 2015 att förmedlas via utbildningsinsatser till samtliga medarbetare inom djurskydd vid Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Förenklingsresan

Jordbruksverket och Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, genomförde under 2013 Förenklingsresan där nio lantbruksföretag inom primärproduktionen besöktes. Förenklingsresan startade på Stickelösa gård i Jönköpings län. Syftet med resan har varit att

ta del av vad företagen upplever som krångligt i vardagen och vad som kan förenklas. Resan följdes upp vid en konferens i mars år 2014 då handlingsplanen ”Förenklingsresan – en handlingsplan för en enklare vardag för lantbrukare” presenterades. Länsstyrelserna fick vid denna konferens två pusselbitar att arbeta vidare med inom förenklingsområdet. Pusselbitarna var samordning av kontroller samt bemötande. Länsstyrelserna har under året arbetat vidare med dessa pusselbitar inom ramen för projektet ”Förenkla på riktigt!” samt genom befintliga chefsnätverk på länsstyrelserna. I juni månad år 2014 återsamlades deltagarna från Förenklingsresan på Stickelösa gård utanför Jönköping där erfarenheter och vidtagna åtgärder presenterades. I augusti månad 2014 träffades chefer från länsstyrelsernas chefsnätverk inom verksamhetsområdena landsbygd och djurskydd Jordbruksverkets samordnare för Förenklingsresan samt projektledarna för ”Förenkla på riktigt!”. Vid detta möte diskuterades också konkreta åtgärder för att samordna kontroller samt bemötandefrågor.

Länsstyrelsen har under året fortsatt diskussionerna med Jönköpings kommun kring förutsättningar att samordna kontroller och tillsynsbesök. En ökad samordning mellan Länsstyrelsen och kommunen bör kunna minska antalet besök hos företagen och innebär i sig en förenkling för företagen. Målsättningen är att denna samordning ska provas i samband med kontroller och tillsynsbesök under år 2015.

Öppen data

Öppen data kan ge både samordningsvinster men innebär också en förenkling för företag och allmänhet i kontakten med länsstyrelserna. Syftet med arbetet är att erbjuda allmänheten öppen data vilket kan leda till ett bättre kunskapsunderlag och på detta vis fler samordningsvinster för både myndigheter och allmänheten. I arbetet med öppen data har Länsstyrelsen i Jönköpings län skapat en sida för myndighetens PSI-data (information tillgänglig för

vidareutnyttjande)⁶ Ytterligare exempel på öppen data är en extern karttjänst över miljöfarliga anläggningar som finns att användas fritt. Kartdata kan även laddas ned av till exempel företag/konsulter och andra myndigheter för användning i egna geografiska informationssystem (GIS). Länsstyrelsen tillhandahåller karttjänster med geodata om produktionsanläggningar enligt Inspiredirektivet.

Under året har Länsstyrelsen medverkat till att lansera flera API-tjänster⁷ i de nationella miljödatasystem där vi ansvarar för förvaltningen. Vatteninformationssystem Sverige (VISS) är ett exempel på en sådan öppen webbaserad databas där man kan få uppgifter om hur Sveriges större sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten mår samt vilka miljö kvalitetsnormer för vatten som finns. Under år 2014 har VISS kompletterats med mer vattenrelaterad information i systemet som gagnar användaren. De stora användarna är länsstyrelser, kommuner och konsultbolag inom miljösektorn som använder VISS som underlag till bland annat utredningar.

Samlad fastighetsspecifik information

Projektet "Samlad fastighetsspecifik information" som Länsstyrelsen i Jönköpings län driver tillsammans med länsstyrelserna i Kronobergs och Kalmar län, Skogsstyrelsen och Jordbruksverket handlar om att tillgängliggöra information om kända natur- och kulturvärden för fastighetsägare, landsbygdsföretagare med flera. Projektets syfte är att skapa en tjänst där fastighetsägare kan få en samlad helhetsbild av kända natur- och kulturvärden på sin fastighet, oberoende av markslag eller vilken myndighet som ansvarar för informationen. Bättre och enklare tillgång till informationen för fastighetsägare med flera, förväntas leda till ökad miljömålsuppfyllelse genom att det skapar intresse och engagemang för

bevarande och utveckling av natur- och kulturvärden.

Projektet kräver en hög grad av samverkan mellan berörda myndigheter för att syftet, att förenkla för våra kunder, det vill säga medborgarna, ska nås. Därför har stor vikt lagts vid att engagera de myndigheter som anses berörda, något som resulterat i att Naturvårdsverket, Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetet, Sveriges Geologiska Undersökning, Havs- och vattenmyndigheten, Trafikverket, Sveriges Lantbruksuniversitet (genom ArtDatabanken), länsstyrelserna i Dalarna samt Västra Götalands län deltar i antingen styr- eller referensgrupp. I referensgruppen deltar även Gotlands kommun, Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, projektet "Förenkla på riktigt!" samt Ekoturismföreningen. Gruppen kommer att utökas med en eller flera representanter för skogsnäringen.

Gemensam inlämningsfunktion för skogsägare

I regleringsbrevet för år 2014 tillkom ett uppdrag till alla länsstyrelser att i samverkan med Skogsstyrelsen utveckla en gemensam inlämningsfunktion för skogliga ärenden i syfte att förenkla för skogsägaren. Arbetet är en fortsättning i det för länsstyrelserna och Skogsstyrelsen gemensamma projektet "En dörr in", vilket startade 2010. Utveckling av inlämningsfunktionen pågår sedan årets början och Länsstyrelsen i Värmlands län har samordnat samtliga länsstyrelser medverkan i detta långsiktiga utvecklingsarbete och även delrapporterat till regeringen i augusti år 2014. Länsstyrelsen i Jönköpings län ingår i styrgruppen samt deltar i arbetsgruppen för vattenfrågor. Informationsutbyte sker kontinuerligt med projektet "Samlad fastighetsspecifik information".

⁶ www.lansstyrelsen.se/jonkoping/Sv/psi-data/Pages/psi-data.aspx.

⁷ API=applikationsprogrammeringsgränssnitt, av engelskans application programming interface, är en funktion som implementeras i ett IT-system för att möjliggöra för andra system att löpande komma åt utvald data

Infrastrukturplanering

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 34*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,33	0,41	0,44
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,36	0,15	0,05
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,32	0,26	0,24
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	605	455	432
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,31	0,24	0,24
Antal ärenden, inkomna och upprättade	45	52	51
Antal beslutade ärenden	44	64	63
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	2	6
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	277	1 779	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Länsstyrelsen har under år 2014 följt och bevakat strategiska infrastrukturfrågor av betydelse för den regionala utvecklingen i länet. Detta har skett i samverkan med bland annat Regionförbundet och Trafikverket.

Transporter och vägar

Det har under 2014 varit ovanligt få ärenden rörande fysisk planering av transportinfrastruktur. Delvis beror detta på att den nya väglagen och den nya lagen om byggande av järnväg har trätt i kraft. Det beror dock framförallt på att Trafikverket har haft relativt få aktiviteter inom fysisk planering under året i det lagreglerade planeringsskedet. Länsstyrelsen har mot bakgrund av detta enbart vid behov haft trafiksamråd med Trafikverket under året. Vid trafiksamråd diskuteras pågående ärenden och projekt samt rutiner för samarbete. Från Länsstyrelsens och Trafikverkets sida deltar samordnande handläggare samt, vid behov, även handläggare med specialistkompetens.

Länsstyrelsen har under år 2014 tillstyrkt en vägplan och medverkat i samråd inför framtagande av fem relativt omfattande

vägplaner med tillhörande miljökonsekvensbeskrivningar (bl.a. riksväg 26 mellan Mullsjö och Jönköping samt riksväg 40 mellan Nässjö och Eksjö). Länsstyrelsen har deltagit i arbetet inför framtagande av åtgärdsvalsstudier för Jönköpingsbanan, Vaggerydsbanan och järnvägen mellan Nässjö och Vaggeryd. Länsstyrelsen har lämnat yttrande om att ett järnvägsprojekt i anslutning till Vaggerydsbanan inte utgör byggande av järnväg och att någon fysisk planeringsprocess enligt lag om byggande av järnväg därför inte behövde påbörjas. Flera större vägbyggnadsprojekt har pågått i länet under året. Dessa har dock inte generat särskilt mycket arbete för Länsstyrelsen, förutom en del vägledningsfrågor gentemot kommunernas miljötillsynsmyndigheter.

Trafikfrågor har regelbundet diskuterats i samband med detalplaner och översiktsplaner. Länsstyrelsen tar här hjälp av Trafikverket i syfte att verka för en bebyggelsestruktur som ger förutsättningar för en miljövänlig och trafiksäker transportinfrastruktur. Det handlar dels om hur bebyggelsen ska respektera nödvändiga avstånd till vägar och järnvägar, men även hur bebyggelsen kan utformas så att

transportarbetet minimeras samtidigt som tillgängligheten maximeras. Den så kallade fyrstegsprincipen kommer upp för diskussion i olika sammanhang såsom vid diskussioner om översiktsplaner. Fyrstegsprincipen är ett förhållningssätt som innebär att möjliga förbättringar i transportsystemet ska prövas stegvis, för att bättre hushålla med investeringsmedel, och som en metod för att minska trafikens negativa effekter på till exempel trängsel, luftkvalitet och klimat.

Under året har Länsstyrelsen, på initiativ av Trafikverket, gjort en översyn av Länsstyrelsens föreskrifter om byggnadsfria avstånd i anslutning till allmänna vägar. Länsstyrelsen har medverkat vid samråd i fråga om förstatligandet av färjan till Visingsö, och yttrat sig till Trafikverket i frågan. Länsstyrelsen har bland annat deltagit vid diskussioner i denna fråga med trafikantrådet på Visingsö. Frågan om Visingsöfärjans förstatligande och vilka eventuella konsekvenser som detta medför, har skapat ovanligt mycket arbete för att vara ett förändringsärende. Orsaken är att frågan engagerar många och skulle kunna orsaka fler konsekvenser än enbart ändrat huvudmannaskap.

IT-infrastruktur

Bredbandsutbyggnaden är av stor betydelse för landsbygdsutveckling och den regionala tillväxten. Tillgång till snabb, kraftfull och väl fungerande dataöverföring är en förutsättning för tillväxt inom landsbygds- och lantbruksföretagande i länet, men även för medborgare och ungdomar. Många kontakter med myndigheter, företag och banker sker över internet, även skolarbeten görs många gånger över internet. Länsstyrelsen gör därför bedömningen att bredband med hög kapacitet är en förutsättning för boende och tillväxt på landsbygden och prioriterar fortsatt bredbandsutbyggnad högt. Regional samordning och stöttning i bredbandsfrågorna är viktigt och Länsstyrelsen ser att det finns behov hos både bredbandsföreningar och kommuner att ha kontinuerliga kontakter med Länsstyrelsen i bredbandsfrågan. Länsstyrelsen har fördelat resurser så att en utsedd handläggare är ansvarig för bredbandsfrågorna vilket underlättar för de som söker stöd.

Länsstyrelsen har prioriterat frågan, dels beträffande utbetalningar av stöd inom ramen för landsbygdsprogrammet, dels stöd enligt kanalisationsförordningen. Under år 2014 har en stor andel av de pågående bredbandsprojekten i länet inom Landsbygdsprogrammet 2007-2013 avslutats och slututbetalats. Post- och telestyrelsens årliga mätning visar att tillgång på bredband om minst 100 Mbit/s på landsbygden i Jönköpings län fortfarande är låg. En viss ökning har dock skett från år 2010 när medel för bredbandsutbyggnad tilldelades länet inom landsbygdsprogrammet. Ökningen har gått från att sju procent av hushållen på länets landsbygd hade tillgång till snabbt bredband år 2010 till tolv procent år 2013. Vissa av länets kommuner har varit mer strategiska i arbetet med utbyggnaden bland annat genom att ha en ansvarig tjänsteman för frågorna. I exempelvis Sävsjö, Vetlanda och Värnamo kommuner har bredbandsföreningar och kommunala nätbolag varit aktiva och sökt finansiering för flera projekt. Dessa kommuner har också haft den största ökningen av tillgång till bredband. Inom kanalisationsstödet har de sista besluten om bifall fattats för år 2014, vilket innebär att alla tilldelade medel inom detta stöd har intecknats. För de projektägare som beviljats finansiering från landsbygdsprogrammet 2007-2013 har Länsstyrelsen under året erbjudit utbildning i hur man redovisar ansökan om utbetalning. Dessutom välkomnas alla bredbandsföreningar och intressenter att diskutera sina planerade insatser med Länsstyrelsen, och stöttning ges kring både upphandling, utbetalning och redovisning av bredbandsprojekten.

Under senare delen av 2014 öppnade landsbygdsprogrammet 2014-2020 upp för att ta emot ansökningar om bredbandsstöd men med möjlighet att först under år 2015 när programmet godkänts, kunna bevilja finansieringen via programmet. Länsstyrelsen har medverkat vid ett flertal träffar ute i länet med byalag och föreningar för att informera om bredbandsutbyggnad och möjligheterna till stöd i landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen har även uppmanat byalag och andra intresserade att kontakta Länsstyrelsen för att få information om regelverket för

offentlig finansiering. Hittills har Länsstyrelsen tagit emot elva ansökningar om stöd och efterfrågan är mycket stor i länet. Länsstyrelsen upplever att de marknadsföringsinsatser som genomförts har gett resultat och kännedomen som stödmöjligheterna till bredband inom landsbygdsprogrammet är goda och projekten är oftast väl förankrade hos Länsstyrelsen när ansökan om stöd lämnas in. De projekt som nu planeras är generellt sett större än i förra landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen bedömer att detta kommer att kräva mer ekonomiska resurser i form av stöd och uppskattar behovet av medfinansiering under år 2015 till cirka 120 miljoner kronor, vilket Länsstyrelsen även rapporterat till Post och telestyrelsen. Detta innebär att de ansökta medlen under år 2014 tillsammans med de projekt som planerar att ansöka om stöd under våren år 2015 överstiger de tillgängliga medel Länsstyrelsen kommer att kunna besluta om.

Länsstyrelsen anser att samverkan kring bredbandsutbyggnad måste ske på alla nivåer. På nationell nivå sker samverkan i det nationella nätverket Länssamverkan 2.0. där länsstyrelserna, regionförbunden och Post- och telestyrelsen ingår. Länsstyrelsen har även under året deltagit i en konferens om utbyggnaden av det framtida mobila bredbandet. Deltagare var länsstyrelser, Post- och telestyrelsen, näringsliv, kommuner och bredbandsoperatörer. I syfte att öka den regionala samverkan har Länsstyrelsen anordnat en länskonferens om bredband för intresserade byalag och bredbandsgrupper. Detta för att sprida kunskap och erfarenheter kring bredbandsprojekt och öka samverkan

mellan olika aktörer. Vid konferensen deltog också samtliga kommuner och Trafikverket.

Regional Digital Agenda (ReDA)

Under år 2014 har Länsstyrelsen, tillsammans med Regionförbundet Jönköpings län och Landstinget tagit fram en regional digital agenda. Länsstyrelsen är sammankallande för en arbetsgrupp om bredband och infrastruktur som är en del av länets arbete med en Regional Digital Agenda, ReDA. Arbetet med ReDA samordnas av Regionförbundet och arbetet med en särskild handlingsplan för bredband påbörjades under andra halvåret 2014 och kommer att slutföras under år 2015. Visionen för länets ReDA är att Region Jönköpings län ska präglas av högt IT-användande som gynnar en hållbar regional utveckling. Länets ReDA ska utformas i linje med den regionala utvecklingsstrategin (RUS) och bearbetas parallellt med framtagandet av strategins handlingsplaner. I slutet av september 2014 skickades länets ReDA ut på remiss som avslutas den första februari år 2015. Med beaktande av synpunkter från remissomgången ska en länsgemensam handlingsplan tas fram för genomförandet av ReDA. I samband med arbetet med ReDA har behovet av en väl förankrad regional bredbandsstrategi för bredbandsutbyggnad utkristalliserats. Länsstyrelsen har tagit fram ett första förslag på strategi för bredbandsutbyggnad. Målsättningen med denna är att den ska underlätta och samordna arbetet med att nå det svenska bredbandsmålet, att 90 procent av Sveriges befolkning ska ha tillgång till ett snabbt bredband år 2020. Strategin kommer att förankras i länet under år 2015.

Hållbar samhällsplanering och boende

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 40* och 41*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,64	3,91	2,75
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	5,37	5,01	5,21
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	4,19	4,23	3,92
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	9 307	8 379	7 135
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	4,69	4,51	3,97
Antal ärenden, inkomna och upprättade	675	708	769
Antal beslutade ärenden	587	654	796
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	0	25
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	64	0	0
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 402, Detaljplaner ³⁾	68		69
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 4032, Överklagande lovärenden ⁴⁾	50		41

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 402 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2014. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för deltagande 20 länsstyrelser är 60.

⁴⁾ Nöjdindex för verksamhet 4032 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2014. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för de 9 deltagande länsstyrelserna är 48.

KOMMENTAR BRUKARUNDERSÖKNINGEN

Brucarundersökningen avseende område 402 visar på ett nöjdindex på 68, vilket är bland de tre bästa betygen hos samtliga länsstyrelser. Nöjdindex var i stort sett lika högt vid undersökningen år 2012 då det var 69. Vid en genomgång av resultatet från år 2014 kan Länsstyrelsen ändå konstatera att en förbättringspotential finns främst inom hur verksamheten är tillgänglig på Länsstyrelsens webbplats, samtidigt som en ytterligare utveckling av den personliga rådgivningen till kommunen kan stärka Länsstyrelsens roll som en modern myndighet. Länsstyrelsen kommer därför att utveckla webbplatsen avseende kunskapsunderlag och praxisbeskrivningar. En annan åtgärd är att införa rutiner kring muntliga genomgångar med kommunernas planförfattare som komplement till skriftliga yttranden.

Brucarundersökningen inom ärendegruppen 4032 gav ett nöjdindex på 50, vilket är 2 enheter högre än genomsnittet för samtliga deltagande länsstyrelser. Överklagade lovärenden tillhör de ärendegrupper där nöjdheten allmänt sett är, och också kan förväntas vara, förhållandevis låg. Det faktum att en betydande del av de klagande inte får bifall till sina överklaganden kan många gånger färga av sig på hur de upplever myndighetskontakten i stort. Trots detta kan vi konstatera att det har det skett en förbättring jämfört med resultatet vid brukarundersökningen 2012, då vårt nöjdindex låg på 41. Ser man till delområdena i undersökningen så fick vi höga betyg när det gäller bemötande, svarstid via e-post och att det tydligt framgår hur man överklagar våra beslut. Lägre betyg blev det däremot bland annat avseende lyhördhet och hur lätt det är att nå rätt person per telefon. Vad

gäller det sistnämnda, där vi hade lägst nöjdindex av de deltagande länsstyrelserna, har vi nu initierat en översyn av såväl våra rutiner som vår tekniska kompetens i syfte att förbättra servicen till brukarna.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Under året har Länsstyrelsen bedrivit ett aktivt utvecklingsarbete med direkt koppling till kärnverksamheten inom hållbar samhällsplanering och hållbart byggande. Arbetet har utgått från att ge ett brett stöd till berörda tjänstemän och politiker i kommunerna. Detta har skett genom tydliga yttranden över detaljplaner och översiktsplaner samt genom väl förberedda kommunsamråd där förutom tjänstemän även ansvariga politiker deltagit. Länsstyrelsen har även genomfört välbesökta utbildningar med anledning av förändringar i plan- och bygglagen samtidigt som relevanta planeringsunderlag synliggjorts med vägledande kommentarer för kommunernas arbete med översiktsplanering.

Kommunsamråden, som har hållits två gånger eller mer med samtliga kommuner, har utvecklats till kvalificerade diskussioner om samhällsplanering där även ansvariga politiker motiverats att delta från flera kommuner. Väl förberedda möten med en strukturerad dagordning har medverkat till ett givande kunskapsutbyte.

Ett högt deltagande vid de årligen återkommande konferenserna under vår och höst har varit förutsättningen för en bra kunskapsöverföring till kommunerna. Årets tema för båda dessa konferenser var tillämpningsfrågor i detaljplaner och bygglov med anledning av förändringar i plan- och bygglagen. Sedan år 2014 anordnar Länsstyrelsen också en särskild tillsynskonferens i januari månad där frågor som berör kommunernas tillsynsansvar särskilt uppmärksammas.

Länsstyrelsens tillsynsvägledning för planprocessen, har förutom genom utbildningsinsatser och kommunsamråd, varit omfattande när det gäller rådgivning om detaljplanering enligt den nya plan- och bygglagen. Länsstyrelsens samverkan med det

statliga lantmäteriet, med två årligen återkommande möten, har visat sig särskilt viktiga med anledning av Lantmäteriets utvidgade och förtydligade roll i detaljplaneprocessen. Länsstyrelsens rutinbeskrivningar för detaljplaneyttranden liksom Länsstyrelsens hemsida har uppdaterats under året för att bättre motsvara kommunernas behov av stöd och vägledning inom planering och byggande.

Arbetet inom Länsstyrelsens tillsynsvägledning har även rekommenderat kommunerna i länet att söka medel hos Boverket för särskilda kompetensutvecklingsprojekt. Två sådana projekt fick medel för att genomföras i samarbete mellan flera olika kommuner i länet.

Som direkt underlag för kärnverksamheten inom hållbar samhällsplanering och boende har det under året även ägnats mycket arbete åt inläsning av olika remisser på förslag till förändringar av plan- och bygglagen och dess förordningar.

Översiktsplanering

För att stärka översiktsplaneringen, utifrån såväl det nationella som regionala perspektivet, har Länsstyrelsen i samverkan med Regionförbundet träffat ledningsgrupperna för de under året påbörjade arbetena med nya kommunomfattande översiktsplaner. Då Länsstyrelsen skickat sitt samrådsyttrande har en särskild genomgång gjorts med ledningsgruppen för det aktuella översiktsplanearbetet. Förfarandet infördes från år 2013 och ingår numera som en fast rutin. Förfarandet har mottagits positivt av kommunerna samtidigt som Länsstyrelsen noterar att statens synpunkter liksom de regionala aspekterna fått ett bättre genomslag.

Under året har en uppdatering av den sammanställning som Länsstyrelsen gjort av de viktigaste planeringsunderlagen för översiktsplanearbetet, slutförts. Arbetet har genomförts med utgångspunkt i tidigare, såväl som årets, regleringsbrevsuppdrag avseende regionalisering av nationella mål, planer och program. Sammanställningen utgör en del av den sammanfattande redogörelse som Länsstyrelsen ska göra enligt

plan- och bygglagen. Den ger en kortfattad beskrivning av planeringsunderlagen samt kommenterar på vilket sätt de kan användas i kommunernas översiktsplanearbete. Två kommunspecifika sammanfattande redogörelser utfördes av Länsstyrelsen under år 2014. Kopplat till planeringsunderlagen har Länsstyrelsen arbetat med översynen av riksintressen för friluftsliv samt påbörjat arbetet enligt det särskilda regeringsuppdraget om att ompröva och förtydliga riksintresseunderlaget inom områden som är aktuella för bostadsbyggande eller annan bebyggelseutveckling. Länsstyrelsen har under året även påbörjat arbetet med att kategorisera planeringsunderlag för leverans till den nationellt framtagna Planeringskatalogen.

Länsstyrelsen har, med bland annat medel från delegationen för hållbara städer, i samverkan med tre kommuner, studerat hur ett hållbarhetsperspektiv kan diskuteras och vidmakthållas i små tätorter. Projektet slutförs under våren år 2015.

Bostadsförsörjning

Bostadsförsörjningsfrågan har varit högaktuell under året där bostadsmarknadsenkäten i sin uppföljande bostadsmarknadsanalys, med tydlighet visar på behovet av att bygga nya hyreslägenheter i länet. Enkätresultatet visar att i stort sett samtliga kommunhuvudorter har brist på hyreslägenheter. Länsstyrelsens arbete enligt det så kallade hemlöshetsuppdraget har inarbetats i analysen.

Tillsynsvägledning Bygg

Sedan år 2012 har Länsstyrelsen i Jönköping en tjänst för tillsynsvägledning inom byggområdet. Under år 2014 har arbetet fortsatt med betydande insatser inom den nationella samordningen av länsstyrelsernas tillsynsvägledning.

På länsnivå har tillsynsvägledningsarbetet inneburit aktiv närvaro vid, och kontakter med samtliga kommunala nätverk som berör bygglovhandläggare och byggnadsinspektörer. Inom kommunernas samverkan har det synliggjorts ett behov av att utveckla både synsätt och rutiner kring byggtillsynen.

Länsstyrelsen har då kunnat ställa upp som en särskild samordnings- och kunskapsresurs. Under 2014 togs bland annat fram en stomme till en kommunal tillsynsplan för ärenden kopplade till plan- och bygglagen vilken rönt ett stort intresse bland såväl länets kommuner som nationellt. En annan arbetsgrupp har med stöd av Länsstyrelsen tagit fram ett underlag för tillsynsarbetet inom området som berör obligatorisk ventilationskontroll (OVK).

Överklaganden av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen

När det gäller överklaganden av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen har Länsstyrelsen, mot bakgrund av regleringsbrevets inriktningsmål för handläggningstider för dessa ärenden, fortsatt med de åtgärder som sjosattes år 2013 i syfte att förkorta handläggningstiderna och minska ärendebalanserna. Åtgärderna består bland annat av en ökad och mera systematisk uppföljning, avarbetningsveckor samt omfördelning av ärenden som börjar närma sig deadline mellan handläggarna. Prioriteringen av plan- och bygglagsärendena har givit god effekt och Länsstyrelsen kan konstatera att regleringsbrevets inriktningsmål för handläggningstider även i år uppfylls för såväl lov och förhandsbesked som för detaljplaner. Detaljerad redovisning av uppnådda resultat lämnas till Boverket senast den 28 februari 2015.

Nedgången i antalet inkomna ärenden på detta område jämfört med 2013 är i allt väsentligt en följd av att vi infört ett nytt sätt att diarieföra överklagningsärenden på. Tidigare blev varje överklagandeskrivelse ett ärende hos Länsstyrelsen, medan det numera registreras ett ärende för varje överklagat kommunalt beslut oavsett hur många överklagandeskrivelser som inkommer. (Bakgrunden till denna ändring var att registreringen skulle ske på samma sätt på samtliga länsstyrelser i landet, så att den statistik som årligen levereras in till Boverket blir jämförbar mellan länen. Det ändrade diarieföringssättet är också anledningen till att det procentuella utfallet avseende

handläggningstid för överklagade detaljplaner i tabell H 1 förefaller sämre än i redovisningen av regleringsbrevsuppdrag 46).

Bidragsärenden

Det har under året varit en god tillströmning av bidragsärenden som avsett radonsanering och solcellsanläggningar men även för bidrag till äldreboistäder. Intresset för att installera solceller är stort i länet och sett till beviljat belopp per invånare ligger länet fortsatt i topp, nationellt. Det finns en lång kö av bidragsansökningar sedan tidigare och för närvarande står mer än 175 ansökningar i kö med ansökningar om totalt mer än 17 miljoner kronor, som inte har kunnat beviljas. Äldreboistadsstödet avslutades med ett antal projekt som påbörjades före årets utgång. Även radonbidragen kom att avslutas i och med utgången av år 2014.

INDIKATORER

Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik utgiftsområde 18¹⁾

Detaljplaner	2014	2013	2012	2011	2010
Antal överprövade detaljplaner	1	1	0	0	0
Antal upphävida detaljplaner	1	1	0	0	0

Strandskyddsdispenser	2014	2013	2012	2011	2010
Antal strand-skyddsdispenser som Länsstyrelsen har överprövat	20	11	13	30	23
Antal strand-skyddsdispenser som Länsstyrelsen har upphävt	7	5	6	14	11

¹⁾ Se avsnitt Resultatre dovisning, avsnitt indikatorer

Källa: 2012 och 2013: Boverket, Naturvårdsverket. Uppgifter för 2014: Länsstyrelsens register

KOMMENTAR KRING OVANSTÅENDE INDIKATORER

Detaljplaner

Indikatorvärdet för överprövade och upphävida detaljplaner har inte nämnvärt förändrats under de senaste tre åren. Endast i ett fall under år 2014, överprövade och upphävida Länsstyrelsen en detaljplan. I andra fall då det funnits anledning att överväga en överprövning har detta markerats tydligt i såväl samrådsyttrande som vid de övriga kontakter. Länsstyrelsen har med länets kommuner i samhällsplaneringsfrågor. Detaljplanerna har då justerats på ett godtagbart sätt och Länsstyrelsen har inte haft anledning att ta in planerna för prövning. Länsstyrelsen ser inte att indikatorn i sig har påverkat arbetssätt och metoder för hur samrådsyttrande skrivs eller hur kontakterna i övrigt sker kring de för staten väsentliga samhällsintressena i planeringen.

Strandskyddsdispenser

Länsstyrelsen för löpande statistik om kommunernas och Länsstyrelsens samtliga beslut om dispens från strandskyddet och rapporterar till Naturvårdsverket enligt deras anvisningar. I början av år 2014 rapporterades 2013 års siffror. Rapportering av 2014 års siffror sker till Naturvårdsverket under våren 2015. Under 2014 granskades totalt 133 dispenser från kommunerna. Av dessa togs tjugo stycken in för överprövning. Det totala antalet meddelade dispenser har minskat, medan antalet överprövade dispenser har ökat lite jämfört med år 2013. Av de dispenser som Länsstyrelsen överprövade under år 2014 har sju stycken upphävts, vilket är cirka fem procent av totala antalet dispenser. Det tyder på att det trots allt fortfarande finns vissa brister i lagtillämpningen. Länsstyrelsen bidrar till förståelsen och tillämpningen av strandskyddsbestämmelserna genom att löpande svara på kommunernas frågor om tolkningar av strandskyddsbestämmelserna. Det är viktigt att Länsstyrelsen fortsätter att arbeta med utbildning, information och vägledning gentemot både kommuner och sökande som efterfrågar det.

Återrapportering regleringsbrev

Länsstyrelsens återrapportering av regleringsbrevsuppdragen inom Hållbar samhällsplanering och boende sker för regleringsbrevsuppdrag 43 och 44 direkt till Boverket genom redovisningen i samband med plan- och byggenkäten senast den 31 januari 2015.

Regleringsbrevsuppdrag 45 redovisades av länsstyrelserna till Boverket i form av deltagande i en workshop som hölls i

samverkan med Boverket den 18 november 2014.

Regleringsbrevsuppdrag 46 redovisas direkt i enkät till Boverket senast den 28 februari 2015.

Uppdraget från regleringsbrevet 2013 med nummer 65 redovisades direkt till Naturvårdsverket den 28 februari 2014.

Tabell 4.1

Bidrag för vilka Länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2014	2013	2012
Boverket: Engångsbidrag	3 231	13 016	9 103
Boverket: Periodiska bidrag totalt	0	0	491
Totalt	3 231	13 016	9 594
varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år	0	0	0

Källa: Boverkets statistikprogram Svanen

Kommentarer Tabell 4.1

Det relativt låga beloppet för engångsbidrag beror på att några utbetalningar för investeringar i äldreboende/trygghetsboende inte gjordes under år 2014.

Tabell 4.2

Beslut om stöd (antal första beslut)	2014	2013	2012
Reguljära stöd			
Radonbidrag egnahem	54	62	104
Tillfälliga stöd			
Investeringsstöd äldreboende, m.m.	6	1	0
Investeringsstöd till solceller	31	57	37
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	60	55	25
Beslut om avslag/avskrivning	39	24	26
Beslut om återkallande	17	19	4
Beslut om utbetalning	83	115	161
Beslut om omprövning efter utbetalning	0	0	0

Källa: Boverkets statistikprogram Svanen

Kommentarer Tabell 4.2

Ökat antal avslag/avskrivningar beror på att flera sökande på egen begäran tagit tillbaka sin ansökan om solcellsbidrag då den inte varit aktuell vid den tidpunkt då Länsstyrelsen fått tillgång till medel för att kunna lämna bidrag. Att det totala antalet beslut om utbetalningar minskat beror dels det begränsade utrymmet av bidragsmedel som funnits för solceller men även av ett sedan tidigare år minskat antal ansökningar om radonbidrag för egnahem.

Energi och klimat

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 42*			
Årsarbetskrafter män 1)	2,21	1,45	2,33
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	2,60	2,39	0,98
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	2,23	1,82	1,62
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	5 732	4 738	4 129
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	2,89	2,55	2,30
Antal ärenden, inkomna och upprättade	28	25	18
Antal beslutade ärenden	24	15	34
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	6	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	30	122

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

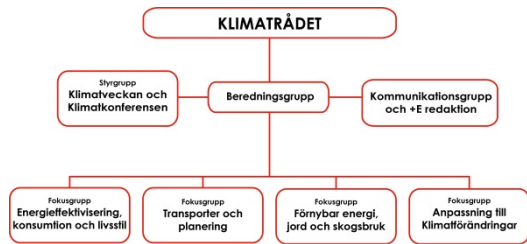
Antalet årsarbetskrafter inom verksamhetsområdet energi och klimat har ökat från 3,84 till 4,81 under år 2014. Personalförstärkningen har syftat till att stärka arbetet med uppföljning och att skapa en heltäckande energi- och klimatredovisning för Jönköpings län, samt samordna länets kommuner för att förbättra logistiken och minska energianvändningen i hemtjänstens transporter.

Länsstyrelsens arbete med att leda, strategiskt samordna och konkretisera den regionala energi- och klimatstrategin samordnas av en energi- och klimatstrateg på heltid. Energi- och klimatarbetet har förstärkts ytterligare under året genom en utvecklare inom energi och klimat på heltid samt en miljö- och klimatsamordnare på halvtid. Därutöver engageras ytterligare fyra resurser på Länsstyrelsen inom ramen för Klimatrådets arbete.

År 2011 startade Länsstyrelsen ett regionalt Klimatråd⁸ i syfte att leda och samordna det regionala klimatarbetet. I Klimatrådets

verksamhet ingår att identifiera, planera och genomföra regionala insatser och åtgärder för att uppnå minskad klimatpåverkan, ökad andel förnybar energi, ökad energihushållning samt även för att anpassa samhället till pågående klimatförändringar. Landshövdingen är ordförande i Klimatrådet, hon leder rådets arbete och utser ledamöterna och dess underorganisationer för ett år i taget. Ledamöterna innehar ledande positioner inom sina organisationer och företräder dessa i olika sammanhang. Till Klimatrådet finns kopplat en beredningsgrupp samt fyra fokusgrupper vilka tar sin utgångspunkt i klimat- och energistrategins sju prioriterade åtgärdsområden. Vidare har rådet en kommunikationsgrupp, ett redaktionsråd för klimat- och miljötidningen +E samt styrgrupper för Klimatkonferensen och Klimatveckan 2014 Jönköpings län. Klimatrådet och de underliggande grupperna har normalt fyra möten per år.

⁸ www.klimatradet.se

Organisationsskiss över Klimatrådet för Jönköpings län

Närmare 50 organisationer och över 90 personer ingår i Klimatrådet och dess grupper. Länsstyrelsen sammankallar grupperna och bistår med sekreterare som också är utredningsresurser. Uppföljning och utvärdering av åtgärderna planeras av fokusgrupperna och Länsstyrelsen har det administrativa och samordnande ansvaret för uppföljningen. Detta genomförs till en del genom fokusgruppernas sekreterare och den ordinarie uppföljningen av länsövergripande åtgärdsprogram för miljö kvalitetsmålet, **Begränsad klimatpåverkan.**

Klimatrådet ska skapa regional nytta genom att stötta kommuner, företag och ideella organisationer med att tydligt och konkret kunna visa på att ett aktivt klimatarbete skapar möjligheter, handlingsutrymme och stora fördelar för den egna organisationen. Därför påbörjade rådet under 2013 ett viktigt arbete med införandet av ett uppföljning- och resultatsystem. Systemet är tänkt att skapa en effektiv och lättillgänglig resultatuppföljning hos lokala, regionala och nationella aktörer, allt för att på ett systematiskt, konkret och kvalitetssäkrat sätt visa på nyttan av alla satsningar som görs och för att kunna visa att satsningarna är väl anpassade till samhällets struktur och ständiga förändring.

Klimatrådets beredningsgrupp leds av energi- och klimatstrategen och har till uppgift att samordna fokusgruppernas arbete och bereda inför rådets möten. I beredningsgruppen ingår tjänstemän från Länsstyrelsen, Trafikverket, Landstinget, Regionförbundet, en till två kommuner och en till två representanter från näringslivet. Klimatrådets fyra fokusgrupper har under år 2014 letts av en politiker och tre tjänstemän från externa organisationer med erfarenhet och sakkunskap inom respektive fokusområde:

- **Energieffektivisering, Konsumtion och livsstil**
leds av Energikonor Norra Småland
- **Transporter och planering**
leds av Regionförbundet Jönköpings län
- **Förnybar energi och Jord- och skogsbruk**
leds av Vaggeryds kommun
- **Anpassning till klimatförändringar**
leds av Gnosjö kommun

Omställningen till ett klimatsmartare samhälle behöver medborgarnas medverkan. Detta kräver en effektiv kommunikation för att nå ut med budskapet och kunna skapa förändring. Det har därför skapats en strategisk kommunikationsgrupp som leds av Länsstyrelsen. Gruppen fungerar som ett stöd i kommunikationsfrågor för att öka genomslaget för de åtgärder som Klimatrådet ställer sig bakom samt öka medvetenheten bland medborgarna i länet om Klimat- och energistrategins visioner och mål. Gruppen tar även fram förslag till en för Klimatrådet gemensam kommunikationsstrategi. Tre viktiga kanaler för kommunikationen är tidningen +E, Klimatkonferensen och Klimatveckan.

Länsstyrelsen kan konstatera att intresset och engagemanget kring klimatfrågor är mycket stort i Jönköpings län. Det pågående, omfattande och framgångsrika klimat- och energiarbetet i länet har gett tydliga och konkreta resultat inom flera områden. Vi kan bland annat konstatera att utsläppen av växthusgaser i Jönköpings län har minskat kraftigt under åren 1990 - 2012 och att den förnybara energiproduktionen aldrig varit högre än idag. Genom ytterligare ansträngningar och ett målinriktat arbete kan vi säkerställa ett fortsatt bra resultat. Åtgärderna i åtgärdsprogrammen som beskrivs närmare under Länsstyrelseinstruktionen 5a§ är ett urval av ett stort antal förslag som tagits fram av rådets fokusgrupper vilka är avsedda för att fungera som verktyg. Åtgärdsförslagen är redan förankrade i rådet och har remitterats till respektive organisation i länet. En värdefull process som vi hoppas ska kunna bidra till att skapa en ännu större drivkraft

och stimulera till en fortsatt grön utveckling för ökad attraktivitet och nya jobb i länet.

Effektiva hemtjänstresor

Länsstyrelsen har beviljats medel från Energimyndighetens energieffektiviseringsstöd, motsvarande en heltidstjänst under 15 månader, för att samordna och stötta länets kommuner i arbetet med att förbättra logistiken och minska energianvändningen i hemtjänstens transporter. Länets samtliga kommuner har deltagit i projektet som har pågått fram till och med hösten 2014. Projektet har letts av Länsstyrelsen i nära samverkan med det regionala expertstödet från projektets styrgrupp där Trafikverket, Regionförbundet, Energikontor Norra Småland samt Aneby kommun har ingått. Länsstyrelsen har sammankallat till styrgruppsmöten under 2014.

Inom projektet har följande pilotkommuner utsetts; Tranås, Aneby, Jönköping, Eksjö, Vaggeryd och Sävsjö. Dessa kommuner har utfört ett antal åtgärder under projektets gång, exempelvis införandet av nyckelfri hemtjänst, restidsmätningar, införandet av ruttoptimeringssystem, provkörning av elbilar samt förändring av fordon i hemtjänstverksamheter där dieselbilar byttes ut mot elfordon eller elcyklar. Samtliga resultat och beskrivning av projektet i sin helhet har under året sammanställts i en slutrapport.

Under våren 2014 har Länsstyrelsen gjort flera kommunbesök för att följa upp kommunerna och ge stöd i det fortsatta arbetet. I samband med Klimatveckan i Jönköping redovisades projektets resultat vid ett seminarium som anordnades för förtroendevalda, chefer, planerare och vårdpersonal inom hemtjänstverksamheter.

LEKS

Länsstyrelsen ingår i arbetsgruppen för länsstyrelsernas gemensamma energi- och klimatsamordning (LEKS). Länsstyrelsen har under år 2014 deltagit i LEKS med 20 % av en heltidstjänst. LEKS-arbetsgrupp och styrgrupp har under året genomfört insatser för att stödja länens energi- och klimatarbete, bland annat genom två nätverksträffar för

länsstyrelsernas energi- och klimatsamordnare och genom att finansiera ett 20-tal utvecklingsprojekt. För tre av dessa är Länsstyrelsen i Jönköpings län projektägare:

- **Effektivare energi- och klimatarbete i länsstyrelsernas miljöledningssystem**
- **Verktyslåda för uppföljning och utvärdering av åtgärder i det regionala energi- och klimatarbetet**
- **Guldkornsprojektet**, vars syfte är att identifiera goda exempel som kan spridas till flera län i det fortsatta arbetet.

Projekten är i huvudsak genomförda och slutrapporteras i januari-februari 2015. Länsstyrelsen deltar också med personal i LEKS-projektet **Utbildning av näringslivstjänstemän**.

Energieffektivisering

Organisationen som byggts upp kring Klimatrådet syftar även till att stödja och förstärka näringslivets, kommunernas och Landstingets arbete med energieffektivisering. Medverkan och engagemanget är stort från dessa aktörer. De är därigenom med och påverkar det regionala arbetet, tar aktivt del av ett viktigt erfarenhetsutbyte samt deltar i en arena för samverkan där energihushållning är en central del.

För att ytterligare samordna och stödja energieffektiviseringsarbetet i kommuner och landsting arrangerade Länsstyrelsen under 2014 flera heldagsträffar samt flera webbmöten. Syftet var att skapa ett forum för erfarenhetsutbyte där information om redan genomförda åtgärder och kommande insatser effektivt kan spridas i länet. Till de regelbundna mötena bjöds även Regionförbundet och Energikontoret in för att ta del av information om aktuellt arbete. Länsstyrelsen ser dessa tillfällen som en bra möjlighet att stötta aktörerna i deras planering, genomförande och uppföljning av arbetet. I samband med träffarna har även Energimyndigheten bjudits in för att få en

dialog mellan uppdragsgivare och utförare. Att Energimyndigheten väljer att delta ser Länsstyrelsen som mycket positivt.

Efter att Länsstyrelsen under flera års tid har varit pådrivande i frågan, bildades den 1 september 2012 Energikontor Norra Småland. Länsstyrelsen, som är en av basfinansiärerna samt även ingår i Energikontorets styrgrupp, har en mycket god samverkan med Energikontoret. I enlighet med överenskommelsen mellan Energikontorets parter samt kontorets stadgar, följs Energikontorets verksamhet även upp inom ramen för Klimatrådet. Energikontorets ändamål är att kontinuerligt utveckla och stärka Jönköpingsregionens energi- och miljöarbete, med särskild tyngdpunkt på energieffektivisering och förnybar energi samt därtill kopplade kostnadsreduktioner och tillväxtpotentialer. Verksamheten bedrivs i nära samverkan med näringsliv, forskning och samhälle, och syftar till utveckling av människor, företag och organisationer inom energi-, industri-, transport-, service- och fastighetssektorerna.

INDIKATORER

Allmän miljö- och naturvård utgiftsområde 20¹⁾

Förnybar energi	2014	2013	2012	2011	2010
Installerad effekt i vindkraftverk (MW)		241	148,6	72,0	37,5
Producerad el som kommer från vindkraft (GWh)		530	199	185	62

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Statens energimyndighet

KOMMENTAR KRING OVANSTÅENDE INDIKATORER

Vindkraften har på några år gått från att vara ett kraftslag av marginell betydelse till att bli det kraftslag som ökar i särklass mest i Jönköpings län. Vindkraftsutbyggnaden i

länet har fortsatt att öka och produktionen samt den installerade effekten har ökat kraftigt under de senaste åren. Jönköpings län har höga ambitioner inom energi- och klimatarbetet och Länsstyrelsen vet att det är samordnat och uthålligt arbete som ger resultat. Visionen är att vi till år 2050 ska vara ett plusenergilän, och med det menar vi att produktionen av förnybar energi ska täcka konsumtionen av energi på årsbasis. Samtidigt ska vi ha en effektivare energianvändning, där behovet minskar med 40 procent (jämfört med år 2007). Vindkraften bedöms fortfarande vara den förnybara energikälla som har störst förutsättningar att växa och utgöra en stomme i länets förnybara elproduktion.

Det pågår ett intensivt arbete med att driva energi- och klimatfrågorna framåt, bland annat genom Klimatrådet som Länsstyrelsen tillsatt under år 2011. Det är många aktörer som påverkar indikatorns utveckling. Arbetet i Klimatrådet bidrar till att upprätthålla en hög ambitionsnivå, förstärka samverkan i länet och arbeta fram åtgärder för att vi ska nå uppsatta klimatmål om ökad förnybar energiproduktion.

Länsstyrelsen har både rollen att stimulera utvecklingen av förnybar energiproduktion och att lämna yttranden över miljöprövningsdelegationens ärenden där olika hänsyn vägs in. Vidare arbetar Länsstyrelsen aktivt med att bland annat samordna Länsstyrelsens interna och externa information och vägledning om vindkraft till kommuner och exploatörer, förbereda samråd enligt 6 kap. miljöbalken för en effektivare tillståndsprövning samt bedriva en effektiv tillsyn över uppförda vindkraftsanläggningar

Länsstyrelsen bedömer att det inom samtliga samhällssektorer fortsatt krävs långtgående och kraftfulla insatser för att klara klimatvisionen, med fokus på utbyggnaden av förnybar energiproduktion.

Återrapportering regleringsbrev

RB 42. Länsstyrelserna ska redovisa insatser och användningen av medel från anslag 1:10 Klimatanpassning inom utgiftsområde 20 med anledning av uppgiften att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet.

Intern organisation

Den interna organisationen är uppbyggd så att arbetet leds av StyrMek, en styrgrupp där länsrådet, ekonomichefen och samtliga avdelningschefer ingår. Denna grupp leder även arbetet med klimatpåverkan, miljömål och miljöledning.

Resurserna under 2014 för länets klimatanpassningsarbete har bestått av en klimatanpassningssamordnare på heltid samt under de 3 första månaderna även en projektledaresurs, en expertresurs inom vattenkvalitet och en informatör, vardera på 20 procent av en heltidstjänst. Klimatanpassningsarbetet stöttas även av en intern klimatanpassningsgrupp med deltagare från olika delar av Länsstyrelsens verksamhetsområden. Gruppen har under året främst arbetat med att integrera klimatanpassning i Länsstyrelsens verksamheter samt föreslå lämpliga åtgärder till den interna handlingsplanen för klimatanpassning.

Länsstyrelsen klimatanpassningsarbete i Jönköpings län bedrivs enligt en projektplan med följande mål:

- Öka kunskap och medvetande hos länets aktörer
- Bidra med stöd och underlag till länets aktörer
- Arbeta för att klimatanpassning integreras i berörda samhällssektors verksamheter och beslutsprocesser
- Integrera klimatanpassning i Länsstyrelsens verksamheter

Externt arbete 2014

Under år 2014 har arbetets fokus legat på konkreta åtgärder och integrering av klimatanpassning och i mindre utsträckning på kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning.

Den externa organisationen leds av Klimatrådet som beskrivs i tidigare avsnitt. En av Klimatrådets fokusgrupper arbetar med klimatanpassning med klimatanpassningssamordnaren som sekreterare. Fokusgruppen består av kommunala representanter från tekniska kontor (VA-sidan), plankontor, räddningstjänst, hälsa och omsorg, politik samt försäkringsbolag. Löpande genomförs även regionala analyser, kartläggningar och integrering av klimatanpassning inom olika områden genom tillfälliga projekt, arbetsgrupper och nätverksträffar med representanter från regionala och kommunala aktörer såväl som från företag och enskilda (se aktuella projekt som Länsstyrelsen drivit under 2014 nedan).

Klimatrådets fokusgrupp för klimatanpassning samt Länsstyrelsens interna klimatanpassningsgrupp har under 2014 arbetat med framtagandet av ett åtgärdsprogram för länets klimatanpassningsarbete 2015-2019. Färdig remissversion skickades ut under mars, färdigställdes under hösten och beslutades i december. Åtgärdsprogrammet ska fungera som en vägledning för länets aktörer för att aktivt möta klimatförändringarna och skapa ett långsiktigt robust samhälle och en hållbar utveckling.

Länsstyrelserna har ett gemensamt, nationellt nätverk för klimatanpassning som träffas två gånger per år. Inom nätverket sprids information och diskuteras gemensamma frågeställningar, och vid behov tillsätts arbetsgrupper för angelägna länsstyrelsegemensamma frågor. Länsstyrelsen har under året varit aktiv i nätverket samt deltagit i nätverkets grupp för sydlänssamverkan. Samordnaren har även deltagit i en introduktionsutbildning som SMHI genomfört. Länsstyrelsen har vidare

deltagit vid flera nationella konferenser med inriktning mot klimatanpassning, samt flera konferenser med Svenskt vatten. Samordnaren har även löpande kontakt med statliga sektorsmyndigheter i det regionala och nationella klimatanpassningsarbetet.

Projekt och rapporter 2014

Länsstyrelsen har drivit ett antal projekt och tagit fram ett flertal rapporter och utredningar som är viktiga för kommunernas och andra aktörers arbete med klimatanpassning:

Regional vattenförsörjningsplan. Den regionala vattenförsörjningsplanen har färdigställts under 2014 och tar hänsyn till hur klimatförändringarna påverkar vattenresurser, grundvatten och ytvatten.

Risk- och sårbarhetsarbetet (löpande) Klimatanpassningssamordnaren deltar och yttrar sig som sakkunnig i frågor som rör klimatförändringar och klimatanpassning.

Förmågebedömning med scenario skyfall. Ett seminarium om skyfall i ett framtida klimat har genomförts där SMHI samt Länsförsäkringar föreläste om skyfall ur deras perspektiv och Länsstyrelsen berättade om sitt arbete med en metod för skyfallskartering. Det har även genomförts en workshop för att bedöma förmågan att hantera skyfall. Vid workshopen användes material framtaget med hjälp av skyfallskarteringsmodellen.

Dagvattenstrategi i ett förändrat klimat: Länsstyrelsen driver tillsammans med kommunerna ett projekt för framtagande av underlag till en gemensam mall för dagvattenstrategier. Inom projektet tittar man även på vilken hänsyn till klimatförändringarna som ska tas och hur man kan anpassa dagvattenstrategin utifrån detta.

Miljömålen regionala åtgärdsprogram för Hälsa har reviderats och klimatförändringarna har då vägts in. Risk- och sårbarhetsarbetet har utvecklats med avseende på behovsbedömning av klimatanpassning, MSB:s förmågebedömning 2014 med tema Skyfall har genomförts med beaktande av klimatförändringarna och med

användandet av material framtaget med skyfallskarteringsmodellen.

Under året har även en rapport om projekt Värmebölja publicerats samt en populärversion av Klimatanalysen som tidigare tagits fram, ”+4 grader – Klimatet förändras”.

Skyfallskarteringsprojektet

Länsstyrelsen i Jönköpings län har med finansiering från MSB arbetat fram en manual för hur man med hjälp av GIS kan kartlägga djupområden och ytvärningar kopplad till extrema skyfall i urban miljö. Vid dessa skyfall har Länsstyrelsen utgått från att ledningssystemets kapacitet är begränsad i förhållande till regnvolym och intensitet, vilket oftast blir fallet vid extrema skyfall. Modellen är tänkt att användas i de kommunala verksamheter där man ser ett behov av att kunna kartlägga samhällets sårbarhet vid dessa extrema händelser, plansidan, räddningstjänst, VA med mera. Med hjälp av denna modell kan man peka ut riskområden i samhället som kräver en fördjupad analys och där eventuellt andra analyser krävs. Genom att kommunerna själva kan göra denna föranalys kan man peka ut områden och därmed minska kostnaderna för eventuella konsultationer. I Jönköpings län har samtliga kommuner tagit del av en grundläggande presentation och även fått material som gör att de är mer förberedda för extrema regnmängder i samband med skyfall.

Modellen har från början kommunicerats med tjänstemän och politiker i Eksjö kommun, som varit referenskommun, för att få en klar bild av vilket underlag som kommunerna behöver för risk- och sårbarhetsanalyserna samt för övrig kommunal verksamhet. Under år 2014 har kommunerna utsett en kontaktperson för projektet vilket innebär att Länsstyrelsen tydligare har kunnat tillgodose kommunernas behov av hur materialet ska presenteras. Modellen lanserades under december månad till länets 13 kommuner och även till fyra andra medverkande länsstyrelser. Den finns beskriven i en rapport, Skyfallskartering i GIS – arbetssätt och metod. Jordbruksverket har visat intresse för Länsstyrelsens arbete och modellen har tillämpats på Svartåns avrinningsområde för att visa hur

jordbruksmarken påverkas vid ett extremt skyfall. Underlaget har lämnats över till Jordbruksverket som kommer lämna synpunkter under 2015.

Informationsspridning och dialog

Kommunerna och landstinget har under året utsett kontaktpersoner för klimatanpassning, vilka ingår i ett nätverk med Länsstyrelsen som sammankallande. Informationen till länets kommuner har huvudsakligen gått genom detta nätverk, som också har en viktig roll i genomförandet och uppföljningen av åtgärdsprogrammet.

Länets kommuner har nyligen uppdaterat eller håller på att uppdatera sina översiktsplaner och Länsstyrelsen har under året deltagit i granskning och samråd kring dessa. Informationsspridning har gjorts genom Länsstyrelsens webbsidor om klimatanpassning och genom annonsering i Länsstyrelsens tidning +E som distribueras till samtliga hushåll i länet fyra gånger om året. Kommunikation och dialog har även skett genom konferenser, seminarier, föreläsningar, workshopar, temamöten och nätverksmöten. Vidare har samordnaren deltagit i remiss- och ärendehantering som sakkunnig.

Övriga kommunikationsaktiviteter

- Utdelning av Klimatrådets klimatpris samt hedersomnämning inom delområde klimatanpassning.
- Deltagande vid den årliga Klimatkonferensen
- Föreläsningar för yrkesgrupper, intresseföreningar, regionala nätverk, arbetsgrupper och mötesforum som kommunernas miljösamordnare och beredskapssamordnare.
- Interna miniworkshops under framtagandet av den Länsstyrelsens interna handlingsplan.
- Seminarium om skyfall och skyfallskarteringsmodell.

Medelsanvändning under året	Tkr
Summa intäkter av bidrag	1 355
Löner	914
Andra personalkostnader	27
Övrigt	87
Summa kostnader	1 028
Kvarstående bidrag	327

Källa: Agresso

Länsstyrelseinstruktion 5§

8. samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat. Förordning (2013:815).

Samordning av klimatanpassningsarbetet beskrivs under regleringsbrevsuppdrag 42.

Kulturmiljö

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 43*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	6,00	5,14	4,80
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,86	2,69	3,20
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	4,11	3,71	3,93
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	10 103	9 979	11 672
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	5,09	5,37	6,49
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 064	684	656
Antal beslutade ärenden	1 054	650	712
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	21	35	11
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	147	37	90

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Kommentarer till den ökade ärendemängden återfinns nedan under rubriken ”Ärendehantering”.

Projekt

Länsstyrelsen har under året färdigställt revideringen av länets kulturmiljöprofil vilken kommer att förankras och spridas under år 2015. Det har under lång tid varit angeläget att revidera Kulturmiljöprofilen då den utgör ett strategiskt verktyg för hur Länsstyrelsen styr kulturmiljöarbetet i länet. Revideringen har skett i samråd med Jönköpings läns museum.

Under år 2014 har Länsstyrelsen initierat projektet Kommunal planeringsunderlag i Jönköpings län vilket är en del i ett långsiktigt arbete för att utveckla frågor kring kompetensförsörjning, kunskapsunderlag och handläggning av kulturmiljöns värden i kommunal planverksamhet och lovgivning. En projektresurs har knutits till projektet och aktiviteterna i projektet har fokuserat på att i samråd med länets kommuner, utveckla en gemensam arbetsmodell och ett arbetsstöd som kan ligga till grund för planläggning och bedömningar av kulturvärden i den fysiska

miljön. Projektet har genomförts i form av tre arbetsseminarier med deltagare från kultur- och samhällsbyggnadsförvaltningar i länets kommuner, representanter från Länsstyrelsen i Jönköpings län, Riksantikvarieämbetet och Jönköpings läns museum. I projektet bildades också en referensgrupp med medlemmar från olika länsstyrelser, Riksantikvarieämbetet, Boverket samt Jönköpings läns museum. Seminarierna har diskuterat kulturmiljövärdenas förutsättningar, möjligheter och behov. Efter det tredje och avslutande seminariet har ett förslag till gemensam policy och vägledning upprättats. Policyförslaget kommer att skickas ut på remiss till berörda kommunala förvaltningar och nämnder under år 2015.

Länsstyrelsen har under år 2014 fortsatt bedriva inventeringsprojekten Kulturmiljö och vattenförvaltning – kunskapsuppbyggnad Södra Östersjöns vattendistrikt (SÖVD), Vattenförvaltning och kulturmiljö i Västerhavets vattendistrikt, Vårda vattendragens kulturarv samt Kultur Aqua. De vattenanknutna projekten är samverkansprojekt med flera andra länsstyrelser och HaV under ledning av vattenmyndigheterna Södra Östersjöns vattendistrikt och Västerhavets vattendistrikt

och inom Länsstyrelsen sker arbetet i samverkan med handläggare inom fiskeverksamheten. Med de nya medel som tillförts från HaV har Länsstyrelsen kunnat höja ambitionen i de vattenanknutna projekten med två nya projektresurser.

I samverkan har Länsstyrelsen tagit fram prioriteringsgrunder för vattennära kulturmiljöer där syftet är att identifiera vilka kunskapsbehov som finns samt områden som är aktuella för biotopåterställande åtgärderna och där stora natur- och kulturvärden tangerar varandra. Med prioriteringsgrunderna ges ett verktyg för att agera på ett sätt som tillgodoser samtliga intressen. Inventeringen har omfattat delar av Emåns huvudavrinningsområde knutet till SÖVD: Farstorpån, Skärveteån och Gårdvedaån. Inom Lagans huvudavrinningsområde, knutet till Västerhavets vattendistrikt, har Storån, Västerån, Toftaån, del av Ljungaån och del av Vrigstadån inventerats. Inom Göta älvs huvudavrinningsområde har Tidan inventerats (Västerhavets vattendistrikt). Slutligen har Helge å inom Jönköpings län inventerats (SÖVD, Helge å huvudavrinningsområde). Resultaten från inventeringsprojekten redovisar Länsstyrelsen i rapportserien Minnen vid vatten där rapporterna 2014:13 och 2014:22 tryckts under året.

Inom ramen för projektet Vårda vattendragens kulturarv har under året bland annat insatser gjorts för att restaurera och tillgängliggöra de stora kultur- och naturvärden som finns på Färjansö i Värnamo kommun, restaurera Bergadals kvarn i Värnamo kommun, Forsa kvarn i Sävsjö kommun och att upprätta information om Svartåregleringsföretaget i Aneby och Tranås kommuner. Som en följd av temainventeringen Ängsladan i landskapet som Länsstyrelsen genomförde år 2013 har restaureringsinsatser skett av tre ängslador på Färjansö, och ett seminarium har hållits om ängslador på Eksjö museum den 2 april i år för allmänheten och i synnerhet ägare av ängslador. Seminariet Ängsladan i landskapet - historia, nuläge och vård genomfördes i samverkan mellan Länsstyrelsen, Svenska

byggnadsvårdsföreningen, Jönköpings läns museum och Eksjö kommun.

Projektet Skog & Historia är ett samarbetsprojekt mellan RAÄ och Skogsstyrelsen som bedrivits sedan år 2012 i syfte att kvalitetsgranska de registreringar som gjordes inom arbetsmarknadsprojektet med samma namn. Kvalitetsgranskningen inom Jönköpings län sker genom Jönköpings läns museum och resultaten förs in i FMIS (fornminnesregistret).

Samverkan och utåtriktat arbete

Inom alla verksamhetsområden prioriterar Länsstyrelsen tidiga samråd och medverkan i interna och externa samverkansgrupper. Bedömningen är att det därigenom ges goda möjligheter att kulturmiljöfrågorna uppmärksammas och beaktas i fler sammanhang som exempelvis inom miljömålsarbetet där vi kan se att andra aktörer visar tendenser till att lyfta in kulturmiljön på eget initiativ. Ett exempel på den interna samverkan är det samverkansdokument som finns mellan verksamhetsområdena fiske och kulturmiljö som stöd inför åtgärder. Företrädare för båda verksamheterna medverkar i strategiska vattendragsvandringar för att skapa dialog, kunskapshöjning och förankring inför planerade åtgärder angående vandringshinder, biotopvård och flottningsledsrensning. Målgruppen är markägare och olika intresseföreningar som fiskevårds- och hembygdsföreningar. Dessutom hålls möten regelbundet för att stämma av planerade vattendragsåtgärder. Handläggare inom verksamhetsområdet fiske, kommunen eller konsulterna tar kontakt med kulturmiljöhandläggare. I övrigt finns en bred redogörelse för samverkan i redovisningen av regleringsbrevsuppdrag 67 och 68.

Tillsammans med RAÄ och Hantverkslaboratoriet anordnade Länsstyrelsen den årliga nätverksträffen för Nätverket Sveriges Kulturlandskap där även flertalet av landets kulturresevatshandläggare deltog. Nätverksträffens båda dagar hölls i länets två kulturresevat Åsens by i Aneby kommun och Högarps by i Vetlanda kommun. Under första dagen diskuterades frågor såsom ekonomi och skötsel med medverkan av

Riksantikvarie Lars Amreus, f.d. riksdagsledamoten Irene Oskarsson och andra medlemmar i Nätverket Svenska Kulturlandskap. Under dagen visades Åsens by med fyra indelade block: bebyggelse, landskap och skötsel, hägnad samt odling. Närmare 100 deltagare deltog på Kulturresevatet Åsens by. Den andra dagen, i Högarps by, diskuterades och förevisades praktiska skötselåtgärder. Dagen ordnades tillsammans med resevatets arrendator, boende i byn och samarbetspartnern Vetlanda kommun.

Länsstyrelsen har under våren 2014 medverkat i fem kurser om skogens kulturarv som hållits på skogsbruksskolan Östboskolan i Värnamo, tillhörande Stora Segerstad. Utbildningspassen ingår i grönt kortutbildningen för certifiering av företag. Vidare har en vandring i Tofteryd med information om viltvård och kulturlämningar genomförts tillsammans med länsstyrelsemedarbetare inom viltförvaltningen. Under våren och sommaren genomförde Länsstyrelsen tre byvandringar med information om kultur- och naturlandskap. Den senare skedde i kulturresevatet Högarps by kulturresevat för den lokala LRF-kretsen. En arkeologisk satsning som genomförts under året i syfte att nå ökad delaktighet är då kringboende och hembygdsföreningen i Jönköpings kommun bjöds in att delta då rester efter en nedbrunnen byggnad inom byggnadsminnet Remma by efterundersöktes för att se om äldre byggnadsspår fanns på platsen.

Länsstyrelsen har deltagit i flera interna remisser rörande bl.a. miljömålsuppföljningen och bidragit i yttrandet över ”I vått och torrt – förslag till vattenrättsliga regler”, slutbetänkande av Vattenverksamhetsutredningen, SOU 2014:35 och på RAÄ:s remiss angående förslag på vägledning Kulturmiljövårdens riksintressen.

Tillsyn och tillgänglighet

Länsstyrelsen har under året främst bedrivit tillsyn som en del i den löpande ärendehantering. Det nationella tillsynsprojekt som genomfördes under år 2013 har under detta år diskuterats inom den

samverkansmodell som finns mellan länsstyrelserna och RAÄ. Målsättningen är att projektet ska utmytna i gemensamma former för tillsynsplaner, ett arbete som sannolikt kommer att drivas av den södra länsgruppen under år 2015. Arbetet för en bättre tillgänglighet bedrivs dels i Länsstyrelsens löpande ärendehantering där tillgänglighetsfrågorna ofta är aktuella. I det utåtriktade arbetet ingår att söka göra kunskap och information om länets kulturarv tillgängligt för en bredare allmänhet. Inom fornvården bedrivs ett aktivt tillgänglighetsarbete för att göra länets vårdade lämningar lättare att besöka. I samband med att arkeologiska undersökningar gjorts i Jönköping inför bostadsbyggnation har delar av murar till Jönköpings slott framkommit. Länsstyrelsen ställde krav på bevarande och tillgängliggörande som villkor för ingrepp i fornlämningen och murarna är nu synliga i ett specialdesignat rum med utställningsmöjligheter och information, även tillgängligt för rullstolsburna.

Ärendehantering

Arbetssituationen inom verksamhetsområde fornminnen⁹, har varit ansträngd under året på grund av att två handläggare har varit knutit till annat än handläggning. Ärendemängden har ökat, främst avverkningsärendena som gått från dryga 100 ärenden till över 500, i och med att den nya kulturmiljölagen trädde i kraft vid årsskiftet 2013/2014. Med den har ett åldersrekvisit införts i fornlämningsbegreppet vilket betyder att många av de lämningar som nu är registrerade som övrig kulturhistorisk lämning, egentligen ska registreras som fornlämningar. Skogsstyrelsen har som följd av detta valt att skicka fler ärenden för bedömning där det kan antas att skogsåtgärder kommer påverka fornlämningar. För att kunna handlägga dessa ärenden på ett tillfredställande sätt krävs en bedömning i fält, vilket det i dagsläget inte finns resurser till. Det medför att många fornlämningar förstörs till följd av skogsbruket och Länsstyrelsens bristande resurser. Situationen är särskilt problematisk i Jönköpings län då den fornminnesinventering som utgör

⁹ 4311 Fornminnen – ärenden enligt 2 kap. lagen om kulturminnen mm.

kunskapsunderlag för Länsstyrelsens handläggning utfördes i en tid då röjningsröseområden i skogsmark inte bedömdes vara fornlämningar, en bedömning som senare ändrats. Det föreligger sålunda ett akut behov av en förnyad fornminnesinventering i länet. För att en sådan ska kunna genomföras krävs att särskilda medel tillförs eftersom den nuvarande nivån inom 7:2-anlaget inte rymmer en sådan satsning.

Inom verksamhetsområde byggnadsminnesförklaringar¹⁰ har Länsstyrelsen under året genomfört byggnadsminnesförklaringen av flera byggnader i Värnamo kommun som har anknytning till arkitekten och formgivaren Bruno Mathssons liv och produktion. Länsstyrelsen har genom nära samverkan med fastighetsägarna och Jönköpings läns museum kunnat peka ut en intressant helhetsmiljö som speglar Bruno Mathssons levnadsmiljö och gärning inom arkitekturen och möbeltillverkningen.

Under del av året har Länsstyrelsen fått nedprioritera handläggningen av ärenden inom verksamhetsområde kyrkliga kulturminnen¹¹, då en handläggartjänst i samband med pensionsavgång och rekrytering varit vakant under en period. Efter det att en ny handläggare av de kyrkliga kulturmiljöerna kom på plats har Länsstyrelsen ansträngt sig för att arbeta ifatt ärendebalansen. Länsstyrelsen har under året medverkat i diskussionen av den framtida användningen av Ås kyrka där Länsstyrelsen tidigare motsatt sig en partiell rivning av kyrkobyggnaden. I samverkan med församlingen har istället ett förslag på en invändig ombyggnad där församlingsverksamheten inryms tillsammans med den kyrkliga verksamheten under samma tak tagits fram och beslut till delar av ombyggnaden har tagits.

Bidragsgivningen till kulturmiljövård inom verksamhetsområde byggnadsvård¹² har i stort följt de ambitioner som Länsstyrelsen pekat ut i gällande treårsplan. Länsstyrelsen prioriterar i sin fördelning skyddad bebyggelse och miljöer som ingår i riksintresse för kulturmiljövård eller som ingår i kommunala kulturmiljöprogram. I övrigt försöker Länsstyrelsen att engagera sig i breda kulturmiljöprojekt. Forn- och landskapsvården inom verksamhetsområde fornminnesvård följer gällande fornvårdsprogram och upprättade avtal.

Inom verksamhetsområdena 435/436¹³ har skötsel och vårdinsatser genomförts enligt gällande planer. I kulturrestativet Åsens by i Aneby kommun har flera arrangemang anordnats bl.a. "Livet på landet"-dagarna tillsammans med intresseföreningen Åsens vänner som drog över 1 500 besökare. Det traditionella midsommarfirandet i samverkan med Haurida hembygds- och fritidsförening lockade omkring 3 000 personer vilket är en fördubbling från föregående år. En ny aktivitet var Biets dag som anordnades i samband med att en utställning om biet invigdes. Detta skedde under en av dagarna då Unesco besökte biosfärområdet Östra Vätterbranterna. Trots minskad marknadsföringsbudget har Åsens by lyckats bibehålla besöksantalet på nivåer från föregående år. Även inom kulturrestativet Högarps by i Vetlanda kommun har skötseln skett enligt upprättade planer, och betydande gallring har medfört att nya delar av markerna och åkerytorna kunnat tas fram. Informationsarbetet har fortgått under året och under år 2015 kommer en folder om reservatet och Högarpsleden att tryckas av Vetlanda kommun i samverkan med Länsstyrelsen.

¹⁰ 4321 Byggnadsminnesförklaringar och hävande av byggnadsminnesförklaringar

¹¹ 4331 Kyrkliga kulturminnen – ärenden enligt 4 kap. lagen om kulturminnen mm.

¹² 4341 Bidrag till byggnadsvård

¹³ 435/436 Fornminnes- och kulturlandskapsvård/Kulturhistoriskt värdefulla miljöer

Återrapportering regleringsbrev

Tabell 5.1

Länsfakta kulturmiljö	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	9712	9 548	9 372
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	123	121	121
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	151	151	151
Riksintresseområden för kulturmiljövården, antal	92	92	92
Riksintresseområden för kulturmiljövården, yta (ha)	26 000	26 000	26 000
Kulturresevat, antal	2	2	2
Kulturresevat, yta (ha)	93,6	93,6	93,6
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	92,0	92,0	85,0

Källa: Uppgifter har hämtats in från FMIS, statistik från Riksantikvarieämbetet (RAÄ)

Kommentarer Tabell 5.1

RAÄ lämnar årligen statistik till länsstyrelsernas årsredovisning avseende antalet fornminnen som finns registrerade i respektive län den 15 december aktuellt år, samt hur många nya lämningar som registrerats. RAÄ räknar varje huvudobjekt, d.v.s. ett gravfält räknas som en lämning. I FMIS räknas lämningarna på annat sätt varför RAÄ rekommenderar att statistiken används för att den då är jämförbar från år till år. I Jönköpings län har 153 nya lämningar registrerats främst i takt med att resultaten från de vattenanknutna projekt som Länsstyrelsen driver samt projektet Skog & Historia införs i FMIS.

Antalet registrerade fornlämningar i länet är starkt missvisande då underlaget bygger på en äldre och bristfällig fornminnesinventering och behovet av en reviderad fornminnesinventering i länet är mycket stort.

Länsstyrelsen har under 2014 fattat beslut om två nya byggnadsminnen, Bruno Mathsons miljöer i Värnamo kommun.

Tabell 5.2

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2014	2013	2012
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	10 784	10 857	12 823

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, Riksantikvarieämbetets handläggarssystem KÄLLA

Kommentarer Tabell 5.2

Från år 213 hanteras medel inom anslag 7:2 kulturmiljöbidrag i treårsplaner. Det nya systemet bygger på att Riksantikvarieämbetet ger länsstyrelserna en indikativ ram för de kommande tre åren där största delen av anslaget finns fördelade. Utöver detta kan länsstyrelserna äska medel årligen för kostnadskrävande projekt, kunskapsunderlag eller regionala satsningar.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 45*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,50	3,99	3,74
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,87	2,32	1,36
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	2,96	2,99	2,51
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	7 877	7 207	6 651
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,97	3,88	3,70
Antal ärenden, inkomna och upprättade	198	113	142
Antal beslutade ärenden	211	87	197
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	16	27	6
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	9	0	127

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

F-samverkan

I Jönköpings län finns ett regionalt krishanteringsråd för att förankra arbetssätt, ge legitimitet och skapa förutsättningar för nätverk i krishanteringsfrågor. Sammankallande för krishanteringsrådet är Länsstyrelsen. Det leds av landshövdingen och består av ledande företrädare från respektive deltagande aktör. Det regionala rådets roll är att fatta beslut om strategisk inriktning, och ta ställning till de förslag och frågor som styrgruppen lyfter upp till rådet. Regionala rådet sammanträder minst en gång per mandatperiod.

Berörda myndigheter och organisationer har tecknat en överenskommelse att aktivt delta i F-samverkan och att arbeta utifrån de mål och principer som bidrar till de gemensamma målen, och avsätta de resurser som behövs före, under och efter händelser. Företrädare för dessa myndigheter och organisationer utgör den styrgrupp som nämnts ovan.

I arbetet med F-samverkan har arbetsgrupper och arbetsutskott genomfört verksamhet främst inriktat på att utveckla samverkan och samordning av krisberedskapen för aktörer i Jönköpings län.

Arbetsutskottet i F-samverkan har genomfört fyra arbetsmöten, och styrgruppen har träffats vid två tillfällen.

Försvarsministern besökte Jönköpings län den 5 februari 2014 och en särskild aktivitet med presentation av F-samverkans arbete genomfördes i samband med besöket.

Ett planeringsarbete har genomförts under året för att kunna erbjuda berörda krisaktörer inom F-samverkan utbildning i stabsmetodik och utbildning för stabschefer under år 2015.

Program för räddningstjänst och sanering vid kärnteknisk olycka

En studiecirkel för Länsstyrelsens program för räddningstjänst och sanering vid kärnteknisk olycka har påbörjats under hösten 2014. Fortsatt utbildning är planerad att genomföras under 2015. Planeringen för

att få ytterligare kunskaper inom RN-området (kärnteknisk olycka) har också påbörjats under 2014, och kurser omfattande exempelvis indikering för RN-olyckor, joniserande strålning och kommunikation och information vid RN-olyckor, kommer att kunna erbjudas i länet under 2015.

Regional samordning och inriktning - utvecklingsprocess

Ett särskilt uppdrag, att genomföra MSB:s koncept med gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar, har under 2014 planerats tillsammans med representanter för MSB. Metodkonceptet startar under 2015 och kommer att innehålla seminarier om arbetssätt enligt rekommendationerna ”gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörning”. I uppdraget ingår att stärka länsstyrelsens förmåga till samordning och inriktning under en händelse, men även att generellt stärka samhällets krishanteringsförmåga. Berörda aktörer ska erbjudas en effektiv och lättillgänglig arena för sektorsövergripande samverkan och samarbete före, under och efter en händelse.

Befintligt nätverk (F-samverkan) ska genom detta koncept vidareutvecklas genom att förtydliga och förankra värdegrunder såväl som uppdatera rutiner och planverk. Arbetet under en händelse ska vidareutvecklas i länet

genom att stärka kommunikationsförmågan och möjligheten att dela lägesbilder, hitta strukturer för att göra skeendetolkningar, identifiera behov och analysera systemsamverkan. Länsstyrelsen ska också genom konceptet utveckla sin samordnings- och inriktningsförmåga ytterligare.

Civilt försvar

En redovisning till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har gjorts enligt uppdrag i regleringsbrevs-uppdrag (RB 66) gällande uppdaterad status och erfarenheter från samverkan med Försvarsmakten. Av redovisningen framgår vilka åtgärder som har vidtagits för att Länsstyrelsen ska kunna upprätthålla en så bra samverkan som möjligt med Försvarsmakten och fortsatta dialogmöten har även hållits under senare delen av 2014 för att bland annat öka kunskapsnivån inom säkerhetsskyddet.

Ett projektarbete har under året startats upp för att stärka förmågan till samverkan med frivilliga försvarsorganisationer och utnyttjande av frivilliga förstärkningsresurser i länet för att därigenom öka möjligheterna att hantera påfrestningar i samhället i samband med svåra störningar, olyckor och extraordinära händelser. I projektet ingår även att värdera verksamhet före, under och efter en händelse.

Återrapportering regleringsbrev

RB 64. Länsstyrelsernas tillsyn av kommunerna inom området skydd mot olyckor syftar till att främja och bedöma kommunernas förmåga att leva upp till nationella mål, verksamhetsmål och särskilda skyldigheter enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

Förmåga

Länsstyrelsen bedömer att länets kommuner har en mycket god förmåga och i stort lever upp till såväl de nationella målen som de verksamhetsmål och särskilda skyldigheter som framgår av lagen om skydd mot olyckor. Tillsyn av kommunernas efterlevnad av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har genomförts genom årsuppföljning, särskild uppföljning av brandskyddskontroll och

rengöring (sotning) samt genom tillsynsbesök i kommunerna. Tematillsyn har genomförts med fokus på kommunernas olycksförebyggande verksamhet som tillsyn och information samt olycksundersökningar. Vägledande tillsyn har också skett genom samordnings- och samverkanskonferenser och på annat sätt.

RäddSam F

Länets kommuner har mycket god samverkan inom det område som omfattas av lagen om skydd mot olyckor, och samtliga kommuner ingår i ett samverkansorgan, RäddSam F. Genom detta samarbete har länet en mycket hög förmåga till räddningstjänst i förhållande till invånarantalet, stora personella och materiella resurser, gemensam styrkeuppbyggnad och ledningssystem vid händelser, samt gemensamma övningar. Tillsammans med representanter för RäddSam F har Länsstyrelsens personal ingått i RäddSam F:s arbetsgrupp för att utarbeta bland annat rutiner för ledning.

Vid skogsbranden i Västmanlands län bistod Jönköpings län med personal över 200 mandagar och materiel därtill, utan att eftersätta förmågan i det egna länet, vilket visar på mycket hög förmåga till räddningstjänstssamverkan. Detta var möjligt genom att personalen ställde upp frivilligt, relativt mycket materiel hålls i reserv för lågfrekventa händelser, samt att det gemensamma ledningssystemet gör dylika insatser lätta att administrera snabbt.

Under 2014 inträffade ett antal nödlägen och väderrelaterade händelser i Jönköpings län av olika slag men samtliga kunde hanteras bra med länets resurser.

Andelen kvinnor i länets Räddningstjänster är tyvärr fortfarande bara hälften av rikssnittet, men i Mullsjö kommun fyra gånger högre.

Olycksförebyggande verksamhet

När det gäller den olycksförebyggande verksamheten är Länsstyrelsens bedömning att nästan alla kommuner har en god grund i tillräckliga personella resurser. Information till, och utbildning av, allmänheten i skydd mot olyckor är stor och av god kvalitet. Kommunernas tillsynsarbete avseende objektens systematiska brandskyddsarbete är bra, men däremot har alltför litet kontroll av tillsynsobjektens brandskyddstekniska utförande medfört att mycket allvarliga brister inte åtgärdas, vilket upptäckts och påpekats vid Länsstyrelsens tematillsyn. Dock pågår arbete, där Länsstyrelsen medverkar, att förbättra kommunernas tillsyn. Det görs genom utbildning, att utnyttja

spetskompetens bättre, planera tillsynsarbetet bättre utifrån statistik och erfarenhet, samt att tydliggöra brister och krav vid tillsyn på ett mer rättssäkert sätt, genom tydligare tjänsteanteckningar och förelägganden.

Brister har även upptäckts i kommunernas verksamhet med brandskyddskontroll och rengöring (sotning) där Länsstyrelsen lämnat förslag i syfte att förbättra kommunernas egenkontroll.

Olycksundersökningar

Olycksundersökningar görs i stor omfattning, men kvalitén på dessa kan förbättras, och erfarenheterna bör tas tillvara och spridas bättre, vilket torde kräva fortsatt stöd från främst Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Skogsbrandflyg

Länsstyrelsen har genomfört upphandling av tjänsten ”skogsbrandbevakning med flyg för Jönköpings län”. Avtalet är för ett år (2014) med option på ytterligare två år (2015 och 2016).

Rakel

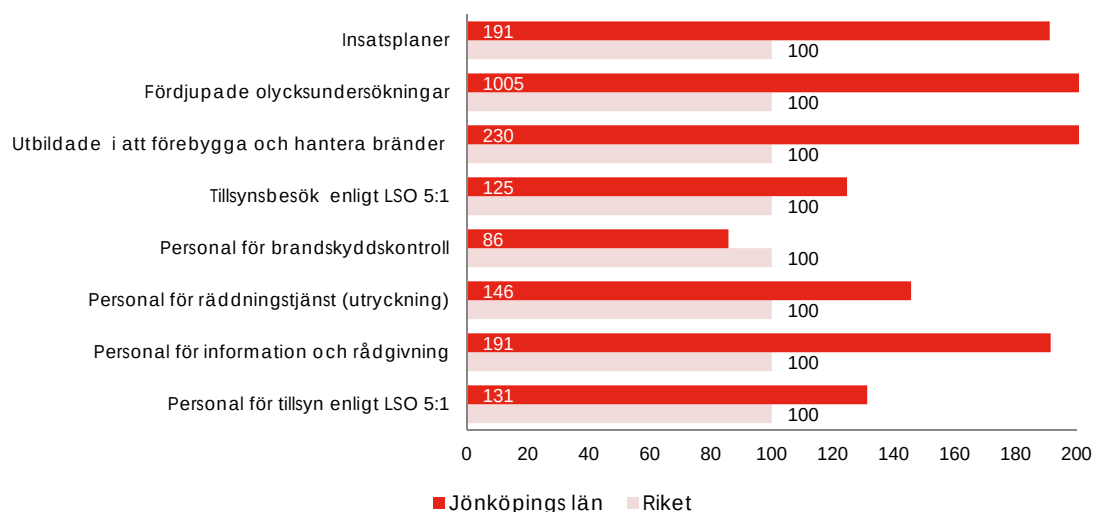
Länsstyrelsen har aktivt verkat för att implementera Rakel i länets kommuner och dess förvaltningar, och har bland annat genomfört en regional Rakelkonferens där vi gjorde en bred inbjudan till länets aktörer och kommuner. Målet för konferensen var att öka kunskapen samt bidra till såväl ökad krissamverkan inom och mellan de olika aktörerna, som ökad vardagsanvändning av Rakel.

Länsstyrelsen har även aktivt besökt olika kommunala förvaltningar och informerat om Rakel.

Översiktlig bild av länets prestationer

Den årsuppföljning som MSB årligen gör nyttjas i Länsstyrelsens tillsyn över kommunerna, och ger en bild av kommunernas arbete och prestationer inom området lag om skydd mot olyckor på både nationell och regional och nivå. Nedan redovisas en översiktlig bild av länets prestationer inom ett antal delområden i jämförelse med genomsnittet i riket (normerat till 100 procent). Tyvärr har inte MSB ännu hunnit lägga in år 2013 i sin databas.

Jönköpings läns kommuners arbete enligt lag om skydd mot olyckor jämfört med rikets kommuners. (MSB senaste redovisningsår = 2012. Obs diagrammet är av tydlighetsskäl stympat.)

RB 65. Inom ramen för det geografiska områdesansvaret ska länsstyrelserna följa upp de lokala risk- och sårbarhetsanalyser och handlingsplaner som sammanställs enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. I uppföljningen ska länsstyrelserna beskriva hur eventuella brister och åtgärdsbehov, som identifierats inom ramen för arbetet med risk- och sårbarhetsanalyserna samt vid hanteringen av extraordinära händelser, omhändertagits. Det ska även framgå hur frågor rörande förmågan att ta emot internationellt stöd vid kriser och allvarliga händelser i fredstid har beaktats inom länen. Uppföljningen ska även inriktas så att den kan samordnas med uppföljningen av kommunernas användning av utbetalade medel enligt avtal mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om kommunernas uppgifter i samhällets

RSA-rapportering från 2011

År 2011 var det första året i mandatperioden, då kommunerna och Landstinget skulle redovisa mer omfattande RSA-rapporter enligt MSBFS 2010:6. Dessa rapporter ligger till grund dels för satsningarna under mandatperioden och dels i någon mån för de uppdateringar som kommunerna gjort 2012-2014, och därför bör även dessa nämnas som en del av behovsbeskrivningen.

Kommunernas rapportering omfattar främst riskanalyser för det geografiska området och sårbarhetsanalyser för den egna verksamheten. Genom att utgå från olika krisscenarier har risken för störningar bedömts, men med fokus på den egna verksamheten. De scenarier som analyserats är olika former av naturolyckor, värderrelaterade störningar och/eller infrastrukturavbrott, bränder (till exempel i egna lokaler), masskadesituationer, smitta, farliga utsläpp, hot och våld. Några nämner även vulkanutbrott, radioaktivt nedfall och

ytterligare några risker, samt trender som klimatförändringar, internets påverkan och olika sociala och demografiska förändringar.

De scenarier som bedöms ge de största störningarna, och därmed innebära störst behov av att åtgärda, är värderrelaterade störningar och/eller infrastrukturavbrott, bränder och smitta. Ofta bedöms de största störningarna komma vid elavbrott på grund av samhällets elberoende.

RSA-rapportering 2014

År 2014 har alla länets 13 kommuner lämnat in RSA-rapportering enligt MSBFS 2010:6 §8, och Landstinget har även skickat kopia av sin rapportering till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen tog redan år 2012 fram ett rekommenderat upplägg inför denna RSA-rapportering, ett upplägg som alla kommuner valt att följa även år 2014. Det ger en enhetlighet i formatet, även om innehållet skiljer sig åt mellan respektive aktör.

Länsstyrelsen, tillsammans med övriga länsstyrelser i Sydlänssamverkan, har även bett om en sammanfattning av arbetet under mandatperioden, vilket de flesta av länets kommuner har gett.

År 2014 rapporterade kommunerna och Landstinget i länet sammanlagt 34 ändrade förutsättningar (se MSBFS 2010:6 §8 p 1), varav hälften främst innebar en förändrad riskbild, och merparten av de övriga handlade om förändringar i egen verksamhet eller egna förutsättningar (till exempel ny telefoni-lösning). I den ändrade riskbilden kan noteras att många saker handlar om klimatiförändringar och djupare analyser av sårbarheten för olika naturolyckor, ebola samt en ny Sevesoklassad verksamhet.

Kommunerna och Landstinget rapporterade 126 åtgärder år 2014 (MSBFS 2010:6 §8 p 2). Några har enbart rapporterat vad som pågått under år 2014, och andra har med det som gjorts under hela mandatperioden. Ungefär hälften av de rapporterade åtgärderna är pågående eller kontinuerliga (till exempel kontinuerlig övning enligt en fastställd plan) och ungefär hälften är genomförda, till exempel en uppdaterad plan eller genomförda utbildningar och övningar. Den stora merparten av åtgärderna är riktade mot teknisk infrastruktur i någon form, främst dricksvatten, reservkraft, Rakel, drivmedel, IT/telefoni eller livsmedel. Cirka en tredjedel av åtgärderna är av organisatorisk karaktär, cirka en sjättedel är åtgärder riktade mot en specifik risk (till exempel översvämningskarteringar), cirka en tiondel är utbildning och/eller övning. Mindre än en tiondel handlar om vård/omsorg eller informationsarbete. Länsstyrelsen är undrande över det låga antalet åtgärder med koppling till informationsfrågor, då kriskommunikation är en stor del av krishantering generellt och kommunerna i olika sammanhang påtalat behovet av att utveckla kriskommunikationen, samtidigt som åtgärder riktade mot kriskommunikation utgör en så pass liten del av det totala antalet inrapporterade åtgärder.

De flesta kommunerna gjorde även någon form av reflektion över mandatperioden. De flesta anser att det genomförda arbetet har gett en ökad robusthet i den egna

verksamheten, men att det finns arbete kvar att göra.

Länsstyrelsens bedömning är att årets rapportering är av god eller godtagbar kvalitet. Fokus är på åtgärder snarare än ändrade förutsättningar, vilket Länsstyrelsen anser är riktigt under pågående mandatperiod, då arbetet ska genomföras. Alla kommuner redovisar ett pågående arbete för ökad robusthet, både genom fysiska åtgärder och/eller övning, utbildning med mera. Rapporteringen varierar fortfarande mellan kommunerna, men det är naturligt då det alltid kommer att finnas skillnader mellan rapportering från olika organisationer. Länsstyrelsens bedömning är att utifrån de åtgärder och övningar som genomförs bör förmågan att hantera störningar ha stärkts, dvs. samhällets robusthet gentemot störningar har ökat. Det finns dock fortfarande mycket arbete att genomföra för att ytterligare öka robustheten

Övrigt RSA-arbete i länet 2014

Utöver RSA-rapporteringen har i stort sett alla kommuner deltagit i årets särskilda förmågebedömning enligt MSB:s riktlinjer. Årets scenario med ett kraftigt skyfall berörde främst räddningstjänst, teknisk förvaltning, miljöförvaltning och samhällsplanering, och alla dessa var representerade från ett varierat antal kommuner. Endast en person hade kommunikationsbakgrund, och bristen på kommunikatörer berodde främst på Länsstyrelsens inbjudan som inte riktat sig till kommunikatörer. Detta identifierades av kommunerna som en brist, bland annat utifrån resonemanget ovan om att det finns behov av att utveckla arbetet med kriskommunikation och inte bara rikta till exempel inbjudan till de fackområden som berörs direkt av själva störningarna såsom teknisk förvaltning eller räddningstjänst. Detta kommer att beaktas i kommande arbete, och kommande inbjudningar som även kommer att riktas till kommunikatörer.

Utöver detta har alla länets kommuners beredskapssamordnare eller motsvarande deltagit i en workshop inför ett gemensamt arbete med risker i länet, samt deltagit vid två seminarier om de risker som identifierats som värst, det vill säga de som bedöms kunna få

störst, eller i värsta fall icke tolerabla konsekvenser främst för människors liv och hälsa samtidigt som det finns en icke försumbar sannolikhet att de inträffar. Olika typer av sociala risker bedömdes generellt behöva mer fokus framöver, och många kommuner har påbörjat arbete genom seminarier eller övning av scenarier med sociala risker, såsom upplopp eller demonstrationer, motsättningar mellan olika delar av samhället, väpnat våld i skolan, förtroendekriser eller andra risker som är kopplade till social problematik i samhället.

Under det senaste året har även behovet av kriskommunikation samt förbättrad informationssäkerhet framförts i olika forum. Länsstyrelsen konstaterar att det finns ett behov av vidare arbete där. Detta framkommer inte tydligt i RSA-rapporteringen, eftersom metoderna inte åskådliggör detta på ett tydligt sätt.

Under året har även informationssäkerhetsfrågor börjat lyftas. De kommuner som har analyserat IT-relaterade scenarier har ofta utgått från mindre störningar, och sedan analyserna gjordes har många infört IP-telefoni och det generella IT-beroendet har ökat, vilket ökat sårbarheten. Det finns därmed ett ökande behov av informationssäkerhet och bristerna kan få allt värre konsekvenser.

Vikten av civil-militär samverkan har även lyfts i samband med att Länsstyrelsen tillsammans med Militärregional stab syd hade ett dialogmöte den 9 september. Under året har en fortsatt dialog förts mellan beredskapshandläggare från Länsstyrelserna i södra Sverige (sydlänen) och Militärregional stab syd. I slutet på året genomfördes en workshop med berörda handläggare från Länsstyrelserna i södra Sverige (Sydlänen) och Militärregional stab syd då informationssäkerheten stod i fokus.

Extraordinära händelser och övningar 2014

Under 2014 har inga egentliga extraordinära händelser inträffat i länet. Länets kris-samverkan, F-samverkan, har dock aktiverats i olika omfattning vid flera händelser, till exempel vid Svenskarnas partis

demonstration den 1 maj i Jönköping och vid flera väderhändelser (som dock inte utvecklats till extraordinära händelser)

Länet har även aktiverat en analysgrupp för att följa ebolaläget, speciellt då Jönköpings flygplats är karantänflygplats. Där genomfördes även en övning av karantänfunktionen under våren 2014 (innan ebolalarmen), och åtgärder har genomförts efter övningen för att förbättra karantänfunktionen.

Samtlig personal som ingår i funktion ”Tjänsteman i Beredskap” (TiB) har repetitionsutbildats och övats under hösten 2014, och under kommande år finns en övnings- och utbildningsplan i länet, både för generella funktioner inom en stab och för mer specifika funktioner.

Sammanfattning av brister och åtgärdsbehov

Sammanfattningsvis visar en sammanställning av RSA:er och händelser att det finns behov av fortsatt arbete med naturolyckor, inklusive klimatförändringarnas inverkan, samt för att undvika avbrott i infrastruktur. Detta arbete pågår men som nämnts ovan finns det fortfarande brister kvar, och de områden som i nuläget bedöms behöva vidare satsningar är kriskommunikation, informationssäkerhet, olika komplexa sociala risker, och framförallt mer gemensam utbildning och övning. Även smittorisker kräver fortsatt arbete, speciellt med den pågående ebolaepidemin.

Hur eventuella brister och åtgärdsbehov omhändertagits

De risker som de flesta kommuner bedömer kan ge störst störningar i egen verksamhet är naturolyckor. Det lokala arbetet har även kompletterats med ett regionalt projekt som startades 2010 och avslutades 2011, och som bestod i en fördjupad analys av förmågan att hantera de stora samhällsstörningar som en isstorm medför. Merparten av de rapporterade åtgärderna under mandatperioden är också åtgärder för att minska risken för avbrott i infrastruktur, så som att säkerställa tillgång till reservkraft, till dricksvatten, fungerande IT-/telefonisystem eller att teckna avtal för drivmedel. Flera lokala övningar på temat naturolyckor har också genomförts. Här finns en tydlig matchning

mellan åtgärdsbehov och typen av åtgärder. Det finns fortfarande behov av mer underlag om olika risker, samt om sårbar verksamhet som kan störas i länet. Det finns också fortfarande behov av ytterligare robusthet och redundans, genom exempelvis reservkraft, eftersom behovet är stort vid stora störningar.

Det finns även ett behov av att öka arbetet med informationssäkerhet. Detta har inletts genom att under 2014 starta ett nätverk i länet för att gemensamt höja kompetens och ta fram riktlinjer mm. Arbetet är dock än så länge bara påbörjat.

Utöver dessa risker så bedöms det finnas ett behov av att komplettera med arbete med mer komplexa risker som sociala risker. Flera kommuner har börjat arbeta med sociala risker på olika sätt, främst genom kompetenshöjning och utbildning, eller genom övningar. Gemensamt i länet har detta uppmärksamats 2014, och finns med i planeringen av kommande arbete.

Kriskommunikation har framhållits som mycket viktigt i olika sammanhang, både för att hantera kriser generellt och speciellt vid förtroendekriser eller vid sociala kriser. Under mandatperioden gjordes en gemensam satsning på att förbättra kriskommunikationen i länet, men här finns det fortfarande behov av fortsatt arbete och det bör bedrivas gemensamt i länet.

Många lokala övningar genomförs, och i flera fall deltar representanter från grannkommuner, antingen som övade eller till exempel som utvärderare. Det finns dock ett behov av gemensamma övningar i länet för att stärka den gemensamma krisberedskapen. Under år 2014 har en gemensam övnings- och utbildningsplan tagits fram i länet, utifrån den överenskommelse om krissamverkan som skrevs under år 2013. Den har förankrats och påbörjats så smått under år 2014, men det egentliga arbetet kommer att bedrivas under kommande år.

Sammantaget har flera satsningar påbörjats under 2014 som syftar till att öka antingen de varje enskild aktörs förmåga eller den

gemensamma förmågan, och det finns ett stort behov av fortsatt samarbete.

Uppföljning av kommunernas användning av utbetalande medel

Länsstyrelsen har i slutet av år 2014 gjort besök i kommunerna och haft samtal med beredskapssamordnare med flera som arbetar med krisberedskapsfrågor. Syftet med dessa besök har varit att inför kommande mandatperiod och kommande uppföljning ha en dialog kring vilka förväntningar som finns från kommunerna på den lokala nivån respektive Länsstyrelsen på den regionala nivån. De dialogmöten som har hållits kommer att ligga till grund för den process som nu har påbörjats, att ta fram en gemensam strategi för vad det fortsatta riktade stödet till kommunerna, utifrån kommunöverenskommelsen, ska bestå av och vilka riktade insatser som ska göras i länets kommuner. En årlig uppföljning har gjorts av ersättningen till kommuner från anslag 2:4 Krisberedskap avseende år 2013.

Förmågan att ta emot internationellt stöd

Kommunerna har inte några uppdrag inom området.

Länsstyrelsen inom ”sydlänen” har i ett gemensamt projekt lyft denna fråga för att regionalt utveckla förmågan att ta emot och fördela förstärkningsresurser, offentliga och privata samt att ta till vara den enskildes förmåga (frivilliga förstärkningsresurser).

Syftet med projektet är

- att stärka respektive läns **samlade** förmåga (kunskap, rutiner etc) att hantera de förstärkningsresurser som kan komma att bli aktuella att ta emot vid en krishändelse
- att fördjupa kunskapen om tillgängliga nationella och internationella (Norden, EU) förstärkningsresurser
- utveckla principer och kompetens att ta emot och fördela förstärkningsresurser
- utveckla behovsbaserade rutiner och organisationsformer för förvaltning av regionala resurser ur frivilligorganisationer.

Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 5*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	36,22	37,87	35,89
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	35,59	38,34	35,88
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	33,33	36,11	35,29
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	83 107	83 746	77 793
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	41,88	45,05	43,28
Antal ärenden, inkomna och upprättade	3 043	2 787	2 695
Antal beslutade ärenden	3 085	2 715	2 632
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	123	138	112
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	27 925	23 011	137 927
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 525, Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken ³⁾	65	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 525 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2014. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för deltagande 12 länsstyrelser är 65.

KOMMENTAR BRUKARUNDERSÖKNINGEN

Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken (verksamhet 525)

Nöjdindex är strax över genomsnittet för de ingående länsstyrelserna. Verksamheten får högt betyg på bemötande, tillhandahålla information och att det är lätt att förstå skriftliga beslut/yttrande.

Undersökningen pekar på att vi främst bör förbättra vår tillgänglighet och handläggningstiderna. Länsstyrelsen arbetar med att se över och förbättra tillgängligheten, såväl kontaktvägarna till handläggare som information på webben. Under år 2015 ska en processkartläggning med kundfokus genomföras för att bl.a. korta handläggningstiderna.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Miljöskydd och -tillsyn

Under året har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att kvalitetssäkra verksamheten. Rutiner för bland annat diarieföring, ärendehandläggning, registrering i Miljö-Reda och EBH-stöd finns i en för verksamheten upprättad kvalitetshandbok. Ett flertal rutiner och mallar har setts över och vid behov uppdaterats under året.

Länsstyrelsen deltar i en extern referensgrupp som jobbar med att öka kompetensen inom brandsäker lagring av biobränslen och avfall. Projektet drivs av SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut och syftar till ett bättre förebyggande brandskyddsarbete, vilket gagnar såväl företag som myndigheter. Under året har en träff skett med referensgruppen.

Länsstyrelsen har deltagit i en referensgrupp inom Energimyndigheten och Naturvårds-

verkets kunskapsprogram Vindval. Inom Vindval bedrivs forskning och kunskapsprojekt om vindkraftens påverkan på människor, natur och miljö. Referensgruppens uppgift är främst att ta fram underlag inför fördelning av medel inom programperioden 2015-2018. Länsstyrelsens representant har utsetts till samordnare i en arbetsgrupp för kontrollprogram samt deltar i en arbetsgrupp för buller inom programmet.

Samverkansgruppen med polis och åklagare har under året fortsatt som tidigare, med deltagande från Länsstyrelsen.

Övrig miljötillsyn redovisas under återslagrapportering enligt regleringsbrevsuppdrag 49.

Miljöprövning

Det handläggarstöd som Miljösamverkan Sverige presenterade i november 2013 för hantering av samråd enl. 6 kap. miljöbalken har framgångsrikt använts av Länsstyrelsen handläggare samt förmedlats till verksamhetsutövare och konsulter. En handläggare från Länsstyrelsen i Jönköping var delaktig i Miljösamverkan Sveriges arbetsgrupp.

Länsstyrelsen har under året medverkat i 30 samråd enligt 6 kap miljöbalken. Samråden har i 14 ärenden avsett takter och i 7 ärenden vindkraft.

Länsstyrelsen har under året lämnat yttrande till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Östergötland i 45 ärenden och lämnat förslag till kompletteringsfrågor i 29 tillståndsärenden.

Vidare har Länsstyrelsen deltagit i ett mål (Jönköping Airport AB) gällande tillståndsprövning av så kallade A-verksamhet, vid Mark- och Miljödomstolen i Växjö.

Samarbetet mellan Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Östergötland och Miljöskyddsmyndigheten vid Länsstyrelsen Jönköping utvecklas genom löpande kontakter och gemensamma möten minst en gång per år. Under året har informations-skriften till sökande "Att söka tillstånd till miljöfarlig verksamhet" reviderats.

Länsstyrelsen kan konstatera att koncentrationen av Miljöprövningsdelegationen ännu inte har resulterat i en effektivare prövning, och att vissa delar i prövningen innefattar moment som upplevs som dubbelarbete och är svåra att förstå för de sökande. Ett sådant är samrådsprocessen enligt 6 kapitlet, inför en tillståndsprövning. Vid ett sådant samråd förs ofta diskussioner kring vad som är viktigt att tänka på när tillståndsansökan skrivs, vad som kommer att ses som knäckfrågor i prövningen med mera. De sökande framför ofta att de gärna vill bjuda in Miljöprövningsdelegationen till samråden, även om det är Länsstyrelsen som har ansvar för samrådet. I dessa processer kan en skillnad ses för sökande i Jönköpings län respektive Östergötland, eftersom det ofta är beredande handläggare vid Miljöprövningsdelegationen som åker på samrådet, representerande Länsstyrelsen. Också om ett tillståndsbeslut överklagas till Mark- och Miljödomstolen infaller ett merarbete, där båda länsstyrelserna ses som motparter.

Minerallagen och lagen om särskilda torvfyndigheter

Länsstyrelsen har under året handlagt två yttranden till Bergsstaten gällande undersökningskoncession enligt minerallagen. Länsstyrelsen har under året fått och besvarat frågor från en intresserad allmänhet om eventuellt framtida gruvverksamhet vid Norra Kärr, Jönköpings kommun.

Länsstyrelsen har avgjort en ansökan om bearbetningskoncession för energitorvtäkter enligt lagen om vissa torvfyndigheter. Länsstyrelsen har under året fått in en ny ansökan om bearbetningskoncession. Därtill har Regeringen återförvisat två ärenden vilket innebär att Länsstyrelsen vid årets slut hade tre ansökningar om bearbetningskoncession under handläggning. Under året har även en ansökan om undersökningstillstånd beviljats. Inget nytt samråd för nya undersöknings- eller bearbetningskoncessioner har hållits.

Länsstyrelsen har besvarat en enkät från Regeringskansliet om Torvlagen.

Förorenade områden

Arbetet med förorenade områden redovisas under åiterrapportering enligt regleringsbrevsuppdrag 48.

Naturskydd och tillsyn

Arbetet med översynen av de utvidgade strandskydden har slutförts och rapporterats före årskiftet. Länsstyrelsen har aktivt försökt nå samsyn med grannlänerna för sjöar som vi delar, men har även fått väga in att det ska vara en likartad bedömning för länets sjöar. Totalt har 17 sjöar kvar utvidgat strandskydd helt eller delvis. Länsstyrelsen bedömde att för 26 sjöar är det tillräckligt med det generella strandskyddet för att uppnå strandskyddets syfte. I samband med översynen har det varit många kontakter med bland annat kommuner, intresseorganisationer och markägare.

Ärendehandläggning

Länsstyrelsen har satt upp mål för handläggningstider för ett antal ärendegrupper inom naturtillsyn¹⁴. Målet är att minst 90 procent av ärendena ska klaras inom ett visst antal dagar från att ärendet kommit in till Länsstyrelsen. Målen klaras för samtliga grupper undantaget 525 samråd där 85 procent av ärendena handläggs inom utsatt tid, och 535 anmälningsskyddade vattenverksamheter där 87 procent av ärendena handläggs inom utsatt tid. Det är dock fortfarande så att många ärenden inte är kompletta när de kommer till Länsstyrelsen, även om den länsstyrelsegemensamma e-tjänsten för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken (525) till viss del underlättat då e-tjänsten har använts flitigt under året. Numera används den av drygt hälften som samråder. E-tjänsten behöver dock utvecklas och de kommentarer som lämnades om den i brukarundersökningen har vidarebefordrats till den länsstyrelsegemensamma arbetsgruppen för e-tjänsten. Totalt sett var inflödet av ärenden något högre än år 2013 och vi har kunnat hålla en hög beslutstakt. Antalet ärende var

färre vid utgången av 2014 än när året började.

Nya biotopskyddsbestämmelser

Under året har det kommit nya bestämmelser om biotopskydd enligt miljöbalken. Bestämmelserna innebär att Länsstyrelsen ska göra en bedömning av om den planerade åtgärden medför att jordbruksföretaget blir mer ekonomiskt hållbart för att ett aktivt brukande ska kunna fortgå långsiktigt. Förändringen har inneburit fler ärenden att handlägga och leder till en ökad intern samordning inom Länsstyrelsen mellan natur- och lantbruksverksamheterna. Sammanlagt har det inkommit nio ärenden med koppling till de nya bestämmelserna, varav ett har avgjorts till den sökandes fördel. Övriga ärenden är under handläggning.

Vattenverksamhet

Under året har det varit mycket fokus på utredningen om bestämmelserna kring vattenverksamhet. Länsstyrelsen har besvarat slutredovisningen av vattenverksamhetsutredningen. Länsstyrelsen har också under året lämnat den årliga rapporteringen om dammsäkerhet vid länets dammanläggningar inom dammsäkerhetsklass 1 och 2, till Svenska Kraftnät. Intresset för anläggande av våtmarker och dammar i såväl jordbruksom skogsmark är fortsatt stort i länet och motiven till anläggandet av dessa småvatten i landskapet varierar. Förutom de våtmarker som anlagts på jordbruksmark med syfte att minska läckaget av växtnäringssämnen och/eller gynna den biologiska mångfalden, tillkommer många mindre våtmarker och dammar som anlagts i skogsmark med syfte att gynna biologisk mångfald. Ett mindre antal dammar har anlagts för odling av fisk och/eller kräftor. Ett nytt sjuårigt landsbygdsprogram påbörjades 2014, men programmets alla delar har inte fastställts under året vilket medfört en osäkerhet för såväl Länsstyrelsen som markägare. Detta har inneburit att det till exempel inte varit möjligt att under året söka ersättning för miljöinvestering för anläggande av våtmarker, vilket återspeglats i ett mindre antal anmälningar om våtmarksanläggande under året. Under den förra programperioden, som avslutades 2013, anlades med ekonomiskt stöd av landsbygdsprogrammet ett 80-tal

¹⁴ 521 – tillstånd och dispenser avseende naturskydd, 523 – terrängkörning, 523 – jordbruksmark ur produktion, 525 – samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken, 526 – granskning av kommunala strandskyddsdispenser samt 535 – anmälningsskyddade vattenverksamheter

våtmarker med en sammanlagd areal av cirka 140 hektar. Det totala antalet anmälningsärenden för anläggande av våtmarker och dammar för motsvarande period uppgår emellertid till cirka 550 stycken. Genom den samordning som idag finns mellan natur- och landsbygdsverksamheterna inom Länsstyrelsen när det gäller rådgivning, miljöbalksprövning och prövning av ersättningsfrågor underlättar kontakten med Länsstyrelsen för den sökande.

Länsstyrelsen arbetar med inrättande av vattenskyddsområden. Verksamheten har under en längre period varit eftersatt men har under 2014 prioriterats extra, även om det fortfarande finns flera ärenden som pågått

under lång tid. Under år 2014 har vattenskyddsområde för Vättern inrättats, gemensamt med Västra Götalands, Östergötlands och Örebro län. Inför år 2015 ser vi även över vårt arbetssätt och kommer lägga mer fokus på vägledning till kommunerna som därigenom kommer att kunna ta fler av besluten som i huvudsak har ett lokalt intresse.

Genom naturtillsynen har Länsstyrelsen möjlighet att aktivt verka för att förbättra möjligheterna att nå bland annat miljö kvalitetsmålen Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv .

INDIKATORER

Allmän miljö- och naturvård utgiftsområde 20¹⁾

Biologisk mångfald	2014	2013	2012	2011	2010
Andel av Länsstyrelsen skyddad produktiv skogsmark av den totala arealen produktiv skogsmark (%) ²⁾	1,12 %	1,12 %	1,10 %	1,10 %	1,06 %
Förekomst av rovdjur i länet	2014	2013	2012	2011	2010
Antal vargrevir med föryrngingar	-	0	0	0	0
Vattenmiljö	2014	2013	2012	2011	2010
Andel ytvattenförekomster som uppnår hög eller god ekologisk status (%)	43 %	44 %	58 %	58 %	58 %
Andel grundvattenförekomster som uppnår god kvantitativ status (%)	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Andel grundvattenförekomster som uppnår god kemisk status (%)	98 %	98 %	97 %	97 %	97 %
Mark	2014	2013	2012	2011	2010
Antal objekt i riskklass 1	-	49	44	43	44
Antal sanerade objekt i riskklass 1 (ack)	-	18	17	15	10
varav sanerade med statliga medel (ack)	-	11	14	13	9

¹⁾ Se avsnitt Resultatre dovisning, avsnitt indikatorer

²⁾ På grund av ändrade urvalskriterier kan avvikelser från föregående års årsredovisning förekomma. Skyddade arealer vid utgången av respektive år med givna urval kan ej tas ur databasen VIC-natur i efterhand. För åren 2010-2013 gjordes uttaget 2014-10-01. Ett områdes areal ligger då på det år som det ursprungliga beslutet fattades.

Källa: Metria, Viltskadecenter, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket

KOMMENTAR KRING OVANSTÅENDE INDIKATORER

Biologisk mångfald

Inom områdesskydd prioriteras skogliga reservat. Under år 2014 har fyra nya naturreservat bildats av Länsstyrelsen och ett kommunalt naturreservat av Värnamo kommun. Dessa naturreservat omfattar 177 hektar produktiv skogsmark. Under året har

Länsstyrelsen även fattat beslut om två interimistiska naturreservat för cirka 200 hektar skog. Länsstyrelsen arbetar med skydd av skog i ett 20-tal områden. Kostnader för markinlösen har ökat till följd av ändringar 2010 i expropriationslagen, vilket innebär att det utöver ersättning för marknads- värde minskning även ska utgå ytterligare ersättning till markägaren med 25 procent av marknadsvärde minskningen. Det är,

tillsammans med medelsbrist, en faktor som gör att vi närmar oss målet långsamt. Jönköpings län har en av de lägsta andelarna skyddad skogsmark i landet. Det beror bland annat på att det under lång tid har bedrivits ett mycket aktivt skogsbruk i länet, men även att länet varit dåligt inventerat och därmed tidigare ansetts ha låga naturvärden. Genom Åtgärdsprogram för hotade arter har kunskapen om länets biologiska mångfald ökat och vi har områden som har mycket högt bevarandevärde.

Det är angeläget att Naturvårdsverket vid fördelning av medel för områdesskydd beaktar de stora regionala skillnaderna i formellt skydd, och i ökad grad strävar efter att prioritera resurser till de län som har låg andel skyddad skogsmark. Länsstyrelsen i Jönköpings län har också under flera år följt Naturvårdsverkets rekommendationer och proaktivt arbetat med att komma i mål i redan pågående områden. Det gör att vi har få ärenden där marklösen är klar utan att beslut är fattat. Men det gör också att vi har ett antal områden i behov av skydd i vänteläge, där markägare väntar på att ersättningsfrågorna ska lösas.

Förekomst av rovdjur i länet

Förekomsten av stora rovdjur (lodjur, varg och kungsörn) har ökat de senaste åren. Lodjur är vanligare än varg och förekommer främst i länets södra och sydvästra delar samt i länets nordvästra hörn. Det som väcker mest uppmärksamhet är att besöken av varg i länet ökar, men fortfarande handlar det om enstaka individer och det finns inga tecken på föryngring i länet.

Vattenmiljö

Uppgifterna om statusen för yt- och grundvattenförekomster grundar sig på den preliminära statusklassning som gjorts under år 2013 med några mindre justeringar under 2014. Statusen kommer att fastställas av vattenmyndigheterna först i december 2015 efter att samråd genomförts.

Andelen vattenförekomster som uppnår god ekologisk status har minskat med 15 procentenheter sedan föregående karakterisering. Länsstyrelsens uppfattning är dock inte att statusen generellt försämrats

utan förändringen beror till stor del på administrativa förändringar. Dels har 25 ytterligare ytvattenförekomster tillkommit varav flertalet av dessa har sämre än god status, dels har nya föreskrifter för karakterisering kommit under år 2013 med delvis ändrade bedömningskriterier. De nya föreskrifterna innehöll även vissa förändringar framför allt gällande de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna. Under den senaste femårsperioden har även ett antal undersökningar av de biologiska kvalitetsfaktorerna genomförts vilket för många har saknats, och dessa resultat har i många fall visat på att den ekologiska statusen inte var god trots att tidigare vattenkemiska undersökningar visat på detta. Indikatorerna speglar således primärt utfallet av statusbedömningen och inte resultat av Länsstyrelsens och andra aktörers miljöinsatser. Man bör komma ihåg att det räcker med att en av kvalitetsfaktorerna inte uppnår god status eftersom det är den sämsta kvalitetsfaktorn som avgör klassningen. Arbetet med karakteriseringen har skett i bred förankring internt inom Länsstyrelsen samt med vattenråden för de avrinningsområden där Länsstyrelsen har ett samordningsansvar (Emån och Vättern).

När det gäller ökningen av andelen grundvattenförekomster som uppnår god kemisk status har två av sju grundvattenförekomster fått en bättre status beroende på nya och flera undersökningar. Utvecklingen är likartad med den för flertalet andra län i de två södra vattendistrikten. Andra aktörer som kan påverka utvecklingen av indikatorn är kommunerna och de myndigheter som är utpekade i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram. Länsstyrelsen stödjer dessa aktivt, bland annat genom att bistå med underlag och fördela bidrag. På uppdrag av vattenmyndigheterna har arbetet fortsatt med att ta fram underlag för dessa myndigheters åtgärdsprogram samt förslag på åtgärder i de vattenförekomster som inte når god status. Dessa åtgärdsförslag finns tillgängliga i databasen VISS.

En rapport om miljögiftsundersökningar i ytvatten har sammanställts, där resultat från en screening av bland annat Vattendirektivets

prioriterade ämnen i ytvatten, fisk och sediment i Jönköpings län år 2010-2013 har utvärderats.

Länsstyrelsen i Jönköpings län förvaltar, på uppdrag av vattenmyndigheterna, databasen VISS (VattenInformationsSystem Sverige). Länsstyrelsen samordnar även förvaltningen av de nationella miljödatasystemen Biotopkarteringsdatabasen, Kalkningsdatabaserna, Åtgärder i Vatten samt Svenska fiskeregler. Databaserna används såväl för miljöövervakning och miljömålsarbete, som för vattenförvaltning och i löpande ärendehantering.

Vattenråden har en stor betydelse för att samordna informations- och åtgärdsarbetet inom avrinningsområdena. Länsstyrelsen deltar regelbundet i deras möten och informerar om vattenarbetet. Länsstyrelsen genomför varje år också riktade informations- och utbildningsinsatser. Under 2014 genomfördes Lantbruk- och vattenforum samt en Länsvattendag i syfte att lyfta vattenfrågorna inom olika målgrupper. Länsstyrelsen deltar även i framtagande av åtgärdsplaner och metodstudier.

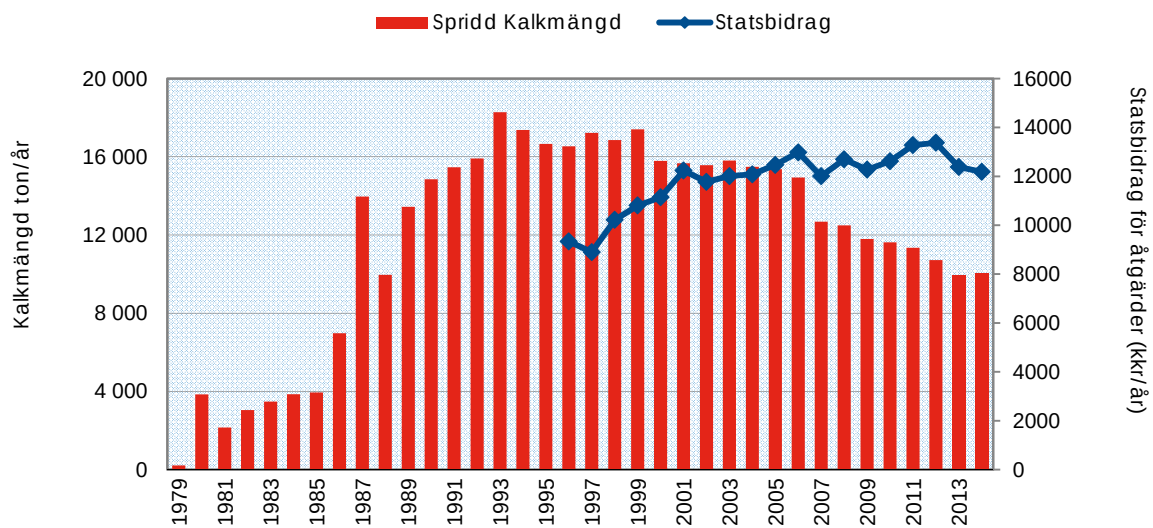
I syfte att verka för att miljökvalitetsnormer för vatten följs, granskar Länsstyrelsen inkomna förslag på kommunala översiktsplaner, VA-planer och LIS-planer (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) ur ett vattenperspektiv. I prövningsärenden (enligt 9 eller 11 kap MB) ställer Länsstyrelsen krav på verksamhetsutövare att vidta skyddsåtgärder i syfte att uppnå miljökvalitetsnormer för vatten. Domstolarna

har dock hittills beaktat dessa synpunkter i begränsad omfattning. Länsstyrelsen initierar och deltar även i arbetet med att genomföra fysiska restaureringsåtgärder. Detta sker dels genom att via de juridiska verktygen ställa krav på verksamhetsutövarna att genomföra åtgärder, och dels genom att i samverkan med främst länets kommuner genomföra faktiska åtgärder. Den förstnämnda typen av åtgärder är ännu i sin linda och förväntas öka. Den sistnämnda åtgärdstypen finansieras ofta av flera intressenter såsom stat och kommun, EU, verksamhetsutövare och intresseorganisationer. Under år 2014 har elva fysiska åtgärder genomförts i ytvatten och förberedande arbete har genomförts på ytterligare ett 30-tal platser.

Kalkning

Kalkningen av sjöar och vattendrag har genomförts enligt åtgärdsplanen för länet, och kalk spreds under år 2014 till en kostnad av cirka 15 miljoner kronor. De justeringar som HaV föreslagit i länsplanen har till större delen genomförts. En utvärdering av måluppfyllelse och effekter av kalkning i Emåns avrinningsområde har genomförts. Även om svavelnedfallet minskat avsevärt tar det lång tid för marken att återhämta sig vilket innebär att kalkningen kommer att fortsätta under lång tid framöver.

Kostnader för kalkningen minskar inte i den takt som mängden spridd kalk minskar. Spridningskostnaden per ton ökar då färre ton sprids per objekt.

Uppföljning av kalkningen sker enligt ett program som fastställts av Havs- och Vattenmyndigheten och bidrar till kunskap och uppföljning av **Bara Naturlig Försumning** med flera vattenrelaterade miljö kvalitetsmål. Resultaten har redovisats i två rapporter och data har levererats till nationella datavärddar. Information om kalkning och biologisk återställning går att finna på Länsstyrelsens webbplats. Under året har Länsstyrelsen övertagit kalkningsadministrationen för Östergötlands län.

LOVA

LOVA-bidrag (lokala vattenvårdsprojekt) om drygt en miljon kronor har fördelats till fyra projekt. Huvuddelen av bidraget har gått till ett teknikutvecklingsprojekt för att genomföra en lågflödesmuddring av Barnarpasjön. Projektet bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålet **Ingen övergödning**, och att återföra fosfor i kretsloppet genom spridning på jordbruksmark.

Den minskning av medel för vattenrelaterade åtgärder som skedde år 2013 leder till att indikatorn "Andel ytvattenförekomster som uppnår hög eller god status" inte förbättras eller blir negativ, exempelvis genom att kalkning inte kan genomföras för att upprätthålla statusen. Det är heller inte möjligt att uppnå full finansiering av åtgärder genom PPP (polluters pay principle) med

befintlig lagstiftning när förorenaren ofta inte finns kvar. Förutom de välkända miljöproblemen övergödning, försumning och miljögifter, framstår fysisk påverkan idag som den vanligaste orsaken till att god ekologisk status inte nås. Utfallet av vattenverksamhetsutredningens förslag (SOU 2014:35) och verksamhetsutövarens ansvar för miljöanpassning (PPP-principen) kommer att få avgörande betydelse för indikatorns utveckling.

Mark

Länsstyrelsen kan konstatera att antalet inventerade objekt med riskklass 1 i princip var oförändrat för år 2012 jämfört med de två föregående åren. Under år 2013 avslutades inventeringen av förorenade områden i den största kommunen i länet, vilket resulterat i den ökning av antalet inventerade objekt med riskklass 1 som ses för år 2013. Länsstyrelsen noterar att antalet åtgärdade objekt med riskklass 1 fortsätter att öka i länet. Detta är en förutsättning för att det nationella målet om en giftfri miljö ska kunna nås inom utsatt tid. Dock måste förutsättningar ges, bland annat i form av ökade anslag för detta ändamål, som medger möjlighet till en ökad saneringstakt för att målet slutligen ska kunna nås.

Slutligen kan Länsstyrelsen konstatera att antalet åtgärdade objekt med riskklass 1 i Jönköpings län utgör en större andel av det

totala antalet i landet som helhet, i förhållande till antal objekt i riskklass 1. Detta är ett värde som indikerar att arbetet med

förorenade områden som sker i god samverkan mellan kommunerna i länet och Länsstyrelsen, hittills har gett ett gott resultat.

Återrapportering regleringsbrev

RB 48. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att öka antalet privatfinansierade efterbehandlings- och förebyggande åtgärder av förorenade områden samt arbetet med att åtgärda förorenade områden med statliga bidrag. Länsstyrelserna ska även samordnat och i samverkan med Naturvårdsverket ta fram och redovisa åtgärder för att minimera omfattningen av oförbrukade bidrag för efterbehandling av förorenade områden.

Privatfinansiering av åtgärder för efterbehandling av förorenade områden sker när tillsynskrav riktas mot pågående och avslutade verksamheter och vid exploatering av mark som är förorenad. Länsstyrelsen har under året genomfört åtgärder, projekt och utbildningar inom området för att, på ett effektivt sätt kunna arbeta med efterbehandling och för att ge tillsynsvägledning åt kommunerna, så att arbetet med efterbehandling av förorenade områden kan ske på bred front i hela länet.

Länsstyrelsen har under åren 2013-2014 drivit ett tillsynsprojekt som inneburit att länets tillsynsmyndigheter, kommunerna och Länsstyrelsen, ska förelägga prioriterade pågående verksamheter att genomföra utredning enligt metodiken MIFO fas 1 (metodik för inventering av förorenade områden). I stort sett alla kommuner i länet har, liksom Länsstyrelsen medverkat med ett flertal objekt. Länsstyrelsen har som projektledare bistått med vägledning och framtagande av dokumentation såsom mallar och checklistor samt genomfört utbildning och seminarier. Projektet, vars syfte bland annat varit att höja medvetenheten hos verksamhetsutövare samt öka antalet privatfinansierade åtgärder, har gett bra resultat vilket visar sig genom att föroreningsituationen utreds på allt fler objekt där ansvar föreligger.

Under år 2014 har Länsstyrelsen påbörjat ytterligare två tillsynsprojekt. Det ena, MIFO fas 1 på nedlagda deponier, har som syfte att bland annat aktualisera riskerna med och starta arbetet med inventering av nedlagda

deponier, såväl industrideponier som hushållsdeponier. Projektet har redan resulterat i att flera kommuner har genomfört inventering på sina nedlagda deponier för hushållsavfall. Det andra, MIFO fas 2 på prioriterade pågående verksamheter, är tänkt att resultera i en ökad andel förorenade områden som utreds med privata medel. Båda dessa projekt ingår i den tillsynsvägledning som Länsstyrelsen erbjuder länets kommuner, och syftar till att stärka kommunernas kompetens inom sakområdet och bidra till att arbetet utförs på bred front och därmed också att föroreningsituationen utreds på fler prioriterade områden. Kommunernas deltagande i projekten har under året varit högt.

I och med genomförandet av dessa tillsynsprojekt har Länsstyrelsen också verkat för att kommunerna liksom Länsstyrelsen ska upprätta och anta tillsynsstrategier för arbetet med förorenade områden. Detta för att få en långsiktighet i arbetet med att förelägga ansvariga verksamhetsutövare och fastighetsägare om inventering enligt MIFO. Länsstyrelsen har under året upprättat och antagit en tillsynsstrategi som kommer att ligga till grund för planering av de kommande årens tillsynsinsatser. Att utreda ansvarsfrågan är en viktig del i arbetet med efterbehandling av förorenade områden. Länsstyrelsen har i sin tillsyn löpande arbetat med ansvarsfrågor vid ett flertal förorenade områden.

Vidare har Länsstyrelsen under året avslutat ett tillsynsvägledningsprojekt som haft som syfte att stärka kommunernas kompetens i att

utreda ansvaret vid förorenade områden. Projektet har bland annat omfattat utbildningsinsatser för miljöskydds-handläggare, chefer och förtroendevalda i beslutsfattande organ på kommunerna, fördjupande workshop och framtagande av verktyg att använda i arbetet med dessa frågor. Samtliga kommuner i länet samt även kommuner i Kronobergs län har deltagit i projektet.

Länsstyrelsen har under året även genomfört en översyn av tillsynsansvaret gällande riskklass 1 och 2-objekten i länet. Arbetet har resulterat i en fördelning av tillsynsobjekt mellan de kommunala tillsynsmyndigheterna och Länsstyrelsen, vilken kommer att utgöra underlag för samverkan under 2015. Att klargöra vem som ansvarar för tillsynen gällande de mest prioriterade områdena ger goda förutsättningar att utföra ett effektivt planerat tillsynsarbete både på kommunerna och Länsstyrelsen, vilket krävs för att öka antalet privatfinansierade insatser inom efterbehandlingsområdet.

Nationell databas

Länsstyrelsen har medverkat till att i projektform upprätta en nationell databas för rättsfall gällande förorenade områden. Ansvar för förvaltning och utveckling ligger på Länsstyrelsen i Jönköpings län. Databasen har tidigare endast varit tillgänglig för anställda vid länsstyrelserna, men under slutet av år 2014 gjordes databasen tillgänglig externt och därmed även för exempelvis kommunala miljöskyddshandläggare. Projektets övergripande målsättning är att bidra till en ökning av antalet privatfinansierade utredningar och efterbehandlingsåtgärder genom en förbättrad kännedom och kompetens om vägledande rättsfall. Detta bedöms i förlängningen leda till en mer enhetlig, samordnad och effektiv tillsyn.

Vägledning och information

Under året har Länsstyrelsen i Jönköping i samarbete med Länsstyrelsen i Östergötland, Naturvårdsverket, Boverket samt ett antal kommuner i Jönköpings län, drivit ett projekt för att ta fram en vägledning för hantering av förorenad mark vid planering, bygglovshantering och

exploatering. Ett antal grundläggande frågeställningar att besvara har identifierats som när man hanterar förorenade områden vid just planering, bygglovshantering och exploatering. Syftet med projektet var att ta fram vägledning och svar på dessa frågeställningar och presentera dessa i en promemoria att användas som stöd av både Länsstyrelsernas och kommunernas plan- och miljöhandläggare för att bidra till en enhetlig och effektiv hantering av frågorna hos myndigheterna. Promemorian blev klar i juni år 2014. Under året har en utbildningsdag med utgångspunkt i vägledningmaterialet hållits för miljö- och planhandläggare från länets kommuner. Vidare har Länsstyrelsen med utgångspunkt i vägledningen medverkat och föreläst vid utbildningar och seminarier vid följande tillfällen under året:

- seminarium i Linköping i februari för plan-, bygglovs- och miljöskyddshandläggare vid kommunerna i Östergötlands län,
- Renare Marks vårmöte i Jönköping i april för medlemmar i nätverket Renare Mark
- utbildning i maj för plan-, bygglovs- och miljöskyddshandläggare i Västernorrlands län (via lync),
- seminarium i Malmö i november för plan-, bygglovs- och miljöskyddshandläggare i Skåne län,
- Mälarlänsutbildning i Västerås i november för miljöskyddshandläggare vid länsstyrelser och kommuner i Mälarlänsregionen,
- samt vid tillsynsvägledningsdag i Östersund i december för plan-, bygglovs- och miljöskyddshandläggare vid kommunerna i Jämtlands län.

Länsstyrelsen har medverkat i framtagande av program och innehåll för samt föreläst på kurs om hållbart byggande på Tekniska högskolans i Jönköping. Detta är en årligen återkommande insats och ger möjlighet att nå ut med kunskap om arbetet med förorenade områden till nyutbildade ingenjörer.

Länsstyrelsen är medlem i nätverket Renare Mark som består av medlemmar från

branschens olika aktörer. Nätverket har en viktig roll för samhällets gemensamma ansvar för frågan om sanering av förorenad mark genom att bidra till samverkan inom sakområdet, driva kunskapsläget framåt och verka för att nya och hållbara tekniker görs kända och tillämpbara. Årligen arrangeras ett vårmöte då det fokuseras på ett specifikt tema. Länsstyrelsen ingick under våren i arrangörsgruppen för vårmötet 2014 som hölls i Jönköping den 1-2 april och hade temat hållbar stadsutveckling.

Länsstyrelsen deltog den 16 maj på ett samverkansseminarium för Nissans och Åtrans vattenråd, med föredrag om arbetet med förorenade områden nationellt, hur Länsstyrelsen arbetar regionalt och hur situationen med förorenade områden ser ut i avrinningsområdena för Nissan och Åtran. Vidare deltog Länsstyrelsen även vid ett möte med Bolmengruppen med föredrag om arbetet med förorenade områden i länet och hur det i förlängningen påverkar vattnet i sjön Bolmen.

Samverkan

Under året har Länsstyrelsen medverkat i den juristsamverkansgrupp som finns och som

har som syfte dels att utveckla samverkan och samordningen mellan länsstyrelserna avseende juridiken kring förorenade områden, och dels att utveckla samverkan mellan länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Gruppen fungerar även som länsstyrelsernas juridiska bollplank i olika typer av frågor med koppling till förorenade områden. Gruppen har under året bland annat arbetat med att ta fram en vägledning avseende egnahemsägares undersökningsansvar.

Vidare har Länsstyrelsen under året i arbetet med förorenade områden fortsatt samarbetet med Länsstyrelsen i Östergötland i form av uthyrning av juridisk kompetens, samverkan och erfarenhetsutbyte. Länsstyrelsen har under året även hyrt ut juridisk kompetens inom området till Länsstyrelsen i Jämtlands län för arbete med tillsynsvägledning och ansvarsutredningar, samt till Länsstyrelsen i Kronobergs län för genomförande av en ansvarsutbildning för kommunala miljöskyddshandläggare.

- Arbetet med att åtgärda förorenade områden med statliga bidrag

Statliga bidrag

Inventeringen av förorenade områden med avseende på avslutade verksamheter är slutförd i länet sedan ett år tillbaka. Totalt 1 205 objekt har hittills inventerats av de totalt 5 072 som finns registrerade i EBH-stödet (efterbehandling). Under år 2014 har kvalitetssäkring av uppgifter registrerade i EBH-stödet till följd av avslutad inventering av förorenade områden pågått.

Ett nytt bidragsprojekt beviljades för år 2014. Detta utgjordes av en huvudstudie på f.d. Br Liljas Metallfabrik (Gnosjö kommun). Utöver detta har MIFO fas 2-undersökningar som genomförts vid f.d. Vestkusten Petroleum AB, f.d. Sunds Glasbruks AB (båda Jönköpings kommun) och f.d. Sunds Glasbruks AB i Äng (Nässjö kommun)

slutförts. Vidare pågår huvudstudier vid f.d. Rasslefalls såg (Tranås kommun) och Lillesjön (Nässjö kommun).

Vid f.d. Insjöns Metallfabrik HB (Gnosjö kommun) är huvudstudien färdig och SGU agerar huvudman i projektet. Diskussioner förs med Naturvårdsverket som finansierar för en kommande saneringsåtgärd. Vid Ormaryd före detta impregneringsanläggning är huvudstudien färdig och Trafikverket har tagit på sig huvudmannaskapet.

På flera av de bidragsfinansierade åtgärdsprojekten i länet har åtgärder påbörjats. Vid f.d. Värnamotvätten i Värnamo kommun liksom på Kålgårdsområdet i Jönköpings kommun pågår efterbehandlingsåtgärder. Under året

har saneringsåtgärder påbörjats vid Skeppshult Bruk (Gislaveds kommun). Saneringsprojektet baserar sig på en delad finansiering med staten, verksamhetsutövare och fastighetsägaren som finansiärer. Gällande Trafikverkets före detta impregneringsplats i Nässjö har under året slutits avtal mellan huvudman (Trafikverket) och entreprenör för utförande av saneringsåtgärder. Länsstyrelsen ingår, som medfinansiär (50 procent), i den projektgrupp som styr arbetet tills dess att saneringen är genomförd. Planen är att saneringsåtgärder ska komma i gång våren 2015. Förberedelse inför åtgärd har under år 2014 påbörjats vid före detta Bankeryds Nickel och Krom. Åtgärden förväntas slutföras under våren år 2015.

Regionalt program

Länsstyrelsen arbetar varje höst med att ta fram ett regionalt program för arbetet med förorenade områden i länet samt en ansökan till Naturvårdsverket om finansiering av detsamma. Under år 2014 har Länsstyrelsen endast reviderat gällande program för programperioden 2013-2015 samt upprättat en bidragsansökan i samverkan med länets kommuner. I ansökan söks bidragsmedel för utredningar av specifika förorenade områden, arbete med tillsyn, tillsynsvägledning och tillsynsprojekt. I årets ansökan söktes bidragsmedel för utredning av föroreningsituationen vid åtta förorenade områden i länet (motsvarande 3,5 miljoner kronor).

- Länsstyrelserna ska även samordnat och i samverkan med Naturvårdsverket ta fram och redovisa åtgärder för att minimera omfattningen av oförbrukade bidrag för efterbehandling av förorenade områden

Oförbrukade bidrag

Länsstyrelserna har under året fortsatt arbeta för att minska mängden oförbrukade bidrag. Arbetet har liksom tidigare år skett i samarbete med Naturvårdsverket.

Länsstyrelsernas arbetsgrupp för bidragssamordning genomförde i april ett möte med Naturvårdsverket och Sveriges geologiska undersökning (SGU). Syftet med mötet var att ge Naturvårdsverket och länsstyrelsernas bidragssamordningsgrupp möjlighet att informera om och tillsammans med SGU diskutera det gemensamma arbete som bedrivs för att minska andelen oförbrukade bidragsmedel. Vid mötet diskuterades dels några av de åtgärder som länsstyrelserna och Naturvårdsverket genomfört hittills, dels förslag till ytterligare åtgärder. SGU gavs möjlighet att redogöra för sin roll och sina erfarenheter av bidragshantering i egenskap av huvudman. Länsstyrelsen har även genomfört separata möten med Naturvårdsverket för att diskutera det fortsatta arbetet med att minska mängden oförbrukade medel.

Som ett resultat av det arbete som länsstyrelserna hittills genomfört har mängden oförbrukade bidrag minskat

väsentligt. De bidragsmedel som nu finns på länsstyrelserna vid tidpunkten för ett årsskifte är uppbundna till specifika projekt. I det fall förändringar i projektet orsakat överblivna projektmedel som inte behövs i ett projekt, tas en kontakt med Naturvårdsverket och åtgärder för att omfördela bidraget vidtas.

Det arbete som nu sker fokuserar i hög grad på att ta fram åtgärder för att minska osäkerheter i de enskilda projekten och förbättra återkopplingen mellan olika aktörer. Genom säkrare ekonomiska analyser i bidragsansökningar, minskade projektrisker och med rätt uppföljning kan mängden oförbrukade bidrag hållas nere. Med hänsyn till efterbehandlingsprojektens karaktär av hög komplexitet och omständigheter som myndigheterna inte råder över, kommer dock alltid oförbrukade bidrag finnas kvar vid årsskiftena.

Under slutet av år 2014 har länsstyrelsernas bidragssamordningsgrupp tagit initiativ till att genomföra en nationell dag för landets kommunala huvudmän under början av år 2015. Ett av syftena med träffen är att informera kommunerna om förutsättningarna för bidrag och ha en dialog kring de faktorer som påverkar bidragshanteringen.

Kommunerna är mycket viktiga aktörer i arbetet med att minska mängden oförbrukade bidragsmedel.

En annan åtgärd som påbörjats är att se över åiterrapporteringen av bidragsprojekt. Att utveckla och förbättra åiterrapporteringen av

bidragsprojektens ekonomi är avgörande för att möjliggöra en uppdaterad och effektiv ekonomihantering. Representanter från länsstyrelserna bidrar till arbetet, som drivs av Naturvårdsverket, med erfarenheter från regional bidragsförmedling.

49. Länsstyrelsernas tillsyn enligt miljöbalken ska bidra till att generationsmålet och miljökvalitetsmålen nås och att uppkomst av olägenheter för människors hälsa och miljön motverkas. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa (formerna för länsstyrelsernas åiterrapportering ska utformas i dialog med Naturvårdsverket):

– Hur arbetet för att effektivisera och utveckla tillsynen avses fortsätta samt beskriva de förändrade rutiner och arbetsmetoder som genomförts för att utveckla en miljömålsstyrd tillsyn,

Miljömålen styr planeringen

Länsstyrelsen gör årligen en **behovsutredning och tillsynsplan** som omfattar all tillsyn enligt miljöbalken. Behovsutredningen visar på att det fortfarande finns en stor brist i resurser motsvarande cirka 1,5 årsarbetskraft när det gäller den landbaserade naturvårds tillsynen, nästan 2 årsarbetskrafter för tillsyn av vattenverk samheter, 3 årsarbetskrafter avseende miljöfarlig verksamhet samt 1,2 årsarbetskrafter för arbete med förorenade områden. Då det skiljer mycket mellan behovet och den faktiska tillsynen krävs hårda prioriteringar.

Prioriteringarna av vilka tillsynsinsatser som genomförs under året görs i tillsynsplanen, där vägledande faktorer bland annat är vilka och hur många av de nationella och regionala miljömålen som berörs, samt vattenförekomster med miljökvalitetsnormer som inte uppfylls inom området tillsyn av miljöfarlig verksamhet. Vägledande är också egenkontrollen hos verksamhetsutövarna. Miljömålen är även ett underlag vid framtagandet av behovsutredning eller information till verksamhetsutövare.

Effektivisering och utveckling av tillsynen

För att effektivisera tillsynsverksamheten arbetar Länsstyrelsen kontinuerligt med att öka andelen planerad tillsyn i förhållande till händelsestyrd. Nationella tillsynskampanjer är också en prioriteringsgrund, eftersom samarbete och gemensamma bedömningsgrunder ger ett effektivt resursutnyttjande i

och med att förarbetet minimeras. Därutöver främjar de nationella tillsynskampanjerna en nationellt likvärdig tillsyn.

Under året har tillsyn bedrivits koncentrerat under så kallade tillsynsveckor, för att lyfta fram och prioritera den **egeninitierade tillsynen** inom naturvårds-, vattenverksamhets- och dammsäkerhetstillsyn. Under två veckor prioriterades uppföljning av meddelade dispenser och tillstånd, men tiden utnyttjades även för att komma vidare i äldre ärenden som av olika anledningar inte avgjorts. Tillsynen har skett både på kontoret i form av granskning av inkomna rapporter, men även genom uppföljning i fält. Resultatet av veckorna får bedömas som godkänt – någon dispens var inte helt uppfylld vilket ledde till nytt tillsynsärende, medan flera hade genomförts i enlighet med beslut. Äldre tillsynsärenden kunde avslutas efter platsbesök. Länsstyrelsen menar att det är positivt att genomföra tillsyn under en koncentrerad tidsperiod eftersom tillsynen då lyfts upp och prioriteras samtidigt som det ger samverkans effekter i arbetet. Tillsynsveckor kommer att genomföras även under år 2015, varav en kommer vara en länsstyrelsegemensam tillsynsvecka.

Länsstyrelsen har haft flera händelsestyrd tillsynsärenden i skyddade områden där framför allt de tätortsnära och/eller välbesökta naturreservaten lätt drabbas. I dessa områden är det viktigt att vara proaktiv och Länsstyrelsen har kontakter med de föreningar som är aktiva inom respektive

område för att informera om de bestämmelser som gäller.

Under året har Länsstyrelsen genomfört ett egeninitierat tillsynsprojekt där 16 torvtäkter har inspekterats avseende sedimentationsdammarnas funktion (myllrande våtmarker, begränsad övergödning). Projektet omfattar tio bearbetningskoncessioner (energitorvtäkter) och sex täkter för odlingsstov. Vid besöken har diskussioner förts med verksamhetsutövarna om dammarnas funktion. Nästan samtliga besök har lett till att verksamhetsutövarna har vidtagit förbättrande åtgärder eller kommer att genomföra förbättringar inför brytningssäsongen 2015.

Länsstyrelsen har sedan fyra år tillbaka bedrivit ett deponiprojekt var syfte är att få en samlad bild över lakvattensammansättningen på icke-farligt avfall deponier. Framtida undersökningar och kontroller anpassas till analysresultaten.

Förändrade arbetsmetoder/rutiner

Under året har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att kvalitetssäkra verksamheten. Rutiner för bland annat diarieföring, ärendehandläggning, registrering i Miljö-Reda och EBH-stöd finns i en för verksamheten upprättad kvalitetshandbok för miljöfarlig verksamhet och förorenade områden. Ett flertal rutiner och mallar har setts över och vid behov uppdaterats under året.

Exempel på förändrade arbetsmetoder och rutiner:

- Ökad uppföljning av ärendetrender och handläggningstider har gjort att mängden "gamla" ärenden minskat.
- Gemensam intensivhandläggning av ärendegrupper, exempelvis miljörapporter. Som exempel på ärendetillsyn i projektform (egeninitierad) avsätts viss tid då samtliga handläggare arbetat med intensivhandläggning av miljörapporter. Under dessa dagar granskades ett urval av miljörapporter mer noggrant. Urvalet och hanteringen skedde enligt gemensamma rutiner och vid ett gemensamt tillfälle, vilket innebar en effektiv och likvärdig hantering av rapporterna. Det kan konstateras att en

sådan insats är effektiv och ger en bra miljöeffekt.

- Länsstyrelsen har koncentrerat handläggningen av ärenden som rör frågeställningar gällande förorenade områden på pågående miljöfarliga verksamheter, till de handläggare som i huvudsak arbetar med denna ärendetyp, istället för handläggare för den miljöfarliga verksamheten. Denna åtgärd bedöms leda till en effektivare hantering av dessa ärenden.

Under år 2014 har målsättningen varit att frigöra tid för egeninitierad tillsyn genom att minska belastningen från gamla ärenden. I tillsynsplaneringen för 2014 års verksamhet har det handlat både om att prioritera specifika verksamheter och att sänka ambitionsnivån för vissa ärenden till förmån för insatser som bedöms som viktigare. Ett av kriterierna vid denna prioritering är miljömålen, men också andra kriterier (till exempel miljö kvalitetsnormer för vatten, IED-anläggning) väger tungt. Att frigöra tid för planerad tillsyn med knappa resurser är ett långsiktigt arbete, och Länsstyrelsen kommer att fortsätta detta arbete också kommande år. Länsstyrelsen kommer också fortsättningsvis att arbeta i projektform med tillsyn, där så är möjligt. I 2014 års tillsynsplan avsattes 22 procent av tillsynstiden för egeninitierad tillsyn, delat mellan rena tillsynsprojekt och projekt som rör ärendehandläggning. Vid en genomgång av utfallet för tillsynsverksamheten visar det sig att 19 procent av tillsynstiden använts till egeninitierad tillsyn och jämfört med år 2013 har den egeninitierade tillsynen ökat med cirka 200 timmar vilket är mycket positivt.

Länsstyrelsen arbetar aktivt för att få en mer sammanhållen bild kring vattendrag när det gäller arbetet med tillsyn och tillstånd för vattenanläggningar, det vill säga att man tittar på vattendraget istället för enbart anläggning, och i prioriteringen av åtgärder väger in miljömål ("Levande sjöar och vattendrag", "God bebyggd miljö" med flera) och vattenförvaltningens statusklassning. Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med de objekt där arbetet inleddes under den särskilda satsningen år 2012, och har även sammanställt en prioriteringslista över

anläggningarna. Arbetet sker i nära samarbete mellan olika kompetenser (bland annat juridik, kulturmiljö, naturvård och fiske) inom Länsstyrelsen och har gett en bred förankring för de åtgärder som planeras. I arbetet har vi fortsatt använda den rutin där en lagtrappa upprättas för varje aktuellt objekt.

Under året har Länsstyrelsen medverkat i den juristsamverkansgrupp som finns och som har som syfte att utveckla samverkan och samordningen mellan länsstyrelserna avseende juridiken kring förorenade områden, och att utveckla samverkan mellan länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Gruppen fungerar även som länsstyrelsernas juridiska bollplank i olika typer av juridiska frågor med koppling till förorenade områden. Gruppen har under året bland annat arbetat med att ta fram en vägledning gällande egnahemsägares undersökningsansvar.

Vidare har Länsstyrelsen under året i arbetet med förorenade områden fortsatt samarbetet med Länsstyrelsen i Östergötland i form av uthyrning av juridisk kompetens, samverkan och erfarenhetsutbyte.

Länsstyrelsen har under året även hyrt ut juridisk kompetens inom området förorenade områden till Länsstyrelsen Jämtlands län för arbete med tillsynsvägledning och ansvarsutredningar, samt till Länsstyrelsen i Kronobergs län för genomförande av en ansvarsutbildning för kommunala miljöskyddshandläggare den 24 april.

Länsstyrelsen är representerad i EBH-stödets beslutandegrupp.

I tillsynen av förorenade områden (objekt) är frågan gällande vilken myndighet som har tillsynsansvaret en återkommande frågeställning. Frågan blir ofta aktuell i de fall då verksamheten på platsen är nedlagd och situationen på objektet kräver en tillsynsinsats. Länsstyrelsen har därför under året påbörjat arbetet med en metod att effektivare avgöra behörig tillsynsmyndighet på ett planerat sätt för ett större antal objekt. Arbetet pågår och kommer resultera i ett verktyg som ger möjlighet att bedöma tillsynsmyndighet och fördela objekten mellan tillsynsmyndigheterna. Detta leder i sin tur till en effektivare tillsyn då prioriteringen av tillsynen kan utgå från ett känt behov och där objekt inte tillåts utgöra risk utan att hanteras av det skäl att tillsynsmyndighet inte är utredd.

Årligen sker granskning av kommunernas tillsyn enligt 9 och 10 kapitlet i Miljöbalken. Varje år granskas fyra av länets tolv miljönämnder med olika fokus, utifrån tillsynen enligt 9 kapitlet. Under de senaste åren har fokus varit på organisation och resurser för tillsyn. Inför besöken skickades år 2012 en enkät till länets samtliga kommuner. De granskningar som avsågs göras år 2014 är förskjutna och inbokade i början av 2015. Länsstyrelsen ser att denna granskning är mycket viktig, både för Länsstyrelsen, men också för kommunernas tillsynsarbete. Behovet av vägledning varierar mycket mellan de olika kommunerna. Länsstyrelsen har granskat fyra av länets miljönämnders tillsyn enligt 10 kapitlet, vilket är en relativt stor arbetsinsats. Också inför dessa besök har frågor skickats ut i förväg, och en bred diskussion kring tillsynen har kunnat hållas.

– tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras,

Utvecklad tillsyn och tillsynsvägledning

Länsstyrelsen ser ett antal områden där den operativa tillsynen och/eller tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras. Skälen till att det finns förbättringspotential kan vara exempelvis att arbetsområdet är

nytt, att frågorna är komplexa eller att det sker strukturförändringar.

Länsstyrelsen har under året svarat muntligt på generella frågor från kommunerna när det gäller **strandskyddstillsyn** samt **dispensgivning inom kommunala**

naturreservat. Länsstyrelsen måste fortsätta prioritera mellan uppgifter för att kunna avsätta tid för tillsynsvägledning och egeninitierad tillsyn genom bland annat uppföljning av meddelade dispenser, samt utvecklandet av rutiner för att underlätta tillsynen.

Tillsynen över **vattenskyddsområden** har varit eftersatt under några år och bör utvecklas. I takt med att fler kommuner tar över tillsynen över vattenskyddsområden behöver även tillsynsvägledningen utvecklas. Ett stort nytt vattenskyddsområde som beslutades under 2014 var Vätterns vattenskyddsområde. Vätterns vattenskyddsområde berör många, både verksamhetsutövare och flera tillsynsmyndigheter, då området delas av fyra län och flera kommuner. Några kommuner, men inte alla, har övertagit tillsynen från berörd länsstyrelse. För att få en likvärdig tillämpning av bestämmelserna har de berörda länsstyrelserna påbörjat planeringen av en tillsynsvägledningsdag som ska gå av stapeln år 2015.

Länsstyrelsen har fortsatt ansvar för ett projekt med syfte att utveckla ett **IT-stöd för länsstyrelsernas handläggning av vattenverksamhet** där en e-tjänst ingår. En kravspecifikation för stödet och tjänsten har färdigställts under år 2014. Arbetet kommer att fortsätta under 2015. Med ett bra IT-stöd underlättas planeringen av tillsynen. Ett motsvarande projekt för hantering av ansökningar om tillstånd till fiskutsättningar har påbörjats. Även detta arbete kommer att fortsätta under 2015.

Länsstyrelsen ser att det borde vara möjligt att väga in miljömålen och EU-direktiv mer i prioritering av tillsynen, och har kommit en bit när det gäller **vattenanläggningar, miljöfarlig verksamhet och förorenade områden**, men har för avsikt att jobba vidare även inom andra områden.

Vad avser **vindkraft (god bebyggd miljö)** har det under året blivit aktuellt med tillsynsinsatser i och med att flera nya vindkraftsparker har börjat byggas. När det gäller vindkraft avser tillsynen till stor del klagomål och frågor som är av annan

karaktär än sådana som är vanliga vid tillsyn över miljöfarlig verksamhet med utsläpp från en punktkälla. Inom detta område har en utveckling av Länsstyrelsens rutiner skett och kommer att behöva vidareutvecklas för att möta klagomål och konflikter mellan verksamhetsutövare och närboende.

Under kommande år bedömer Länsstyrelsen att utveckling behöver ske avseende tillsyn och tillsynsvägledning (både Naturvårdsverket och länsstyrelserna) över så kallade **IED-anläggningar** (anläggningar som omfattas av industriemissionsdirektivet). Länsstyrelsen har varit delaktig i det projekt kring IED-lagstiftningen som startats inom Miljösamverkan Sverige under år 2014 vars syfte är att ta fram handläggarstöd som kan skapa tydlighet, samsyn och likriktning i tillsynen.

Länsstyrelsen konstaterar att Polisen/Tullverkets kampanjer rörande tillsyn avseende **gränsöverskridande transporter** har inneburit krav på Länsstyrelsens deltagande. Eftersom det rör sig om ett fåtal ärenden, initierade av annan myndighet och där Länsstyrelsen förväntas agera med mycket kort varsel ställs höga krav på kompetens, vilket innebär att detta också är ett område där Länsstyrelsen behöver utveckla sitt arbete.

Sevesotillsynen har under året utförts i samarbete med Arbetsmiljöverket som från och med år 2105 kommer att utföra sin del av tillsynen i egen regi. Länsstyrelsen kommer behöva utveckla Sevesotillsynen i och med kommande förändringar i lagstiftningen. Länsstyrelsen välkomnar MSB:s kommande metodstöd för länsstyrelsens planering av Sevesotillsynen.

Statskontoret har under året redovisat en översyn av tillsynsvägledningsansvaret "(Vägledning till en bättre tillsyn)", denna rapport är för närvarande ute på remiss. Länsstyrelsen delar i stora drag Statskontorets uppfattning om en bättre organisation kring vägledningen.

Kompetensuppbyggnad

Samtliga miljöskyddshandläggare har deltagit i en utbildningsdag som Energimyndigheten anordnade avseende hur tillsyn av energihushållning kan bedrivas, vilken rättslig grund som finns för det och hur tillsyn och egenkontroll av energihushållning kan se ut.

Energitillsynen kan utvecklas ytterligare för en bättre kommunikation med verksamhetsutövare om miljövinster i förhållande till vinster för företagen. Ett energitillsynsprojekt har påbörjats i samarbete med Miljösamverkan f.

– vilken betydelse tillsynen har för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen samt vilka konsekvenser få egeninitierade tillsynsinsatser får för möjligheterna att uppnå målen, samt

Tillsynens betydelse för miljömålen

Länsstyrelsens tillsyn är av stor vikt för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Tillsynen är ett redskap för att påvisa miljöns och naturens viktiga funktioner och ge möjligheter för en förståelse för dessa. Ett eller flera miljömål berörs vid så gott som alla tillsynsinsatser som Länsstyrelsen genomför. Länsstyrelsen bedömer att egeninitierade tillsynsinsatser, gärna i form av nationella kampanjer, ger bättre förutsättningar för att sätta in resurser och åtgärder där det är mest motiverat ur miljö- och naturvårdssynpunkt. Ett exempel på område där egeninitierade tillsynsinsatser på ett mätbart sätt bidrar, är tillsynen inom förorenade områden och dess betydelse för miljömålet Giftfri miljö. Insatserna leder till att fler privatfinansierade utredningar och åtgärder genomförs, och måluppfyllelsen ökar.

Länsstyrelsens miljömålsarbete med löpande uppdatering av åtgärdsprogram inom olika fokusområden och med en tvärsektoriell organisation som bidrar till att miljömålen genomsyrar hela verksamheten, har under år 2014 exempelvis inneburit att den översyn av Hälans miljömål (säker strålmiljö, giftfri miljö, god bebyggd miljö och frisk luft) som genomförts också har gjorts med visst tillsynsfokus. Översynen har delvis planerats av personer som också jobbar med miljötillsyn vilket innebär att sammansättning av arbetsgrupper och arbete har gjorts med god kännedom och koppling till miljötillsyn.

Länsstyrelsens prioriteringslista över vattenanläggningarna utifrån miljökvalitetsmålen och vattendirektivet, bidrar till större möjligheter av prioritering av

resurser för att nå största möjliga långsiktiga nytta.

Egeninitierad tillsyn ger bättre miljönytta

Utöver vad som tidigare redovisats, prioriterar Länsstyrelsen akuta tillsynsärenden (driftstörningar, haverier, klagomål), vilket kanske inte leder till vare sig en försämring eller i någon större utsträckning en förbättring av miljön, men att arbeta på detta sätt är svårfråkomligt utifrån de krav som finns i miljöbalken och uppbyggnaden av lagstiftningen i kombination med de resurser som tilldelas arbetsuppgiften. Om Länsstyrelsen har möjlighet att arbeta med egeninitierade tillsynsinsatser ges en möjlighet att ta större grepp kring särskild problematik. Detta innebär att man kan få både större effektivitet vid varje tillsynsinsats (många tillsynsobjekt kan besökas samtidigt, särskilt riktade frågor kan göras med större fördjupning och så vidare) och en bättre styrning och möjlighet att driva verksamheten mot uppfyllande av miljömålen. Vidare kan en egeninitierad tillsyn bedrivas på ett förebyggande sätt så att ärendeflödet minskar, varvid större kraft kan läggas på insatser som riktas dit de gör störst miljönytta.

Sammantaget ger detta vid handen att fler egeninitierade tillsynsinsatser innebär ett bättre resursutnyttjandet, en bättre målstyrning och att arbetet med att uppnå miljökvalitetsmålen går fortare. Länsstyrelsen arbetar därför kontinuerligt med att styra verksamheten mot en så stor del egeninitierad tillsyn som möjligt.

Länsstyrelsen har under lång tid pekat på behovet av ökade resurser för att kunna

bedriva en proaktiv och uppsökande miljötillsyn som är förenlig med det ansvar som följer av miljöbalken och miljötillsynsförordningen. Det tillskott på 15 miljoner kronor som länsstyrelserna erhöll år 2013 för tillsyn enligt miljöbalken var välkommet men räcker inte på långa vägar sett till alla de nya arbetsuppgifter som blivit en följd av miljöbalkens tillkomst. Länsstyrelsen, Naturvårdsverket och Miljödepartementet har därför i olika utredningar påtalat behovet av att låta hela eller delar av uttagna miljö- och täktavgifter återföras till tillsynsmyndigheten för att finansiera den tillsyn som erfordras. Länsstyrelsen i Jönköpings län anser det vara

av stor vikt att denna reform införs under år 2015.

Ökade resurser erfordras även inom tillsyn av vattenverksamhet samt natur- och artskydd. Det förra är en förutsättning för att kunna ompröva vattenkrafts- och reglerdammar, dikningsföretag med äldre vattendomar samt öka andelen egeninitierad tillsyn i syfte att nå miljö kvalitetsmålen preciseringar och etappmål, samt vattendirektivets mål om god vattenstatus. Även inom natur- och artskydd erfordras ökade resurser för att möjliggöra uppsökande och förebyggande tillsynsverksamhet samt kontroll av illegal import/export av hotade arter.

– hur och inom vilka områden samverkan skett med Miljösamverkan Sverige och regional miljösamverkan i de län där sådana projekt bedrivs.

Miljösamverkan Sverige

Länsstyrelsen har under året deltagit i två projekt inom Miljösamverkan Sverige:

Det ena är ett projekt avseende IED. Syftet med projektet är att ta fram ett webbaserat handläggarstöd som kan skapa tydlighet, samsyn och likriktning i tillsynen av industriutsläppsverksamheter. Detta är ett nytt område för tillsynsmyndigheterna och det är angeläget att vi arbetar på ett likartat sätt. Målgruppen för handläggarstödet är såväl Länsstyrelsen som kommunerna. Projektet startade våren 2014 och avslutas i april 2015 med webinarier där vi presenterar det nya handläggarstödet.

Det andra projektet följer på det tidigare projektet om behovsutredningar som resulterade i en rapport med beskrivning av en modell för utarbetande av behovsutredningar, en rubrikmall till hjälp för det praktiska arbetet, samt en webbenkät för bedömning av tillsynsbehovet för registerobjekt. Diskussionen behöver fortsätta mellan länsstyrelserna och med centrala myndigheter om vad som är ett realistiskt/verkligt tillsynsbehov. Den modell som tagits fram behöver testas av ett antal län för att se hur väl den fungerar och hur den behöver utvecklas. Denna del två av projektet

startade hösten 2014 och beräknas fortsätta under den första delen av 2015.

Miljösamverkan f

Verksamheten i Miljösamverkan f, som är ett samarbete mellan kommunerna i länet, Länsstyrelsen och Regionförbundet, har varit intensiv under året. Länsstyrelsen medverkar i styrgruppen och har haft en aktiv del i planeringen och upplägget av verksamheten.

Tillsynsvägledning sker enligt en TVL-plan som uppdateras årligen, och framtagandet av angelägna vägledningsinsatser sker i samverkan med Miljösamverkan f, och i dialog med kommunerna. Det frågeforum som startades under april och som drivs av Miljösamverkan f bevakas aktivt av Länsstyrelsen, och tillsynsvägledning sker där i form av besvarande av frågor som ställs via forumet. Vägledning sker också vid handläggarträffar och genom besvarande av direkta frågor via ärenden, e-post och telefon.

Den årliga handläggarträffen inom miljö- och hälsoskyddsområdet planerades och genomfördes liksom tidigare år i samarbete med Miljösamverkan f. Träffen är två dagar och ett bra tillfälle både för vägledning och samverkan mellan kommunerna och Länsstyrelsen. Årets handläggarträff innehöll bland annat information och vägledning om

IED, arbete med tillsyn som behövs för uppfyllandet av vattenförvaltningens åtgärdsprogram, vägledning om vattenskyddsområden och information om projekt som Länsstyrelsen driver.

Länsstyrelsen har arrangerat ytterligare en träff tillsammans med Miljösamverkan för kommunernas handläggare avseende små avlopp. Under året har Länsstyrelsen också medverkat i tillsynsprojektet ”Tillsyn av loppsanläggningar och pumpar”. Länsstyrelsen har även deltagit i två nämndpresidieträffar.

I länsstyrelsernas regleringsbrev anges att formerna för länsstyrelsernas återrapportering av regleringsbrevsuppdrag 49 ska utformas i dialog med Naturvårdsverket. Naturvårdsverket har under år 2014 haft ett regeringsuppdrag som rör rapportering av tillsyn, där bland annat kopplingen mellan Länsstyrelsernas redovisning av tillsyn och Naturvårdsverkets redovisning enligt 1 kap. 28 § miljötillsynsförordningen utreds. Länsstyrelsen ser fram emot en samordning av dessa rapporteringar.

RB 50. Länsstyrelserna ska i sitt arbete med biologisk mångfald och naturvård särskilt:

– skydda och förvalta värdefulla naturområden i syfte att nå Sveriges miljö kvalitetsmål samt åtaganden inom EU:s naturvårdsdirektiv och internationella naturvårdskonventioner. Bevarande av värdefulla skogar är högt prioriterat och ska ske med utgångspunkt i strategierna för formellt skydd av skog,

Skydd av värdefull natur behöver resursförstärkas

Arbetet med skydd av värdefulla naturområden har hög prioritet. Störst fokus ligger på skydd av värdefulla skogsmiljöer och arbetet sker enligt den strategi för formellt skydd av skog som utarbetats för Jönköpings län och som har sin grund i den nationella strategin för skogsskydd. Fortlöpande pågår även arbetet med skydd av nationellt värdefulla och särskilt värdefulla vattenmiljöer och skydd av våtmarker inom myrskyddsplanen. Avtal om inträngsersättning och köp har under 2014 träffats för fyra objekt och omfattar en total areal om 30 hektar. Ersättningar till markägare uppgick till 2,4 miljoner. Uppdatering och godkännande från Naturvårdsverket av värderingar försenades i början av året och bidrog till att få avtal träffades med berörda markägare. Under 2014 har fyra nya naturreservat bildats av Länsstyrelsen och ett nytt kommunalt naturreservat av Värnamo kommun. Reservaten omfattar totalt 200 hektar varav 177 hektar produktiv skogsmark. Därutöver har beslut om interimistiskt förbud mot avverkning fattats för två områden omfattande sammanlagt cirka 200 hektar skog. Länsstyrelsen har även tagit beslut om

bildande av biotopskyddsområde för ett rikkärr.

Takten i arbetet har börjat komma i nivå med den på senare år lägre medelstillsdelningen för ersättning till markägare, med följden att ärendena tar lite längre tid och att färre områden nystartas på initiativ av Länsstyrelsen. Glädjande är att sex nya objekt trots det startats på initiativ av intresserade markägare under året. I övrigt har Länsstyrelsen prioriterat att fatta beslut i ärenden som pågått under lång tid, samt att prioritera att jobba med de ärenden där redan ersättningar har betalats ut. För närvarande pågår markägarkontakter och förhandlingar i ett 30-tal områden. Naturvårdsavtal är på gång utmed några av de skyddsvärda vattendragen.

Det återstår fortfarande mycket för att nå upp till målsättningarna i miljö kvalitetsmålen, till exempel är mindre än 1,2 procent av länets skogsmarksareal skyddad och tio objekt från myrskyddsplanen saknar helt eller delvis skydd.

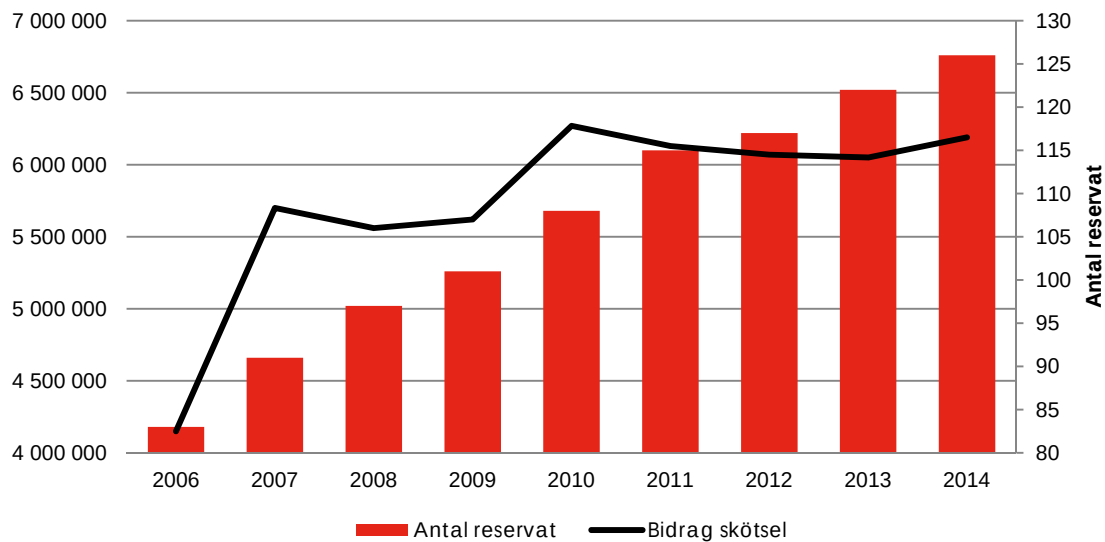
Förvaltningen av skyddade områden präglas av medelsbrist

Länsstyrelsen förvaltar 117 av de 126 statliga naturreservaten i länet, 26 fågelskyddsområden, 65 naturminnen och Store Mosse nationalpark med naturum. I tabellen nedan redovisas antal reservat i relation till tilldelade medel för förvaltningen. Naturvårdsverkets bidrag (ur deras 1:3-anslag) till skötsel av skyddad natur i Jönköpings län, har under de fem senaste åren minskat samtidigt som antalet reservat och kostnader stadigt har ökat. Detta har fått konsekvenser i form av försämrade möjligheter att förvalta områdena för att uppnå bevarandemål och miljömål, samt förbättra tillgängligheten. Bland annat har kostsamma åtgärder som restaureringar och anläggning av dyrare friluftsanordningar fått skjutas på framtiden.

Den praktiska förvaltningen av skyddade områden i Jönköpings län sker dels med hjälp av upphandlade tjänster, dels med egen personal. Upphandling görs framför allt när

det gäller skötseluppdrag i skogs-, ängs- och betesmarker, samt större bygg- och underhållsreparationer. Egen personal används när det bedöms lämpligt. Också skötselåtgärder som kräver sådan specialistkompetens som är svår att hitta i tillräcklig utsträckning eller med rätt kompetens på den öppna marknaden utförs av egen personal. Detta gäller till exempel naturvårdsbränning, restaurering i speciella naturmiljöer eller artinventeringar där personal på Länsstyrelsen besitter spetskompetens på nationell nivå. Om medlen till skötsel av skyddade områden minskar ytterligare i förhållande till antalet naturreservat befarar vi att Länsstyrelsen måste göra nedskärningar som innebär att Länsstyrelsen (och i värsta fall svensk naturvård) går miste om kompetens som kräver många år att bygga upp på nytt.

Antal reservat i relation till Naturvårdsverkets bidrag till skötsel i Jönköpings län

Kommentar

Antalet naturreservat i Jönköpings län har stadigt ökat under åren 2006 till 2014 medan Naturvårdsverkets bidrag till skötsel har minskat sedan 2010.

Naturumverksamheten minskar

Även medel till verksamheten vid naturum i Store Mosse nationalpark har minskat sedan 2010, trots allmänna kostnadsökningar och trots uttalat höga ambitioner från Naturvårdsverket om att landets

naturumverksamhet, speciellt den i nationalparker, ska genomsyras av ”världsledande pedagogik”, hög tillgänglighet (öppetider och fysisk tillgänglighet) och hög standard på utställningar. Naturvårdsverkets tilldelning till naturumverksamheten i Store

Mosse har minskat med nästan en halv miljon kronor jämfört med tidigare år. Det beror dels på att summan som fördelas till de 21 statliga naturumen i landet legat på samma nivå under flera år samtidigt som antalet naturum och deras kostnader ökar, och dels på att den nya fördelningsnyckeln för medlen missgynnar vårt naturum med många uteaktiviteter och därmed jämförelsevis färre öppetimmar.

Trots dessa besparingar för skötsel av skyddad natur försöker Länsstyrelsen på bästa sätt förverkliga gällande skyddsbeslut, skötselplaner och bevarandeplaner utifrån prioriteringarna i vårt regionala Värna Vårda Visa-program och Naturvårdsverkets vägledning. Inom naturtypsskötseln prioriteras slåtter, bete och röjningar i odlingslandskapet, vissa restaureringsåtgärder i skog (tallskog, skogsbete och begränsning av gran i ädellövskog) och restaureringsåtgärder i våtmarker (restaurering av ängsmader) och myrar (igenläggning av diken och torvgravar i högmossar, medfinansierat av LIFE+ projektet Addmire). Skötselåtgärderna i dessa naturtyper syftar till att uppnå bevarandemålen för de olika naturtyperna, EU:s art- och habitatdirektiv samt miljö kvalitetsmålen **Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar, Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv**. Life-projektet Addmire bidrar förutom till en ökad biologisk mångfald även till att nå målet **Begränsad klimatpåverkan**. Metodiken kan även användas i stor skala för att begränsa läckage av växthusgaser från organogena jordar.

Naturvårdsbränning

En annan viktig skötselåtgärd i vissa typer av skog är naturvårdsbränning. Länsstyrelsen i Jönköpings län har för åren 2012-2022 en gemensam strategi för naturvårdsbränning med Kalmar, Kronoberg, Östergötland och Södermanlands län. Enligt denna strategi genomfördes en lyckad naturvårdsbränning 2014 i samråd med Räddningstjänsterna, i naturreservatet Slättö sand. Länsstyrelsen har kostnadsfritt övertagit ytterligare övertalig materiel från Försvarmakten - framförallt brandskyddsutrustning för att användas vid naturvårdsbränning.

Restaurering av fågelsjöar

I länet finns fyra skyddade fågelsjöar i stort behov av restaurering för att återfå eller behålla de arter, framförallt änder och vadare, som är knutna till grunda slättsjöar och strandängar. Under de senaste åren har Naturvårdsverket inte kunnat utlysa eller bevilja Länsstyrelsen särskilda medel för kostsamma åtgärder såsom sjörestaureringar. Men för 2014 fick Länsstyrelsen extra medel från både Havs- och Vattenmyndigheten och Naturvårdsverket vilket möjliggjorde restaurering av två av fågelsjöarna, Kroppsjön och Barkerydssjön, innan deras respektive vattendomar löpte ut. Resultatet bedöms hittills som bra och bidrar till att uppnå miljö kvalitetsmålen **Levande sjöar och vattendrag** samt **Ett rikt växt- och djurliv**.

Vättern

För länets i särklass största objekt med områdesskydd, dvs sjön Vättern som ingår i N2000 har en omfattande verksamhet bedrivits under året. Bland annat har miljöövervakning genomförts i enlighet med upprättade planer, flera särskilda undersökningar och utredningar kopplade till fisk och fiske genomförts, omfattande fisketillsyn utförts och flera ansökningar om ytterligare medel för bevarande och utveckling av Vätterns värden har färdigställts och lämnats in. Den sistnämnda punkten innefattar bland annat inlämnandet av en IP LIFE-ansökan.

Granbarkborreskador

Aktiva åtgärder för att förhindra spridning av granbarkborrar i granskogsreservat sedan stormarna 2005 och 2007 har i stort sett upphört. Åtgärderna har i stort varit framgångsrika men läget är fortsatt allvarligt för markerna runt om och framförallt inom naturreservatet Marieholmsskogen. En kontinuerlig dialog med berörda markägare är nödvändig för att skapa förståelse för situationen och för när åtgärder kan genomföras. Denna dialog är i vissa fall mycket svår att föra men idag finns förståelse och förtroende för Länsstyrelsens arbete som på sikt även gynnar fortsatt skydd av nya barrskogsområden i länet och i landet. Ersättningsarna som lämnats av Naturvårdsverket för barkborreskador har varit uppskattat av markägarna och lett till

positiva återverkningar i skyddsarbetet. Det finns dock en betydande svårighet att förklara för allmänheten varför syftet vid reservatsbildande hindrar en mer adaptiv skötsel av vissa reservat, till exempel vid massiva barkborreangrepp.

Främjande av friluftsliv

Inom arbetet med förvaltning av skyddad natur ingår att främja friluftslivet och öka områdenas tillgänglighet för alla, både genom att öka den fysiska tillgängligheten men även genom ökad information om, och vägvisning till, områdena så att besökare kan hitta till och inom dem. Dessa åtgärder gynnar både de av riksdagen fastställda målen om folkhälsa¹⁵ och friluftsliv¹⁶. För att nå dessa mål jobbar Länsstyrelsen med underhåll och viss nybyggnation av friluftsanordningar för alla typer av besökare i Store Mosse nationalpark och friluftsanpassade naturreservat. Bland större underhållsarbeten i Store Mosse nationalpark under året kan nämnas underhåll och utbyte av spång på cirka 4 kilometer av det drygt 40 kilometer långa ledssystemet, viss renovering av de två vandrarhemmen (som sedan 2013 är anslutna till STF vilket lett till högre beläggning och ett mer resurseffektivt bokningsförfarande) och säkerhetsanpassningar på stora fågeltornet. All berörd personal har under 2013-14 gått utbildning i tillgänglighet för funktionsnedsatta.

Länsstyrelsen arbetar också aktivt med information i olika former. Nya skyltar till 13 gamla och nya naturreservat har tagits fram, flera foldrar har tryckts om men bara ett reservat har fått ny folder i år. Uppdaterad information om alla skyddade områden ges på Länsstyrelsens webbplats, och aktiviteter läggs också ut där. Vi har prioriterat och under året uppnått målet att enligt Naturvårdsverkets riktlinjer markera alla nya reservatsgränser inom ett år, men det har skett på bekostnad av underhållet av gamla gränser. Under året invigdes ett reservat, Uvaberget Tenhult. Guidningar och naturvägledning anordnas numera bara i Store Mosse, både i naturum och ute i nationalparken. I nationalparken har också ett

framgångsrikt Junior Ranger-program genomförts. Naturum Store Mosse har under 2014 haft drygt 45 000 besök vilket är en ökning med 4000 jämfört med tidigare år och det bästa på tio år. Den allmänna bilden är att Store Mosse är ett mycket uppskattat besöksmål och är vida känt såväl inom länet och landet som utomlands. Under året har det varit svårt att möta krav på besparingar i verksamheten samtidigt som nationalparken och naturum attraherar många besökare.

Övrigt

I arbetet med skötsel av skyddade områden ingår också att revidera föråldrade skötselplaner. Under året har vi fortsatt arbetet med revision av skötselplanen för nationalparken Store Mosse, enligt särskilt uppdrag från Naturvårdsverket, samt skötselplanen för ett naturreservat. Arbetet med att revidera skötselplaner, framförallt för äldre skogsreservat, har gått trögt under senare år då vi avvaktat Naturvårdsverkets nya riktlinjer.

¹⁵ proposition 2002/03:35

¹⁶ proposition 2009/10:238

– fortsätta arbetet med artbevarande, genomförandet av rovdjurspolitiken och främjandet av friluftslivet, samt

Bevarande av arter och biotoper

Länsstyrelsen arbetar aktivt med att driva på restaureringen av länets värdefulla vatten för att gynna bland annat den biologiska mångfalden och fisket. Restaureringsarbetet bedrivs nu integrerat tillsammans med tillsyn och prövning av vattenverksamhet samtidigt som vi strävar efter en bra dialog med berörda markägare. Länets kommuner står som huvudmän för merparten av restaureringarna. Arbetet, som bedrivs stratifierat mot områden där största möjliga effekt kan förväntas, har under året innefattat avsänkning av ett par dammar, byte av ett antal vägtrummor, uppförandet av ett par fiskvägar samt återintroduktion av flodkräfta. Länsstyrelsen deltar i ett LIFE-projekt "Unio crassus for LIFE" (2012-2016) Två vattendrag i länet omfattas av projektet som syftar till att förbättra livsmiljön för tjockskalig målarmussla där fiskväg ska skapas förbi två vandringshinder. Projektet bidrar i hög grad till miljö kvalitetsmålen

Levande sjöar och vattendrag och Ett rikt växt- och djurliv.

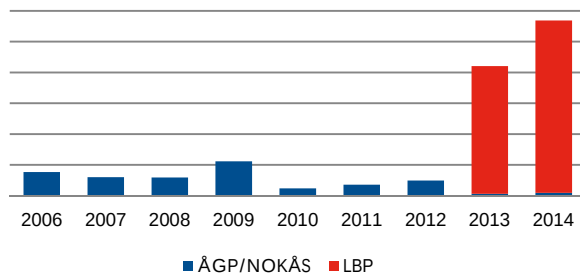
Arbetet med åtgärder för artbevarande har till en betydande del skett genom verksamheten inom åtgärdsprogram för hotade arter. Hösten 2014 arrangerade Länsstyrelsen den årliga nationella träffen för de som arbetar med åtgärdsprogram för hotade arter.

Projektfinsieringens betydelse

Åtgärdsbehovet för hotade arter och biotoper är mycket stort. Inte minst gäller det inom vissa åtgärdsprogram till exempel skyddsvärda träd och rikkärr. I dessa fall har projekt för bland annat frihuggning och restaureringshamling av skyddsvärda träd samt restaurering av rikkärr genomförts med finansiering från landsbygdsprogrammet. Framförallt när det gäller skyddsvärda träd har landsbygdsprogrammet varit helt avgörande för att höja åtgärdstakten och på ett bättre sätt kunna möta det stora intresset från markägare att genomföra åtgärder för skyddsvärda träd (figur). Åtgärder har genomförts för motsvarande cirka 2,3

miljoner kronor vilket även gett viss sysselsättningseffekt utöver projektledning i och med att 1,7 miljoner kronor av dessa använts för köp av tjänster från entreprenörer.

Antal åtgärdade träd per finansör och år

Figur. Antal åtgärdade skyddsvärda träd finansierade av landsbygdsprogrammet (LBP) respektive åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) och NOKÅS (Skoogsstyrelsens stöd för natur och kulturåtgärder).

Ytterligare tre projekt finansierade genom landsbygdsprogrammet har genomförts, ett om hotade arter i odlingslandskapet och två om våtmarker i skogen Sammantaget har detta inneburit att mer än hälften av åtgärdsarbetet för hotade arter på land har kunnat bedrivas tack vare medel från landsbygdsprogrammet. Risken att åtgärdstakten minskar dramatiskt under år 2015 är överhängande med tanke på att landsbygdsprogrammet för innevarande period inte är fastställt och dessutom innehåller mindre medel totalt. De genomförda projekten är bra exempel på hur landsbygdsprogrammet väsentligt bidragit till att uppnå flera miljö kvalitetsmål.

Utöver landsbygdsprogrammet har ett fyraårigt samarbetsprojekt med E.ON avslutats. Länsstyrelsen har tillsammans med E.ON restaurerat naturvärden och identifierat 166 värdefulla ytor i kraftledningsgator, tagit fram rutiner för fortsatt skötsel samt utvecklat ett utbildningsmaterial för naturvårdsanpassad skötsel av kraftledningsgator. E.ON avser att under 2015 implementera dessa rutiner och

genomföra anpassad skötsel för att bevara och utveckla biologisk mångfald i kraftledningsgator.

Miljöövervakning

Länsstyrelsens uppgift är att samordna den regionala miljöövervakningen som bedrivs inom länet av olika aktörer. Länsstyrelsen ska redovisa denna verksamhet i länsvisa regionala miljöövervakningsprogram i syfte dels att följa upp de regionala miljömålen, och dels att utgöra stöd för den nationella miljömålsuppföljningen. Under 2014 har Länsstyrelsen i Jönköpings län färdigställt ett regionalt miljöövervakningsprogram för perioden 2015-2020. Länsprogrammet fördelas mellan de åtta programområdena; Landskap, Jordbruksmark, Skogsmark, Sötvatten, Våtmark, Luft, Hälsorelaterad övervakning och Miljögiftssamordning. Totalt omfattas programmet av 31 delprogram. Programmet innehåller från och med 2015 utökade insatser för att övervaka såväl arter som biotoper på landskapsnivå.

Ett sätt att hantera det minskande budgetutrymmet och samtidigt behålla en grundläggande nivå på övervakningen är att öka samordningen så mycket det går. Samordning är således mycket högt prioriterat och det är också nödvändigt för att få en ändamålsenlig omfattning och kvalitet på miljöövervakningen. Genom samordning med andra verksamheter tas miljöuppföljningar tillvara som kraftigt förstärker de medel (970 tusen kronor) som anvisats via Naturvårdsverket för miljöövervakning. Resursåtgången för den totala miljöövervakning som redovisas i programmet är avsevärt större än de resurser som destinerats för miljöövervakning av Naturvårdsverket. Även kopplingar till miljömål och miljömålsuppföljning eftersträvas, och uppdatering av vilka indikatorer som kan användas för respektive delprogram följs kontinuerligt.

Det finns en stor utvecklingspotential i miljöövervakningen. Tillämpningen av resultaten kan användas i högre utsträckning, inte minst av beslutsfattare. Detta kan delvis tillgodoses genom att synliggöra resultaten bättre och att göra utvärderingar som underlättar tillämpning inom olika sektorer.

Vi har som ett av stegen i detta tagit fram en trycksak, "Hur ser det ut i länet? Om miljöövervakning i Jönköpings län" som kommer att distribueras mycket brett i början av 2015.

Uppföljning av arter är en avgörande del inom artbevarandet och ingår som en del av miljöövervakningen enligt det regionala miljöövervakningsprogrammet, uppföljningen av skyddade områden samt miljömålsuppföljningen. Särskilda insatser har under året genomförts för att följa upp flera bestånd av sydsvensk storrröding och för landets enda bestånd av vårlekande siklöja.

Länsstyrelsen hanterar större delen av sina data över artförekomster i Artportalen. Således finns länets data tillgängligt för alla förutom skyddsklassad data, vilket Länsstyrelsen kan lämna ut efter prövning i samband med exempelvis arbete med miljökonsekvens- beskrivningar. Skyddsklassning och sekretess hanteras enligt särskild policy fastställd 2013.

Viltförvaltningsdelegationen

Viltförvaltningsdelegationen hade under 2014 fem mötestillfällen. Ett av dessa var extra insatt för att särskilt besluta om miniminivåer för rovdjur. Delegationen tog förutom beslut om miniminivåer för rovdjur också en rad inriktningsbeslut om exempelvis fällavgift på älg, jakttider på älg och rekommendationer om älgjaktens genomförande. En riktad kompetensutvecklingsinsats med inriktning på lodjur genomfördes under 2014. Beredningen av delegationens ärenden hanteras delvis genom två utskott; ett för att hantera klövvilt och ett för rovdjur.

Älgförvaltning

Tack vare att skogsbruket och träbranschen enats om en finansieringsmodell för älgbetesinventeringar (Regleringsbrevs-uppdrag 18) kunde inventeringar av betesskador i de resterande fem älgförvaltningsområden som inte tidigare inventerats genomföras. Resultatet visar genomgående på omfattande eller mycket omfattande betesskador på tall och dålig föryngring av lövträd. I områden med väldigt låg tallandel påvisades även noterbara betesskador på gran. Det leder till att

intresset inom skogsbruket för att plantera andra trädslag än gran är lågt, vilket i förlängningen innebär en negativ landskapspåverkan som påverkar fortlevnadsmöjligheterna för många arter. Dessutom kan det vara negativt ur andra aspekter, till exempel vid stormar, klimatförändringar eller genom minskad attraktivitet för friluftsliv. Det finns således betydande skäl att sänka älgstammen, vilket också skedde jaktsäsongen 2013-2014 och ser ut att fortsätta under första delen av jaktsäsongen 2014-2015. Länsstyrelsen med viltförvaltningsdelegationen stimulerar en sänkning dels genom att ha en hög tilldelning och dels genom rekommendationer i syfte att styra avskjutningen mot hondjur och kalvar. Behovet av att fortsätta minska betesskadorna är stort.

Länets åtta älgförvaltningsgrupper har utbildats vid två tillfällen under 2014. Utbildningarna har fördjupat sig kring kopplingen mellan viltförvaltningsdelegationen och älgförvaltningsgrupperna samt hur man kan stimulera viltfoderproduktion samtidigt som man gynnar biologisk mångfald, kulturvärden och landskapet i stort.

Totalt inkom 48 registreringsärenden för älgjaksområden, vilket är en halvering jämfört med 2013 och en knapp fjärdedel av antalet ärenden som inkom 2010 då omregistreringsarbetet kulminerade. Bland ärendena kan noteras ett fall där jaktmark ströks då det införlivats i detaljplanelagt område. Ärendet överklagades utan att beslutet ändrades.

Rovdjursförvaltning

Rovdjursförvaltningen är i hög grad händelsestyrd och präglas av ett högt informationstryck i synnerhet i samband med angrepp. För att tillmötesgå detta har en kommunikationspolicy fastställts av viltförvaltningsdelegationen. Dessutom erbjuder Länsstyrelsen sedan den 6 oktober en SMS-tjänst där tamdjursägare direkt får information om det skett ett bekräftat rovdjursangrepp på tamdjur i närheten. De två största frågorna inom rovdjursförvaltningen under 2014 var delegeringen av skydds jakt och beslut om

miniminivåer för rovdjur. Det förstnämnda har inte aktualiserats i länet eftersom det inte inkommit några ansökningar om skydds jakt. När det gäller miniminivåer för varg bedömde viltförvaltningsdelegationen att förvaltningen av varg idag inte fungerar tillräckligt väl för att man inom länet skulle kunna åta sig att ansvara för en miniminivå över noll för ynggringar. För lodjur beslutades om en miniminivå på tre ynggringar.

Den dramatiska ökningen av vargangrepp på tamdjur som vi såg under år 2013 har intensifierat rovdjursfrågan och inneburit ett ökat informationsbehov, och bland annat har informationen på hemsidan setts över. Under år 2014 har två vargangrepp på tamdjur inträffat, där sammanlagt sju tackor och fyra lamm har dödats eller försvunnit i samband med angreppen. Under år 2013 dödades eller skadades 48 får av varg vid sammanlagt fem angrepp. Antalet angrepp orsakade av lodjur brukar vanligtvis vara ett par stycken per år, men under 2014 har sju angrepp konstaterats och totalt har 15 får angripits. Ersättningar har betalats ut om totalt 67 713 kr, vilket är knappt hälften jämfört med år 2013. En hund blev i slutet av december dödad av en kungsörn under pågående rådjurs jakt. Ersättning i detta ärende ingår inte i ovanstående summa. I samband med ett angrepp på tamdjur avlivades ett lodjur enligt § 28 jaktförordningen, det vill säga avlivningen gjordes utan skydds jaktstillstånd för att skydda tamdjuren, dock efter att man försökt skrämja bort lodjuret. Efter diskussion med åklagaren vidarebefordrades ärendet till densamme då rättspraxis i denna fråga är otydligt. Åklagaren kunde inte visa på att något brott mot jaktförordningen hade begåtts. Möjligheten att få bidrag för att sätta upp rovdjursavvisande stängsel (främst mot varg) finns kvar och under året har två tamdjursägare beviljats bidrag och ytterligare tre ärenden är under handläggning. Handläggningen sköts av rovdjurshandläggare och inte av bidragshandläggare för att kunna ge den sökande information om rovdjur vilket ofta efterfrågas i samband med ansökan. Länsstyrelsen har dessutom erbjudit ett fältbesök av besiktningsman inför ansökan för att underlätta för den sökande och bidra till kortare handläggningstid.

Inventering av rovdjur har främst skett genom kvalitetssäkring av allmänhetens observationer, snoking och ideellt baserad inventering av kungsörn. Resultaten har visat på fyra föryngringar av lodjur. Samtliga delas med grannlän (två med Västra Götalands län, och vardera en med Hallands län och Kronobergs län). Detta är i paritet med tidigare år. Ökat antal trafikdödade lodjur de senaste två åren kan eventuellt indikera en ökande stam. För kungsörn noterades liksom 2014 tre besatta revir. Det finns bekräftade rapporter på återkommande förekomst av varg i länet under större delen av året, dock utan tecken på revirbildning. Behovet av att hitta en metod för rovdjursinventering på barmark har liksom föregående år diskuterats med Naturvårdsverket.

Övrig viltförvaltning

Trenden med stigande population av vildsvin de senaste åren verkar nu ha avtagit tack vare högre avskjutning de senaste åren. Vildsvinsförvaltningen är dock fortfarande en mycket aktuell fråga där särskilt områden i Värnamo kommun, Vetlanda kommun och Östra Vätterbranterna (Jönköpings kommun) är drabbade av skador.

Viltskador

Omfattande viltskador på gröda har liksom tidigare år orsakats av tranor och gäss i området kring sjöarna Draven och Bolmen. Ersättning för viltskador på gröda har betalats ut vid fem tillfällen till en summa av 71 016 kronor vilket är något högre än föregående år. För att begränsa skadorna fortsatte Länsstyrelsen med förebyggande insatser i form av skrämselåtgärder, skyddsjakt och avsättning av två tranåkrar och en gåsåker. Uppföljning och utvärdering av insatserna genomförs årligen. Resultatet indikerar att insatserna har en skadebegränsande effekt, men att skador alldeles intill åkrarna kan bli tämligen omfattande.

Länsstyrelsen uppfattar relationen till de som drabbas av viltskador på tamdjur och gröda som god. Nyckeln till de goda relationerna är bland annat en väl fungerande viltförvaltningsdelegation, kompetenta besiktningsmän, sakliga markägare och ett lösningsorienterat arbetssätt.

LONA

Länsstyrelsen beslutade om bifall för åtta av de nio ansökningar (2013 var antalet tolv) om LONA-projekt (Lokala Naturvårdsprojekt) som inkom december 2013 från fem av länets 13 kommuner. Totalt inkom då ansökningar om 888 000 kronor (2,27 miljoner kronor för år 2013). Efter att intresset för LONA varit stigande ett par år sjönk det markant i samband med ansökningstillfället december 2013. Orsakerna till minskningen är bland annat att de kommuner som engagerar sig i LONA-projekt redan är upplåsta i fleråriga LONA-projekt och att kommuner som inte tidigare sökt fortfarande avstår att söka projektmedel. Vid ansökningstillfället i december 2014 var det åter ett ökat intresse, och åtta kommuner ansökte om sammanlagt 2,4 miljoner kronor. Förklaringen till ökningen är delvis att Länsstyrelsen aktivt sökt upp länets kommuner, något som kunde göras då Naturvårdsverket slagit ihop projekt- och administreringsbudgetarna. Satsningen på marknadsföring av LONA som kostade cirka 75 000 kronor gav således önskat resultat.

Landskapsstrategi

Landskapsaspekterna i naturvården fortsätter att få stort fokus vilket genomsyrar arbetet med ekologiska landskapsstrategier, men det märks också tydligt i exempelvis propositionen för biologisk mångfald och miljömålsberedningens betänkande. Länsstyrelsen i Jönköpings län är en av tre länsstyrelser som fortsatt deltar i framtagande av en modell för regionala handlingsplaner om grön infrastruktur, vilket är tätt sammanlänkat med landskapsstrategiarbetet. En länsövergripande landskapsstrategi för hela länet publicerades i början av året och utgör numera en plattform för det samverkansråd för biologisk mångfald som Länsstyrelsen initierat och för dess ingående aktörer. Samverkansrådet arbetar bland annat med att löpande ta fram och genomföra åtgärder för att uppnå miljömålen och därmed utveckla, anpassa och tillämpa åtgärdsprogrammen för miljömålen. Till arbetet med landskapsstrategier, grön infrastruktur fogas gradvis arbete med ekosystemtjänster in.

Landskapsstrategiarbetet berör ytligt även de ekonomiska och sociala faktorer som påverkar de ekologiska förutsättningarna i landskapet. Bland annat framhålls en levande landsbygd generellt som en övergripande mycket viktig fråga. Arbetet med att fördjupa integrera de ekonomiska, ekologiska och sociala aspekterna i landskapsutvecklingen har påbörjats inom Biosfärområde Östra Vätterbranterna inom ett så kallat biosfärprogram.

Fritidsfiske

Under året har flera insatser för att gynna fritidsfisket både regionalt och nationellt genomförts. De mest framträdande insatserna under 2014 är färdigställandet av den nationella webbportalen Svenska fiskeregler där alla nationella regler för fritidsfisket kan sökas via digital karta, samt slutförandet av ett länsövergripande turist/fritidsfiskeprojekt som bland annat medfört att Jönköpings län idag är det län där det finns flest möjligheter att söka fiskemöjligheter och köpa fiskekort på webben.

– se till att naturvårdsarbetet sker i god dialog med medborgare, brukare och andra berörda aktörer.

Fortbildning av medarbetare

Alla ordinarie medarbetare som arbetar med skydd och skötsel av naturområden har genomgått Naturvårdsverkets satsning ”Dialog för naturvård”. Utbildningen har bidragit till att utveckla och förbättra arbetsformerna kring förankring av skyddsarbetet och därmed gett förutsättningar för god dialog med inblandade parter. Inom arbetet med områdesskydd prioriterar Länsstyrelsen att ta hand om initiativ från intresserade markägare i områden med höga naturvärden.

Inom ramen för det länsstyrelsegemensamma projektet ”Förenkla på riktigt”, har 36 medarbetare verksamma inom naturvård deltagit i en utbildning som genomfördes i form av så kallat forumspel där deltagarna fick möjlighet att utifrån flera rollspel diskutera bemötande och kontakter med medborgare.

Dialog vid förvaltning av skyddade områden

Generellt bedrivs skötsel av skyddade områden i god dialog med olika berörda parter, som kommuner, lokala föreningar och markägare i och omkring reservaten. I länet finns skötselråd för Store Mosse nationalpark, nio naturreservat och ett Natura 2000-område. Möten hålls regelbundet med representanter för kommuner, ideella föreningar och andra lokala intressenter och den lokala

delaktigheten och förankringen är betydande. Med hjälp av programrådet för naturum Store Mosse säkerställer vi också en lokal delaktighet i naturumverksamheten, inte minst när det gäller samarbete med skolor och turistföretagare i närområdet. Vidare försöker Länsstyrelsen, inom ramen för LOU, använda lokala brukare och entreprenörer, byalag, sockenråd och ideella föreningar för skötseluppdrag. Det stärker ytterligare den lokala delaktigheten i naturreservatsförvaltningen. Förståelsen för skydd och naturvård sviktar dock då allmänheten ser att medel för förvaltning inte avsätts i proportion till bildande av nya reservat.

Dialog kring viltförvaltning

För att utveckla dialogen med medborgarna har en kommunikationsstrategi för viltförvaltning med fokus på stora rovdjur fastställts för det södra förvaltningsområdet. Vidare sker samverkan med olika aktörer genom exempelvis samverkansråd och gemensamma utvecklingsprojekt. Redovisning av samverkan har gjorts i särskild ordning genom redovisning av uppdrag 63 i regleringsbrevet.

Dialog om vattenförvaltning

Länsstyrelsen har under året fortsatt föra en dialog med länets vattenråd och stödda dem. Vattenråden har som huvuduppgift att samverka och sprida information om

vattenrelaterade frågor mellan olika aktörer inom avrinningsområdet. Länsstyrelsen deltar aktivt i sex vattenråd. Dessutom finns ett mindre antal vattendragsgrupper (undergrupper till vattenråden) i flera av de större avrinningsområdena.

I samband med åtgärder för länets värdefulla vatten sker en bred dialog med berörda markägare och andra intressenter när Länsstyrelsen strävar efter att integrera restaurering med tillsyn och prövning av vattenverksamhet.

RB 53. Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Skåne, Västra Götalands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län ska, för de kommuner eller områden där det fastställs eller under året kommer att fastställas åtgärdsprogram med syfte att nå miljökvalitetsnormerna för luftkvalitet, redovisa i vilken grad åtgärderna har genomförts, vilken effekt åtgärderna bedöms ha haft på halterna samt om miljökvalitetsnormerna följs. I de fall EU:s luftkvalitetsdirektiv överträds ska länsstyrelsen bedöma hur länge överträdelserna antas bestå.

Miljökvalitetsnormerna - luft

År 2008 kunde det konstateras att miljökvalitetsnormen för PM10 inte följdes vid Barnarpsgatan, där Jönköpings enda mätstation för PM10 är placerad. De uppmätta halterna hade då ökat kontinuerligt under flera år och det fanns inte heller någonting i serien av mätdata som tydde på att den stigande trenden skulle avbrytas. Under år 2009 och 2010 minskade dock de uppmätta halterna av PM10 vid Barnarpsgatan. Åtgärdsprogrammet beslutades den 15 december 2010 och har sedan dess varit gällande under tre år. Under åren 2011 och 2012 ökade antalet över skridanden av riktvärdet, för att sedan minska under år 2013. Miljökvalitetsnormen har dock inte överskridits något av dessa år. Länsstyrelsen beslutade under år 2014 att det inte finns anledning att ompröva innehållet i åtgärdsprogrammet.

Av de femton föreslagna åtgärder har fjorton beslutats. Av dessa fjorton åtgärder är kommunen ansvarig för tretton och regeringen för en (4.2.4). Av dessa tretton åtgärder har kommunen genomfört fem (4.1.4, 4.2.2, 4.2.8, 4.3.1, 4.3.2). Av dessa fem åtgärder bedöms enbart en ha kunnat ge någon effekt under den tid som åtgärdsprogrammet har gällt (4.1.4).

Effekterna av de andra åtgärderna är antingen begränsade (4.2.2., 4.2.8) eller kan enbart ge effekt på lång sikt (4.3.1, 4.3.2). Den åtgärd som regeringen var ansvarig för (att begränsa antalet dagar då dubbdäck får användas), bedöms ha kunnat minskat antalet dagar för överskridande av normen och därmed gett effekt.

Utifrån ovanstående bakgrundsinformation bedömer Länsstyrelsen att det går att dra slutsatsen att det hitintills varit andra faktorer som haft större effekt på halterna av PM10 än själva åtgärdsprogrammet. Vilka faktorer det handlar om är svårt att säga. Det skulle till exempel kunna röra sig om variationer i väder och vind, eller variationer i trafikmängderna vid just Barnarpsgatan. Länsstyrelsen anser att det med nuvarande information inte går att säga att miljökvalitetsnormen för PM10 varaktigt kommer att följas i framtiden, åtminstone inte till följd av just åtgärdsprogrammet, och särskilt inte som trafiken under de senaste åren har ökat med ungefär tre procent per år, samtidigt som man kan förutse en fortsatt trafikökning till följd av den förväntade befolkningsökningen (cirka 150 000 personer år 2050). Man kan dock slutligt konstatera att miljökvalitetsnormen inte överskridits sedan år 2008 vilket är positivt.

4.1.1 Dammbindningsmedel	Ej beslutad
4.1.2 Val av halkbekämpningssätt	Ingen åtgärd ännu genomförd
4.1.3 Val av ny beläggning	Ingen åtgärd ännu genomförd
4.1.4 Förbättrat vägunderhåll samt upprepad vå rengöring	Kommunen har genomfört spolning med spolmaskin
4.2.1 Översyn sänkt hastighet	Ingen åtgärd ännu genomförd
4.2.2 Informationsåtgärder, minskad användning av dubbdäck	Informationsåtgärder genomförts, dock har ingen minskad användning av dubbdäck märkts
4.2.3 Utredning om dubbdäcksförbud på enskilda gator	Ingen åtgärd ännu genomförd
4.2.4 Begränsa tiden då dubbdäck är tillåtna	Regeringen har begränsat tiden då dubbdäck är tillåtna
4.2.5 Dubbdäcksskatt på nya däck	Ingen åtgärd (ej möjlig åtgärd)
4.2.6 Dubbdäckssavgift	Ingen åtgärd (ej möjlig åtgärd)
4.2.7 Beaktande vid leverantörsupphandling	Miljökrav vid upphandling planeras att införas vintern 2014/2015
4.2.8 Kommunala policys	Kommunen har antagit ny resepolicy för anställda vid Jönköpings kommun
4.2.9 Krav på dubbfria vinterdäck vid miljöbilsparering	Ingen åtgärd ännu genomförd, miljöbilspareringar finns ej längre
4.3.1 Stadsplanering på kort sikt	En handlingsplan har antagits och en rad åtgärder har vidtagits. Trafiken har dock ökat senaste åren.
4.3.2 Stadsplanering på lång sikt	Kommunen har arbetat med Strategier och visioner.

Länsstyrelseinstruktion 5a§

Länsstyrelsen ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. Länsstyrelsen ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs. Förordning (2013:815).

I detta avsnitt redovisas först Länsstyrelsens deltagande i länsstyrelsegemensamt arbete för miljömålen eftersom det är övergripande insatser som inte faller in under de fyra punkterna i 5a§. Därefter ges en sammanfattning av den rapportering som lämnats till Naturvårdsverket, med fokus på effekterna av Länsstyrelsens insatser.

Samordnad förvaltning av IT-stöd

Länsstyrelsen i Jönköping har under år 2014 fortsatt att arbeta med samordning av länsstyrelsegemensam förvaltning och utveckling av IT-stöd inom miljö- och naturområdet. En ny systemförvaltningsmodell (pm3) har införts på länsstyrelserna under 2014 och förvaltningsobjekt har bildats för miljöskydd, natur, vatten och miljömål. Förvaltningsledare och objektägare för respektive område har utsetts under året. Dessa förvaltningsobjekt bildar en objektfamilj för miljö- och naturområdet.

Den nationella MIT-gruppen har ombildats och antagit en arbetsordning. Gruppen benämns numera MIT-samverkansråd och har utökats med verksamhetsrepresentanter från Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket inom områdena miljöskydd, natur, vatten och miljömål.

Inom länsstyrelserna sker samordning för objektfamiljen genom att förvaltningsledare och objektägare har regelbundna avstämningsmöten och för upp frågor av gemensam karaktär i MIT-samverkansråd. Samarbetet har förbättrats och fördjupats under 2014. Att förvalta IT-stöd inom miljö- och naturområdet samordnat och mer effektivt kommer att gynna miljömålsarbetet på många sätt.

Deltagande i RUS och länsstyrelsernas miljömålssamordnarnätverk

Länsstyrelsen deltar med en informatör i det länsstyrelsegemensamma samverkansorganet RUS' arbetsgrupp. RUS står för Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet, och är en länk mellan centralt, regionalt och lokalt miljöarbete. Länsstyrelsen medverkar också i arbetsgrupper för två projekt som RUS driver, Metodutveckling åtgärdsprogram och åtgärder, samt Miljömålsstöd till kommunerna. I det förstnämnda projektet, som innefattar flera delprojekt, deltar Länsstyrelsen även i projektgruppen för delprojektet Åtgärdswebb för miljömålen, vilket går ut på att skapa en för länsstyrelserna gemensam webbapplikation för dokumentation och uppföljning av åtgärder i åtgärdsprogram för miljömålen. Länsstyrelsen bidrar även i länsstyrelse-gemensam samverkan genom deltagande i nationella miljömålsdagar, två under hösten och två under våren, och genom medverkan i sydlänsnätverket för miljömålssamordnare.

Samlad fastighetsspecifik information

Länsstyrelsen i Jönköping driver tillsammans med Länsstyrelsen i Kronoberg, Länsstyrelsen i Kalmar, Skogsstyrelsen och Jordbruksverket projektet Samlad fastighets-specifik information.

Det handlar om att tillgängliggöra information om kända natur- och kulturvärden för fastighetsägare, landsbygdsföretagare m.fl. Projektets syfte är att skapa en webbtjänst där fastighetsägare kan få en samlad helhetsbild av kända natur- och kulturvärden på sin fastighet, oberoende av markslag eller vilken myndighet som ansvarar för informationen. Bättre och enklare tillgång till informationen för fastighetsägare med flera förväntas leda till ökad miljömåls-uppfyllelse genom att det skapar intresse och engagemang för bevarande och utveckling av natur- och kulturvärden. Projektet beskrivs mer under Regional tillväxt sid 53.

Sammanfattning av rapporteringen till Naturvårdsverket

Länsstyrelsen har rapporterat miljömåls-bedömningar och uppföljning med indikatorer till miljömålsportalen i enlighet med riktlinjer från Naturvårdsverket. Förutom uppdatering av 36 nationella indikatorer har även den länsegna indikatorn ”kollektiv trafik” som Länsstyrelsen tar fram i samverkan med länets kommuner uppdaterats. Resultat av miljömåls-bedömningarna sammanfattas i detta avsnitt.

Teckenförklaring

Ja	Målet nås med i dag beslutade styrmedel och med åtgärder genomförda före år 2020.		Utvecklingen i miljön är positiv
Nära	Målet är nära att nås. Det finns i dag planerade styrmedel som beslutas före år 2020.		Det går inte att se en tydlig riktning för utvecklingen i miljön.
Nej	Det är inte möjligt att nå målet till år 2020 med i dag beslutade eller planerade styrmedel.		Utvecklingen i miljön är negativ.
			Tillräckliga underlag för bedömning av utvecklingen i miljön saknas.

Miljömål	Bedömning och trend
Begränsad klimatpåverkan	Enbart nationell bedömning
Frisk luft	Nej
Bara naturlig försurning	Nej
Giftfri miljö	Nej
Skyddande ozonskikt	Enbart nationell bedömning
Säker strålmiljö	Enbart nationell bedömning
Ingen övergödning	Nej
Levande sjöar och vattendrag	Nej
Grundvatten av god kvalitet	Nära
Myllrande våtmarker	Nej
Levande skogar	Nej
Ett rikt odlingslandskap	Nej
God bebyggd miljö	Nej
Ett rikt växt- och djurliv	Nej

I Jönköpings län bedöms delar av målet Grundvatten av god kvalitet vara möjligt att uppnå. Däremot, trots ett aktivt och långsiktigt åtgärdsarbete för att nå målen, bedöms de övriga målen inte kunna nås till år 2020 med befintliga och beslutade styrmedel

Av de mål som inte kommer att nås till 2020 utmärker sig **Bara naturlig försurning** i Jönköpings län. Trots en omfattande kalkningsverksamhet i länets sydvästra delar är sjöar, vattendrag och marker fortfarande försurade. En stor del av de försurande utsläppen kommer från utlandet. Skärpta internationella miljökrav har lett till stora minskningar av det försurande nedfallet, men för att uppnå miljö kvalitetsmålet krävs det ytterligare internationella beslut om mål och åtgärder.

Trots att många miljö kvalitetsmål bedöms som svåra att nå så pågår det ett aktivt åtgärdsarbete som ökar förutsättningarna att målen ska nås på sikt. Ett exempel är att Jönköpings län restaurerar stora arealer utdikade våtmarker i några av länets skyddade våtmarksområden och markägare anlägger våtmarker i odlingslandskapet. Bedömningen av **Myllrande våtmarker** som helhet blir ändå negativ eftersom det krävs fler åtgärder och ett minskat kvävenedfall för att våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktioner ska behållas.

För att det ska vara möjligt att nå målen behövs ökade resurser för att kunna genomföra fler nödvändiga åtgärder. Anslagen för biologisk mångfald har de senaste åren minskat, vilket påverkar möjligheterna att nå **Levande sjöar och vattendrag, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Myllrande våtmarker** och **Ett rikt växt- och djurliv**. Flera miljö kvalitetsmål är beroende av skärpta internationella och nationella styrmedel och åtgärder, det gäller framförallt **Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Ingen övergödning, Bara naturlig försurning** och **Giftfri miljö**.

Det är viktigt att konstatera att det krävs allas engagemang och insatser i samhället – myndigheter, privatpersoner, näringsliv och kommuner - för att nå resultat och uppnå

målen. Mot den bakgrunden har Länsstyrelsen under senare år utvecklat samverkansformerna och bland annat sedan år 2011 bildat Klimatrådet och Samverkansrådet för biologisk mångfald.

Nedan ges exempel på effekterna av Länsstyrelsens insatser, från den rapportering som lämnats till Naturvårdsverket. Många av exemplen gäller insatser av andra aktörer som genomförts helt eller delvis till följd av Länsstyrelsens arbete.

Begränsad klimatpåverkan

- Intresset för att installera solceller är mycket stort i länet och länet har under en längre period varit ledande i landet över sökt statligt stöd till solceller⁵.
- En ökad användning av biobränsle i kraftvärmeverk är även viktigt och i flera kommuner i länet har nya biobränslepannor tagits i drift under de senaste åren.
- Biogasutveckling i Jönköpings län har tagit stora steg framåt.
- Projektet GreenCharge Sydost där landshövdingen är ordförande i styrgruppen, har bidragit till att öka försäljningen av elbilar
- Projekt för effektivisering av hemtjänstens resor har lett till rutiner som minskat resandet i några kommuner och även inneburit inköp av elbilar.

Bara naturlig försurning

- Det tar lång tid för naturen att återhämta sig, även om det sura nedfallet helt upphör och askåterföring sker på större delen av länets utsatta skogsmark. För att förhindra att försurningen slår ut växt- och djurlivet i vattendrag och sjöar kalkas ett flertal av dem. Länets behov av kalkningsinsatser är fortsatt stora och idag åtgärdas avrinningsområden motsvarande 40 procent av länets yta. De senaste åren har medelstillelningen till kalkningen minskat och det är osäkert om det går att spara mer utan att negativa effekter i försurade sjöar och

vattendrag uppstår, och att möjligheterna att nå miljökvalitetsmålet försämrats.

Giftfri miljö

- En tydlig trend är att halterna av de ämnen som analyseras i slam i länet minskar. Men för några avloppsreningsverk har halterna av vissa metaller i slam ökat mellan åren 1996–2001 och 2006–2011³
- Arbetet med att kartlägga länet utifrån ett föroreningsperspektiv har med anledning av länets industrihistorik pågått under en längre tid. Arbetet med inventering och riskklassning har pågått sedan år 2000. I Länsstyrelsens databas (EBH-stödet) finns cirka 5000 potentiellt förorenade områden varav cirka 1300 objekt är riskklassade, under utredning eller så har saneringar påbörjats. Arbetet med inventering vid avslutade verksamheter avslutades vid utgången av år 2013 på grund av att fortsatt finansiering av inventering inte medges.
- I länet pågår under år 2014 sanering på åtta prioriterade platser. Av dessa är två helt finansierade av statliga bidrag medan övriga sex finansieras helt eller delvis av ansvarig enligt miljöbalken. Flera saneringsåtgärder har utförts till följd av exploateringar eller att Länsstyrelsen eller kommunerna ställt krav på åtgärder vid tillsynsarbetet. Det pågår kontinuerligt mindre saneringar på industrier eller liknade som bygger ut eller på platser med mindre föroreningskador. Arbetet med förorenade områden som utförs av Länsstyrelsen och kommunerna är en grundförutsättning för att uppnå en Giftfri miljö. Det har under året presenterats förslag till etappmål gällande arbetet med förorenade områden. Dessa visar med tydlighet på behovet av en högre takt i arbetet med saneringsåtgärder. Anslagsnivån har nu tenderat att minska under senare år samtidigt som allt fler objekt konkurrerar om att få bidrag beviljade

Ingen övergödning

- Inom projektet Greppa Näringen erbjuds lantbrukare kostnadsfri rådgivning. Målen är minskade utsläpp av klimatgaser, minskad övergödning och säker användning av växtskyddsmedel. I länet drog projektet igång år 2010. Nu är cirka 160 lantbrukare med, vilket motsvarar cirka 25 procent av målgruppen.
- Kommunerna har under året jobbat vidare med planeringsarbetet för att utöka verksamhetsområden för allmänna vattentjänster, det vill säga bygga ut det kommunala VA-nätet i prioriterade områden med många dåliga enskilda avlopp. Länsstyrelsen har inom ramen för Miljösamverkan även deltagit i planeringen av den tillsynsinsats som är tänkt att genomföras år 2015 av ledningsnäten tillhörande de tillståndspliktiga avloppsreningsverken.

Levande sjöar och vattendrag

- Under året har restaureringsåtgärder gjorts på flera ställen inom de prioriterade områdena Vätterns tillflöden, Emåns avrinningsområde och Nissans källflöden. Projektering pågår för ytterligare åtgärder.
- Praktiska åtgärder såsom vård, restaurering och skyltning av vattendragens kulturlämningar har genomförts i projektet Vårda Vattendragens Kulturarv. Några av ängsladorna har även restaurerats med byggnadsvårdsbidrag.
- Länsstyrelsen har under åren 2012-2014 fått särskilda medel för riktade insatser för vattenverksamhet. Till och med år 2013 har ett ärende prövats och prövningsprocesser gällande tre objekt pågår i Mark- och miljödomstolen. I det prövade ärendet fick endast begränsade miljöförbättrande åtgärder genomslag. Processer som kan komma att leda till ändringar i befintliga vattendomar pågår vid ytterligare 18 objekt. Två beslut har fattats som gäller utrivning av

dammar utan tillstånd. 15 fysiska miljöförbättrande åtgärder där vattenjuridiskt arbete innefattats har färdigställts under år 2013².

Grundvatten av god kvalitet

- Flera saneringar av områden med förorenat grundvatten pågår eller har genomförts i länet. Bland annat i Grimstorp, i Nässjö kommun, där arsenik och PAH från en impregneringsanläggning har förorenat grundvattnet.

Myllrande våtmarker

- Länsstyrelsen har under 2010-2014 förbättrat statusen på drygt 640 hektar öppna våtmarker, varav 340 hektar under år 2014, i tre av länets skyddade områden. Restaureringarna har delvis finansierats med EU-medel i ett LIFE+projekt. I två skyddade områden, Draven och Kroppsjön, har 42 hektar restaurerats sedan år 2007. Under 2014 utökades restaureringen i Kroppsjöns med tre hektar (finansiering Naturvårdsverket) och i Barkerydssjön har det grävts en blå bård på tre km (finansiering Havs- och vattenmyndigheten). I naturreservatet Färjansö har sju hektar slåttermad restaurerats genom stubbfräsning.
- Sedan år 2006 har 15 hektar rikkärr restaurerats varav sju stycken har finansierats av ett Utvald miljöprojekt (landsbygdsprogrammet). I sex kärr pågår löpande skötsel, varav tre finansieras av Länsstyrelsen genom medel för områdesskötsel.
- Inom ramen för landsbygdsprogrammet 2007-2013 har cirka 135 hektar våtmarker anlagts och slutbesiktigats till och med oktober 2014.
- I dagsläget räcker resurserna för tillsyn av markavvattning och dikesrensning bara till de fall då Länsstyrelsen får klagomål utifrån. Det finns brister i den generella hänsynen till våtmarker. Aktörer inom jord- och skogsbruk måste ta bättre hänsyn till våtmarkerna vid sin verksamhet.

Levande skogar

- Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens arbete med skydd av värdefulla miljöer fortgår. Under år 2014 har cirka 130 hektar produktiv skogsmark skyddats som naturreservat och 30 hektar genom biotopskydd och naturvårdsavtal.
- Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med naturvårdsbränningar, i år brändes 12 hektar.

Ett rikt odlingslandskap

- Under åren 2012-2014 har Länsstyrelsen arbetat med tre projekt som finansierats av landsbygdsprogrammets stödform Utvald miljö. Ett av projekten har som syfte att återskapa miljöer för hotade arter i odlingslandskapet. Totalt kommer cirka tio igenväxta betesmarker, slätterängar och grustäcker att restaureras. Inom ett av de andra projekten har cirka 2 000 träd åtgärdats genom frihuggning, restaureringshamling eller beskärning. Åtgärderna genomförs för att skyddsvärda träd är en bristvara i landskapet och projektet syftar till att bevara träd som annars hotas av igenväxning eller avverkning. Det tredje projektet handlar om rikkärr (se Myllrande våtmarker).

God bebyggd miljö

- Ett antal åtgärder har gjorts för naturvård och friluftsliv i tätortsnära områden med hjälp av LONA-projektmedel. Som exempel på projekt kan nämnas framtagande av planeringsunderlag för naturvård, tillgängliggörande av naturområden samt restaurering av mindre vattendrag.

Ett rikt växt- och djurliv

- Sedan år 1999 har Länsstyrelsen skyddat 8 610 hektar som kultur- och naturreservat, biotopskydd och naturvårdsavtal, varav 148 hektar under jan-okt 2014. Utöver den löpande skötseln av skyddade områden satsas det på att återställa tre av länets högmossar under åren 2010-2015 (se bedömningstext Myllrande våtmarker).
- Genomförande av åtgärdsprogram för hotade arter har bland annat resulterat i restaurering av 15 hektar rikkärr, åtgärder för insekter, skötsel av tre vityxnelokaler och en fältgentianalokal samt åtgärder för fladdermusen barbastell.
- Länsstyrelsen har arbetat med ytterligare två projekt som finansieras av landsbygdsprogrammet, Utvald miljö. Projekten avslutas under hösten 2014 och har inneburit att sju rikkärr, sex betesmarker, en slätteräng och en grustäkt med hotade arter har restaurerats. Projekten har pågått under två år.
- Länets båda kulturreservat, Högarps och Åsens by, är agrara miljöer där det småskaliga och ålderdomliga odlingslandskapen upprätthålls och åskådliggörs. Här bedrivs hamling, det vill säga traditionell lövtäkt, slätter och uppsättning av trädgårdsgårdar enligt de historiska kartorna. I Högarps har två dammar anlagts under år 2014. Åkarna på kulturreservatet Åsens by sås in med äldre sädesslag, odlas genom växelbruk och tillförsel av fastgödsel. I de båda kulturreservatet förvaltas och synliggörs det biologiska kulturarvet, som är knutet till dessa kulturmiljöer.

**Länsstyrelsen ska särskilt
1. samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet,**

I detta avsnitt beskrivs översiktligt hur Länsstyrelsen arbetar internt och externt för att samordna det regionala arbetet för att nå miljö kvalitetsmålen. De delar som gäller miljömålsbedömningar och uppföljning med indikatorer har rapporterats till miljömålsportalen i enlighet med riktlinjer från Naturvårdsverket och redovisas i ovanstående avsnitt.

Hela arbetet för miljö kvalitetsmålen

En viktig del av arbetet för att nå miljö kvalitetsmålen är åtgärdsprogrammen för miljömålen. Arbetet med dem beskrivs översiktligt under punkt två. Arbetet för att nå målen är dock större än så. Nedan visas en översikt för att ge en bild av hur olika arbeten hänger ihop och bidrar till helheten.

Miljömål

Länsövergripande samverkansorgan

Vattendelegerationerna för Södra Östersjön och Västerhavet (LI)*, Viltförvaltningsdelegationen (LI), Samverkansforum för biologisk mångfald (RU)* Klimatrådet (EI)*

Övergripande regionala strategier

Innehåll: Visioner, mål, strategiska ställningstaganden och riktlinjer för

1. handläggning av ärenden
2. kommande åtgärdsprogram och planer,
3. planering av fortsatt arbete och regional samverkan
4. behov av åtgärder i närtid för att komplettera befintliga program och planer

Klimat- och energistrategin (RU) Landskapsstrategin (RU)

Strategi för formellt skydd av skog (RU) Förvaltningsplan för vattendistriktet (EU)*

Delar av Genomförandestrategi för landsbygdsprogrammet (EU)

Övergripande regionala åtgärdsprogram

Innehåll: Åtgärder som är länsövergripande eller gemensamma för två eller flera aktörer eller åtgärder på lokal nivå inom eftersatta områden.

- Åtgärdsprogram för vattendistriktet, södra Östersjön och Västerhavet (EU)
- Luftens och hälsans miljömål, åtgärdsprogram 2010-2014, inkl. 20-stegsprogrammet (RU)
- Miljömålen för vattnets bästa, åtgärdsprogram 2011-2015 (RU)
- Djurens och växternas miljömål, åtgärdsprogram 2012-2016 (RU)
- Plusenergilän 2050, åtgärdsprogram 2015-2019 (RU)
- Åtgärdsprogram för klimatanpassning (EI)

Planer, program och strategier med konkreta åtgärder inom avgränsade områden

- Åtgärdsprogram för hotade arter
- Samlad åtgärdsplan för vatten
- Regional åtgärdsplan för kalkningsverksamheten
- Regionalt program för efterbehandling av förorenade områden
- Värna, vårda, visa
- Tillsynsvägledningsplan
- Tillsynsplan för miljöbalken
- Förvaltningsplan och åtgärdsplan för fisk och fiske i Vättern
- Bevarandeplaner för Natura 2000-områden

*Förkortningar visar varifrån uppdraget till respektive samverkansorgan, strategi eller åtgärdsprogram kommer:
LI = länsstyrelseinstruktion (förfordning som styr Länsstyrelsens verksamhet)

RU = uppdrag från regeringen

EI = eget initiativ

EU = direktiv eller förordning på EU-nivå

Intern samordning

Länsstyrelsens arbete med de regionala miljömålen samordnas genom styrgruppen för miljö-, energi- och klimatarbetet (StyrMEK), som har möte en gång i månaden, och miljömålssekretariatet. I StyrMEK ingår länsrådet, samtliga avdelningschefer och ekonomichefen. Ansvariga medarbetare från verksamhetsområdena miljöledning, miljömålsamordning, energi och klimat samt klimatanpassning adjungeras vanligen till mötena. Miljömålssekretariatet består av miljöstrategen samt medarbetare som arbetar del av tid inom miljöskydd, lantbruksrådgivning, miljöövervakning, hotartsarbete, vattenförvaltning och information. Alla avdelningar är representerade i miljömålssekretariatet för att underlätta samordning med alla berörda verksamhetsområden. Sammantagen resurs för miljömålssekretariatet är cirka 2,5 årsarbetskrafter.

Integrering, samordning och styrning av arbetet med att genomföra åtgärdsprogrammen för miljömålen, vattenförvaltningen och Klimat- och energistrategin sker genom Länsstyrelsens miljöledningssystem. I handlingsplanen för miljöledningssystemet sätts årliga mål för vad Länsstyrelsen ska genomföra inom de olika åtgärdsprogrammen. Intern uppföljning görs i samband med tertialuppföljningarna av Länsstyrelsens hela verksamhet.

Samordning med andra aktörer

Arbetet med åtgärdsprogrammen är viktigt för att utveckla och samordna länets miljömålsarbete och peka ut vilka ytterligare insatser som behövs för att nå målen. Som målbedömningarna på miljömålsportalen visar är arbetet inte tillräckligt för att miljömålen ska nås. Det behövs ytterligare insatser både internationellt, nationellt, regionalt och lokalt. För att nå längre på den regionala nivån med mer verkningsfulla åtgärder behöver processen utvecklas ytterligare, främst genom ännu bättre förankring och samverkan med länets beslutsfattare. För att åstadkomma det och för att öka engagemanget för miljömålen i länet har Länsstyrelsen under senare år utvecklat nedanstående samverkansformer.

Klimatrådet bildades 2011 och är ett samverkansorgan med företrädare på hög chefsnivå för offentliga och privata aktörer. Klimatrådet leds av Länsstyrelsen med Landshövdingen som ordförande och arbetar för att nå visionen om att länet ska bli ett Plusenergilän 2050. Till Klimatrådet är olika grupper knutna för att ta fram förslag till insatser och löpande följa arbetet. Även arbetet med samordning av klimat-anpassningsarbetet sker inom ramen för Klimatrådet. Närmare 50 organisationer och över 90 personer ingår i Klimatrådet och dess grupper (Klimatrådet beskrivs mer under avsnittet energi och klimat).

Samverkansrådet för biologisk mångfald bildades år 2012 i samband med att Landskapsstrategin för biologisk mångfald togs fram. I samverkansrådet ingår representanter för Landstinget, Trafikverket, Skogsstyrelsen, Regionförbundet, Länsmuseum, Södra skogsägarna, LRF, Naturskyddsföreningen, Nässjö kommun och Jönköpings kommun, biosfärområdet Östra Vätterbranterna och Länsstyrelsen. Samverkansrådet kommer att ha en viktig roll i arbetet för att nå de landskapsanknutna miljö kvalitetsmålen

Samverkan med Landstinget har under år 2014 utvecklats inom de hälsoanknutna miljö kvalitetsmålen (från 2015 Region Jönköpings län) i samband med att förslag till nytt åtgärdsprogram för Luftens och hälsans miljö mål tagits fram samordnat med en regional strategi för folkhälsa. Formerna för denna samverkan är i ett tidigt stadium och kommer att utvecklas vidare under 2015.

Ovan beskrivna samverkansformer täcker in alla miljö kvalitetsmål som berör länet. Länsstyrelsen deltar även i arbetet med att ta fram ett biosfärprogram för Östra Vätterbranterna som är ett biosfärområde och utgör modellområde för landskapsstrategiarbetet

Länsstyrelsen arrangerar två miljö målssamordnarträffar årligen för miljö målssamordnarna i länets kommuner där även Skogsstyrelsen och Regionförbundet brukar delta. Även år 2014 har uppslutningen

från kommunerna varit bra (brli_minnesant samordnarträff 20140304). Miljö måluppställningen omfattar även arbete med att söka projekt och genomföra projekt som bidrar till att utveckla arbetet med miljö måluppställning.

Länsstyrelsen genomför varje år minst en aktiv insats för att på övergripande nivå informera för att öka genomslaget för miljö målen bland aktörerna. År 2014 genomfördes för andra året en kemikaliekonferens, detta år med temat ”med maten i fokus”. Konferensen lockade cirka 300 besökare som inkluderade politiker, tjänstemän, näringsliv och intresserad allmänhet. Under tio års tid har Länsstyrelsen tillsammans med andra aktörer arrangerat en årlig klimatkonferens. Den har varit mycket framgångsrik med i snitt mer än 300 deltagare och år 2014 deltog mer än 600 personer. Från 2014 ingår Klimatkonferensen i Klimatveckan som är en del av verksamheten under Klimatrådet¹⁷.

En stor informationsinsats under år 2014 har varit fortsatt utgivning av gratistidningen +E som är en miljötidning med fokus på klimat och energi. Namnet står för visionen i klimat- och energistrategin om ett plusenergilän år 2050. Under år 2014 har tre nummer av +E producerats och delats ut till länets hushåll. Finansiärer är länets samtliga kommuner, Landstinget, Länsstyrelsen, Regionförbundet och Energimyndigheten¹⁸.

¹⁷ <http://klimatradet.se/>

¹⁸ <http://plus-e.klimatradet.se/>

2. utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram med bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen,

Länsstyrelsen arbetar med regionala åtgärdsprogram inom fyra teman i en planeringscykel. Detta arbete, tillsammans med samordningen med åtgärdsprogrammet för Anpassning till ett förändrat klimat, beskrivs nedan.

Länsstyrelsen har tillsammans med länets aktörer sedan år 2002 arbetat enligt ett väl fungerande system för att i bred förankring ta fram regionala åtgärdsprogram i syfte att utveckla arbetet med att nå miljö målen. Åtgärdsprogrammen tas fram under temaår för en grupp av miljö kvalitetsmål enligt ett rullande schema. Förslag till åtgärder tas fram av arbetsgrupper där berörda aktörer från näringsliv, kommuner och regionala myndigheter deltar. Arbetsgrupperna arrangerar även workshops för en bredare medverkan från intressenter som inte ingår i arbetsgrupperna. Åtgärdsförslagen förankras med de berörda aktörerna och remissbehandlas slutligen innan beslut fattas.

Det första åtgärdsprogrammet beslutades år 2003 och slutuppföljningen av första generationens åtgärdsprogram visar att genomförandegraden har varit god. Genomförandegraden har bedömts enligt den så kallade Sydlänsmetoden som är en metod för åtgärdsuppföljning som tagits fram gemensamt av sydläna. Vid uppföljningen delas åtgärder in i fyra klasser (G, H, P och E). De flesta åtgärder har genomförts helt eller i huvudsak (G). Av återstående åtgärder bedömdes ungefär lika många vara genomförda till mer än hälften (H), som påbörjade (P). Endast en liten del av åtgärderna genomfördes inte alls (E).

Den andra generationens åtgärdsprogram gavs en löptid på fem år och följande åtgärdsprogram var gällande under år 2014:

- Luftens och hälsans miljö mål 2010-2014 (Frisk luft, Giftfri miljö, Skyddande ozonskikt och Säker strålmiljö, meddelande 2009:36).
- Miljö målen för vattnets bästa 2011-2015 (Bara naturlig försurning, Ingen

översköning, Levande sjöar och vattendrag samt Grundvatten av god kvalitet, meddelande 2011:01)

- Djurens och växternas miljö mål 2012-2016 (Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap samt Ett rikt växt- och djurliv, meddelande 2011:31)

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att aktörerna jobbar bra med åtgärder, men att arbetet för de allra flesta miljö kvalitetsmål är långtifrån tillräckligt för att målen ska uppnås. Det beror dels på att deltagande aktörer inte har tillräcklig rådighet över andra påverkande faktorer/aktörer, och dels på att åtgärdsprogrammen i sig inte innehåller tillräckligt verkningsfulla åtgärder.

När det gäller rådighet är möjligheten till måluppfyllelse begränsad av att flera av miljö målen inte kan nås utan insatser på internationell och nationell nivå, alternativt insatser av enskilda individer eller företag. De aktörer som deltar i arbetet kan endast arbeta för att påverka dessa andra, men har inte rådighet. Det är ändå uppenbart att det finns en stor potential att öka effekten av åtgärdsarbetet genom att öka engagemanget och deltagandet hos länets aktörer så att mer verkningsfulla åtgärder kan tas fram, till exempel genom att dessa kan komma att omfatta en större del av länets invånare. Med det syftet bildades Klimatrådet i april 2011. Med samma syfte har Samverkansrådet för Biologisk mångfald bildats.

Under år 2013 inleddes inom ramen för Klimatrådet arbetet med tredje generationens åtgärdsprogram genom framtagande av två program som nu är beslutade och gäller perioden 2015-2019, nämligen Åtgärdsprogram för Minskad klimatpåverkan (Begränsad klimatpåverkan och God bebyggd miljö) och Åtgärdsprogram för Anpassning till ett förändrat Klimat.

Åtgärdsprogrammet för Minskad klimatpåverkan innehåller bland annat åtgärder för energieffektivisering av länets

näringsliv, spridande av goda exempel på klimatvänliga investeringar, samverkan kring investeringar och planer för infrastruktur och miljöanpassade transporter.

Klimatanpassning handlar om att anpassa samhället till pågående och väntade klimatförändringar i bred bemärkelse.

Åtgärdsprogrammet för Anpassning till ett förändrat klimat omfattar därför alla miljö kvalitetsmål men också många andra funktioner i samhället som inte har direkt koppling till miljö målen.

Under år 2014 har ett nytt förslag till åtgärdsprogrammet för Hälsans miljö mål tagits fram. Det ska ersätta nuvarande åtgärdsprogram för Luftens och hälsans miljö mål. Namnbytet beror på att huvuddelen av åtgärderna för bättre luft ligger under åtgärdsprogrammet för Minskad klimatpåverkan och för att betona knytningen till länets folkhälsostategi.

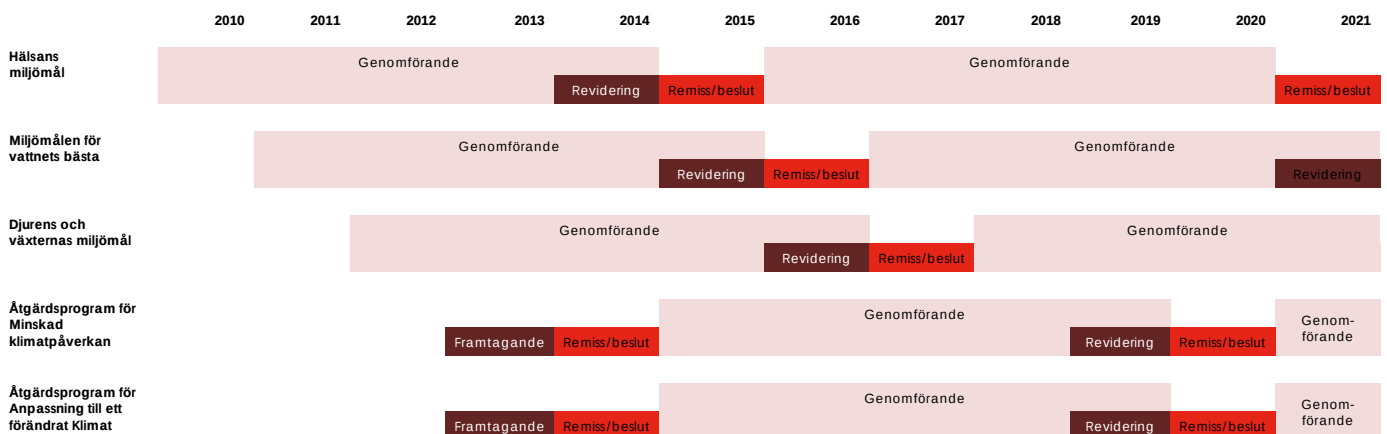
I den rullande planeringen finns därmed fem länsövergripande åtgärdsprogram. Tidschemat framgår av nedanstående bild.

Åtgärderna i åtgärdsprogrammen utgör långtifrån länets hela arbete för att nå miljö målen. De åtgärder som ingår i programmen följer något av följande kriterier:

- de är länsövergripande eller gemensamma för två eller flera aktörer,
- samordning är viktig för resultatet eller,
- de gäller eftersatta områden, där stöd behövs från regionalt håll för lokala åtgärder.

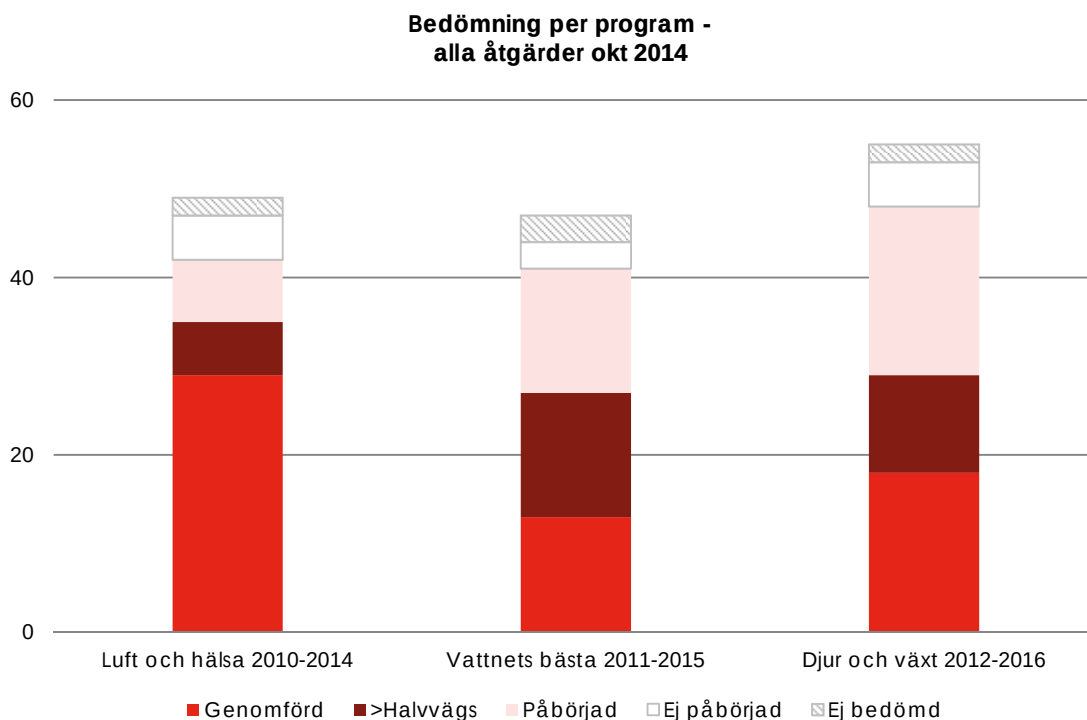
Åtgärdsuppföljning

Länsstyrelsen följer årligen upp alla åtgärder i programmen med berörda aktörer. Totalt ingår drygt 150 åtgärder i de åtgärdsprogram som var aktuella år 2014. Många av dem genomförs i samverkan mellan flera aktörer. De aktörer som är ansvariga för genomförandet av minst fem av åtgärderna är Länsstyrelsen (93), kommunerna (60), Skogsstyrelsen (30), Regionförbundet inklusive Miljösamverkan f (12), LRF (11), Landstinget (10), Hushållningssällskapet (9), Södra (9), Trafikverket (7) och Vattenråden (6).

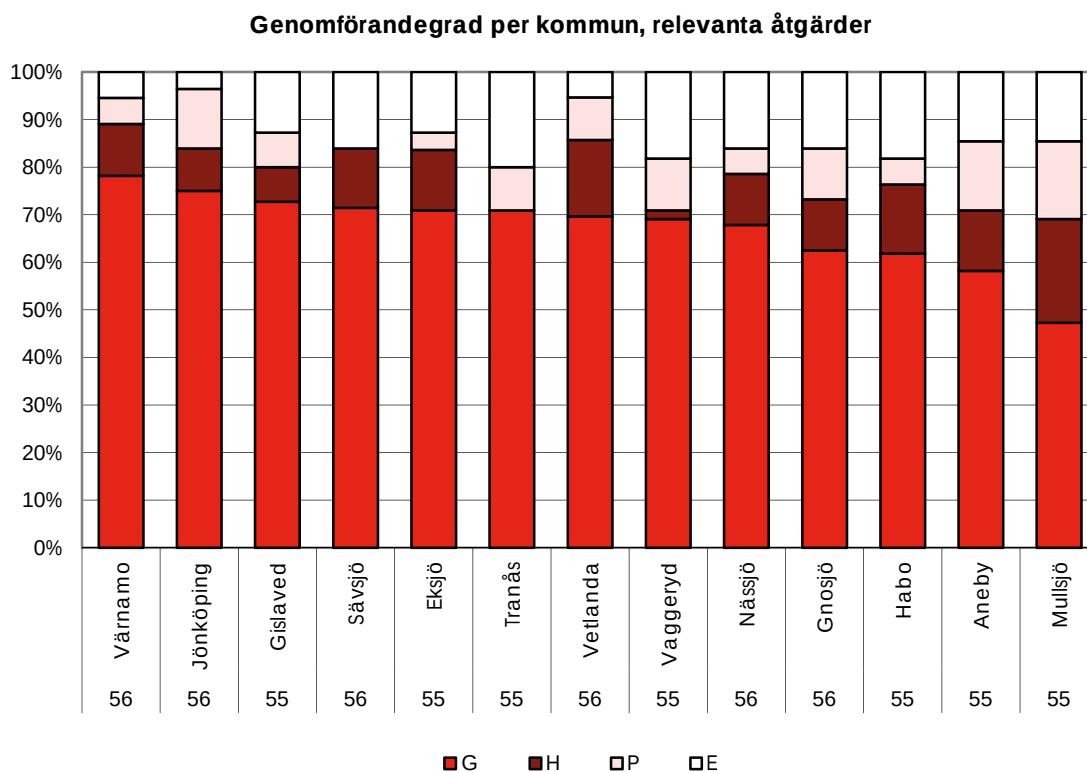
Diagrammet nedan visar en sammanfattande uppföljning av läget för pågående

åtgärdsprogram i oktober 2014 (alla aktörer).

Diagrammet nedan visar en sammanfattande uppföljning av läget för kommunernas

åtgärder i pågående åtgärdsprogram i oktober 2014

Hittillsvarande uppföljning har i huvudsak gällt åtgärdernas genomförandegrad. Under år 2014, i samband med framtagande av nya åtgärdsprogram för Minskad klimatpåverkan,

Anpassning till ett förändrat klimat och Hälsans miljömål, har insatser gjorts för att utveckla åtgärdsplaneringen med syfte att underlätta uppföljning av åtgärderna effekter.

3. stödja kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen, och

Länsstyrelsen stödjer kommunerna i arbetet för miljömålen på många sätt. Under år 2014 har följande material tagits fram:

- Broschyren Miljömål i Jönköpings län
- Guide för lokalt arbete för miljömål har tagits fram inom ramen för ett RUS-projekt där Länsstyrelsen deltagit
- Broschyr med kommunernas åtgärder i aktuella åtgärdsprogram
- Uppdaterad broschyr med lista över bidrag att söka för att uppnå miljömålen

- Ett antal rapporter om tillståndet i miljön

Ovanstående finns publicerat på webben och kommuniceras via träffarna med kommunernas miljömålssamordnare.

Härutöver är åtgärdsprogrammen, uppföljningen av dem och inte minst kommunernas deltagande i arbetet med att ta fram dem, viktiga delar för att bidra med underlag för kommunernas arbete.

4. verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt bidra till att de beaktas i det regionala tillväxtarbetet.

I arbetet med länets handlingsplan för det nya landsbygdsprogrammet har Länsstyrelsen haft intern kompetensutveckling om miljömålen. Den ökade kunskapen om miljömålen har varit en bra grund för att integrera målen i handlingsplanen och i de urvalskriterier som tas fram för kommande stöd. De grupper som bildats för att ta fram urvalskriterier har även en bred sammansättning där kunniga inom till exempel miljö- och energifrågor finns med för att integrera dessa frågor i tillväxtarbetet. Åtgärdsprogrammet "Minskad klimatpåverkan 2015-2019" som Länsstyrelsen tillsammans med berörda aktörer har tagit fram för Jönköpings län har också beaktats i arbetet med handlingsplan samt urvalskriterier.

De ökade kunskaper om miljömålen som kompetensutvecklingen gett är även till nytta för att

- beakta miljömålen i handläggningen av företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar.
- Ge en större förståelse för hur jordbruksstöden kan bidra till miljömålen vilket i sin tur gör det enklare att beakta miljömålen i arbetet, som är en del av det regionala tillväxtarbetet.

Två deltagare från Länsstyrelsen deltog i en nätverksträff i november för samverkan mellan handläggare inom energi och klimat samt tillväxt med syfte att utveckla det fortsatta arbetet.

Tillväxt och miljömål diskuteras integrerat i Länsstyrelsens samrådsgrupp för översiktsplaner.

Övriga viktiga insatser under året för att målen ska få genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen:

- Återkommande träffar med kommunernas miljömålssamordnare, naturvårdshandläggare miljöskyddshandläggare och energi- och klimatrådgivare, (OR?)
 - Fortsatt tillämpning av miljömålen vid granskning av översiktsplaner och vid kommunsamråd där målet God bebyggd miljö utgör en utgångspunkt i diskussionerna.
 - Tillsynsvägledning med utgångspunkt från miljömålen och antagna åtgärdsprogram (OR?)
 - En gemensam behovsutredning och tillsynsplan enligt miljöbalken. Utredningen och planen utgår bland annat från behoven av åtgärder utpekade inom miljömålsarbetet, vatten för valtningen och miljöövervakningen. (OR?)
- I arbetet med att ta fram och revidera åtgärdsprogrammen Minskad klimatpåverkan, Anpassning till ett förändrat klimat samt Hälsans miljömål har flera åtgärder tagits fram som knyter an till den lokala och regionala samhällsplaneringen.. Det gäller till exempel
 - o Åtgärda buller i utomhusmiljön
 - o Kommunala kulturmiljöunderlag och kulturmiljö-program
 - o Antikvarisk kompetens på kommunerna
 - o Grönstrukturplaner/program
 - o Åtgärder för grönstrukturen
 - o Rutin för arbetet med planbesked/planuppdrag
 - o Integrera miljömålet God bebyggd miljö i översiktsplanen
 - o Cykelstrategi

Lantbruk och landsbygd

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 60*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	10,30	10,91	13,30
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	33,55	33,74	30,74
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	20,36	21,16	21,66
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	41 305	42 006	40 629
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	20,81	22,60	22,60
Antal ärenden, inkomna och upprättade	16 687	22 298	22 779
Antal beslutade ärenden	16 882	22 542	23 588
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	19	48	56
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	8 703	1 014	461

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Kommentarer till tabellen

Antal ärenden, inkomna och upprättade samt antal beslutade ärenden har avsevärt minskat från år 2013 till år 2014. Under år 2013 hade lantbrukarna möjlighet, i avvaktan på det nya landsbygdsprogrammet, att förlänga sina gällande miljöstödsåtaganden med ytterligare ett år vilket resulterade i 4 994 ärenden. Motsvarande möjlighet till förlängning har inte funnits under år 2014.

Antalet SAM-ansökningar har minskat något, en utveckling som har kunnat konstateras under flera år. Länsstyrelsens slutsats är att den årliga minskningen till största delen förklaras av att ett antal lantbrukare med små jordbruksföretag varje år avvecklar verksamheten av åldersskäl. Mark och djur överläts genom arrende eller försäljning till andra, oftast till större, etablerade jordbruksföretag.

Även antalet överklagade ärenden har minskat. Länsstyrelsen har under flera år arbetat aktivt med att utforma tydliga beslut som ska vara lätta att förstå för sökanden

samt arbetat med att informera om villkor och åtaganden som behöver uppfyllas för att säkerställa korrekta beslut. Detta arbete har bidragit till färre antal överklagade ärenden. Avseende ärenden äldre än två år har dessa minskat påtagligt jämfört med åren 2013 och 2012. Flertalet av dessa ärenden utgörs av återförvisade ärenden från Jordbruksverket och avser överklagade ärenden för gårdsstöd från åren 2005-2007.

De bidragsutbetalningar som i tabellen redovisas som bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen avser medfinansiering till bredbandsprojekt i länet från Post- och telestyrelsen. I jämförelse med föregående år har utbetalningarna ökat väsentligt. Detta är en direkt följd av att flertalet av de beviljade bredbandsprojekten inom landsbygdsprogrammet som påbörjades under åren 2012 och 2013 avslutats under året.

Arbetet med jordbruksstöden

Länsstyrelsens mål är att på ett effektivt och rättssäkert sätt arbeta för att utbetalning till länets lantbrukare ska kunna ske vid första möjliga tidpunkt. Länsstyrelsens administration av jordbruksstöden har

genomförts på ett framgångsrikt sätt under år 2014. De mål som länsstyrelserna och Jordbruksverket tillsammans satt för året är utgångspunkten för arbetet och dessa tillsammans med de handläggningstider som gäller för att nå en hög måluppfyllelse, är väl kända av alla medarbetare. Länsstyrelserna och Jordbruksverket har gemensamt fastställt målen för det antal ansökningar som ska vara handlagda och kontrollerade för att komma med vid de första utbetalningstillfällena för gårdsstöd samt förskottsutbetalningen respektive slututbetalningen av de olika miljöersättningarna. Vid dessa tre stora utbetalningstillfällen har Länsstyrelsen i samtliga fall påtagligt legat över dessa gemensamt satta mål. Det stora flertalet lantbrukare i länet har därmed fått sina pengar vid dessa tidiga utbetalningar, vilket har stor betydelse för likviditeten i företagen.

Återkrav miljöersättningar

Arbetet med återkrav sker kontinuerligt under året. För att minska ärendebalansen av ej utredda återkrav för miljöersättningar har en särskild satsning gjorts under år 2013 och 2014 vilken har resulterat i att ärendebalanserna för dessa ärenden har minskat med 50 procent. Prioriterade ärenden har under år 2014 varit fältkontrollföretag för stödåren 2009, 2010 och 2013. Återkraven gäller stöd för miljöersättning till betesmarker och slätterängar. De ärenden som kvarstår att utreda är ärenden efter administrativ kontroll. Bedömningen är att dessa ärenden inte är lika tidskrävande att utreda som fältkontrollföretagen. Återkravsarbetet är en arbetsuppgift som kräver lång erfarenhet av stödprocessen och utförs därför av några få medarbetare. För att säkerställa lika-behandling sker utredning av återkrav efter fastställd checklista som är väl känd av medarbetarna. Länsstyrelsen prioriterar att komma till en situation där återkravsarbetet kan ske snarast efter konstaterade avvikelser för att undvika att lång tid förflyter innan beslutet når lantbrukaren. Åtgärderna syftar ytterst till att skapa förtroende och säkerställa god service till lantbrukarna.

ProCAP

Länsstyrelsen bistår Jordbruksverket och deltar i flera olika delprojekt inom ProCAP. ProCap är Jordbruksverkets projekt för

införandet av en ny jordbrukspolitik med ett nytt gårdsstöd och nya miljöersättningar inom landsbygdsprogrammet. Omfattande förberedelser inför det nya programmet pågår och projektet ProCAP har ett stort behov av medarbetare med bred kompetens från länsstyrelserna. Länsstyrelsen prioriterar deltagande i olika delprojekt inom ProCAP vilket är kompetenshöjande och ger stora möjligheter för medarbetarna till personlig utveckling. Det ger också möjlighet för Länsstyrelsen att kunna påverka i tidigt skede och få en inblick i kommande programperiod. Efter Länsstyrelsen i Skåne är Länsstyrelsen i Jönköping den länsstyrelse som avsätter flest arbetstimmar till dessa utvecklingsarbeten.

Kontrollverksamhet

Korrekt genomförda fältkontroller är en förutsättning för att handläggning och beslut om utbetalning av stöd ska kunna fattas av Länsstyrelsen. Förutom kontroller av de arealbaserade stöden gårdsstöd och miljöersättningar, genomförs djurkontroller avseende registrering, märkning och journalföring av de djur som ingår i livsmedelsproduktionen. Vidare genomförs tvärvillkorskontroller avseende skötsel av jordbruksmark och de regler som berör folkhälsa, miljö, växtskydd, djurskydd och djurhälsa. Kontrollfrekvenserna för gårdsstöd och miljöersättningar har under flera år minskat och under år 2014 minskade gårdsstödsfrekvensen från 6,25 till 5,5 procent, vilket innebar att det totala antalet arealbaserade kontroller minskade från 225 till 188 kontroller. Minskat antal kontroller är ett resultat av det ajourhållningsarbete som Länsstyrelsen utfört under senare år då många felaktiga arealer har rättats upp. Arealkontrollerna har dessutom underlättats väsentligt eftersom det numera endast finns ett fåtal gällande åtaganden för kulturmiljöstödet, vilket är ett mycket resurskrävande stöd ur kontrollsynpunkt. Antalet kulturmiljökontroller minskade drastiskt år 2014 från över 80 till 10 stycken.

Sverige har från och med år 2013 ålagts att räkna och kontrollera märkning på samtliga nötkreatur i samband med arealbaserade miljöersättningskontroller med djurkoppling. Om avvikelser konstateras måste företaget tas

ut till så kallad fullständig CDB-kontroll då, förutom märkning, även journalföring och rapportering kontrolleras. Eftersom Jönköpings län är djurtätt och många lantbrukare därmed söker miljöersättningar med djurkoppling har merarbetet blivit kännbart. Länsstyrelsen hade år 2014 ett kontrollbeting på drygt 60 stycken CDB-kontroller. Utöver CDB-kontrollerna har Länsstyrelsen tvingats utföra ytterligare ett sextiotal märkningskontroller. Förutom en större arbetsbörda har planeringen av arbetet blivit svårare då de slutliga uttagen till CDB-kontroll måste ske i slutet av säsongen för att minimera ett överuttag av djurkontroller.

Länsstyrelsen följer upp hur lantbrukaren upplevt kontrollen och myndighetens besök genom att överlämna en enkät till lantbrukaren efter avslutad fältkontroll. Syftet med enkäten är att få en överblick över hur lantbrukaren uppfattar kontrollantens bemötande och kompetens. Målet att minst 75 procent av lantbrukarna ska vara nöjda med hur kontrollen genomförts har uppfyllts med råge.

Samarbete med Jordbruksverket

Sedan 2012 har Länsstyrelsens samverkan med Jordbruksverket utvecklats i omfattning och innehåll, och formaliserats i ett gemensamt avtal om samarbete. Avtalet är flerårigt och nuvarande avtal omfattar perioden 2012-05-01 – 2015-04-30. Från att ursprungligen ha omfattat perioden november-april sker samarbetet nu på årsbasis. Det övergripande avtalet kompletteras med årliga avtal som reglerar inom vilka områden samarbetet bedrivs. Under år 2014 har samarbete skett inom flera områden, såsom ajourhållning av blockdatabasen såväl i fält som på kontor, medverkan i Block 2015 kring införandet av en ny betesmarksdefinition med utvecklingsarbete, pilotprojekt och fältinventering, samt handläggning av överklagade ärenden på Jordbruksverket.

Under fältsäsongen maj-oktober utför Länsstyrelsens fältkontrollanter utöver fältkontroller även ajourhållning av Jordbruksverkets blockdatabas i fält. Det ordinarie ajourhållningsarbetet, som innefattar riskanalysblock, brukaranmälda

blockändringar och inventering av helt nya block, har under året bedrivits i Jönköpings, Kalmar och Dalarnas län och omfattat 3 700 av totalt 12 000 block i Sverige.

Länsstyrelsens medarbetare slutförde sitt uppdrag åt Jordbruksverket i dessa län, medan det i många andra delar av landet avslutades innan det blivit färdigt på grund av resursbrist och omprioritering av resurser. Att besöka kvarvarande riskanalysblock från år 2014 har därför högsta prioritet under år 2015 och Länsstyrelsen i Jönköpings län kommer med stor sannolikhet att erbjuda möjligheter att arbeta med ordinarie ajourhållning i ytterligare län under år 2015.

En ny betesmarksdefinition är under utformning. En konsekvens av införandet av den nya definitionen är att ett stort antal betesmarksblock i Sverige har besökts i fält under året, ett arbete som ligger utanför det ordinarie ajourhållningsarbetet. Projektet benämns Block 2015 och Jordbruksverket är projektägare. Flera av Länsstyrelsens medarbetare har under första halvåret 2014 deltagit i utvecklingsarbetet inom Block 2015. Länsstyrelsen har tillsammans med Jordbruksverket genomfört ett pilotprojekt vars syfte var att utforma arbetsprocessen för Block 2015 samt att planera och genomföra en utbildning för de totalt 80 personer från hela landet som under året arbetat inom Block 2015.

Jordbruksverket har delat upp arbetet mellan sju team som ansvarar för olika geografiska områden i landet. Länsstyrelsen i Jönköpings län har med 18 medarbetare utgjort ett av dessa team. Länsstyrelsens team ansvarar för ett geografiskt arbetsområde, vilket omfattar Jönköpings och Kalmar län och nästan 20 procent av det totala antalet block som ska granskas i Sverige. I början av året rekryterades sex nya medarbetare för att klara denna tillkommande arbetsuppgift. Projektet kommer att kräva mycket resurser även under år 2015 och år 2016. Projektet drabbades under början av fältsäsongen av flera förseningar på grund av allvarliga tekniska problem. Under andra halvåret 2014 har fältbesöken inom Block 2015 haft högsta prioritet och länsstyrelsens team genomförde fältbesök på 3 800 block i projektet. Som enda team lyckades Länsstyrelsen i Jönköping

slutföra det första delprojektet i Block 2015, att inventera alla så kallade miljöblock. I Jordbruksverkets uppföljande kvalitetsgranskning har Länsstyrelsen fått högsta betyg avseende blockinventeringen. Länsstyrelsens team har dessutom redovisat lägst tidsåtgång per block av samtliga team och således kombinerat hög effektivitet med hög kvalitet.

Samverkan är av stort värde för båda myndigheterna samt för de medarbetare som berörs. För Länsstyrelsen är det värdefullt att kunna erbjuda fältkontrollanter en långsiktig anställning och en kompetensutveckling som skulle vara svår att åstadkomma med arbete enbart på Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har sedan samverkan inleddes minskat kostnaderna för nyrekryteringar av tidsbegränsat anställda fältkontrollanter, som även behöver utbildas och skolas in i arbetet. Länsstyrelsen har genom att kunna erbjuda långsiktiga anställningar med utvecklingsmöjligheter blivit en attraktiv arbetsgivare för fältkontrollanter.

Samarbetet mellan Jordbruksverket och Länsstyrelsen har även ett stort värde för lantbrukarna i länet. Genom att Länsstyrelsen utför såväl fältkontroller som ajourhållning i Jönköpings län och samordnar dessa verksamheter, så minskar antalet fältbesök hos lantbrukarna och därmed också den tid lantbrukaren behöver sätta av för deltagande.

Support till handdatorer för samtliga länsstyrelser

Supportverksamheten avseende handdatorer har fortsatt i Länsstyrelsens regi under år 2014. Samtliga länsstyrelser erbjuds verksamhetsanknuten support som är användaranpassad för de medarbetare som använder handdatorer inom främst fältkontrollverksamheten. En viss ökning av supportbehovet har konstaterats under fältsäsongen när säsongsanställda medarbetare runt om i landet påbörjat arbetet med fältkontroller. Länsstyrelsens supportverksamhet har även under året genomfört ominstallationer av programvara samt vissa enklare reparationer av de handdatorer som på grund av förslitning inte längre fungerat tillförlitligt.

Arbetet med landsbygdsstöden

Arbetet med landsbygdsstöden har under året haft två parallella fokus, dels att avsluta nuvarande landsbygdsprogram 2007-2013, och dels starta upp det nya landsbygdsprogrammet 2014-2020 på ett bra sätt. I verksamheten har även processgenomgångar och förbättringsanalyser prioriterats i syfte att få en så effektiv handläggning av utbetalningsansökningar som möjligt. I samarbete med Jordbruksverket har länsstyrelserna fortsatt arbetet inom projektet SUSS-LB¹⁹ som ska korta handläggnings tiderna. Under året har Länsstyrelsen prioriterat flera övriga insatser inom landsbygdsprogrammen 2007- 2013 och 2014-2020.

Regional handlingsplan

Under år 2014 har Länsstyrelsen arbetat med att ta fram en regional handlingsplan för programperioden 2014-2020 för landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet. Den regionala handlingsplanen, som kommer att färdigställas under år 2015, innefattar båda programmen och utgår bland annat från den SWOT-analys för länets landsbygd som Länsstyrelsen tog fram under åren 2013 och 2014. Av handlingsplanen framgår länets förutsättningar och behov samt urvalskriterier för programperioden 2014-2020. Urvalskriterierna fungerar som ett verktyg för handläggare vid bedömning av ansökningar inom programmen. För att säkerställa kvaliteten på urvalskriterierna har de tagits fram i arbetsgrupper med medarbetare på Länsstyrelsen från olika verksamhetsområden tillsammans med representanter från Regionförbundet i Jönköpings län. Under år 2014 har Länsstyrelsen svarat på remisser till Jordbruksverket vid framtagningen av urvalskriterier. Länsstyrelsen har även haft regelbunden kontakt med andra länsstyrelser, framför allt kring arbetet med den regionala handlingsplanen.

Partnerskap och styrgrupp

För att landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet ska bli väl förankrade och

¹⁹ Styr- och uppföljningssystem för i samverkan för LB-stöden, där LB står för landsbygdsprogrammet

kunna genomföras med gott resultat har ett partnerskap etablerats där 22 berörda organisationer från länet deltar på regelbundna möten vid Länsstyrelsen. Partnerskapet kommer tillsammans med Länsstyrelsen att besluta om eventuella utlysningar, delta vid de årliga revideringarna av urvalskriterier inom landsbygdsprogrammet, samt vid revidering av den regionala handlingsplanen. Länsstyrelsen ser att ett fortsatt väl fungerande partnerskap är avgörande för att landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet ska få en god effekt och förankring i länet. Länsstyrelsen har kontinuerliga styrgruppsmöten för landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet. I styrgruppen ingår medarbetare från Länsstyrelsens berörda verksamhetsområden tillsammans med Regionförbundet i Jönköpings län.

Nytt informationskoncept

Under året har webbsidan²⁰ Framtidens landsbygd, skapats och ska utgöra navet i Länsstyrelsens arbete med information om landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsens budskap ”Tillsammans utvecklar vi framtidens Landsbygd” kommer under programperioden att genomsyra alla insatser som rör verksamheten inom programmet. Ett nytt informationskoncept har tagits fram med färger, typsnitt och illustrationer som ska symbolisera landsbygdsprogrammet och förmedla Länsstyrelsens budskap. Ett elektroniskt nyhetsbrev om landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020 har utformats och skickas ut kontinuerligt.

Fondsamverkan

Under hösten 2014 deltog Länsstyrelsen vid en nationell konferens, anordnad av Regeringskansliet, inför programstart för EU:s struktur- och investeringsfonder 2014-2020. Under konferensen belyste representanter från de olika fonderna utmaningar, likheter samt behov som finns för samverkan. Arbetet med ett samarbete mellan EU:s struktur- och investeringsfonder har även inletts regionalt i Jönköpings län. I september 2014 anordnades en träff mellan

Länsstyrelsen, ESF-rådet samt Tillväxtverket i Jönköping. Berörda chefer och handläggare inom strukturfondsarbetet deltog och syftet var att få mer kunskap om respektive verksamhets program och arbetssätt. Målsättningen med mötet var att främja utökat samarbete framöver och att belysa potentiella samordningsmöjligheter mellan fonderna. En fondgemensam informationsträff för projektaktörer kommer att äga rum i Jönköping i början av år 2015.

Deltagande i ProCAP

Länsstyrelsen har bistått Jordbruksverket i förberedelserna av det nya landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet genom att delta i Jordbruksverkets projekt ProCAP. Länsstyrelsen kan genom sin medverkan bidra till utformningen av det nya programmet med fokus på högre kundnytta, ökad rättssäkerhet, snabbare och effektivare handläggning samt kontroll vilket tillsammans resulterar i en bättre måluppfyllelse och ett högt utnyttjande av framförhandlade medel inom de nya stödformerna. Länsstyrelsen har inom ProCap deltagit i arbetsgrupper för jämställdhetsintegrering av de regionala handlingsplanerna, framtagande av nytt handläggarssystem, struktur för nytt handläggarssystem samt deltagit i processer kring framtagande av urvalskriterier. Arbetet med ProCAP fortsätter även under år 2015 och Länsstyrelsens avsikt är att fortsätta vara delaktiga i detta viktiga arbete.

Smakrika Småland

Länsstyrelsen i Jönköping har sedan 2011 drivit två projekt med finansiering från landsbygdsprogrammet. Projekten, som har samlingsnamnet Smakrika Småland, syftar till att målen i den nationella visionen ”Sverige - det nya matlandet” ska få genomslag i länet. Länsstyrelsen har sedan starten av projekten prioriterat kompetensutvecklingsinsatser samt insatser för att öka förädlingsgraden av länets primärproducenters produkter. Under året har en regional matlandetsstrategi tagits fram som ska ligga till grund för Länsstyrelsens och övriga regionala aktörers arbete framöver.

²⁰ www.framtidenslandsbygd.se

Förutom framtagandet av strategin har arbetet under år 2014 varit inriktat på att ännu tydligare konkretisera vad det nya matlandet innebär och vilka möjligheter det för med sig för alla verksamma inom de sex fokusområdena med mål primärproduktion, offentlig mat, förädlad mat, handel, restaurang och matturism. Nya affärs-möjligheter skapar bättre konkurrenskraft för företagarna. Länsstyrelsen har därför inlett en serie träffar, B2B (business-to-business), mellan producenter och uppköpare inom olika branscher som till exempel inom restaurangnäringen.

För att ge matlandet en större tyngd och långsiktighet har Länsstyrelsen, efter en idé från landsbygdsnätverkets arbetsgrupp för Gröna näringar, tillsammans med andra aktörer, lyft fram miljönyttan som konsumenters val av livsmedel kan åstadkomma.

Länsstyrelsen anser att samverkan är en viktig framgångsfaktor för Smakrika Småland vare sig det handlar om att nå ut med information eller för att underlätta företagarnas omvärldsbevakning. Flertalet av Länsstyrelsens aktiviteter genomförs därför tillsammans med andra aktörer. Påtagligt visades detta i samband med Hushållningssällskapets årliga Sommarmöte då ett flertal aktörer samlades i ett större montertält för att berätta om och svara på frågor om matlandet samt beskriva olika insatser och hur de kompletterar varandra. För att visa på den pågående kulinariska utvecklingen i regioner runt om i Sverige genomförde Länsstyrelsen i Jönköpings län tillsammans med Hushållningssällskapet Gotland, Regional Matkultur samt Södertörns högskola två seminarier under Almedalsveckan. Under år 2014 har det varit ett ökat nyhetsflöde om matlandet på Länsstyrelsens webb. Flera av nyheterna har uppmärksammats av media och resulterat i tryckta artiklar i tidningar men också i radioinslag. För att öka spridningen av matlandets nyheter publiceras också regelbundet artiklar i Länsstyrelsens tidskrift Förvetet.

Kompetensutveckling och rådgivning
Länsstyrelsen har inom ramen för landsbygdsprogrammet hanterat en omfattande verksamhet när det gäller att förmedla kunskap till lantbrukare och markägare. Verksamheten bedrivs i form av enskild rådgivning, kurser, fältvandringar, studieresor, medverkan på utställningar och mässor samt via odlarbrev och artiklar i Länsstyrelsens tidskrift Förvetet. De förmedlade kunskaperna är verktyg som gör att målgruppen kan genomföra åtgärder som ger en effektiv produktion som samtidigt är hållbar för miljö, klimat, djur och människor. Verksamheten under år 2014 har bedrivits med medel från landsbygdsprogrammet 2007-2013 och genom extra tilldelning av medel under sommaren och hösten 2014 har verksamheten kunnat genomföras under hela året.

En stor del av den enskilda rådgivningen är kopplad till insatser inom Greppa Näringen. Greppa Näringen är ett projekt som erbjuder kostnadsfri rådgivning till lantbruks-företagare. Målet är minskade utsläpp av klimatgaser, minskad övergödning och säker användning av växtskyddsmedel. Projektet drivs i samarbete mellan Jordbruksverket, LRF, länsstyrelserna och ett antal företag i lantbruksbranschen. Jönköpings län har varit med i Greppa Näringen sedan 2010.

I stort sett all enskild rådgivning inom Greppa Näringen är upphandlad hos externa aktörer. Det samma gäller annan enskild rådgivning som rör ekologisk produktion, växtnäring och stallbyggnader. Även viss kursverksamhet har upphandlats. Kurser och fältvandringar har också arrangerats av Länsstyrelsen, ofta i samarbete med externa aktörer. Verksamhet som rör odlings-landskapet samt våtmarker har utförts av Länsstyrelsens egna rådgivare. I länet finns inga rådgivningsföretag med rätt kompetens för den uppgiften och därför har upphandling inte varit aktuell. Under året har det med hjälp av medel från landsbygds-programmet också genomförts ett antal kurser om företagande samt kurser i sparsam körning. Cirka 150 personer har deltagit i kurs i sparsam körning med lantbruks-maskiner och 30 lantbruksföretag har gjort en

genomgång av sin energiförbrukning, den så kallade Energikollen.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har, jämfört med övriga länsstyrelser, en betydande verksamhet med kurser och rådgivning inom området frukt och bär. Viss del av verksamheten har bedrivits inom ramen för landsbygdsprogrammet, andra delar har finansierats via avgifter. Till den avgiftsfinansierade delen hör den årliga bärodarkonferensen som arrangeras av Länsstyrelsen. Den samlar ett stort antal deltagare och utställare från Sverige och övriga Norden. Till den avgiftsfinansierade delen hör också det nyhetsbrev för bärodlare som Länsstyrelsen ger ut. Nyhetsbrevet har cirka 300 prenumeranter, spridda över hela landet. Länsstyrelsens insatser har bidragit till att länets frukt- och bärodling ligger i framkant med utveckling och tillämpning av ny teknik. Bärodarkonferensen och nyhetsbrevet har också haft en tydlig påverkan på utvecklingen inom hela den svenska bärodlingen.

Förenklingsresan i samverkan

Jordbruksverket och Lantbrukarnas Riksförbund, LRF genomförde under 2013 Förenklingsresan där nio lantbruksföretag inom primärproduktionen. Förenklingsresan startade på Stickelösa gård i Jönköpings län. Syftet med resan har varit att ta del av vad företagen upplever som krångligt i vardagen och vad som kan förenklas. Resan följdes upp vid en konferens i mars 2014 då handlingsplanen "Förenklingsresan – en handlingsplan för en enklare vardag för lantbrukare" presenterades. Länsstyrelserna fick vid denna konferens två pusselbitar att arbeta vidare med inom förenklingsområdet. Pusselbitarna var samordning av kontroller samt bemötande. Länsstyrelserna har under året arbetat vidare med dessa pusselbitar inom ramen för projektet "Förenkla på riktigt!" samt genom befintliga chefsnätverk på länsstyrelserna. I juni månad 2014

återsamlades deltagarna från Förenklingsresan på Stickelösa gård utanför Jönköping. Erfarenheter och vidtagna åtgärder presenterades. I augusti månad träffade chefer från Länsstyrelsernas chefsnätverk LD-21 med landsbygdsdirektörer/motsvarande samt 28-nätverket med länsveterinärer/djurskyddschefer Jordbruksverkets samordnare för Förenklingsresan samt projektledarna för "Förenkla på riktigt!". Vid detta möte diskuterades också konkreta åtgärder för att samordna kontroller samt bemötandefrågor. Länsstyrelsen i Jönköpings län har aktivt deltagit vid Förenklingsresans två möten på Stickelösa gård samt vid det gemensamma mötet med chefsnätverken.

Samordning av kontroller samt projekt kring bemötande

Länsstyrelsen har under året fortsatt diskussionerna med Jönköpings kommun kring förutsättningar att samordna kontroller och tillsynsbesök. En ökad samordning mellan Länsstyrelsen och kommunen bör kunna minska antalet besök hos företagen och innebär i sig en förenkling för företagen. Målsättningen är att denna samordning ska provas i samband med kontroller och tillsynsbesök under år 2015. Länsstyrelsen har även under året beslutat delta i ett forskningsprojekt kring bemötande som drivs av Karolinska institutet. Projektet heter Motiverande samtal där fem länsstyrelser deltar med medarbetare inom djurskydd. De medarbetare som deltar spelas in under tillsynsbesök. Beteendevetare vid Karolinska Institutet lyssnar av och analyserar medarbetarnas bemötande varefter medarbetarna utbildas i bemötandefrågor. Därefter sker nya inspelningar vid tillsynsbesök. Erfarenheterna från forskningsprojektet kommer under år 2015 att förmedlas via utbildningsinsatser till samtliga medarbetare inom djurskydd vid Länsstyrelsen i Jönköpings län.

INDIKATORER

Areella näringar, landsbygd och livsmedel utgiftsområde 23¹⁾

Sysselsättning	2014	2013	2012	2011	2010
Andel kvinnor sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)	-	3%	3%	3%	3%
Andel män sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)	-	8%	8%	8%	8%
Andel sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)	-	11%	11%	11%	11%

Nyföretagande	2014	2013	2012	2011	2010
Andel nystartade företag av kvinnor utanför tätort (på landsbygden) (%)	-	12,5 %	12,8 %	15,2 %	11,6 %
Andel nystartade företag av män utanför tätort (på landsbygden) (%)	-	22,3 %	23,0 %	28,2 %	25,8 %
Andel nystartade företag utanför tätort (på landsbygden) (%)	-	34,8 %	35,8 %	43,4 %	37,4 %

¹⁾ Se avsnitt Resultatre dovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Statistiska centralbyrån

KOMMENTAR KRING OVANSTÅENDE INDIKATORER**Sysselsättning**

Sysselsättningen har över tid inte ändrats. Generellt har den öppna arbetslösheten i länet ökat sedan 2008, både bland kvinnor och bland män. Sysselsättningen har dock varit stabil på landsbygden jämfört med befolkningen i tätorter. Att det är en mindre andel kvinnor som är sysselsatta utanför tätort jämfört med andel män bedöms bero på att kvinnor i högre grad är sysselsatta inom vård och omsorg. Arbete inom vård och omsorg finns i princip enbart i tätorter. Sysselsättning på landsbygden är något högre i Jönköpings län än riksgenomsnittet som uppgår till åtta procent.

Länsstyrelsen har uppmärksammat frågan och har genom det regionala tillväxtarbetet och i synnerhet inom landsbygdsprogrammet, 2007-2013, arbetat för att få fler kvinnor sysselsatta på landsbygden, framförallt genom att i särskilt framtaget material informera om de fördelar som finns med en mer jämställd arbetsmarknad till de som söker stöd för projekt eller stöd till företag med anställda, samt i olika forum där målgruppen funnits. Materialet som är framtaget har bland annat visat på de vinster som finns med jämställda företag. Länsstyrelsen kommer att fortsätta med riktad information även i landsbygdsprogrammet 2014-2020.

De satsningar som Länsstyrelsen genomför genom landsbygdsprogrammet och anslaget för regional tillväxt, görs enligt före detta Glesbygdswerkets definition av landsbygd, där endast länets kommunhuvudorter samt Anderstorp och Smålandsstenar inte klassas som landsbygd.

Nyföretagande

Andelen nystartade företag på landsbygden har under de senaste tre åren minskat. Nedgången var mindre under år 2014 än föregående år vilket kan visa på en viss stabilitet. Andelen nystartade företag var tio procentenheter högre i länet än riksgenomsnittet som uppgår till 24,9 procent.

Länsstyrelsen konstaterar att kvinnor i större utsträckning än män startar företag som inledningsvis drivs i liten omfattning för att därefter växa, något som innebär att många företag startade av kvinnor blir osynliga i statistiken. Detta då endast företag med en arbetsomfattning med mer än 500 timmar per år ingår i statistiken. I länet samverkar flera aktörer för att öka kunskapen om skillnader mellan kvinnors och mäns företagande såväl som om hur samhällets förväntningar kan skapa sådana skillnader. De senaste åren har en rad utbildningar inom ämnet arrangerats av bland annat Regionförbundet och Tillväxtverket. Länsstyrelsen har deltagit i utbildningar för företagsfrämjande system men också medverkat som föreläsare vid vissa tillfällen. I länet finns den ideella organisationen Winnet Jönköpings län som arbetar dels med stöd och nätverkande för

målgruppen, dels med att öka kunskapen hos företagsfrämjande aktörer i länet. Samverkan med dessa och andra aktörer är värdefull för att gemensamt lyfta frågan.

Inom regional tillväxt och landsbygdsutveckling satsar Länsstyrelsen på att sprida kunskap till företagare generellt om hur jämställdhet ökar tillväxten. Länsstyrelsen tillämpar inte könskvotering i sina prioriteringar inom landsbygdsprogrammet

eller anslaget för regional tillväxt, men försöker genom information stimulera fler kvinnor att starta och driva företag. Länsstyrelsen bedömer att jämställda företag utvecklas bättre, vilket också visats i forskning. Detta budskap förmedlas genom informationsbroschyrer som är framtagna tillsammans med Länsstyrelsens sakkunniga inom området och som skickas till alla som söker företags- eller projektstöd.

Återrapportering regleringsbrev

RB 9. Länsstyrelserna ska

- på ett kostnadseffektivt och för företagen enkelt sätt samt med minimerad risk för sanktioner genomföra uppgifterna som åligger dem ifråga om direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsåtgärder enligt förordningarna (2004:760) om EG:s direktstöd för jordbrukare m.m. och (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. Länsstyrelserna ska, tillsammans med Jordbruksverket, säkerställa att direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsutveckling i så hög utsträckning som möjligt betalas ut så tidigt som regelverket tillåter samt säkerställa att kraven i utbetalningsplanen följs samtidigt som risken för finansiell korrigering förebyggs och minimeras.

SAM-Internet

Samtliga länsstyrelser gick år 2013 över till e-handläggning av jordbruksstöden. Detta tillsammans med den fortsatta satsning som gjorts med att få fler lantbrukare att göra sin SAM-ansökan digitalt via Jordbruksverkets e-tjänst SAM-Internet har förenklats handläggningen. Av de 3 540 SAM-ansökningar som har handlagts på Länsstyrelsen var endast 13 stycken inkomna på pappersblanketter. För att upprätthålla en hög service till lantbrukarna har Länsstyrelsen även i år erbjudit så kallade datorstugor med lånedatorer. Dessa har varit bemannade med medarbetare från Länsstyrelsen. En hög anslutning till SAM-Internet tillsammans med effektivare handläggning minimerar felaktiga ansökningar vilket resulterar i ökade möjligheter till tidiga utbetalningar av stöden.

Jordbruksverket har år 2014 gjort en stor satsning på att få lantbrukarna att skriva under sina SAM-ansökningar med elektronisk underskrift vilket ytterligare förenklar handläggningen av ansökningar för Länsstyrelsen. År 2014 har 62 procent (riket) av de inlämnade SAM-ansökningarna skrivits under med elektronisk underskrift. För

Jönköpings län är siffran 64 procent. (jämf. 2013 då det var 41 procent).

Tidiga utbetalningar

Länsstyrelsens mål är att på ett effektivt och rättssäkert sätt arbeta med handläggning och kontroll för att utbetalning till länets lantbrukare ska kunna göras vid första möjliga tidpunkt. Av ansökta miljöersättningar togs beslut om delutbetalning avseende 98 procent av ansökta stöd vilket var en procentenhet bättre än året innan. Vid det första slututbetalningstillfället för miljöersättningarna beslutades om 99 procent av ansökta stöd vilket var nio procentenheter över den nationella målsättningen om 90 procent. För gårdsstöd beslutades närmare 99 procent av stöden vid första utbetalningstillfället vilket var fyra procentenheter över den nationella målsättningen. Vid årsskiftet fanns endast ett fåtal lantbrukare i länet som inte fått sitt ansökta gårdsstöd utbetalade.

Förutsättningen för att kunna betala ut en så hög andel av stöden är att både fältkontroller och ajourhållningsuppdrag är slutförda i god tid. Länsstyrelsen har som mål att utbetalningen för samtliga kontrollföretag och företag med ajourhållningsuppdrag ska

kunna genomföras utan dröjsmål vid samma tidpunkt som för övriga företag. Individuella beting för samtliga medarbetare, regelbunden uppföljning av arbetsläget samt, främst i slutet av säsongen, gemensam kraftansträngning i form av övertidsarbete har resulterat i att samtliga kontroller och all ajourhållning under året har genomförts enligt plan.

Gemensam telefonsupport

Med syfte att ytterligare förbättra servicen till lantbrukarna har länsstyrelserna och Jordbruksverket startat en gemensam telefonsupport EVI – En väg in. En väg in innebär ett gemensamt telefonnummer för lantbrukaren att ringa och få hjälp med sin ansökan eller få en fråga besvarad. Telefonsupporten bemannas gemensamt av Jordbruksverket och länsstyrelserna. Ett nationellt mål är att 85 procent av alla samtal ska besvaras inom tre minuter. I regionen Östergötland-, Kronoberg-, Kalmar- och Jönköpings län finns ett nära samarbete

mellan länsstyrelserna som gör det möjligt att hjälpa varandra över länsgränserna och svara i telefon. Det gör det möjligt för alla medarbetare att delta vid olika personalrelaterade möten. Införandet av EVI – En väg in har för lantbrukarna inneburit att tillgängligheten till Länsstyrelsen har ökat.

Stöd till landsbygdsutveckling

Länsstyrelsen jobbar med flera olika verktyg för en enkel, effektiv och rättssäker handläggning. En kontrollfrekvens på tio procent tillämpas i verksamheten, vilket är en relativt hög frekvens av handläggningskontroller i jämförelse med andra län och Jordbruksverket som generellt har fem procent. Detta för att säkerställa att alla stödmottagare behandlas lika och eventuella brister i handläggningen kan rättas till på ett tidigt stadium. Interna rutiner och processer har upprättats för att den högre kontrollfrekvensen ska ha så liten påverkan som möjligt på handläggningstiderna.

- följa Jordbruksverkets styrning över stödprocessen avseende administrationen av jordbruks- och landsbygdsstöd. Länsstyrelserna ska löpande rapportera handläggnings- och kontrolläge till Jordbruksverket enligt av verket fastställd rapportplan, samt bistå Jordbruksverket i att under stödåret uppnå en bättre uppföljning av handläggnings- och kontrolläge av ovan nämnda stöd. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att följa uppdraget samt hur stor andel av stöd och ersättningar som betalats ut vid de tillfällen som anges i den gemensamma utbetalningsplanen.

Jordbruksstöd

De styr- och uppföljningssystem (SUSS-JBR) som tagits fram används i planeringen av verksamheten. Läget följs löpande och inför avstämningsmöten rapporteras en lägesbild för länet. Utifrån detta finns nu avsevärt förbättrade möjligheter att planera, prioritera och styra arbetet. Processen med den gemensamma uppföljningen mellan länsstyrelserna och Jordbruksverket har varit framgångsrik för det totala utbetalningsresultatet på nationell nivå. Systemet har inneburit en ökad dialog mellan myndigheterna och ett tätare samarbete.

Utbetalningar av gårdsstöd, miljöersättningar och kompensationsbidrag

Länsstyrelsen har under år 2014 följt Jordbruksverkets och länsstyrelsernas

gemensamma tidplan för jordbruksstöden. Målet är att på ett rättsäkert och effektivt sätt arbeta för att utbetalning till länets lantbrukare ska kunna ske vid första möjliga tidpunkt. De mål som länsstyrelserna gemensamt med Jordbruksverket satt för året är utgångspunkt för arbetet.

Inför utbetalningen av gårdsstöd fastställde länsstyrelserna och Jordbruksverket en gemensam nationell målsättning att 95 procent av alla ärenden skulle utbetalas innan årsskiftet. Länsstyrelsen i Jönköpings län nådde upp till 99 procent och 260,1 miljoner kronor.

Inför höstens delutbetalningar av miljöersättningar och kompensationsbidrag fastställde länsstyrelserna och Jordbruksverket gemensamt en nationell

målsättning att minst 90 procent av alla ärenden skulle betalas ut i samband med delutbetalningen, vilken i sin tur beloppsmässigt omfattar 75 procent av den årliga ersättningen i respektive stödform. Länsstyrelsen i Jönköpings län uppnådde mer än väl målsättningen och betalade ut miljöersättningar till 98 procent av länets lantbrukare. Beloppet som betalades ut uppgick till 151,5 miljoner kronor. Även vid slututbetalningen av miljöersättningar och kompensationsbidrag i november fastställde länsstyrelserna och Jordbruksverket gemensamt en nationell målsättning att 90 procent av alla ärenden skulle betalas ut innan årsskiftet 2013/2014. Länsstyrelsen i Jönköpings län översteg målsättningen och betalade ut miljöersättningar till 99 procent av länets lantbrukare, 53,8 miljoner kronor.

Stöd till landsbygdsutveckling

Länsstyrelsen har fortsatt deltagit i Jordbruksverkets styr- och uppföljningsprojekt, SUSS-LB, där Länsstyrelsen löpande under året tagit emot uppföljningssiffror och återkopplat kring dessa. Störst fokus ligger naturligtvis på handläggning av utbetalningar där utvecklingen gått från 31 procent måluppfyllelse i början av året för handläggningstid under 90 dagar, mot 48 procent vid årets sista uppföljning.

Under året har flera revisioner från Jordbruksverket, Ekonomistyrningsverket samt EU-kommissionen genomförts hos Länsstyrelsen för att bland annat genomlysastödprocessen och säkerställa att Länsstyrelsens kontroller fungerar väl.

- bistå Jordbruksverket i arbetet med att uppfylla ackrediteringsvillkoren för hanteringen av stöd.

Jordbruksstöd

Handläggningskontroller av samtliga handläggare inom jordbruksstöden genomförs för att säkerställa en korrekt och rättssäker handläggning. Kontrollerna genomförs på alla olika arbetsmoment som omfattas av Jordbruksverkets föreskrift om intern styrning och kontroll.

De goda resultat som redovisats i handläggning och kontroll förklaras av att medarbetarna behärskar hela stödprocessen. De mål som fastställs implementeras väl i verksamheten, och kommande mål och hur dessa ska följas upp diskuteras regelbundet. Varje mål som följs upp har Länsstyrelsen hittills uppfyllt på ett effektivt sätt vilket resulterat i höga utbetalningsnivåer.

För att säkerställa att fältkontrollerna utförs på ett korrekt sätt gör kontrollansvariga så kallade om- och parallellkontroller på samtliga kontrollanter. Det görs på både areal-, djur- och tvärvillkorskontroller och omfattar minst 5 procent av antalet kontroller per kontrollant. Motsvarande kontroll gällande ajourhållning och projektet Block 2015 utförs av Jordbruksverket. Resultaten har överlag varit goda.

Revisioner

Under maj månad genomförde Jordbruksverket en revision av Länsstyrelsens djurkontrollverksamhet gällande registerkontroller och miljöersättningar med djurkoppling. Revisionen genomfördes under två dagar och innefattade både så kallade parallellkontroller i fält och genomgång av kontrollansvarigas arbetsrutiner. Även aktgranskning av 2013 års kontroller genomfördes. Jordbruksverkets bedömning var att Länsstyrelsen har en väl fungerande kontrollverksamhet när det gäller djurkontroller.

I september genomförde Jordbruksverket på uppdrag av Ekonomistyrningsverket en revision av Länsstyrelsens kontrollarbete avseende arealbaserade stöd. Revisionen innefattade ett antal skiften som kontrollerats av Länsstyrelsen tidigare på säsongen. Vid revisionstillfället uppmärksammades inga allvarliga felbedömningar.

Stöd till landsbygdsutveckling

De krav som ställs i ackrediteringsförfordningen EG nr 885/2006 utgör en del av de handläggningsrutiner som

Jordbruksverket tillhandahåller, och som Länsstyrelsen arbetar efter. En del av den återskottsbetalning som Länsstyrelsen gör varje år gällande utbetalning av stöd ingår också i den uppföljning som Jordbruksverket gör enligt ackrediteringsvillkoren. Länsstyrelsens medarbetare uppdateras fortlöpande vad gäller nya rutiner och övrig information från Jordbruksverket som påverkar handläggningen. Vid stödsamordningsmöten diskuteras eventuella uppdateringar som rör handläggning och hur dessa ska implementeras i verksamheten.

Revisioner

Under året har Ekonomistyrningsverket och Jordbruksverket genomfört sammanlagt 26

revisioner på landsbygdsstöden och Länsstyrelsen har fått återkoppling på att arbetet fungerar väl på myndigheten och inga finansiella fel har konstaterats. I ett ärende där Jordbruksverket utfärdat stoppbeslut gick Förvaltningsrätten på stödsökandes och Länsstyrelsens linje. Vid Jordbruksverkets nationella revision (ACKE) som granskade ärenden utifrån ackrediteringsförfordningen under 2012/2013 hade Länsstyrelsen i Jönköpings län bäst resultat i hela den nationella revisionen. De mindre brister som uppmärksammades vid revisionen påverkade inte det utbetalade stödet.

RB 10. Länsstyrelserna ska även vara regeringen och centrala myndigheter behjälpliga i att införa ett nytt landsbygdsprogram för perioden 2014-2020 samt vidta regionala förberedelser för det nya landsbygdsprogrammet. Länsstyrelserna ska kortfattat redovisa på vilket sätt de arbetat med att införa landsbygdsprogrammet för perioden 2014-2020.

ProCAP

Länsstyrelsen har bistått Jordbruksverket i förberedelserna av det nya landsbygdsprogrammet på nationell nivå genom att delta i Jordbruksverkets projekt ProCAP. Länsstyrelsen prioriterar deltagande i ProCAP och deltar med medarbetare inom flera av delprojekten. Länsstyrelsen har en lång och omfattande erfarenhet av möjligheter men också svagheter inom de tidigare landsbygdsprogrammets utformning av regelverk och handläggningsrutiner. Länsstyrelsen kan genom sin medverkan bidra till utformningen av landsbygdsprogrammet för perioden 2014-2020 med fokus på högre kundnytta, ökad rättssäkerhet, snabbare och effektivare handläggning samt kontroll vilket tillsammans resulterar i en bättre måluppfyllelse och ett högt utnyttjande av framförhandlade medel inom de nya stödformerna

Inom ProCap deltar Länsstyrelsen i en arbetsgrupp som arbetar för att ta fram konkreta sätt att jämställdhetsintegrera handlingsplanerna i landsbygdsprogrammet. Målsättningen är att öka jämställdheten under programperioden 2014-2020. Länsstyrelsen deltar även i arbetsgrupper för framtagandet

av ett nytt handläggarssystem samt struktur för ett nytt handläggarsstöd. Länsstyrelsen har även deltagit i processen kring framtagande av de nationella urvalskriterierna. Arbetet med ProCAP fortsätter även under år 2015 och Länsstyrelsens kommer fortsättningsvis vara delaktig i detta viktiga arbete.

Inom projektet ProCAP har Länsstyrelsen utsett två så kallade superanvändare som får utbildning och insikt i IT-stöden, regler, rutiner och processer för det nya landsbygdsprogrammet. Superanvändarna har till uppgift att utbilda och stödja handläggare på Länsstyrelsen. Under året har superanvändarna hållit flera utbildningar för handläggare på Länsstyrelsen bland annat kring utformning av e-tjänsten för ansökan om stöd, regler kring stöd som öppnat upp för ansökan samt hantering av inkomna ärenden.

Regional handlingsplan

En regional handlingsplan, som innefattar både landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet har utformats, med utgångspunkt i bland annat den SWOT-analys för länets landsbygd som Länsstyrelsen tog fram under 2013/2014. I handlingsplanen, som

kommer att färdigställas under våren år 2015, framgår länets förutsättningar och behov samt urvalskriterier för programperioden 2014-2020. För att få en bred förankring kring landsbygdsutveckling och regional tillväxt samt säkerställa kvaliteten i arbetet med urvalskriterier och prioriteringar, har Länsstyrelsen bildat tvärssektoriella

jämställdhet och integration samt regionala tillväxtfrågor. Regionförbundet finns också representerat i styrgruppen. Länsstyrelsen har breddat deltagandet i partnerskapet genom att bjuda in fler aktörer än de som tidigare varit involverade i genomförandet av landsbygdsprogrammet 2007-2013. Partnerskapet har ökat från tolv representanter

arbetsgrupper med medarbetare från flera olika sakområden inom Länsstyrelsen som berör landsbygdsprogrammet. I arbetsgrupperna deltar också Regionförbundet. Under året har även handlingsplanen varit ute på remiss för ytterligare förankring i länet.

Länets partnerskap och styrgrupp

I arbetet med den regionala handlingsplanen är länets partnerskap och landsbygdsprogrammets styrgrupp viktiga aktörer för att förankra och marknadsföra programmet. I styrgruppen ingår representanter från Länsstyrelsens olika sakområden som berör landsbygdsprogrammet så som naturvård, fiske, kulturmiljö, klimat,

i föregående programperiod till 22 representanter i nuvarande. Målet med ett breddat deltagande har varit att få en mer nyanserad bild av nuläget och säkerställa en hög måluppfyllelse i Landsbygdsprogrammet 2014-2020. I partnerskapet ingår även representation från fiskeområdet för att säkerställa att det finns en regional samverkan kring fiske- och landsbygdsfrågor.

Fondsamverkan

Under hösten 2014 deltog Länsstyrelsen vid en nationell konferens, anordnad av Regeringskansliet, inför programstarten för EU:s struktur- och investeringsfonder 2014-

2020. Under konferensen belyste representanter från EU-kommissionen, Regeringskansliet, Jordbruksverket, ESF-rådet samt Tillväxtverket utmaningar, likheter och behov av samverkan mellan fonderna. Arbetet med ett samarbete mellan EU:s struktur- och investeringsfonder har även inletts regionalt i Jönköpings län. Avsikten med fondsamverkan är att främja samarbetet i genomförandet av de Europeiska strategiska investeringsfonderna.

I september 2014 anordnades en regional träff mellan Länsstyrelsen, ESF-rådet samt Tillväxtverket i Jönköping. Berörda chefer och handläggare inom strukturfondsarbetet deltog och syftet var att lära känna varandra närmare samt att lära mer om respektive verksamhets program och arbetssätt.

Målsättningen med mötet var ett utökat samarbete framöver och att dra största möjliga nytta av potentiella samordnings- och möjligheter mellan fonderna. En fondgemensam konferens planeras inför uppstarten av de nya programmen för EU:s struktur- och investeringsfonder och kommer att äga rum i Jönköping under senare delen av januari 2015.

Informationsspridning

Under året har webbsidan Framtidens landsbygd²¹ publicerats för att utgöra navet i informationsarbetet med landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen har tagit fram ett nytt informationskoncept med färger, typsnitt och illustrationer som ska symbolisera landsbygdsprogrammet och förmedla Länsstyrelsens budskap ”Tillsammans utvecklar vi framtidens Landsbygd”. Under år 2014 har även ett elektroniskt nyhetsbrev startats upp med information om landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020.

²¹ www.framtidenslandsbygd.se

RB 11. Länsstyrelserna får för uppdragets genomförande disponera anvisade medel från utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygds och livsmedel, anslagen 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur och 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur, vilka regleras i Jordbruksverkets regleringsbrev för budgetåret 2014.

Länsstyrelserna ska redovisa följande avseende Landsbygdsprogram för Sverige åren 2007-2013:
 – Handläggningstiderna för ansökningar om utbetalningar samt hur länsstyrelsen arbetar för att minska handläggningstiderna och

Uppföljning handläggningstider

Handläggningstider och dess måluppfyllelse redovisas i detalj i tabell H1. Länsstyrelsen har fortsatt deltagit i Jordbruksverkets styr- och uppföljningsprojekt, SUSS-LB, där vi löpande under året tagit emot uppföljnings-siffror och återkopplat kring dessa. Målsättningen i SUSS-LB är att handläggningstiden för ansökan om utbetalning ska vara beslutad inom 90 dagar och att 90 procent av ärendena ska ligga inom dessa riktlinjer. Vid årsskiftet 2013/2014 låg 31 procent av ansökningarna om utbetalning inom riktlinjerna för handläggningstiderna enligt SUSS-LB. Vid årets sista uppföljning var 48 procent av ärendena beslutade inom de uppsatta målsättningarna för handläggningstiderna.

Länsstyrelsen anser att SUSS-LB mätningarna har varit ett bra sätt att påvisa och mäta rådande handläggningstider och kommer fortsättningsvis genomföra insatser för att korta handläggningstiderna. Däremot bör mätinstrumentet ses över vid införandet av det nya programmet då vissa delar av mätningunderlaget är missvisande. Exempelvis kan mätningen inte visa tiden för handläggning i förhållande till tiden som ärendet ligger för komplettering.

Kortare handläggningstider

Länsstyrelsen anser att kortare handläggningstider alltid bör prioriteras och har under hela programperioden arbetat för att åstadkomma det, bland annat genom insatser under 2012 och 2013 med omfattande kontinuerliga uppföljningar, processgenomgångar, resursförstärkningar och informationsinsatser. Under år 2014 har dessa insatser börjat ge resultat även i Länsstyrelsens uppföljning men det återstår fortsatt aktivt arbete med att se över handlägningsprocessen. Handläggningen är i fas när det gäller att påbörja handläggningen,

vilket under slutet av året inneburit att handläggningen påbörjas inom en vecka från det att ansökan inkommit till Länsstyrelsen.

Det som oftast påverkar handläggningstiden negativt är bristande kvalitet i underlaget som redovisas, samt långa kompletteringstider. Länsstyrelsen har under året arbetat med att bjuda in till redovisningsträffar för projektägare och projektledare, främst gällande bredband, i syfte att förbättra underlaget i deras ansökan om utbetalning. I stöden till bredband ses en tydlig förbättring av redovisat material och handläggningstiderna för de ärendena är i genomsnitt cirka 60 dagar och 76 procent av dem uppfyller målsättningen att få stöd utbetalt inom 90 dagar.

En genomgång av Länsstyrelsens webbsidor har också gjorts i syfte att tydligare informera om utbetalningsprocessen. Webbplatsen har även uppdaterats med information och videoklipp som ska underlätta för sökande att ta till sig vad som krävs av redovisningen. Arbetet med att öka tillgängligheten och användandet av webben kommer att fortsätta även år 2015, då Länsstyrelsen anser att informationsinsatser är ett effektivt sätt att få in rätt underlag i rätt tid.

Länsstyrelsen har tillämpat strikta tidsfrister för kompletteringar med syfte att korta handläggningstiden. Detta innebär att om komplettering inte inkommit i tid beslutar Länsstyrelsen på befintligt underlag. De strikta kompletteringstiderna tillsammans med tydlig information i samband med ansökan om utbetalning av stöd har visat sig vara effektivt för att minska behovet av kompletteringar och därmed korta handläggningstiderna.

Bemötande och engagemang

I processgenomgångar och brukarundersökningar framkommer att handläggarnas bemötande, engagemang och tillgänglighet är viktiga faktorer för en hög måluppfyllelse. Länsstyrelsen prioriterar att svara snabbt och tydligt på frågor samt att i ökad utsträckning använda sig av webben som informationskanal. Dessutom prioriterar Länsstyrelsen en hög tillgänglighet för besökande och kontakter via telefon för att underlätta för sökanden i

ansökningsprocessen kring stöden till landsbygdsutveckling. Företagsbesök används även i handläggningen av utbetalning för att snabbt få överblick över ärendet och på plats kunna få in kompletteringar. Dessutom uppskattas detta av sökande och är ett verktyg i att förenkla för företagen. I samband med besöken får Länsstyrelsen även ta del av resultatet av insatsen vilket är kompetenshöjande för handläggare och av stor betydelse i Länsstyrelsens fortsatta arbete med landsbygdsutveckling.

– vilka åtgärder som har låg anslutning i länet och översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa i vilken omfattning de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2014

Länsstyrelsen har under hela programperioden prioriterat att på olika sätt arbeta för att öka anslutningen till åtgärder med lägre utnyttjandegrad, vilket har resulterat i en relativt jämn och hög anslutning inom samtliga åtgärder vid programslutet år 2013. Länsstyrelsen konstaterade år 2011 att kännedomen om programmet och stöd-möjligheterna var lägre i vissa åtgärder, vilket resulterade i insatser under år 2012 i form av uppdatering av informationsmaterial, genomförande av informationsaktiviteter samt flera informativa artiklar i Länsstyrelsens tidning Förvetet och på Länsstyrelsens webbplats. Länsstyrelsen har via dessa insatser marknadsfört åtgärder med något lägre anslutning såsom förädling, turism, natur och kulturarv samt byutveckling.

Satsningarna har inneburit att utnyttjandegraden av tilldelade medel i länet har ökat till en hög nivå. Inom flera åtgärder har Länsstyrelsen tilldelats ytterligare medel. Det har resulterat i en slutlig budget som är större än den från början tilldelade i exempelvis moderniseringsstödet, stöden inom axel tre samt kompetensutveckling. Jordbruksverkets godkännande att flytta medel mellan åtgärder under år 2013 samt återöppnandet av vissa stöd underlättade möjligheterna till hög måluppfyllelse och utnyttjande av medel. Länsstyrelsen avropade medel för ytterligare stöd till miljöinvesteringar, träförädling,

modernisering av jordbruket samt bredband under år 2013 vilket också medförde högre budgetutnyttjandegrad än den ursprungligen tilldelade budgeten i flertalet åtgärder.

Måluppfyllelse inom programmet

Med utgångspunkt i länets vision och målsättning har Länsstyrelsen valt att arbeta med sju fokusområden inom programmet 2007-2013. Dessa är kompetensutveckling, attraktiv livsmiljö, levande landskap, företagsutveckling, förnybar energi, vidareförädling samt turism- och besöksnärings. Inga kvantifierbara mål har satts upp för respektive område. I stor utsträckning har medel beviljats till insatser som främjar flera av dessa fokusområden samtidigt. Exempelvis har Länsstyrelsens större satsning på Matlandet bidragit till ökad måluppfyllelse inom fokusområdena vidareförädling, företagsutveckling, kompetensutveckling samt turism- och besöksnäring. Inom investeringsstöden har också flera fokusområden gynnats vid flertalet beslut om stöd. Till exempel har de stöd som beviljats till minisågverk, gynnade fokusområdena företagsutveckling, vidareförädling samt attraktiv livsmiljö då satsningen säkrar sysselsättning, ökar konkurrenskraften och skapar företagsutveckling i området. Företagsutveckling samt kompetensutveckling är de båda fokusområden med högst måluppfyllelse. Länsstyrelsen har bedrivit egna projekt inom

kompetensutveckling och dessa satsningar samt den företagskultur med hög grad av kombinationsföretagande som finns i länet, bedöms ligga till grund för detta. Länet har en stor andel jordbrukare som både utvecklar sitt jordbruksföretag samt diversifierar företaget. Länsstyrelsens informationsinsatser till målgrupper utanför de areella näringarna har även resulterat i att budgetutnyttjandet har överskridit den ursprungligen tilldelade budgeten för perioden inom kompetensutveckling, modernisering, mikrostöd samt turism- och besöksnäringen. Fokusområdena förnybar energi och vidareförädling är de som har haft en lägre måluppfyllelse än övriga.

Nyöppnande av gamla stöd

Under hösten har stöd till rovdjursstängsel, kompetensutvecklingsinsatser samt startstöd öppnat upp för nya ansökningar. I samband med detta har särskilda informationsinsatser genomförts för att öka anslutningsgraden av de nyöppnade stöden. Detta har resulterat i 19 nya ansökningar. Hanteringen sker via avrop och tilldelade medel är inom landsbygdsprogrammet 2007-2013 vilket innebär måluppfyllelsen ökar ytterligare inom dessa åtgärder.

**Länsstyrelserna ska redovisa följande avseende landsbygdsprogrammet för perioden 2014-2020:
– Vilka åtgärder som har vidtagits för att informera om det nya programmet och**

Under året har Länsstyrelsen genomfört flera informationsinsatser gällande landsbygdsprogrammet 2014-2020. Länsstyrelsen har tagit fram en kommunikationsplan som en del i Länsstyrelsens regionala handlingsplan för landsbygdsprogrammet. Webbssidan Framtidens landsbygd²² ska utgöra navet i informationsarbetet med landsbygdsprogrammet under hela programperioden. Länsstyrelsens regionala arbete med genomförandet av landsbygdsprogrammet 2014-2020 har budskapet ”Tillsammans utvecklar vi framtidens Landsbygd”, vilken under programperioden kommer genomsyra alla insatser som rör Länsstyrelsens verksamhet inom landsbygdsprogrammet.

Informationsinsatser

Länsstyrelsen har tagit fram ett nytt informationskoncept med färger, typsnitt och illustrationer som ska symbolisera landsbygdsprogrammet och förmedla Länsstyrelsens budskap ”Framtidens landsbygd”. Det informationsmaterial som tas fram under programperioden ska alltid följa riktlinjerna i konceptet för att skapa en igenkänningsfaktor. Under år 2014 har Länsstyrelsen kontinuerligt publicerat nyheter om landsbygdsprogrammet i tidningen

Förvetet samt på den externa webben. Flertalet av webbnyheterna har uppmärksammats i media vilket bidragit till ökat fokus på effekterna av landsbygdsprogrammet och länets landsbygdsutveckling.

Länsstyrelsen deltog som utställare vid Hushållningssällskapets sommarmöte år 2014. Medarbetare vid Länsstyrelsen informerade besökarna om de stöd som öppnat inom landsbygdsprogrammet vid tidpunkten samt informerade om åtgärder som kommer att öppnas inom landsbygdsprogrammet 2014-2020.

Länsstyrelsen har också utformat och startat upp ett elektroniskt nyhetsbrev med information om landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020. Nyhetsbrevet går ut både internt på Länsstyrelsen och externt till deltagare i partnerskapet och styrgruppen samt till landsbygds- och näringslivsutvecklare på kommuner. Prenumeranter är även personer som varit delaktiga i framtagandet av Länsstyrelsens SWOT-analys och personer som via e-post eller telefon kontaktat Länsstyrelsen med frågor kring stödmöjligheter inom landsbygdsprogrammet.

²² www.framtidenslandsbygd.se

Fondsamverkan kring informationsinsatser

Länsstyrelsen har initierat ett samverkansarbete med ESF-rådet och Tillväxtverket för att hitta former för samarbete och samverkan mellan de fyra Europeiska struktur- och investeringsfonderna som respektive myndighet ansvarar för under programperioden 2014-2020. Arbete har påbörjats för att hitta gemensamma former för bland annat

informationsinsatser. Exempelvis har Regionförbundet i Jönköpings län initierat en regional fondsamverkansträff för projektaktörer som ska genomföras i januari år 2015. Träffen sker i samverkan med Länsstyrelsen, Jordbruksverket, Tillväxtverket och ESF-rådet.

– Vilka åtgärder som har kommit igång under året.

Återflödet i det gamla programmet har varit större än väntat vilket medfört att åtgärder inom landsbygdsprogrammet 2007-2013 åter öppnats under år 2014.

Landsbygdsprogrammet 2014-2020 har omgärdats av flera förseningar och endast de två åtgärderna stöd till bredband och investeringsstöd till jordbruksföretag inom djurhållning har öppnats under år 2014. Förseningarna inom programmet har främst medfört en osäkerhet för både leverantörer och jordbrukare och en lägre investeringsvilja i länet. Eftersom Jönköpings län har många djurhållare och dessutom många mjölkproducenter är investeringsstödet en viktig katalysator för investeringsviljan i länet. I praktiken uppskattar Länsstyrelsen att minst två byggsåsonger går om intet vilket är olyckligt i en tid med låga mjölkpriser och hårt ekonomiskt pressade jordbruk.

Stöd till bredband

Under år 2014 har flera insatser genomförts för att marknadsföra och informera om det nya programmet. Inom bredbandstödet har flera kommuner haft avstämningar med Länsstyrelsen och i samband med att byaföreningar haft informationsträffar har representanter från Länsstyrelsen deltagit. Det har hitintills varit stor efterfrågan på information om bredbandstödet.

Länsstyrelsen bedömer att de medel som enligt fördelningsnyckeln ska tilldelas länet inte kommer att räcka ens för efterfrågan under år 2015. Under år 2014 har elva ansökningar inkommit och det sammanlagda stödbeloppet överstiger redan Länsstyrelsens tilldelade medel. Detta kommer att ställa höga krav på den urvalsprocess och de urvalskriterier som Jordbruksverket håller på att ta fram.

Stöd till investeringar

Investeringsstödet gäller endast de jordbruksföretag som bedriver djurhållning och som kommer att utöka antalet djurplatser i och med investeringen. Under år 2014 har 36 ansökningar inkommit och efterfrågan har varit något mindre än förväntat. Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är en följd av att endast utökning av drift är stödgrundande. Exempelvis kan jordbruksföretag med investering som resulterar i en effektivisering eller övergång till ekologisk produktion inte söka stödet då dessa insatser snarare minskar antalet djur även om företaget ökar sin konkurrenskraft i och med investeringen. Länsstyrelsen bedömer att söktrycket förväntas öka under våren eftersom osäkerheten kring beslut om landsbygdsprogrammet 2014-2020 också påverkar investeringsviljan.

Länsstyrelseinstruktion 4§

3. tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsen genomför årligen tillsyn över dödsboms avveckling av fastighetsinnehav. Tillsynen har skett löpande under året. Länsstyrelsen har som underlag för tillsynen använt förteckningar från inskrivningsmyndigheten över lagfarter för taxerade fastigheter, jord och skogsbruk. Utifrån dessa har bevakning utförts över dödsboms

avveckling av sitt fastighetsinnehav. När tidsfristen för en avveckling närmar sig har Länsstyrelsen skickat en påminnelse till dödsbodelägarna. Efter utskickad påminnelse avvecklas vanligen fastighetsinnehavet relativt omgående. Tillsynsuppgiften tar i anspråk cirka 100 timmar per år.

Fiske

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 62*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	4,84	4,68	6,44
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,99	2,00	1,91
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	3,17	3,16	4,11
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	6 736	5 022	7 310
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,39	2,70	4,07
Antal ärenden, inkomna och upprättade	404	385	330
Antal beslutade ärenden	435	350	345
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	7	15	3
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 080	100	548

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

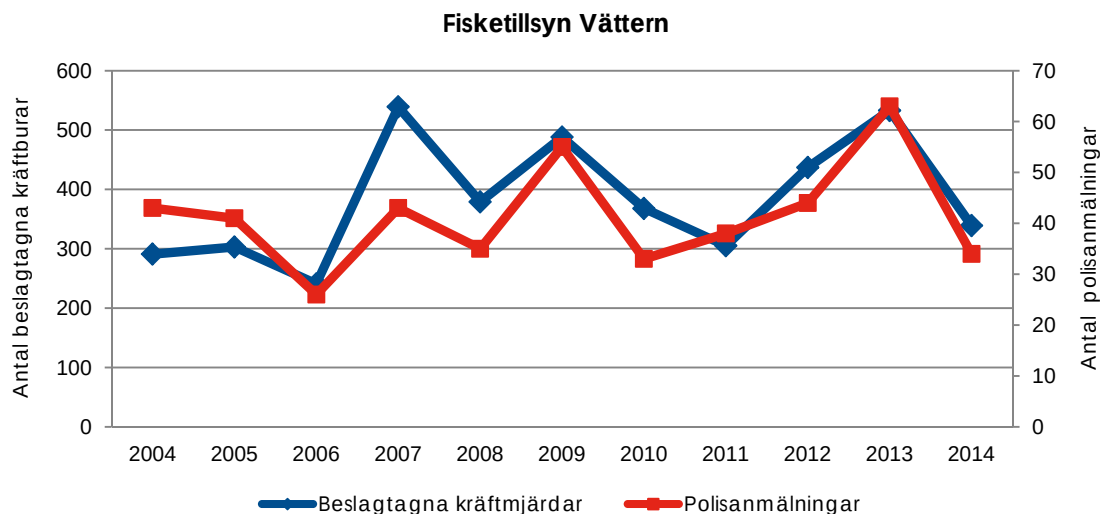
Drygt två årsarbetskrafter är finansierade via Länsstyrelsens ram, resten utgörs av olika former av externa anslag. Trots ett större ärendeinflöde än år 2013, har ärendebalansen minskat något. De största ärendegrupperna är liksom tidigare år hanteringen av fiske-tillsynsmän, 203 beslutade ärenden, och fiskutsättningar med 61 beslut. Båda dessa ärendegrupper har fortsatt öka jämfört med de senaste åren. Bidragsutbetalningarna utgörs av beslut med stöd av förordning (1998:1343) om stöd till fiskevården. Bidrag har fördelats bland annat till fisketillsyn i Vättern, diverse utredningar/undersökningar och till fiskevårdsåtgärder inom Vätterns och Emåns avrinningsområden.

Informationsinsatser

Länsstyrelsen har fortsatt sitt arbete med att sprida information om fiskeverksamheten, 20 nyheter har publicerats på Länsstyrelsens webb och ytterligare 15 på Vätternvårdsförbundets. Den största enskilda informationsinsatsen under året var evenemanget Rödingens och Öringens dag, där sammanlagt drygt två tusen personer fördelat på tre platser samlades för att titta på fiskens lek och tog del av information om fiske och vattenvård.

Fisketillsyn

Fisketillsynen i Vättern har även under år 2014 varit effektiv även om tillsynsinsatserna varit något färre än senaste åren. Samverkan med Sjöpolisen och polisdistriken runt Vättern är fortsatt god och flera gemensamma insatser har genomförts. Utöver den egna tillsynen administrerar Länsstyrelsen ett nätverk med frivilliga som bedriver tillsyn i kombination med övervakning av lekande öring och harr i Vätterns tillflöden. Under år 2013 var dessa personer ute vid 600 tillfällen (siffran för år 2014 sammanställs våren år 2015). Totalt anmäldes 34 ärenden avseende brott mot fiskelagen i Vättern och över 350 fiskeredskap beslagtogs, siffror som är något lägre än senaste åren. Merparten av anmälningarna är kopplade till överträdelser vid kräftfiske. Med syfte att ytterligare utveckla fisketillsynen har Länsstyrelsen deltagit i samverkansforumet Fisketillsyn Väst tillsammans med bland annat Havs- och vattenmyndigheten, Polisen och Kustbevakningen.

Undersökningar och studier

Länsstyrelsen har under året varit med och genomfört fördjupade undersökningar av dioxinhalten i sik från Vättern tillsammans med Livsmedelsverket, SLU Aqua (Sveriges lantbruksuniversitet) och övriga länsstyrelser runt Vättern. Fortsatta åtgärder och undersökningar har genomförts för att gynna det svaga harrbeståndet i Vättern. Arbetet är svårt då tydliga orsakssamband saknas. Fortsatta studier av överlevnaden på återutsatt röding vid fritidsfiske i Vättern har genomförts. Resultaten är ett mycket viktigt underlag för den fortsatta förvaltningen av Vätterns rödingbestånd som benämnts som Sveriges mest värdefulla fiskbestånd.

Restaurering av värdefulla vatten

Inom ramen för arbetet med att restaurera värdefulla vatten i länet har integrationen mellan åtgärdsarbetet och arbetet med tillsyn och prövning enligt miljöbalken gått vidare. Även samverkan med kulturmiljöarbetet har förbättrats under året. Det finns idag en gemensam prioriteringslista för restaureringsarbetet. Sammanlagt har elva fysiska åtgärder så som utrivning av dammar och biotopvård genomförts under året. Länsstyrelsen har även under år 2014 ansvarat för förvaltningen av den nationella databasen för Åtgärder i vatten där flera utvecklingsinsatser genomförts, bland annat finns nu möjlighet att bifoga särskilda rapporter och bilder som beskriver åtgärdsarbetet. En väl fungerande

förvaltningsorganisation finns nu på plats där flera nationella myndigheter är involverade.

Fritidsfisket

Efter ett flerårigt arbete lanserades i början av år 2014 webbportalen Svenska Fiskeregler som presenterar samtliga nationella fiskeregler för fritidsfisket utefter kusterna och i de fem stora sjöarna. Portalen drivs tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket. Inom ramen för det nationella IT-arbetet har även arbetet med att ta fram ett länsstyrelsegemensamt handläggarstöd för fiskutsättningar fortgått och kommer att resultera i en krav- och lösningsspecifikation under år 2015.

Flera insatser för att gynna fritids- och turistfisket har genomförts under året utöver nämnda Svenska fiskeregler. Inom ramen för ett länsövergripande turistfiskeprojekt har Länsstyrelsen tillsammans med Smålands Turism och länets fiskevattenägarförbund arbetat fram information på webben avseende fiskemöjligheterna i länet vilket gör att länet nu är ledande avseende möjligheterna till att köpa fiskekort via webben. Inom samma projekt genomfördes även en välbesökt turistfiskekonferens.

Under året har 13 rapporter inom fiskets verksamhetsområde publicerats, antingen i Länsstyrelsens meddelandeserie eller via Vätternvårdsförbundet.

Återrapportering regleringsbrev

RB 14. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige perioden 2007-2013.

Länsstyrelsen har fortsatt medfinansiera flera projekt inom det utpekade fiskeområdet Vättern (FOG inom EFF axel 4), både genom eget arbete och ekonomiska bidrag. Ett projekt som innefattar medfinansiering av Vätternvårdsförbundets samförvaltning av fisket i Vättern har bland annat bidragit till att

påbörja det angelägna arbetet med att uppdatera förvaltningsplanen för fisk och fiske i Vättern. En betydande arbetsinsats har genomförts för att färdigställa en utvecklingsstrategi för ett nytt Leaderområde i Vättern som omfattar det operativa programmet för fiskerinäringen perioden 2014-2020.

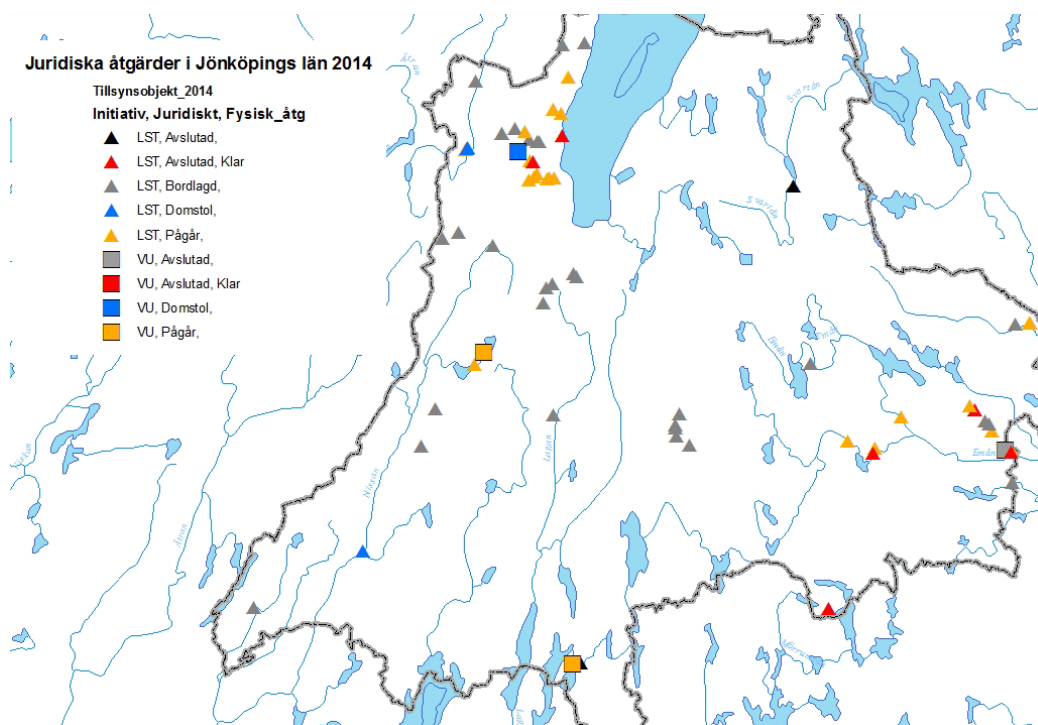
RB 15. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Länsstyrelsen har genom att vidta ett antal åtgärder med stöd av tillgängliga juridiska instrument, arbetat för att få till stånd fria vandringsvägar och en fungerande vattenmiljö för växter och djur i enlighet med miljömålen och målen om god ekologisk status inom EU:s vattenförvaltning. Aktuella juridiska instrument är exempelvis tillsyn, ansökningar, anmälningar, omprövningar och samråd.

Ett ärende om omprövning har skett under år 2014 på verksamhetsutövarens initiativ. Två ärenden har prövats i domstol där miljöhänsynen inte fick tillräckligt genomslag och dessa har överklagats och fått prövnings-tillstånd i Mark- och miljööverdomstolen. Ett ärende fick tillstånd av domstolen och den fysiska åtgärden bör bli genomförd under år 2015. Därutöver pågår processer som kan komma att leda till ändringar i befintliga vattendomar för ytterligare nio objekt samt i tio objekt som saknar tillstånd i dagsläget. Här innefattas bland annat förelägganden till verksamhetsutövare om att söka tillstånd. Sju

fysiska miljöförbättrande åtgärder där vattenjuridiskt arbete innefattats har färdigställts under år 2014.

Den juridiska processen är lång och flertalet ärenden är ännu inte avslutade, varför arbetet kommer att fortsätta under de närmaste åren. Informationsinsatser är en viktig del av arbetet, och det vattenjuridiska åtgärdsarbetet innefattar bred samverkan både internt och med externa intressenter där samverkan med bland annat kommunerna är god. För att maximera de faktiska förbättringarna i vattenmiljön arbetar Länsstyrelsen efter en samlad prioriteringslista grundad på miljömålsarbetet, vattnets status samt till viss del klagomål. Listan stäms av via en för arbetet särskild intern arbetsgrupp och uppdateras kontinuerligt. I handläggningen har vi fortsatt med rutinen att upprätta en lagtrappa för varje aktuellt objekt. Lagtrappan används dels för att prioritera de juridiska insatserna och dels som stöd i samband med kommunikationen med verksamhetsutövare.

Initiativ: Vem som tagit initiativ till ärendet.

- LST=Länsstyrelsen;
- VU=Verksamhetsutövaren.

Juridiskt:

- Bordlagd=brev om egenkontroll utskickad till VU och ärendet avslutat utan åtgärd;
- Pågår=juridiska processen pågår på LST;
- Domstol=ärendet ligger hos domstol;
- Avslutad=beslut/dom är klar.

Fysisk åtgärd: statusen på arbetet med miljöförbättrande fysiska åtgärder:

- Pågår=åtgärden är påbörjad;
- Klar=åtgärden är utförd.

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta inom fiskeområdet	2014	2013	2012
Antal fiskevårdsområden	210	210	210
Antal yrkesfiskelicenser	7	6	6
Antal fartygstillstånd	0	0	0
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	0	1	1

Källa: Länsstyrelsens diarium och register

Kommentarer Tabell 1.2

Antalet yrkesfiskare avser antalet som är aktiva i länet. Ytterligare en fiskare är bosatt i länet men fiskar i havet. Jämfört med 2013 har en fiskare tillkommit i Vättern. Trots att inget nytt ansökningsärende inkommit har Länsstyrelsen lagt 171 timmar på ärendehandläggning inom vht 622 under år 2014. Arbetet består av förberedelse inför nya programperioden samt granskning av utbetalningar. Länsstyrelsen har därutöver arbetat 990 timmar med administrationen av fiskeområdet Vättern med extern finansiering.

Folkhälsa

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 70*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,09	0,61	0,84
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,65	1,35	0,93
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,81	0,93	0,87
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 378	2 257	1 912
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,20	1,21	1,06
Antal ärenden, inkomna och upprättade	31	42	53
Antal beslutade ärenden	35	33	56
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	1	2
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	2 933	1 873	5 139
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 700, Länsamordning ANDT ³⁾	72		
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 705, Alkohol och tobak ⁴⁾	64		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 700 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2014. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för deltagande åtta länsstyrelser är 73.

⁴⁾ Nöjdindex för verksamhet 705 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2014. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för deltagande sex länsstyrelser är 71.

KOMMENTAR BRUKARUNDERSÖKNINGEN

Brukarundersökningen mätte i år två områden som rör ANDT, dels 700 ANDT-samordningen och 705 alkohol och tobak. När det gäller samordningen får Länsstyrelsen högt betyg på bemötande och engagemang. Det som respondenterna efterfrågar mer av är stöd till att välja metoder och anpassning av arbetet till lokala behov. Nöjdindex låg precis som genomsnittet för länsstyrelserna. Frågorna kring alkohol och tobak, 705 visar att Länsstyrelsen även där får högt på bemötande, engagemang och tillgänglighet.

Där är Länsstyrelsens nöjdindex något lägre än genomsnittet. Det som får sämre betyg är lyhördhet och information, resultatet från Brukarundersökningen har använts som underlag för ett utvecklingsarbete som påbörjats i handläggarnätverket

VERKSAMHET – VOLUME OCH PRESTATIONER

Nivån på arbetsinsatsen är liknande den från föregående år. Fokus ligger på ANDT-samordning samt tillsyn alkohol- och tobakslagen.

Återrapportering regleringsbrev

Tabell 6.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter

Kostnader och årsarbetskrafter för folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)1)	1 876,4	1,74
varav Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700)	176,5	0,10
varav Fördelning av statsbidrag (704)	0,0	0,00
varav Alkohol- och tobaksärenden (705)	460,8	0,76
varav alkoholärenden (7051 - 7053)	228,4	0,33
varav tobaksärenden (7054 - 7056)	232,4	0,43
Totala kostnader (inkl. OH)1)	2 378,1	

1) Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Uppgifter i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2014)

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Länsstyrelseinstruktion 5§

6. verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak

Organisation

Inom folkhälsoområdet har Länsstyrelsen fokuserat på det alkohol-, narkotika-, dopning- och tobaksförebyggande arbetet, ANDT. I enlighet med Handlingsplanen 2009-2014 för länets ANDT-förebyggande arbete vid namn **Insikt Utsikt**, har möten hållits med de redan etablerade grupperna för att stärka samverkan och fortsätta styra det förebyggande arbetet mot de gemensamma målen.

I styrgruppen, som leds av länspolismästaren, finns alla länets kommuner representerade via ett antal kommunstyrelseordföranden. Som ordinarie ledamöter ingår även landstingsråd och oppositionsråd, Landstingets folkhälsochef, ansvarig avdelningschef samt ANDT-samordnaren på Länsstyrelsen. Beredningsgruppen består av representanter från Landstinget, Polisen, Regionförbundet samt ANDT-samordnare och tillsynsansvarig på Länsstyrelsen. Samrådsgruppen består av ovan nämnda myndigheter, frivilligaktörerna samt andra relevanta aktörer som Högskolan och Studenthälsan. Kommungruppen har

representanter i form av kontaktperson eller samordnare från alla länets kommuner tillsammans med berörda myndigheter. Det finns även en arbetsgrupp kopplad till **Insikt Utsikt** gällande SMADIT (samverkan mot alkohol och droger i trafiken) där polis och kommunala handläggare medverkar och som drivs av ANDT-samordnaren. Samtliga grupper samordnas av Länsstyrelsen och har träffats planenligt under året.

Länets ANDT-förebyggande arbete grundas på den nationella ANDT-strategin samt den regionala handlingsplanen och Länsstyrelsen har under året aktivt arbetat med att vidare implementera den nationella strategin i länet. Länsstyrelsen har under hösten besökts av representanter från Socialdepartementet och då fått möjlighet att samtala kring de erfarenheter som gjorts samt utvecklingen av den nya nationella ANDT-strategin.

Regional handlingsplan

Den nationella ANDT-strategin kommer enligt planerna att vara färdigställd till den 1 januari 2016. För att komma i fas med det

nationella arbetet behöver den regionala handlingsplanen för 2009-2014 förlängas till den sista december 2015, och planen har därför skickats på remiss till samtliga kommuner i länet, Polismyndigheten och Landstinget. Organisationen **Insikt Utsikt** anordnade under hösten en konferens för att knyta samman det arbete som genomförts inom handlingsplanen under perioden 2009-2014. Deltagare vid konferensen var representanter ur styrgruppen och samverkansgruppen samt kommunrepresentanter och polis. Under konferensen diskuterades även den framåtsyftande frågan kring vad som krävs och är önskvärt i en framtida handlingsplan.

Under året har en uppföljning av den regionala handlingsplanen genomförts avseende verksamhetsåret 2013. Uppföljningen visade att majoriteten av de deltagande organisationerna inom **Insikt Utsikt** var mycket nöjda med det befintliga upplägget för verksamheten, men även att det fanns utrymme för utveckling. Vidare har **Insikt Utsikt** gett en extern aktör uppdraget att göra en övergripande utvärdering av verksamheten, och att bedöma det väsentliga resultatet av det förebyggande ANDT-arbetet under 2009-2014. Utvärderingen kommer att ligga till grund för framtagandet av en ny regional handlingsplan under 2015.

Aktiviteter under 2014

Dopningsfrågan har behandlats i två olika nätverk, ett nätverk bestående av personer som i sin profession kommer i kontakt med frågan samt ett nätverk med gymägarna i Jönköpings kommun. Nätverken har haft besök av representanter från det nationella nätverket Prevention av dopning i Sverige (PRODIS), Dopingjouren samt behandlare vid länsjukhuset för att få information och vägledning.

Insikt Utsikt anordnade under våren en konferens under temat "Cannabis, drogen som berör", konferensdeltagare var polis, behandlare, kommunala ANDT-samordnare, politiker samt skolpersonal.

Inom de organisationer i länet som arbetar med flyktningmottagandet har behovet om mer kunskap om drogen Khat uppmärks-

sammats. Ett informations- och diskussionstillfälle anordnades i samverkan med Länsstyrelsens integrationsutvecklare. Planer finns på ett fortsatt arbete kring Khatmissbruket i länet, dessutom har en forskningsansats initierats vid Hälsohögskolan i Jönköping, i samverkan med länets kommuner, Landstinget, idéburna organisationer och Länsstyrelsen.

Insikt Utsikt har i samverkan med uppdraget avseende Våld i nära relationer anordnat en kompetensutvecklingsdag kring "särskild sårbarhet – om våld från närstående". Ett av de fem områden som presenterades var våld i missbruks- och beroendesituationer. Konferensen riktade sig till polis, skola, socialtjänst, Åklagarmyndigheten, Migrationsverket samt idéburna organisationer.

Studenthälsan har haft ett fortsatt uppdrag att arbeta med ANDT-frågor kopplat till studenters hälsa. I Jönköping har arbetet bedrivits i nära samverkan med Länsstyrelsen, Landstinget och Studentkåren vid Jönköpings högskola. En kartläggning om studenters levnadsvanor och syn på ANDT och sexuellt risktagande har genomförts under året, vilken presenteras i rapporten "Tio frågor om alkohol, narkotika, dopning och sex". Styrgruppen för den nybildade kår föreningen Studenter emellan, har haft två möten under året.

Brottsförebyggande arbete

Insikt Utsikts uppdrag omfattar även brottsförebyggande arbete, och med anledning av den kommande studentavslutningen 2015 har Länsstyrelsen initierat ett möte för att diskutera studenternas flakåkningar på lastbilar och traktorer genom tätorter. Flakåkningarna arrangeras av eleverna själva efter skolavslutningen och har tyvärr resulterat i ett antal olyckor och tillbud. **Insikt Utsikt** vill verka för ett tryggt, säkert och trevligt avslut på gymnasietiden och vill därför öppna upp för en diskussion kring frågan. Polis, räddningstjänsten och elevhälsovården var deltagare vid detta första samtal. Fortsatt dialog och förankring med berörda skolor kommer ske under våren 2015.

Under året deltog länet i en nationell anti-langningskampanj kallad ”Tänk om” initierad av Folkhälsomyndigheten där aktiviteter genomfördes med syftet att minska langningen av alkohol till ungdomar. Alla aktörer inom **Insikt Utsikt** samverkade och bidrog på olika sätt, exempelvis genom marknadsföring via annonser samt intervjuer och artiklar i radio, tidning, tv och sociala medier. Nytt för 2014 är ett utökat samarbete med Smålandsidrotten, i samverkan med övriga länsstyrelser i Småland. För att minska langningen vid olika idrottsarrangemang genomfördes en aktivitet i samband med sommarlovet. Kampanjerna har regionalt drivits av Länsstyrelsen.

Nätverk regionalt och nationellt

Under året har ett nätverk för samverkan mellan de regionala ANDT-samordnarna i sydlänen etablerats (Halland, Kronoberg, Kalmar, Jönköping, Blekinge och Gotland) med syftet att åstadkomma samverkan och att stärka samordnarrollen.

I övrigt har Länsstyrelsen arbetat för att sprida och realisera den nationella strategin samt att uppfylla målen i den regionala handlingsplanen. Detta har skett genom att Länsstyrelsen deltagit i möteskonstellationer där gehör för förebyggandetanken kan finnas och/ eller skapas, exempelvis avseende skolhälsovården.

Länsstyrelsen har även deltagit och medverkat vid nätverksträffar anordnade av Folkhälsomyndigheten samt andra konferenser, föreläsningar och sammankomster som på olika sätt kan bidra till att möjliggöra ett bättre preventivt arbete, både i Jönköpings län och nationellt.

Tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen

Under året har samarbetet mellan alkohol- och tobakstillsynen och ANDT-samordningen på Länsstyrelsen utvecklats vidare. Alkohol- och tobakshandläggaren ingår numera i **Insikt Utsikt** och Länsstyrelsen har initierat och genomfört konferens och seminarium som berört både tillsynsområdet och övrigt förebyggande arbete. Det har vidare under 2014 förts diskussion kring hur samverkan mellan förebyggandefunktionen och tillsyns-

funktionen kan utformas, både lokalt och regionalt. Flera olika gemensamma insatser har planerats för kommande år, både inom länet och i samverkan med angränsande län.

Länsstyrelsen är regional tillsynsmyndighet enligt alkohollagen och tobakslagen, och ska ge råd och stöd till kommunerna samt utöva tillsyn över kommunernas verksamhet. Arbetet under 2014 har bedrivits enligt en tillsynsplan fastställd av länsledningen. Under året har Länsstyrelsen genomfört tillsyn i tre kommuner i Jönköpings län och i två kommuner i Hallands län. Samtliga tillsynsbesök har gjorts i samverkan med Länsstyrelsen i Hallands län. En redovisning från kommunerna över deras tillsyn har också begärts in och tre nätverksträffar har anordnats för de kommunala handläggarna.

Länsstyrelsen har även regelbundet bistått kommunernas alkohol- och tobakshandläggare med råd och stöd via telefon och e-post. En tvådagars ekonomikurs anordnades för länets alkoholhandläggare som berörde den ekonomiska granskningen i kommunernas tillståndsprövning. Länsstyrelsen har vidare anordnat seminariet ”Tobaksförebyggande arbete i kommunen” med fokus på prevention och samverkan för en tobaksfri skola. Seminariet riktade sig till tillsynshandläggare för rökfria miljöer samt ANDT-samordnare i kommunerna. Länsstyrelsen har också deltagit vid fyra nationella nätverksträffar anordnade av samtliga länsstyrelser gemensamt samt andra utbildningar, konferenser, föreläsningar och sammankomster som på olika sätt kan bidra till att möjliggöra en bättre tillsyn i länet.

Rökfria skolgårdar

Under året har Länsstyrelsen presenterat resultaten från kartläggningen av länets skolgårdar och förekomsten av rökning. Samtliga kommuner och totalt 14 skolgårdar ingick i kartläggningen. Resultaten visade att rökning förekommer i olika grad på samtliga besökta skolgårdar i länet samt att skolornas tobaksförebyggande arbete skiljer sig åt både vad gäller omfattning och innehåll. Som ett led i detta arbete har konferensen ”Hälsofrämjande skolutveckling” anordnats i samverkan med Skolverket, dit skolledning,

skolpersonal, elevhälsan, tillsynshandläggare för rökfria miljöer samt ANDT-samordnare bjöds in.

Övriga insatser

Länsstyrelsen har tillsammans med Landstinget, Högskolan i Jönköping, LRF, Jönköpings kommun, Winnet och Jönköpings FN-distrikt anordnat ”**Kemikaliekonferensen – med maten i fokus**”. Föreläsare från bland annat Livsmedelsverket, Kemikalieinspektionen och Karolinska institutet bjöds in och dagen riktade sig till personer som arbetar med hälso-, miljö- och livsmedelsfrågor.

Resultat från **Solvaneprojektet** sommaren 2013 har redovisats i en rapport (lissun_rapport solvaneprojekt). Syftet med projektet var att utbilda ungdomar till UV-informatörer för att i sin tur förändra människors attityd och inställning till solning genom att uppmärksamma risken för hudcancer. Projektet ingick också som en åtgärd i **Luftens och hälsans åtgärdsprogram** som har tagits fram på länsnivå för att uppnå miljömålen. I rapporten kommer man bland annat fram till att framgången i att föra fram budskapet påverkas av väder samt medias intresse. UV-informatörerna upplevde bland annat att det var lättare att nå fram med sitt budskap vid soligt väder. Rapporten visar att projektet syntes i olika mediasammanhang som tidningar, radio och tv.

Länsstyrelsen har varit delaktig i framtagandet av **Folkhälsoenkät Ung** som kartlägger ungdomarnas hälsa samt drog- och levnadsvanor. (lissun_Folkhälsoenkät) Enkäten besvarades av elever i grundskolans årskurs 9 och årskurs 2 på gymnasiet. Undersökningen visar bland annat att alkohol- och cigarettkonsumtionen har en nedåtgående trend och att flickor i större utsträckning än pojkar upplever stress och irritation.

På uppdrag av Länsstyrelsen, Landstinget, Studenthälsan och Studentkåren har studentgruppen **Studenter Emellan** bildats i syfte att skapa ett forum dit högskolestudenter kan vända sig med frågor om sexuell hälsa, alkoholkonsumtion,

narkotika och dopning. Ett särskilt mål i projektet är att i samband med insparken under augusti, vara närvarande och nå ut till nya studenter.

Hälsans miljömål är ett åtgärdsprogram som omfattar miljö kvalitetsmålen **Giftfri miljö, Säker strålmiljö, Skyddande ozonskikt** och delar ur **God bebyggd miljö** och **Frisk luft**. Det kommer att ersätta det gamla åtgärdsprogrammet Luftens och hälsans miljömål 2010-2014. Under året har arbetet med att ta fram nya förslag på åtgärder bedrivits av tre arbetsgrupper med deltagare från bland annat Länsstyrelsen, Landstinget, Regionförbundet, Trafikverket och olika kommuner.

Arbetet drogs igång med ett uppstartsmöte i april. En workshop anordnades därefter i oktober där bland andra kommunernas miljömålssamordnare bjöds in att delta. Syftet var att fler än arbetsgrupperna skulle få möjlighet att tycka till om åtgärdsförslagen i ett tidigt skede. Åtgärdsprogrammet går ut på remiss under våren 2015 och beslut väntas i oktober 2015. Programmet kommer att gälla under perioden 2016-2020.

Inom handlingsplanen för **landsbygdsprogrammet samt havs- och fiskeri-programmet** har urvalskriterier utarbetats. Urvalskriterierna ska fungera som ett verktyg för handläggaren för jämförelse av ansökningar inom projekt- företagsstöd samt miljöinvesteringar. För exempelvis delåtgärderna investeringar i småskalig infrastruktur samt delåtgärden investeringar i infrastruktur för rekreatiönsändamål och turistinformation finns det urvalskriterier som berör de nationella målen för friluftspolitiken samt kulturmiljö målen. Det finns även urvalskriterier inom bland annat miljöinvesteringarna där insatser som ger allmänheten möjlighet till rekreation ges hög prioritet.

Inom Landsbygdsprogrammet 2007-2013 har exempelvis stöd beviljats till upprustning av vissa av länets vandringsleder och även för att utveckla fisketurismen i syfte att främja folkhälsan. Dessutom har insatser gjorts för att främja fritidsaktiviteter i länet, exempelvis upprustning av tennisbana, att belägga

fotbollsplaner med konstgräs eller anlägga gym både inomhus och utomhus. Under år 2014 har Länsstyrelsen uppdaterat rapporten **En aktuell översiktsplan** som är en sammanställning av planeringsunderlag och en vägledning för kommunernas översiktsplanering. Översiktsplanens möjlighet att påverka människors livsmiljö och folkhälsa är bland annat kopplad till frågan om fysisk aktivitet i vardagen. Täta bebyggelsemiljöer med god tillgång till service, grönområden och väl utvecklat gång- och cykelvägnät främjar fysisk aktivitet och friluftsliv och minskar därigenom riskerna för övervikt, depression, diabetes och hjärt- och kärlsjukdomar.

Länsstyrelsen har under 2014 tillsammans med Livsmedelsverket, SLU Aqua och övriga länsstyrelser runt Vättern gått vidare med **ytterligare undersökningar avseende dioxiner och PCB** i sik från Vättern. Undersökningarna har under året analyserats och kommer att resultera i särskilda informationsinsatser till fiskerinäringen och allmänheten om rådande situation.

Länsstyrelsen har under året tagit fram ett **nytt miljöövervakningsprogram** för länet som gäller under 2015-2020. I arbetet med miljöövervakning har Länsstyrelsen bland annat en samordnande roll. Som en del i programmet står hälsorelaterad miljöövervakning vars syfte är att undersöka samband mellan människors hälsa och yttre miljöfaktorer samt att ge underlag för att följa upp miljökvalitetsmålen. Den regionala hälsomiljöövervakningen baserar sig till stor del på nationell miljöövervakning och aktuella delprogram är förtätningen av miljöhälsoenkäter samt sammanställning och utvärdering av hälsotillståndet i länet genom uppföljning av nationella och regionala projekt och samverkan med olika regionala aktörer.

Inom ramen för skötsel och förvaltning av skyddade områden görs betydande **insatser för att stimulera det rörliga friluftslivet** vilket bidrar till en bättre folkhälsa. Länsstyrelserna verkar för att nå folkhälsomålet genom den koppling det har till friluftsliv i naturen, där många åtgärder vidtas för att underlätta för folk att hitta ut till

(webbinfo, kartor, foldrar, vägvisning, mm) och vistas i skyddade naturområden (skyltar, leder, andra anordningar som ökar tillgängligheten).

För att undersöka hälsoriskerna med **radon** i Jönköpings län har provtagningar av 55 enskilda bergborrade brunnar genomförts. Undersökningen visade att det är liten risk att utsättas för höga halter av radon och uran från dricksvatten i Jönköpings län. Endast sju stycken av de provtagna brunnarna klassades som mer eller mindre dåliga på grund av förhöjda halter av radon och/eller uran. Det fanns inget geografiskt mönster i resultaten.

Länets integrationsstrategi återspeglar i flera fall folkhälsofrågorna. Inom strategiområdet social sammanhållning belyses särskilt området delaktighet och inflytande i samhället, både inom områden som föreningsdeltagande men också valdeltagande. Utöver detta belyses den hälsofrämjande hälso- och sjukvården där Länsstyrelsen just nu bearbetar ett förslag för att ta fram hälsokommunikatörer i Jönköpings län. Syftet med kommunikatorerna är att säkerställa en jämlik vård - med särskilt fokus på etisk och kulturell bakgrund. Vidare lyfts skydd mot smittspridning i samband med de hälsoundersökningar som erbjuds asylsökande. Detta är också ett område som berörs i integrationsstrategin.

I länets strategi för jämställdhetsintegrering finns ett särskilt fokusområde kring jämställd hälsa. Länsstyrelsens särskilt sakkunniga i jämställdhet har tillsammans med flera kollegor deltagit i Landstingets arbete för att ta fram en folkhälsostrategi.

Våld i nära relationer är inte enbart ett jämställdhetsproblem utan även ett folkhälsoproblem, vilket är en viktig utgångspunkt i Länsstyrelsens arbete. Detta syns bland annat i länets plan för samverkan mot våld i nära relationer.. Under året har Länsstyrelsens utvecklingsledare mot våld i nära relationer och ANDT-samordnare gemensamt arrangerat en konferens om särskild sårbarhet vid våld från närstående.

Länsstyrelsen har tillsammans med Miljösamverkan anordnat en **handläggarträff för kommunernas Miljö- och hälsoskyddshandläggare** där Folkhälsomyndigheten medverkade. Information lämnades avseende bland annat buller, inomhusmiljön i skolan samt hälsoeffekter kopplat till klimatförändringar. Femtio två handläggare deltog på träffen.

Länsstyrelsen ska stödja kommuner, landsting och andra föräldrastödjande aktörer i länet i arbetet med att utveckla ett universellt, kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt **stöd till föräldrar** med barn i tonåren. Under hösten har en analys av länets olika aktörers föräldrastödjande aktiviteter genomförts via telefonintervjuer. Genomförd analys ska fungera som en grund för det fortsatta stödjande arbetet i vårt län. Länsstyrelsen har under året deltagit vid informationsträff och nätverksmöten anordnade av Länsstyrelsen i Örebro samt andra konferenser, föreläsningar och sammankomster.

(RB 62)

Länsstyrelsen i Jönköping har valt att organisera arbetet med de tio **friluftspolitiska målen** via en central friluftslivsamordnare som har kontakt med olika sakkunniga inom myndigheten och fungerar som spindeln i nätet för att bevaka friluftslivets intressen, sprida kunskap och inspiration och knyta samman kontakter både internt och externt.

Länsstyrelsen har under 2014 påbörjat ett aktivt arbete för att öka samverkan bland alla friluftslivets aktörer i länet, inte minst med kommunerna. Under året har Länsstyrelsen vid tre olika tillfällen träffat dels alla kultur- och fritidschefer, dels alla miljösamordnare liksom naturvårdsförvaltare eller liknande i kommunerna för att informera och diskutera de tio friluftspolitiska målen och hur en ökad

samverkan kan se ut. I maj månad skickades en enkät ut till kommunerna med frågor om deras arbete med friluftslivsfrågor och friluftsmålen, bland för att undersöka vad kommunerna själva anser sig behöva stöd och vägledning kring när det gäller friluftsliv. Länsstyrelsen har även bidragit till att tydligare lyfta in friluftsmålen i kommunernas översiktsplanering via en uppdatering av rapporten "En aktuell översiktsplan" liksom i den mer övergripande landskapsstrategin som tagits fram för länet. I den senare finns en egen handlingslinje för friluftsliv, tätortsnära natur och social hållbarhet.

I slutet av året har även en skrivelse skickats till kommunrepresentanter inom några olika områden för att stimulera till fler ansökningar om LONA-projekt, inte minst som stöd i samhällsplaneringen. I samarbete med Landstinget i Jönköpings län (som under året blir Region Jönköpings län) och Jönköpings kommun påbörjades planeringen av en regional tankesmedja för friluftsliv i länet som väntas hållas under hösten 2015. En aktiv samverkan har även skett med Landstinget i samband med att de tagit fram en strategi för folkhälsa "Tillsammans för jämlik hälsa och ett bra liv i Jönköpings län" där även Länsstyrelsen deltar med åtgärder, ett arbete som kommer att knytas ihop med det nya åtgärdsprogram för hälsans miljömål som kommer att arbetas fram under 2015.

Länsstyrelsen har kontinuerligt en aktiv samverkan när det gäller turism och fiskefrågor via exempelvis Smålands Turism, kommunerna, fiskevårdsförbund med flera. Länsstyrelsen har även deltagit i Naturvårdsverkets Tankesmedja för friluftsliv och därefter spridit information och kunskap vidare i både interna och externa nätverk. Redovisning av uppdraget har även skett till Naturvårdsverket enligt instruktion.

Jämställdhet

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 80*			
Årsarbetskrafter män 1)	0,00	0,00	0,05
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	1,94	1,96	1,17
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,90	0,93	0,60
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 257	2 097	1 416
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	1,14	1,13	0,79
Antal ärenden, inkomna och upprättade	39	30	24
Antal beslutade ärenden	37	30	11
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	1	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	558	1 505	4 772

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Externt jämställdhetsarbete

Under året har jämställdhetsarbetet i länet tagit sin utgångspunkt i Strategi för jämställdhetsintegrering i Jönköpings län 2014-2018 som Länsstyrelsen tog fram 2013. Länsstrategin togs fram i nära dialog med Jämställdhetsrådet i Jönköpings län och har under 2014 ytterligare förankrats i rådsstrukturen, som förutom Jämställdhetsrådet består av en beredningsgrupp och fem fokusgrupper. För att sprida strategin genomfördes en lanseringskonferens där strategin och länets nya samverkansplan mot våld i nära relationer presenterades. Landshövdingen inledde konferensen, som förutom presentationer från Länsstyrelsen även innehöll en kompetensutveckling inom jämställdhet och presentationer från intressanta projekt i länet. Utöver lanseringstillfället har strategin skickats till länets kommuner och landsting samt spridits på möten och konferenser där Länsstyrelsen har deltagit. Arbetet med strategin för jämställdhetsintegrering beskrivs ytterligare i en separat redovisning till regeringskansliet.

En stor del av arbetet för att föra ut den nationella jämställdhetspolitiken har under

året haft fokus på Jämställdhetsrådet och den organisation som finns runt rådet. Arbetet samordnas av Länsstyrelsen och landshövdingen är ordförande i Jämställdhetsrådet. Rådet har under årets fyra möten följt arbetet i fokusgrupperna, lyssnat till föreläsningar och haft erfarenhetsutbyten. Fokusgrupperna arbetar med jämställdhet med fokus på specifika ämnesområden och har, med stöd från Länsstyrelsens personal, bland annat samlat in och sammanställt statistik, anordnat konferenser och utbildningar, gjort studiebesök, spridit information och planerat ett rundabordsamtal med politiker och andra i ledande positioner i länet.

En aktivitet för att bidra till en ökad prioritering av frågan i länet var ett rundabordsamtal som initierades av en av fokusgrupperna under Jämställdhetsrådet. Landshövdingen bjöd in ledande politiker och personer på andra ledande poster till ett samtal om jämställdhet på residenset. Under mötet fick organisationerna redovisa sitt eget arbete och diskutera hur arbetet kan förbättras i länet. Mötet blev en uppskattad start på en viktig dialog som planeras fortsätta under 2015.

I samband med Jönköpings pride-festival, Jönköping Qom ut, anordnade Länsstyrelsen

tillsammans med andra aktörer i länet en halvdags kompetensutveckling om hbtq och bemötande Under hösten deltog Länsstyrelsen även i planeringen av en eftervalsdebatt om jämställdhet med Winnet i Jönköpings län som huvudarrangör. Under året har Länsstyrelsen medverkat vid en rad konferenser om jämställdhet, både som talare och deltagare, och även mött olika verksamheter i länet för att berätta om sitt uppdrag och om jämställdhetsintegrering.

I slutet av 2013 inledde Landstinget i Jönköpings län arbetet med en länsövergripande folkhälsostrategi, vilket fortsatte under våren 2014 med länsdialoger. Sakkunniga från Länsstyrelsen, däribland den sakkunniga i jämställdhet, har varit delaktiga i arbetet för att sammanföra olika perspektiv. Under året har Regionförbundet i Jönköpings län avslutat sitt uppdrag kring jämställd regional tillväxt, där Länsstyrelsen har varit tillgänglig för stöd. Regionförbundet och Länsstyrelsen har gemensamt deltagit på Tillväxtverkets workshops och haft en pågående dialog kring hur arbetet ska fortsätta efter uppdragets slut. I slutet av 2014 kunde Regionförbundet ta över ordförandeskapet i den fokusgrupp under Jämställdhetsrådet som berör tillväxt, vilket är positivt för det fortsatta arbetet med frågan.

Internt jämställdhetsarbete

Det interna arbetet redovisas under Länsstyrelseinstruktionen 5§ 1.

Effekter

Under 2014 har mycket av Länsstyrelsens arbete med jämställdhet och jämställdhetsintegrering utgått från de strategier för jämställdhetsintegrering som länsstyrelserna fick i uppdrag att ta fram 2013. Genom strategierna har ett mer långsiktigt arbete formulerats och kunnat kommuniceras både internt och externt. Mycket av arbetet under 2014 har fokuserat just på kommunikation och förankring. Inom organisationen kring Jämställdhetsrådet, med beredningsgrupp och fokusgrupper, har många aktörer och många olika kompetenser samlats kring frågorna. Samtidigt finns det också en utmaning i att skapa ett långsiktigt engagemang. Länsstyrelsen bedömer att detta

tills stor del beror på att det fortfarande är få personer i länet som i sina tjänster eller ideella engagemang har tydliga uppdrag kring jämställdhet. Därmed är det lättare att nå ut med enskilda satsningar och konferenser än med ett långsiktigt arbete som kräver aktivt och kontinuerligt deltagande. Undantaget är området mäns våld mot kvinnor, där långvariga satsningar på våld i nära relationer har inneburit att frågan idag prioriteras allt mer.

I dagsläget har endast två av länets kommuner samt Landstinget (2015 Region Jönköpings län) skrivit under den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå, CEMR, och få kommuner har ett aktivt arbete med jämställdhetsintegrering. Genom att Länsstyrelsens ledning prioriterar frågan finns dock möjligheter att nå politiker och chefer i länet. Rundabordsamtalen var ett sådant exempel, vilket resulterade i goda samtal att bygga vidare på. I Jämställdhetsrådet och organisationen kring rådet samlas också de aktörer som har ett pågående jämställdhetsarbete och därmed har erfarenheter och lärande exempel spridits.

Trots att jämställdhetsarbetet i länet sällan är prioriterat i resurser finns det mycket engagemang på många olika nivåer. Länsstyrelsen ser sig ha en viktig roll i att föra samman olika aktörer och att göra satsningar som kan inspirera både de som har kommit en bit på vägen och de som ännu inte har tagit första steget. Genom att länsstyrelserna har varit synliga på större evenemang som Nordiskt Forum och politikerveckan i Almedalen har fler fått upp ögonen för vårt uppdrag kring jämställdhet. Efter Nordiskt Forum samlade Länsstyrelsen personer i länet som hade varit på forumet och kunde därmed hitta nya kontaktnät utanför de redan existerande.

Mäns våld mot kvinnor - stödja samordningen i länet (uppdrag 79 RB 2014)

Länsstyrelsens arbete med att utveckla och stödja samordningen i länet har under 2014 fortgått. Inom detta uppdrag leder och sammankallar Länsstyrelsen tre nätverk. Två av dessa är Fokusgruppen våld i nära

relationer och Fokusgruppen prostitution och människohandel, båda inom ramen för Jämställdhetsrådet i Jönköpings län. I fokusgrupperna finns ett stort antal myndigheter och ideella/idéburna verksamheter representerade. Nätverken har träffats vid fyra respektive fem tillfällen under året. Vidare sammankallar Länsstyrelsen ett nätverk bestående av handläggare för våld i nära relationer från sex av länets kommuner. Detta nätverk har träffats vid fyra tillfällen under året.

För att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer har Länsstyrelsen, i samarbete med övriga myndigheter och organisationer i Fokusgruppen våld i nära relationer, tagit fram en samverkansplan för länets arbete mot våld i nära relationer. Planen, som ska gälla från år 2014 till år 2018, syftar till att genom samverkan utveckla länets arbete mot våld i nära relationer, förbättra stödet för de drabbade och förebygga våldet. En uppföljningsplan med effektindikatorer har även utarbetats. För att få en nulägesbeskrivning samt ett jämförelsevärde inför kommande uppföljningar har Länsstyrelsen under hösten 2014 påbörjat en kartläggning av länets arbete mot våld i nära relationer. Kartläggningen beräknas vara klar i inledningen av 2015.

För att öka kompetensen inom berörda områden har Länsstyrelsen under året arrangerat ett antal tillfällen med kompetensutveckling. Flertalen av dessa har arrangerats i samverkan med andra aktörer i länet. Inom området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer har tre grundutbildningar genomförts. Inom området prostitution och människohandel har en utbildningsdag om unga som säljer sex och en om regionalt och nationellt arbete mot prostitution och människohandel anordnats. Vidare uppmärksammades EU:s anti trafficking dag genom konstutställning och föreläsningar på ämnet prostitution och människohandel. Dagen var riktad till allmänheten men även tjänstemän och ideella organisationer var inbjudna. Sammanlagt var tio olika konstnärer engagerade och en mängd olika konstuttryck presenterades. En stor del av konsten var inspirerad av utsatta människors berättelser. Satsningen fick stort utrymme i lokal och regional media.

Då det finns en stor brist på kunskap och statistik om prostitution och människohandel har Länsstyrelsen påbörjat en studie om prostitutionen i Jönköpings län. Studien gäller dels omfattningen av prostitutionen i länet och dels verksamheternas arbete och behov på området. Studien beräknas vara klar i inledningen av 2015.

I samarbete med övriga länsstyrelser har Länsstyrelsen genomfört en kampanj mot sexuell exploatering av barn på Jönköpings flygplats. Kampanjen har syftat till att informera allmänheten om förekomsten av sexuell exploatering av barn i samband med turism och resande samt om hur man kan agera vid misstanke om detsamma.

För att ytterligare stärka samverkan och utveckla kompetensen inom fokusgrupperna har flera gemensamma aktiviteter genomförts under året. Delar av Fokusgruppen våld i nära relationer har åkt till Gotland för att närvara vid Almedalsveckan samt till Malmö och Lund för att göra studiebesök på ett antal olika verksamheter. Fokusgruppen prostitution och människohandel har under året deltagit vid en tvådagars spetsutbildning via Länsstyrelsen i Stockholms län.

Länsstyrelsen har under 2014 träffat ett antal personer och verksamheter i länet samt genomfört flertalet presentationer och föreläsningar däribland för skolpersonal, personal på Migrationsverket och nämndemän vid Eksjö Tingsrätt. Länsstyrelsens del i det nationella arbetet mot mäns våld mot kvinnor har vidare fortgått, exempelvis genom att Länsstyrelsen deltagit vid de nationella nätverksträffarna för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel.

Mäns våld mot kvinnor - regionalt kompetens- och metodstöd

Länsstyrelsen har under 2014 erbjudit regionalt kompetens- och metodstöd till främst kommuner och ideella/idéburna organisationer men även till Polismyndigheten, Åklagarkammaren och hälso- och sjukvården. Länsstyrelsen har följt länsstyrelsernas och Socialstyrelsens genomförandeplan avseende uppdraget och

deltagit vid de utbildningsdagar som anordnats av Socialstyrelsen. Inom ramen för uppdraget har Länsstyrelsen samverkat med andra regionövergripande aktörer, till exempel Regionförbundets regionala ledare för plattformsarbetet.

Under året har Länsstyrelsen fokuserat på Socialstyrelsens nya föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (SOSFS 2014:4) samt särskilt utsatta grupper. Länsstyrelsen har haft föredrag vid tre av de chefsnätverk som sammankallas av Regionförbundet i Jönköpings län, vid presidiummöte där socialchefer och ordföranden i kommunernas socialnämnder varit närvarande samt vid länets nätverk inom det förebyggande ANDT-arbetet. En stor del av arbetet i de nätverk som Länsstyrelsen sammankallar har vidare berört strategiska och organisatoriska frågor kring de nya föreskrifterna samt riskbedömningar i arbetet mot våld. Inom ramen för uppdraget har Länsstyrelsen, i samarbete med Regionförbundet och Landstinget i Jönköpings län, anordnat två dagars kompetensutveckling om särskild sårbarhet vid våld från närstående. Dagarna innehöll grundläggande kunskap om våld i nära relationer och särskild sårbarhet. Deltagarna fick även möjlighet att få mer specifik kunskap om särskild sårbarhet kopplat till sex för särskilt utsatta grupper.

Under hösten 2014 har Socialstyrelsen och landets länsstyrelser arrangerat sju regionala konferenser om socialnämnders och vårdgivares ansvar i arbetet mot våld i nära relationer. Syftet med konferenserna har varit att informera beslutsfattare och yrkesutövande inom hälso- sjukvård, socialtjänst och ideella aktörer om innehållet i föreskriften och de allmänna råden samt visa på goda regionala exempel.

Länsstyrelsen har under året frekvent kontaktats gällande konsultation. Konsultationen har rört direkta ärenden inom främst hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution men även organisatoriska frågor kopplat till exempelvis de nya föreskrifterna och användning av riskbedömningsmetoder.

Hedersrelaterat våld och förtryck (uppdrag 80 RB 2014)

Under år 2014 har Länsstyrelsen fördelat utvecklingsmedel till tre projekt. Två av projekten riktar sig direkt till målgruppen med olika förebyggande insatser som studiecirklar, träffar, information och utbildning. Ett av dessa projekt har syfte att motverka könsstämpning och tvångsgifte. Det tredje projektet rör skolan där en kommun beviljats medel för att ta fram och implementera en handlingsplan gällande hedersrelaterat våld och förtryck för alla förskolor och skolor i kommunen.

Sedan år 2013 sammankallar Länsstyrelsen en länsstyrelsegemensam arbetsgrupp inom hedersrelaterat våld och förtryck. I arbetsgruppen ingår även länsstyrelserna i Blekinge-, Södermanland- samt Östergötlands län. Arbetsgruppen fokuserar på vuxna kvinnor utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. För att få en bild av om och i så fall hur länsstyrelserna uppmärksammat målgruppen har arbetsgruppen inledningsvis genomfört en mindre kartläggning. På uppdrag från representerade länsstyrelser i arbetsgruppen har vidare två studenter vid Högskolan i Jönköping genomfört en studie om vuxna kvinnors utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck. Studien som blev klar i juni 2014 har spridits nationellt och bidragit med mycket värdefull kunskap i ämnet.

Effekter

Länsstyrelsen bedömer att det arbete som har skett inom det fjärde jämställdhetspolitiska målet har haft betydande effekt på länets utveckling och arbete inom mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och prostitution och människohandel. Under 2014 har närmare 1 000 tjänstemän, chefer, politiker och ideella från olika verksamheter tagit del av kompetenshöjande insatser. En effekt av denna satsning är att de problemområden som berörs lyfts upp inom respektive verksamhet. Detta har i många fall initierat eller förstärkt ett pågående förändringsarbete. En ytterligare effekt rör möjligheten att identifiera och hjälpa utsatta. Som ett resultat av bland annat ökad kompetens hos berörda aktörer har Länsstyrelsen detta år sett en fortsatt positiv

utveckling gällande att identifiera utsatta. Utvecklingen har bland annat visat sig i en ökning av aktuella ärenden gällande våld i nära relationer i många av länets kommuner. Den ökade kompetensen är även viktig för att utsatta, barn och våldsutövare ska få möjlighet till rätt stöd och hjälp. Även om det finns stora utvecklingsmöjligheter bedömer Länsstyrelsen att det skett en tydlig förbättring i länet gällande området rättssäkert utredningsarbete. I denna utveckling har Länsstyrelsens roll att erbjuda kompetensstöd gällande riskbedömningsmetoder och de nya föreskrifterna om våld i nära relationer spelat en viktig roll.

Länsstyrelsen bedömer vidare att det arbete som skett inom de nätverk som Länsstyrelsen samordnar haft stor betydelse för länets arbete mot våld i nära relationer och prostitution och människohandel. Speciellt viktig för länets utveckling är den samverkansplan som utarbetats mot våld i nära relationer. I denna har ett stort antal aktörer enats om vision, mål och delmål för de närmaste åren. En effekt av bland annat arbetet i dessa grupper är att det idag finns en tydligt starkare samverkan i länet, en förbättrad kunskap om varandras ansvarsområden och en ökad samsyn. Länets aktörer arbetar även mot gemensamma mål på ett tydligare sätt än tidigare. Den kompetens som finns inom grupperna efterfrågas vidare i det direkta arbetet med utsatta. Inom området prostitution och människohandel har den kompetens som deltagarna i gruppen byggt upp genom diverse spetsutbildningar varit helt avgörande i ärendehantering av ett antal fall av människohandel under året. Den satsning som genomfördes på EU:s anti trafficking dag, och det utrymme som detta gavs i media, har även inneburit ett antal utsatta, främst personer som säljer sex, vänt sig till länets stödorganisationer för att få hjälp att förändra sin situation.

En ytterligare effekt av Länsstyrelsens uppdrag på området är att Länsstyrelsens roll som viktig aktör inom området mäns våld mot kvinnor har förstärkts. Externa aktörer vänder sig allt mer till Länsstyrelsen vid behov av kompetensutveckling, konsultation och rådgivning

INDIKATORER

Jämställdhet utgiftsområde 13¹⁾

Nystartade företag	2014	2013	2012	2011	2010
Andel nystartade företag av kvinnor (%)	-	34,6%	34,3%	34,5%	32,1%
Andel nystartade företag av män (%)	-	65,4%	65,7%	65,5%	67,9%
Våld mot kvinnor	2014	2013	2012	2011	2010
Anmällda misshandelsbrott inomhus mot kvinnor 18 år eller äldre.	196	171	188	204	166
Antal per 100 000 av medelfolkmängden 18 år eller äldre.					

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Statistiska centralbyrån, Brottsförebyggande rådet

I årsredovisningen för 2013 redovisades preliminär statistik för år 2013. Ovan visas den slutliga statistiken för år 2013, på grund av detta kan avvikelser från föregående års årsredovisning förekomma.

KOMMENTAR KRING OVANSTÅENDE INDIKATORER

Nystartade företag

Andelen nystartade företag på landsbygden har under de senaste tre åren minskat. Nedgången var mindre under året än föregående år vilket kan visa på en viss stabilitet. Andelen nystartade företag var tio procentenheter högre i länet än riksgenomsnittet på 24,9 procent. Länsstyrelsen har noterat denna nedgång främst genom att antalet ansökningar till landsbygdsprogrammet minskade under 2013. Informationsinsatser har gjorts för att öka kännedomen om landsbygdsprogrammets möjligheter att finansiera investeringar i företag oavsett om det är befintliga eller nystartade.

Andelen nya företag startade av män är nästan dubbelt så hög som andelen nystartade företag med kvinnor som ägare. Andel företag som startas av kvinnor, i förhållande till totalt antal nystartade företag i

länet, har i stort sett varit detsamma 2011-2013, efter att ha ökat två procentenheter mellan 2010 och 2011. Det innebär att länet fortfarande ligger knappt en procentenhet lägre än siffrorna för riket i helhet. Fortfarande ägs närmare två tredjedelar av de nystartade företagen av män.

Det finns dock dold statistik över kvinnors företagande då många lantbruksföretag ägs av både en man och en kvinna. Eftersom företaget är en enskild firma och den oftast är skriven på mannen, försvinner i de fallen kvinnans ägande i statistiken. Noterbart är att i statistiken ingår endast företag med en arbetsomfattning på mer än 500 timmar per år. Kvinnor har en tendens att i större utsträckning starta sina företag i mindre omfattning för att sedan växa, vilket även bekräftas av ansökningarna via landsbygdsprogrammet. Inom landsbygdsprogrammet har Länsstyrelsen, för att öka kvinnors företagande på landsbygden, därför prioriterat ansökningar där sysselsättningen ökar även om företagaren inte är heltids-sysselsatt inom det nystartade företaget. Även Länsstyrelsens särskilt sakkunnig i jämställdhet deltar i projektbedömningar för att jämställdhetsmålen ska genomsyra de prioriteringar som görs.

I länet samverkar flera aktörer för att öka kunskapen om skillnader mellan kvinnors och mäns företagande såväl som om hur samhällets förväntningar kan skapa eller återskapa sådana skillnader. De senaste åren har en rad utbildningar om ämnet arrangerats av bland annat Regionförbundet och Tillväxtverket. Länsstyrelsen har deltagit i utbildningar för aktörer inom det företagsfrämjande systemet men också medverkat som föreläsare vid vissa tillfällen. I länet finns också den ideella organisationen Winnet Jönköpings län som arbetar dels med stöd och nätverk för målgruppen, dels med att öka kunskapen hos företagsfrämjande aktörer i länet. Samverkan med dessa och andra aktörer är värdefull för att gemensamt lyfta frågan.

Våld mot kvinnor

Benägenheten att anmäla brott inom en nära relation är lägre än vid andra typer av brott. Enligt brottsförebyggande rådet, Brå, är det

endast vart fjärde till femte brott som anmäls, vilket innebär att det finns en stor dold brottslighet.

I Jönköpings län anmäldes 196 misshandelsbrott mot kvinnor inomhus 2014, räknat per 100 000 invånare. Detta enligt brottsförebyggande rådets preliminära statistik. 2013 var antalet 171 brott. Alltså har det skett en ökning med 25 brott per 100 000 invånare, vilket motsvarar 14,6 procent. Riksgenomsnittet för samma kategori är 215 brott. Jönköpings län är alltså under riksgenomsnittet.

Vid en jämförelse med landets sydliga län, Kalmar-, Kronobergs-, Hallands-, Blekinge- och Skåne län, framkommer att Jönköpings län ligger klart över alla dessa, förutom Skåne län som har 260 anmälda brott per 100 000 invånare. Ser man på länets kommuner visar det sig att de fyra kommuner som har flest anmälda brott alla är kommuner på höglandet. Nässjö kommun har flest anmälda brott, 291, därefter Tranås med 269, Sävsjö med 237 och Eksjö med 225 brott. Jönköpings kommun är nummer sex bland länets kommuner med 196 anmälda brott och den kommun som hade minst anmälda brott är Vetlanda kommun med 110 brott.

Om årets ökning av anmälda brott kan förklaras med att fler brott begås eller att fler väljer att anmäla brotten är svårt att uttala sig om. Om man kan anta att det rör sig om att de faktiska brotten har ökat finns behov av ett förbättrat arbete med att förebygga brott i nära relationer. Detta kan ske genom både ett ökat primärpreventivt arbete kring normer och attityder, men även genom ett förbättrat arbete med att förebygga återupprepad brottslighet. I den samverkansplan mot våld i nära relationer, som Länsstyrelsen tillsammans med ett stort antal myndigheter och organisationer i länet tagit fram, finns ett förbättrat förebyggande arbete med som ett delmål. I arbetet med att genomföra planerade aktiviteter för att nå detta delmål är Länsstyrelsen en central, drivande och samordnande aktör. Gällande att förebygga återupprepad brottslighet har Länsstyrelsen uppdrag att informera om, och stödja implementeringen av, Freda

bedömningsmetoder, som består av tre strukturerade riskbedömningsinstrument.

Om ökningen i stället betraktas utifrån en ökad benägenhet att anmäla, att mörkertalet minskat, kan årets siffror i stället ses som en indikator på att länets arbete mot våld i nära relationer förbättrats. Att fler personer har anmält de brott som de utsatts för kan utifrån detta perspektiv tyda på att de aktörer som möter våldsutsatta har förbättrat sitt arbete med att upptäcka våldsutsatta och att ge de utsatta rätt information och bra stöd. I detta förbättringsarbete har Länsstyrelsen en viktig roll. Dels genom det metod- och kompetensstöd som erbjudits, däribland kompetensutveckling och processtöd, och dels genom arbetet med att samordna insatser och förstärka samverkan.

Ytterligare kan årets ökning av antal anmälda brott tolkas utifrån att ämnet våld i nära relationer fått ett stort utrymme i den offentliga debatten. Genom att våldet belyses

som ett brott, och den utsatta som brottsoffer, kan anmälningsbenägenheten hos både allmänheten och utsatta förbättras, och därmed kan även mörkertalet minska. En ytterligare faktor som kan ha påverkat är att barnahus etablerades i Jönköpings län under året. Enligt forskning finns en stor överlappning mellan barn som utsätts för våld och barn som bevittnar våld. Rimligen kan alltså ett antal utsatta barn som varit i kontakt med barnhuset leva i familjer där det även förekommer våld även mot en förälder. Genom kontakten med barnhuset kan detta våld bli synligt och leda till att även den vuxne tar steget och anmäler egen utsatthet.

Hur man än väljer att resonera kring antal anmälda brott i nära relation är den viktigaste slutsatsen att länets gemensamma arbete mot våldet måste fortsätta och förbättras. I detta arbete är den fokusgrupp som samordnas av Länsstyrelsen, och den samverkansplan som utarbetats, viktiga utgångspunkter.

Återrapportering regleringsbrev

Tabell 7.1

Kostnader/intäkter för område Jämställdhet	2014	2013	2012
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	2 257,3	2 097,3	1 416,1
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	813,7	733,4	583,6
varav övrig finansiering (tkr)	1 443,6	1 363,5	832,5
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,13	1,13	0,79
Verksamhetsintäkter	1 155,0	1 065,6	654,9

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Länsstyrelseinstruktion 5§

1. integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor

Arbetet med den interna strategin följer checklistan MUMS (mål och styrning, utbildning, metoder, stöd/samordning). När det gäller mål och styrning finns ett tydligt uppdrag från länsledningen. En handlingsplan för 2014-2015 har tagits fram och särskilt sakkunnig i jämställdhet har berättat om strategi och handlingsplan på chefsmöten på varje avdelning och därigenom träffat alla chefer. Under hösten har information om jämställdhet, jämställdhetsintegrering och Länsstyrelsens uppdrag på området blivit en del i Länsstyrelsens introduktionsutbildning för nyanställda. I november påbörjades ett utvecklingsarbete där varje avdelning utsåg en grupp som ska arbeta särskilt med jämställdhetsintegrering. Arbetet inleddes med en heldagsutbildning i genus, jämställdhet och normkritik. Dagen innehöll också workshops kring metoder och arbetssätt för jämställdhetsintegrering. Efter utbildningen arbetar grupperna vidare på egen hand med stöd från särskilt sakkunnig i jämställdhet. På det sättet kan utbildning och metodstöd anpassas efter behoven inom respektive verksamhet. Parallellt med arbetet

i delar av Länsstyrelsens verksamheter pågår också ett långsiktigt arbete för att förstärka perspektivet i styr- och ledningssystem. Interna satsningar på jämställdhetsintegrering har genomförts tidigare vid flera tillfällen. Det nuvarande arbetet handlar dels om strategisk utveckling, dels om verksamhetsnära utvecklingsarbete inom några utvalda verksamheter. Länsstyrelsens bedömning är att arbetssättet med prioriterade verksamheter har inneburit en positiv utveckling för det interna arbetet med jämställdhetsintegrering. Upplägget, som beslutats i den interna strategin för jämställdhetsintegrering, ger möjlighet till ett fördjupat stöd och en anpassning av stödet till verksamhetens förutsättningar och behov. Arbetet med strategin för jämställdhetsintegrering beskrivs ytterligare i en separat redovisning till regeringskansliet.

Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt för att förstärka analysen av kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor i de planer och program som myndigheten tar fram. Arbetet omfattar också remissvar och andra

yttranden till externa aktörer. Särskilt sakkunnig i jämställdhet får idag i högre utsträckning än tidigare ta del av andra verksamhetsområdets arbete i god tid, vilket ger goda förutsättningar till främatsyftande dialoger om hur jämställdhet kan beaktas. Exempel på processer där särskilt sakkunnig i jämställdhet har involverats är planberedning, internt värdegrundsarbete och i framtagnandet av strategier och planer som rör regional utveckling. Under 2014 har Länsstyrelsen arbetat med en handlingsplan för landsbygdsprogrammet och med regionala kriterier för att bedöma projekt. Ett jämställdhetsperspektiv har funnits med genom hela arbetet, inom ramen för uppdraget. Länsstyrelsen arbetar vidare för att hitta rutiner för att beakta jämställdhet i det fortsatta arbetet med programmet och i handläggningen av ansökningar. Under hösten har Länsstyrelsen i Jönköpings län deltagit i en grupp, initierad av Jordbruksverket, som arbetar för att ta fram konkreta sätt att jämställdhetsintegrera handlingsplanerna och landsbygdsprogrammet. Målsättningen är att öka jämställdheten under programperioden 2014-2020.

Inom flera av de områden där Länsstyrelsen handlägger statsbidrag efterfrågas information om hur insatsen påverkar kvinnor och män och/eller bidrar till jämställdhet. Exempel på detta är regionala tillväxtmedel och statsbidragen inom integrationsområdet. Detta följs också upp i de beviljade projektens återrapporteringar till Länsstyrelsen.

En intern kompetensutveckling om sambandet mellan våld i nära relationer och

våld mot djur har genomförts för veterinär och djurskyddsenheten på Länsstyrelsen. En djurskyddshandläggare har fått möjlighet att ytterligare utveckla sin kompetens på området genom att delta vid en utbildningsdag i ämnet, arrangerad av djurskyddsföreningen. Planering finns för fortsatt samverkan och kunskapsutbyte under nästkommande år.

I arbetet med det interna miljöledningssystemet har Länsstyrelsen under året gjort den individbaserade statistiken könsuppdelad på en rad områden för att kunna se könsmonster kring Länsstyrelsens insatser för en bättre miljö. Statistiken ger en möjlighet till nya analyser för att bland annat bättre kunna kommunicera miljöledningssystemets innehåll och betydelse internt.

Under hela 2014 har Länsstyrelsen i Gotlands län drivit kompetensutvecklingsprojektet Länsstyrelsen utvecklar jämställdhet (LUJ). Länsstyrelsen i Jönköpings län har aktivt deltagit i utbildningstillfällen under året, främst genom särskilt sakkunnig i jämställdhet men också genom ansvarig chef, utvecklingsledare mot våld i nära relationer, ekonomichef samt informatör. Projektet har varit ett stöd i arbetet med jämställdhetsintegrering och särskilt i den nystart som strategierna för jämställdhetsintegrering har inneburit. Utöver det har Länsstyrelsen deltagit i det nationella nätverket för länsstyrelsernas särskilt sakkunniga i jämställdhet och därigenom fått information om nationella aktörers jämställdhetsuppdrag och om frågor som rör samtliga länsstyrelser.

2. genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta

Länsstyrelsen bryter genomgående ner statistik på kön då det är möjligt. Exempel på detta är redovisning av kurser och rådgivningar samt vid tillsättande av olika grupper och delegationer. Länsstyrelsen använder sig också i möjligaste mån av könsuppdelad statistik för att göra lägesbeskrivningar i rapporter, strategier och andra regionala dokument. Det pågår ett länsstyrelsegemensamt arbete för att

undersöka förutsättningarna till att ha kön som indelningsgrund i ärendehanteringssystemet Platina.

Under 2014 har Länsstyrelsen tagit fram en uppföljningsplan för Strategi för jämställdhetsintegrering i Jönköpings län 2014-2018. En del i uppföljningen är att följa regional statistik uppdelad på kön.

Nationella minoriteter och Mänskliga rättigheter

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 81* och 82*			
Årsarbetskrafter män 1)	0,63	0,00	0,01
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	0,25	0,03	0,00
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,41	0,01	0,00
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	931	39	11
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	0,47	0,02	0,01
Antal ärenden, inkomna och upprättade	7	1	
Antal beslutade ärenden	9		
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0		
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	4 145	1 739	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Länsstyrelsen har ökat sitt arbete med mänskliga rättigheter och nationella

minoriteter och är nu uppe i 0,88 årsarbetskrafter.

Återrapportering regleringsbrev

RB 83. Länsstyrelserna ska redovisa hur Sveriges rättsliga åtaganden om icke-diskriminering och mänskliga rättigheter belyses, analyseras och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § punkten 5 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion samt bedöma resultatet av detta. Redogörelsen ska innehålla information om bl.a. hur länsstyrelserna samarbetat med andra berörda myndigheter samt vilka åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med dessa frågor

Åtgärder som har vidtagits för ett fortsatt utvecklingsarbete gällande lika rättigheter och möjligheter ska redovisas särskilt.

Länsstyrelsernas gemensamma utvecklingsarbete gällande lika rättigheter och möjligheter

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med strategi och handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter har redovisats i länsstyrelsernas årsredovisningar för åren 2007 – 2013. En djupare analys och redogörelse för arbete har presenterats i rapporten ”Länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter 2004 – 2013” som

redovisats till berörda departement våren 2014. Slutsatsen är att en gemensam grund för arbetet med lika rättigheter och möjligheter har lagts genom det arbete som hittills gjorts.

I ett fortsatt utvecklingsarbete är huvudinriktningen att ledningen för respektive länsstyrelse har ansvaret för att skapa förutsättningar för och utveckla arbetet med att mänskliga rättigheter ska beaktas och

främjas i den egna organisationen och i myndighetens verksamhetsutövning. Utifrån det arbete som gjorts, gemensamt och på enskilda länsstyrelser, finns goda förutsättningar för varje länsstyrelserna att bedriva ett fortsatt utvecklingsarbete. Samtidigt finns mycket att vinna på att fortsätta ett länsstyrelsegemensamt utvecklingsarbete och erfarenhetsutbyte inom området. Samverkan mellan länsstyrelserna, kring MR frågor, har fortsatt under 2014 i olika konstellationer beroende på om det handlar om den interna organisationen, kommunikationsfrågor eller verksamhetsintegrering av mänskliga rättigheter i kärnverksamheten.

Verksamhetsintegrering 5§ 5p.

I 2013 års redovisning konstaterades att omfattande insatser har gjorts under de senaste åren för att öka medvetenheten och kunskapen för att kunna integrera de mänskliga rättigheterna i arbetet med länsstyrelsernas kärnverksamhet. Generellt sett har kunskapen höjts men det finns fortfarande stora utmaningar när det gäller de organisatoriska formerna för och metoder för ett systematiskt och långsiktigt arbete. I den rapport som presenterades våren 2014 (se ovan) finns fylligare redogörelse för metoder och arbetssätt hos olika länsstyrelser. Rapportern avslutas med ett antal rekommendationer inför det fortsatta arbetet såsom att säkerställa kompetensförsörjning, skapa system för verksamhetsintegrering genom tydliga direktiv och verksamhetsplanering, särskilda resurspersoner, fortsatt erfarenhetsutbyte och lärande mellan länsstyrelserna med mera.

Regeringen har i beslut, 2014 -05-15²³, gett Länsstyrelsen i Dalarnas län i uppdrag att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete för mänskliga rättigheter. I uppdraget ingår att samordna ett fortsatt nätverk för samtliga länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter. Syftet är att bland annat utveckla och sprida metoder för ett rättighetsbaserat arbetssätt i länsstyrelsernas verksamhet. I uppdraget ligger också att Identifiera tillsynsområden där det finns behov av att utveckla särskilda program eller strategier för

verksamhetsanpassad kompetensutveckling samt att verka för samarbete med andra myndigheter och stödja kommuner i länet

Under 2014 har projektet lagts upp, projektledare och projektorganisation utsetts och projektplan utarbetats. Projektet leds av en styrgrupp med företrädare för fem länsstyrelser. Kontakter med SKL och Uppsala Universitet, som har parallella uppdrag, har tagits och en dialog kring frågorna påbörjats. Dialog har också förts med departementet.

Ett nytt länsstyrelsegemensamt nätverk för mänskliga rättigheter, med företrädare för samtliga länsstyrelser, har bildats och en inledande workshop med nätverket för att analysera och planera uppdraget har genomförts.

Arbetet med mänskliga rättigheter i Jönköpings län

Länsstyrelsens arbete för mänskliga rättigheter spänner över ett vitt fält, och återspeglas i genomförandet av ordinarie verksamhet såväl som i målsättningarna för flera samordningsuppdrag inom social utveckling. Under året gjordes flera insatser för att stärka myndighetens rutiner, vägledning och resultat på området ytterligare.

På nationell nivå deltog Länsstyrelsen i styrgruppen för regeringens samordningsuppdrag till Länsstyrelsen i Dalarnas län för att vidareutveckla metod och material i rättighetsbaserade arbetssätt. Detta innebar bland annat att Länsstyrelsen tog fram bakgrundsinformation om länsstyrelsernas arbetssätt i frågor som berör rättigheter till den särskilda utredaren för Kommittédirektivet om förbättrade möjligheter för att motverka diskriminering, som ställer frågan om länsstyrelsernas stöd till kommuner och idéburen sektor bör utvecklas ytterligare. I enlighet med explicita krav i samordningsuppdraget, presenterade Länsstyrelsen vidare slutsatserna från sitt uppdrag om att ta fram förslag på en regional stödstruktur för barnets rättigheter, för länsstyrelsernas nätverk av kontaktpersoner i mänskliga rättigheter. Därutöver uppmärksammades Länsstyrelsens bidrag till rättighetsbaserade

²³ A2014/1944/DISK

arbetssätt i styrgruppens beslut om att under år 2015 överföra del av projektledarskapet till Jönköpings län.

Andra satsningar under 2014 tydliggjorde rättighetsperspektivet i myndighetens stöd till kommuner och andra aktörer inom länet. Den under året framarbetade vägledningen för översiktsplaner ”En aktuell översiktsplan” fäster vikt vid en transparent, delaktig och ansvarstagande beredning av översynsplaner. Den innehåller också vägledning om en rättighetsbaserad syn på samhällsplaneringens konsekvenser för bland annat hälsa, levnadsstandard, segregering och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning. Beredningen av den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet samt havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020 beaktade behoven av särskilt stöd bland underrepresenterade grupper i berörda branscher. Dessa grupper identifierades under SWOT-analysen med vägledning av diskrimineringsgrunderna kön, ursprung och ålder. Därutöver tillämpade Länsstyrelsen verksamhetsanpassade checklistor för rättighetsperspektivet inom bland annat kulturmiljöarbetet.

Den framtagna integrationsstrategin för länet 2014 utgår från att alla länets innevånare skall erbjudas lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter oavsett etnisk eller kulturell bakgrund, och tydliggör utmaningar med likaprincipens genomslagskraft utifrån befintlig statistik på området. Vidare intar strategin ett förhållningssätt till integration utifrån den enskilda individens möjlighet att förverkliga sina rättigheter, i synnerhet avseende utbildning, hälsa och arbete. Likabehandlingsprincipens genomslagskraft i integrationssammanhang stärktes ytterligare av skrivningar i överenskommelser mellan staten och kommuner för mottagandet av nyanlända. De lyder ”... kommunen får inte utesluta personer på osaklig grund enligt vad som föreskrivs i 1 kap 1 § 4 st diskrimineringslagen (2008:567).”

Vidare färdigställdes ett utkast på en ny, uppdaterad likabehandlingspolicy för personalfrågor. Likabehandlingsprincipen finns även inskriven i ett flertal verksamhets-specifika dokument, exempelvis rörande

upphandling och miljö. Likabehandling har även en framträdande plats i myndighetens värdegrundsarbete.

Under året stärktes rättighetsperspektivet också i den blankett som hjälper medarbetare att bedöma förslag med begäran om yttrande från Länsstyrelsen. Utöver grundläggande orientering om de olika rättigheterna och diskrimineringsförbudet, innehåller den nya blanketten råd om hur samhällsätgårders påverkan på rättigheternas förverkligande kan bedömas utefter mått på tillgänglighet, anpassningsbarhet, överkomlighet och kvalité.

Länsstyrelsens arbete inom de jämställdhetspolitiska målen handlar om kvinnors och mäns lika rättigheter till makt att påverka samhället och sina egna liv. Det innefattar bland annat skydd mot diskriminering på grund av kön samt skydd mot att utsättas för våld, kränkningar och övergrepp. I verksamheten arbetar Länsstyrelsen aktivt för att inkludera flera perspektiv på mänskliga rättigheter och att ha ett intersektionellt förhållningssätt. Detta syns exempelvis i strategier och planer där hänsyn till samtliga diskrimineringsgrunder tas och skillnader inom grupperna kvinnor och män synliggörs. Länsstyrelsen arbetar också aktivt, i samverkan med andra aktörer, för att i utbildningar och texter visa på hur ojämställdhet förstärks, förändras och samverkar med andra maktordningar i samhället, såsom rasism, homofobi etc. Kompetenshöjande åtgärder inom jämställdhet såg också till arbetets förankring i konventioner om mänskliga rättigheter. Utbildningen genomfördes som ett ramverk för samtliga avdelningars och enheters ansvar att identifiera ett område som under 2015 skall stå i fokus för verksamhetens jämställdhetsarbete.

I samband med Jönköpings Pridefestival, Jönköping Qom ut, anordnade Länsstyrelsen tillsammans med andra aktörer en halvdags kompetensutveckling om hbtq och bemötande. Inbjudan gick ut brett och lockade åhörare från många olika verksamheter. Länsstyrelsens deltog även i festivalen genom att ha ett informationsbord under festivalen, flagga med regnbågsflaggan

samt gå med i prideparaden för allas lika rättigheter. Den 24 oktober deltog Länsstyrelsen på ett seminarium för att fira FN-dagen. Seminariet anordnades av Högskolan i Jönköping och erbjöd ett forum för att informera studenter och frivilligorganisationer om Länsstyrelsens arbete med mänskliga rättigheter.

Personliga ombud

Under året har Länsstyrelsen betalat ut statsbidrag och följt utvecklingen av PO-verksamheten i länet. Länets socialchefer beslutade våren 2010 om en genomlysning av verksamheten. Det framkom att PO-arbetet hade skilda förutsättningar i länet, ett sätt för att arbeta mer samlat var att tillsätta en verksamhetschef för hela länet fr o m 2013-07-15. Sedan augusti 2013 finns en länsgemensam ledningsgrupp med representanter från de tretton kommunerna, Landstinget, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt brukarorganisationer. Deras uppdrag är att tillsammans med verksamhetschefen leda och planera verksamheten på ett övergripande plan, i enlighet med Socialstyrelsens nationella riktlinjer.

PO-verksamheten är från och med november 2014 organiserad via tre värdkommuner i länet och med en sammanhållande verksamhetschef för all verksamhet. Länsstyrelsen har under året deltagit vid ett av ledningsgruppens möte för PO-verksamheten. Kontakt med verksamhetschef har skett vid ett flertal tillfällen under året, dels då olika frågor uppkommit samt vid inplanerade möten. Länsstyrelsen deltog vid en verksamhetskonferens för personliga ombud med syfte att skapa en ny verksamhetsmodell.

Under året har en konferens genomförts i samverkan med länsstyrelserna i Halland och Västra Götaland. Syftet med dagen var att presentera och diskutera den nationella utvärdering som 2013 genomfördes av verksamheten personligt ombud. Länsstyrelsen har även deltagit och medverkat vid nätverksträffar anordnade av Socialstyrelsen samt andra konferenser, föreläsningar och sammankomster.

Länsstyrelseinstruktion 5§

3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa

Under 2014 utförde Länsstyrelsen regeringens uppdrag om att ta fram förslag på en regional stödstruktur för barnets rättigheter. Uppdraget genomfördes i samverkan med andra länsstyrelser, och i samråd med Barnombudsmannen, Sveriges Kommuner och Landsting, samt andra framträdande aktörer på barnrättens område. Allt som allt genomförde Länsstyrelsen cirka 24 strukturerade dialoger om övergripande utmaningar och modeller på stödfunktioner för barnrätten under året, inklusive med företrädare från kommuner, Landstinget och idéburen sektor i Jönköpings län. I dialogerna ingick även ett ungdomsforum om barnrättens ställning i regional samhällsstyrning, som organiserades av

Länsstyrelsen på Världskulturmuseet i Göteborg, den 26 oktober 2014.

Uppdragets genomförande och slutsatser har redovisats skriftligt i rapporten ”Barnrättsperspektivet på regional och lokal nivå”. I den föreslår Länsstyrelsen bland annat att regeringen tillför extra medel under den kommande fyraårsperioden för att inrätta rådgivare i barnets rättigheter på samtliga 21 länsstyrelser. Dessa skulle få uppgiften att stödja kompetensutveckling, verksamhetsintegrering och uppföljning av barnrättsperspektivet bland kommuner, landsting och andra berörda aktörer utifrån behov, efterfrågan och existerande samverkansmodeller i respektive län.

Parallellt med utredningen genomfördes flera punktinsatser i Länsstyrelsens pågående verksamhet. På en generell nivå vidareutvecklade Länsstyrelsen intern vägledning av hur barnrättsperspektivet bör genomsyra behandlingen av remisser, vilken även tillämpades med positiva erfarenheter under året. Till exempel argumenterade Länsstyrelsen för ett förstärkt barnrättsperspektiv i sin remiss till "Socialstyrelsens vägledning för personal inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten för att förstärka möjligheterna att upptäcka våldsutsatthet", en uppfattning som återspeglas i socialstyrelsens slutliga och publicerade material. Flera insatser för barnets rättigheter genomfördes även inom samhällsplaneringen. Länsstyrelsens remiss till "Boverkets allmänna råd om friyta för fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet med tillhörande

miljökonsekvensbeskrivning, m.m." flera förslag om hur barnets rätt till inflytande över skolgården kunde förstärkas. I myndighetens vägledning för översiktsplaner fick åtgärder för att tillgodose barnets bästa ett särskilt utrymme. Bland annat uppmanar Länsstyrelsen samhällsplanerare att genomföra barnkonsekvensanalyser för alla planer som berör barn, inklusive genom att ge barnet rätt att uttrycka sina synpunkter om förslagets utformning innan beslut. Länsstyrelsen svarade även för flera insatser för barn i verksamhet som berörde Store Mosses naturområde.

Länsstyrelsen har också tydliga rutiner för barnets rättigheter i handläggning av statsbidrag inom integrationsområdet. I ansökningshandlingar såväl som rapportmallar efterfrågas hur insatsen påverkat barn.

4. vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Arbetet med tillgänglighet beaktas i löpande verksamhet vid bland annat byggnadsvårdsärenden, kyrkoärenden, fornvård samt information vid arkeologiska undersökningar, granskning av detalj- och översiktsplaner. Inom områdesskydd görs bedömning om tillgänglighet inför beslut om nya skyddade områden. Det beaktas också i löpande verksamhet där friluftsanordningar i så hög grad som möjligt görs tillgängliga för alla typer av besökare (barn, funktionsnedsatta, ej svenskspråkiga, etc). Länsstyrelsen har en särskild plan för arbetet med tillgänglighet för alla som är under uppdatering.

Inom integrationsområdet har det under året framkommit att personer med låg prestationsförmåga (till exempel på grund av

funktionsnedsättning) inte i lika hög grad blir anvisade till kommunerna när det gäller mottagande av nyanlända. Detta har lyfts i flera sammanhang med kommunala handläggare och chefer. I de överenskommelser om mottagande av nyanlända som tecknas mellan staten (genom länsstyrelserna) och kommunerna står det skrivet att: "kommunen ska vara beredd att ta emot nyanlända med särskilda behov, med ringa eller ingen prestationsförmåga"

Tillgänglighet för alla beaktas vid planering av konferenser och möten. Länsstyrelsen har en checklista för konferensplanering som följs i möjligaste mån. Möjlighet att lämna synpunkter om tillgänglighet och möjlighet till delaktighet ges i utvärdering.

5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering

Arbetet med integrera de mänskliga rättigheterna redovisas under

återrapporteringen enligt regleringsbrevsuppdrag 83.

Integration

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 85*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,27	1,61	1,08
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,48	1,05	1,01
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,27	1,26	1,03
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 778	2 549	2 034
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,40	1,37	1,13
Antal ärenden, inkomna och upprättade	129	29	19
Antal beslutade ärenden	51	10	4
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	20	18	2
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	84 030	0	0
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 851, Integrationsfrågor ³⁾	65	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 851 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2014. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för deltagande 19 länsstyrelser är 65.

KOMMENTAR BRUKARUNDERSÖKNINGEN

Resultatet från brukarundersökningen ger Länsstyrelsen högt betyg på bemötande, engagemang, tillgänglighet och kompetens. Utvecklingsområden är webbplatsen och handläggningstiden. När det gäller nivån ligger nöjdindex på 65 vilket är genomsnittet. Länsstyrelsen har utsett kontaktpersoner som svarar för vissa kommuner för att ytterligare stärka samverkan och öka Länsstyrelsens närvaro i kommunerna.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Omvärld - Viktiga händelser

Det har under 2014 funnits ett stort behov av att anpassa verksamheter utifrån det ökade inflödet av asylsökande för ett väl fungerande mottagande, etablering och integration. Då prognoserna under året har visat på att ökningen av asylsökande inte är någon tillfällig trend har fokus hamnat på långsiktig och hållbar planering genom samverkan,

flexibilitet och nytänkande. Detta blev under året extra tydligt i samband med lagändringen rörande kommunernas mottagande av ensamkommande flyktingbarn.

Frågan om migration och flyktingmottagande har under 2014 varit en högaktuell fråga inom politiken i allmänhet och i samband med valet i synnerhet, vilket blivit tydligt i länsstyrelsens kontakter med kommuner, myndigheter och övriga organisationer.

Integrationsrådet

Jönköpings läns Integrationsråd leds av landshövdingen och har en bred representation med 28 ledamöter från offentlig och idéburen sektor. Rådet har fungerat som en viktig arena för samverkan inom området integration, sedan uppstarten våren 2013. Arbetet i rådet och i de fokusgrupper som ligger under Integrationsrådet, har intensifierats under 2014 och förutom att ett flertal fokusgrupper startat upp sitt arbete, har även länets integrationsstrategi skickats på remiss till ett fyrtiotal organisationer för att i december

2014 antas av Integrationsrådet. Rådet har samlats tre gånger under året och beredningsgruppen har haft totalt åtta möten.

Arbetet i Integrationsrådet har under 2014 främst berört följande områden: Bostäder, Hälsa och Social sammanhållning. Under 2015 kommer även Arbetet och Vuxenutbildning samt Utbildning att vara aktuella områden. Inom det sistnämnda området har ett samarbete initierats tillsammans med Regionförbundet (som även är representerat i Integrationsrådet) för att hitta möjliga samverkansområden och utvecklingsområden.

PRIORITERADE UTVECKLINGSMOMÅDEN 2014

Hälsa

Länsstyrelsen har under året samverkat med Landstinget i deras arbete med att utveckla en folkhälsostrategi för länet. Under Integrationsrådet har fokusgruppen Hälsa lagt fram ett förslag om att utveckla ett system med hälsokommunikatörer i länet. Landstinget har därefter beslutat att påbörja en utredning om hälsokommunikatörer under 2015.

Länsstyrelsen har även lyft hälsoperspektivet i etableringsprocessen. Detta genom att vara medarrangör i en större konferens i Hässleholm och genom att vara en part i projektet NAD (nätverk- aktivitet- delaktighet) där idéburen sektors hälsofrämjande roll under etableringsperioden lyfts fram. Ett resultat av ett avslutat § 37 projekt är att en kommun har utökat sin samhällsorientering med fokus på förebyggande hälsovård.

Bosättning

Under de senaste årens förhandlingar har brist på bostäder och bosättningsprocessen återkommande lyfts fram som ett avgörande hinder för ett utökat mottagande av nyanlända.

Då vissa kommuner har problem med att många nyanlända tackar nej till anvisad plats har Länsstyrelsen i Jönköpings län verkat för att fler kommuner ska lägga upp

kommunpresentationer på den av länsstyrelserna utvecklade samhällsportalen informationsverige.se. Bland annat anordnades en workshop där kommuninformatörer bjöds in med syfte att fler kommuner i länet ska finnas representerade på webbplatsen. Mötet resulterade i sju nya presentationer.

Länsstyrelsen har också haft regelbundna möten med representanter för Migrationsverket och Arbetsförmedlingen samt dess bosättningsfunktioner i syfte att effektivisera bosättningsprocessen i länet. Detta har resulterat i en gemensam strategi om bosättning.

Utöver detta pågår två projekt i länet som syftar till att öka tillgången till bostäder till nyanlända genom utökad samverkan med privata bostadsföretag. Länsstyrelsen har under året också lyft frågan inom ramen för den årliga bostadsmarkandsanalysen.

Kvotflyktingar

Länsstyrelsen i Jönköpings län har tillsammans med representant från Länsstyrelsen i Kronobergs län arbetat gemensamt med SMAK-projektet. (Stärkt Mottagande Av Kvotflyktingar) Bland annat har Länsstyrelsen anordnat ett möte och en konferens med flyktinghandläggarna i länet där projektledare för SMAK projektet samt en representant från Migrationsverket informerat om behoven av mottagande av kvotflyktingar. Länsstyrelsen har vid dessa tillfällen även informerat om arbetssätt och ersättningar. Samverkan med SMAK-projektet har resulterat i att merparten av länets kommuner nu arbetar för att påbörja (alternativt utöka) mottagandet av kvotflyktingar.

Mottagande, förhandlingar och överenskommelser

Länets mottagande av nyanlända har diskuterats med kommunernas politiker och ledning ett flertal gånger under året.

I mars 2014 bjöd landshövdingen in länets kommunpolitiker till en dialog om flyktingmottagande tillsammans med de

nationella samordnarna Lars Stjernqvist och Gunnar Hedberg.

Detta möte följdes upp av ett möte i maj månad angående kommande förhandlingar om mottagande av nyanlända flyktingar under hösten. Mötet mynnade ut i en diskussion om möjligheter att utveckla en modell för en utökad regional samverkan för mottagande av nyanlända flyktingar. En arbetsgrupp har tillsatts på initiativ av kommunchefgruppen i länet där förutom kommunerna, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och Länsstyrelsen ingår. Arbetsgruppen har som uppgift att presentera ett förslag till en regional överenskommelse för mottagning av nyanlända flyktingar. Fokusområden för gruppen är bostäder och bosättning, ansvarsfördelning och samarbetsformer samt fördelningsprinciper. Resultatet är tänkt att användas inför överenskommelsearbetet 2016.

Med början i september har kommunbesök med förhandlingar om mottagande av nyanlända och ensamkommande barn, genomförts i samtliga av länets kommuner. I det fall det funnits behov, har fler än ett möte ägt rum med tjänstemän och kommunledning.

I december anordnade Länsstyrelsen en heldagskonferens i ämnet mottagande av nyanlända flyktingar där ett sextiotal politiker inom länet fick information om bland annat ersättningar i samband med flyktingmottagande samt frågor kring asylprocessen, etableringsprogrammet och om utrikes föddas roll i Sveriges framtida behov av arbetskraft. Tillväxtperspektivet har också lyfts i ett länsstyrelseinternt utvecklingsarbete, med syfte att belysa samband mellan integration och tillväxt.

ETABLERING MED KVALITET OCH EN VÄLFUNGERANDE INTEGRATION

För att underlätta lokal samverkan i frågan om mottagande och etableringsinsatser har Länsstyrelsen tillsammans med Arbetsförmedlingen verkat för att lokala överenskommelser ska komma till stånd. Detta har bland annat skett genom ett flertal

möten och konferenser i länet där lokala aktörer har diskuterat lokal samverkan utifrån det metodstöd för lokala överenskommelser som har tagits fram.

För att vara ett stöd i kommunernas utvecklingsarbete sammankallar eller deltar Länsstyrelsen i ett antal kommunala nätverk (till exempel nätverk för flyktinghandläggare och deras chefer, ansvariga för samhällsorientering, ansvariga för vuxenutbildning samt ansvariga för mottagandet av ensamkommande barn). Dessa nätverk underlättar utvecklingen inom prioriterade områden då de fungerar som ett forum för erfarenhetsutbyte och information.

Inom nätverket för samhällsorientering har Länsstyrelsen tillsammans med länets kommuner påbörjat ett arbete med att utveckla en gemensam utvärderingsmodell för samhällsorienteringen i länet. Detta är tänkt som en uppstart på ett mer systematiskt kvalitetsarbete med syfte att kunna utvärdera och förbättra kvalitet och tillgänglighet till samhällsorientering. Förhoppningen är att därigenom kunna öka andelen deltagare och även kunna nå ut till den utökade målgruppen som inte deltar i Arbetsförmedlingens etableringsprogram.

RESULTAT OCH UTVECKLINGSOMRÅDEN

Integrationsstrategin är ett viktigt dokument som utifrån målet en långsiktigt hållbar integration kan fungera som vision i arbetet med att utveckla ett bra mottagande av nyanlända flyktingar. Det är en strategi som länets kommuner kan ha som grund i sitt fortsatta arbete och via sin representation i Integrationsrådet och dess fokusgrupper gemensamt komma fram till nya arbetssätt för en bättre måluppfyllelse. Under 2015 planerar Länsstyrelsen att inom ramen för Integrationsrådet och integrationsstrategin att utveckla tillväxtperspektivet samt det evidensbaserade integrationsarbetet i länet, bland annat genom att involvera Höskolan i Jönköping i arbetet.

Resultatet av höstens förhandlingar och dialoger är att samtliga kommuner har uppdaterat sina överenskommelser om

mottagande av nyanlända och minst 10 av länets 13 kommuner har skrivit upp sina överenskommelser. Ett annat resultat av information till kommunerna och erfarenhetsutbyte kommuner emellan, är att Länsstyrelsen nu kan se en positiv trend i intresset att ta emot kvotflyktingar. Från att det i länet 2012 endast var en kommun som tog emot kvotflyktingar är det i nuläget sju kommuner i länet som tar emot, eller planerar att ta emot kvotflyktingar (2013: tre kommuner).

Ett utvecklingsområde för Länsstyrelsen inför kommande år är stöd till kommunerna och deras verksamheter i arbetet med att uppfylla de avtal de tecknat för 2015. Bland annat genom att underlätta samverkan öka länets möjligheter och förutsättningar att erbjuda nyanlända flyktingar ett bra mottagande och goda möjligheter till att etablera sig i Jönköpings län.

INDIKATORER

Integration utgiftsområde 13¹⁾

Nyanlända som beviljats uppehållstillstånd på skyddsgrunder eller av humanitära skäl

	2014	2013	2012	2011	2010
Andel kommuner som tecknat överenskommelser om flyktingmottagande (%)	100	100	100	100	100
Antal platser per 10 000 invånare i länet	27,3	21,1	21,3	21,0	20,6

Ensamkommande barn

	2014	2013	2012	2011	2010
Antal platser per 10 000 invånare i länet	6,2	3,9	3,5	2,5	0,8

1) Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Migrationsverket

KOMMENTAR KRING OVANSTÅENDE INDIKATORER

Nyanlända som beviljats uppehållstillstånd på skyddsgrunder eller av humanitära skäl

Samtliga kommuner i länet har sedan länge gällande överenskommelser. Inför 2015 övergår flera av överenskommelserna till tillsvidareöverenskommelser. Under år 2014 gick Länsstyrelsen över till att fokusera på att teckna överenskommelser om så kallade anvisningsbara platser. Detta gör att förändringen inte tycks vara lika stor som den faktiskt är. Om man enbart ser till de framförhandlade anvisningsbara platserna, har dessa förändrats från 325 platser 2013 till 503 anvisningsbara platser 2014. Inför 2015 kommer dessa hamna på minst 726 anvisningsbara platser.

Asylsökande ensamkommande flyktingbarn

Under 2014 förändrades anvisningsmöjligheterna av ensamkommande barn till Sveriges kommuner. Detta innebär att samtliga kommuner i länet tecknade överenskommelser om mottagande jämfört med 2013 då det enbart var nio kommuner som hade en överenskommelse. Förändringen innebär också att fler kommuner skrev upp sin överenskommelse. Antalet ensamkommande barn som kommer till Sverige har också påverkat ökningen av platser i överenskommelserna, då fördelningstalen har skrivits upp. Inför 2014 års start var det prognostiserat att 4 100 ensamkommande barn skulle söka asyl i Sverige 2014. Prognosen för 2015 är att 8 000 ensamkommande barn kommer att söka asyl i Sverige.

Återrapportering regleringsbrev

RB 74. Länsstyrelsen i Jönköpings län ska ge anvisningar till länsstyrelserna om ansökningsförfarande m.m. för anvisade medel enligt 37 § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar. Ersättningarna finansieras från det under utgiftsområde 13 uppförda anslaget 1:2 Kommunersättning vid flyktmottagande. Insatser som syftar till att öka kommunernas mottagningskapacitet samt möjligheter att tillhandahålla samhällsorientering ska prioriteras. Länsstyrelsen i Jönköpings län ska efter samråd med övriga länsstyrelser besluta om hur stor del av anvisade medel som ska fördelas för disposition av respektive länsstyrelse. Länsstyrelserna ska redovisa till vilka typer av insatser som ersättning enligt ovan nämnda förordning lämnas. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Jönköpings län

NATIONELL HANDLÄGGNING AV ERSÄTTNINGAR ENLIGT § 37

Bakgrund

Länsstyrelsen i Jönköpings län har det nationella samordningsansvaret för länsstyrelsernas integrationsarbete. Detta innebär bland annat att Länsstyrelsen ansvarar för administrationen kring ersättningar enligt § 37 i förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar.

§37- Ersättning för att skapa beredskap och mottagningskapacitet samt för att utveckla samverkan är medel där länsstyrelserna kan lämna ersättning till kommuner och kommunalförbund för insatser för att skapa beredskap och tillräcklig mottagningskapacitet för nyanlända, och för att utveckla samverkan mellan kommuner och mellan kommuner och andra organ i syfte att underlätta etableringen i samhället. År 2014 fanns 40 miljoner kronor att fördela. Enligt regleringsbrevet 2014 skulle insatser som ökar kommunens mottagningskapacitet samt möjligheten att tillhandahålla samhällsorientering prioriteras.

I juni 2014 förstärktes § 37 med ytterligare 20 miljoner kronor. Dessa kom att **benämnas § 37 plus-ersättning för att underlätta bosättning**. I juni månad ändrades regleringsbrevet samt aktuell förordning, vilket innebar att insatser som underlättade bosättning skulle prioriteras. Därför ställdes det följande krav för att medel skulle beviljas ur § 37 plus:

- Insatsen ska ge sökande kommun möjlighet att snabbt öka sitt mottagande av anvisade nyanlända
- Insatser som väntas ge en kraftig ökning av mottagande kommer att prioriteras

- Insatser som kan gälla är ombyggnader, förstärkt kollektivtrafik, personalförstärkningar eller liknande åtgärder

Länsstyrelsen i Jönköpings län fördelade inom § 37 (och ”§37 plus”) medel till övriga länsstyrelser i landet. Respektive länsstyrelse fattade därefter beslut i ärendena, samtidigt som Länsstyrelsen i Jönköpings län hanterade utbetalningar och slutgranskningar. Nedan följer en kort sammanställning över fördelade medel. I övrigt hänvisas till respektive länsstyrelses årsredovisning där sammanställningar över fördelade medel samt resultat finns.

Ersättningar enligt § 37a har syfte att stärka och utveckla verksamhet med flyktingguider och familjekontakter i landets kommuner. I dessa ärenden fattar Länsstyrelsen i Jönköpings län beslut om ersättning till kommunerna. Berörd länsstyrelse ges dock tillfälle att yttra sig. År 2014 fanns 21 miljoner kronor att fördela, varav maximalt 750 000 kronor fick användas till administrativa kostnader. Kommuner fick söka medel för verksamheter som i huvudsak var riktade till nyanlända och som syftade till att:

- underlätta etableringen i samhället
- skapa nätverk
- stödja språkinläring eller
- ge socialt stöd till ensamkommande barn

Ersättning får lämnas för verksamhet som bedrivs utan vinstsyfte och som genomförs antingen av kommunen i egen regi eller av kommunen i samverkan med en eller flera organisationer.

Nedan följer en sammanställning av medel som fördelats samt resultat av projekt som avslutats under 2014 (ansökan från 2013). När det gäller resultaten har vi undersökt detta genom intervjuer med projektägare för 25 av dessa projekt.

§37 – ersättning för att skapa beredskap och mottagningskapacitet samt för att utveckla samverkan

Under 2014 inkom 146 ansökningar till länsstyrelserna. Två tredjedelar (97 projekt/insatser) beviljades och totalt har 80 kommuner eller kommunalförbund fått ta del av medlen. Länsstyrelsen i Jönköpings län beslutade, efter samråd med övriga länsstyrelser, att fördela medel till länen utifrån antal kommuner och tidigare flyktingmottagande. Hälften av de ansökningar som fick bifall beviljades en summa på 315 000 kronor eller lägre. Den största utbetalningen uppgick till 2 567 000 kronor. Den lägsta utbetalade summan var 12 000 kronor.

Vid en sammanställning av samtliga beviljade projekt framkommer att insatserna varierar i innehåll och flera projekt/insatser har flera olika inriktningar. Bland annat kan Länsstyrelsen se att cirka 25 procent av insatserna berör skolverksamhet, allt från förskola till vuxenutbildning. Minst 20 procent handlar om utveckling av samhällsorientering. Cirka 20 procent berör samverkan, framförallt mellan kommuner inom samma län och cirka 10 procent handlar om samverkan med idéburen sektor. Ytterligare områden som berörs är bosättning (cirka 10 procent av beviljade projekt), hälsa (cirka 10 procent av

beviljade projekt) och arbete (cirka 10 procent av insatserna). Minst 50 procent av insatserna riktades helt eller delvis till barn.

§37 plus – ersättning för att underlätta bosättning

Under året inkom 39 ansökningar inom ramen för § 37 plus, motsvarande cirka 47 miljoner kronor. Totalt beviljades medel till 22 insatser fördelade på 19 kommuner i 13 län.

Länsstyrelsen i Jönköpings län beslutade, efter yttranden från berörda länsstyrelser, att fördela medel till respektive län, som sedan själva fattade beslut om stöd.

Hälften av ansökningarna som fick bifall beviljades en summa på 576 000 kronor eller lägre. Den största utbetalningen uppgick till 3,8 miljoner kronor. Den lägsta utbetalade summan var 105 000 kronor.

Vid en sammanställning av samtliga beviljade projekt kan Länsstyrelsen se att sex insatser primärt handlade om renovering och iordningställande av bostäder. Fem insatser handlade främst om att förstärka kollektivtrafiken. Hälften av ansökningarna (elva stycken) handlade främst om att utveckla samverkan, samarbete och organisationen inom bosättningsprocessen och mottagandet. Beviljade åtgärder gäller i allt väsentligt insatser som ska genomföras under år 2015.

I ansökningarna eller länens yttranden framkom hur stor ökning av anvisningsbara platser insatsen skulle leda till. Nedan finns en sammanställning av insatserna.

Typ av insats	Antal beviljade insatser	Total kostnad	Angivet antal tillkomna platser	Kostnad per plats
Renovering och iordningställande av bostäder	6	9 760 638	340	30 652
Förstärkta kommunikationer	5	5 088 190	166	28 707
Utveckling av samverkan, samarbete och organisation	11	5 803 840	1 644	3 530
Summa:	22	20 652 668	2 150	9 606

Källa: Länsstyrelsens eget register

§37a – ersättning för att stärka och utveckla verksamhet med flyktingguider och familjekontakter

Under 2014 inkom 129 ansökningar till Länsstyrelsen i Jönköpings län, motsvarande drygt 69 miljoner kronor. Av dessa beviljades 70 projekt/insatser och totalt har 63 kommuner fått ta del av medlen. En förteckning över dessa kommuner finns att ta del av på länsstyrelsernas webbplats²⁴. Hälften av ansökningarna som fick bifall beviljades en summa på 325 000 kronor eller lägre. Den största utbetalningen uppgick till 2 miljoner kronor. Den lägsta utbetalade summan var 30 000 kronor.

Liksom år 2013 prioriterades ansökningarna utifrån målet att uppnå en geografisk spridning utifrån ett länsperspektiv. Undantaget var tre projekt som hade en ansats att jobba över länsgränserna eller med metodutveckling av allmänt intresse.

- **Flyktingguide/språkvän**, i Eskilstuna
- **LOSSA - Lokala spelplaner för samverkan** mellan olika aktörer,) Upplands Väsby
- **Folkhögskolespåret syd**, Trelleborgs kommun

Projektägarna i de 70 beviljade ansökningarna har angett följande samverkansparter:

Religiösa föreningar/samfund (18 projekt), studieförbund (17 projekt), Röda Korset (16 projekt), idrottsföreningar (14 projekt), annan/andra kommuner (13 projekt), Rädda barnen (11 projekt), myndighet (7 projekt), etniska organisationer (6 projekt), näringsliv (5 projekt), hyresgästföreningar (4 projekt).

Resultat

I de 25 projekt som har utvärderats av Länsstyrelsen i Jönköpings län, har projektägarna angett att totalt 4 254 individer har tagit del av projektinsatserna. Av dessa tillhör 62 procent målgruppen nyanlända och 38 procent inrikes födda. Av de 25 projekten syftade 64 procent till att underlätta

etableringen, 60 procent till att skapa nätverk, 28 procent till att stödja språkinläring och 4 procent till att ge stöd till ensamkommande barn (ett projekt).

Vid intervjuerna angav fyra av projektägarna att de uppnått sina mål till 100 procent, tolv projektägare ansåg att de nått sina mål till 80-95 procent. Övriga nio projekt hade en måluppfyllelse mellan 30 och 75 procent. Hinder för måluppfyllelse har bland annat varit tidsbrist, samverkansproblem, budget (för lite medel) och brist på deltagare.

I 68 procent av insatserna har samverkansparterna varit delaktiga i såväl styrning som genomförande. Många beskrev att det inom ideella sektorn finns många som visar ett stort engagemang och att det därför är en stor fördel att samarbeta med dessa. Av de intervjuade menade 88 procent att insatsen resulterat i ett fortsatt ökat samarbete med idéburen sektor.

Totalt anser 23 av de 25 projektägarna att det framkommit mervärden som de inte räknat med vid ansökningstillfället. Dessa mervärden är till exempel djupare vänskapsrelationer och att nyanlända genom nätverk fått hjälp att hitta praktikplatser och arbete. De nyanlända deltagarna har även fått hjälp med övningskörning. Självförtroendet har ökat hos nyanlända såväl som hos flyktingguider och i flera små samhällen har projekten även resulterat i en ökad sammanhållning och en trivsamt stämning. Minskad främlingsfientlighet och en ökad förståelse för nyanländas situation är andra mervärden som framkom i intervjuerna.

I 19 av de 25 projekten har aktiviteterna lett fram till förändringar i den ordinarie verksamheten och man planerar för att insatsen kommer fortsätta helt eller delvis. I några fall har projekten lett till att liknande insatser har genomförts i andra kommuner. Projekten har även inspirerat privatpersoner och föreningar att starta upp andra liknande aktiviteter.

²⁴ <http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/integration/SiteCollectionDocuments/Bidrag/Sammanstallning-av-bifall-§37a.pdf>

Resultaten av genomförda intervjuer har sammanställts i en rapport. Denna finns att ladda ner på Länsstyrelsens webbplats²⁵.

VILKA OLIKA INSATSER SOM ERSÄTTNING HAR LÄMNATS TILL I JÖNKÖPINGS LÄN

Kommun	Sökt insats	Sökt belopp, tkr	Beviljat belopp, tkr
Eksjö kommun	Information om bosättning för privata fastighetsägare	452	452
Sävsjö kommun	Ingjuta entré – utökad samhällsinformation	411	411
Tranås kommun	Boendesamordnare	628	628
Vetlanda kommun	Plusset; utökad stöd för ensamkommande i träningslägenheter	515	309
Summa:		2 006	1 800

Källa: Länsstyrelsens eget register

Länsstyrelsen beviljade under 2014 medel till fyra insatser för totalt 1,8 miljoner kronor. Två kommuner har sökt medel för att utöka samverkan med privata hyresvärdar i Nässjö, Eksjö och Tranås kommuner. Eftersom tillgång till bostäder har varit ett hinder för mottagande, är förhoppningen att dessa projekt kan leda till ett ökat mottagande i kommunerna. **Ingjuta entré – utökad samhällsinformation** handlar om att informera om arbetslivet för den nyanlända och ge interkulturell kompetens riktad till handledare på arbetsplatser. Vetlanda kommuns insats **Plusset** syftar till att ge ensamkommande ungdomar som flyttat till eget boende ett fördjupat stöd med samhällsorientering, ökat stöd och vägledning till framtida arbete eller sysselsättning, samt stöd i körkortsutbildning.

Resultat

Två projekt har avslutats under året. Ett av dessa bedrevs i Vaggeryds kommun med start 2012 och var inriktat mot yrkesutbildning och yrkessvenska i kombination med SFI för nyanlända. Insatsen, som var en pilotstudie, innebar att praktik varvades med yrkessvenska inom branscherna industri och omvårdnad. Målen uppnåddes delvis genom att eleverna fick anställning inom branscherna. Insatsen kommer inte att implementeras i ordinarie verksamhet då mottagandet för närvarande är lågt i kommunen. Länsstyrelsen bedömer att denna typ av pilotverksamhet är viktig för att kunna sprida erfarenheter inom länet.

Det andra projektet inleddes under 2013 i Vetlanda kommun. Kommunen skulle under 2013 och 2014 ta fram en integrationsplan för kommunen. Handlingsplanen var tänkt att främja samarbetet och samordningen mellan de kommunala förvaltningarna. Planen har tagits fram genom intervjuer med nyanlända, gruppsamtal med kommunala förvaltningsföreträdare, studiebesök i andra kommuner samt möten med invandrarföreningar. Planen är ännu inte behandlad i den politiska organisationen. Länsstyrelsen bedömer insatsen som lovvärd då den ger en god grund för ett strategiskt och långsiktigt arbete i en kommun.

²⁵ www.lansstyrelsen.se/integration

Organisationsstyrning

Länsstyrelsen i Jönköpings län har sedan 2012 implementerat en målstyrningsprocess med målkort på alla nivåer. Under 2013 har processen gått vidare ända ut på individnivå, vilket har gett goda erfarenheter och resultat.

De förväntningar och önskemål som idag från olika håll ställs på länsstyrelsens verksamhet är omfattande. Därför har vi konstaterat att det är angeläget att vi i vår planering gör tydliga prioriteringar och anger vad som är möjligt att åstadkomma på kort och lång sikt med hänsyn till våra resurser. Det är kvalitets- och förbättringsarbete och kund-/brukarorientering som ska prägla vår verksamhet. Därför är det viktigt att vi har kund-/brukarorienterade arbetsrutiner och en relevant styrningsmodell så att vi bland annat klarar av att inom ramen för ett rättssäkert agerande tillämpa korta handläggningstider och hålla tidplaner.

Då länsstyrelsens verksamhet hela tiden utvecklas är det av vikt att vi har en långsiktig planering som inriktas på vad som är strategiskt viktigt för vår verksamhet. En förankring i organisationen på alla nivåer gör att chefer och medarbetare känner en tydligare delaktighet och därmed förbättras möjligheterna avsevärt att nå målen och dessutom få bättre resultat.

Målstyrningens syfte

Syftet med målstyrningen är att verksamheten ska styras utifrån tydliga mål som är förankrade i organisationen. Det finns olika metoder och styrmodeller för att arbeta med målstyrning, en av dessa är Balanserade styrkort/målkort. Ett målkort ska användas som ett stöd vid planering och uppföljning av verksamheten. Målkortet ska också hjälpa organisationen att koppla ihop myndighetens vision och övergripande mål med det dagliga arbetet och på så sätt bidra till att alla medarbetare tydligare ser hur deras arbete påverkar helheten. Syftet med målkortet är alltså både att förbättra den strategiska styrningen och uppföljningen i

organisationen samt att ge ledningen och den enskilde medarbetaren en ökad helhetssyn och återkoppling.

Målstyrningens tillvägagångssätt

Länsstyrelsen i Jönköpings län lämnar årligen en verksamhetsplan med en övergripande beskrivning av prioriterade insatser och de mål som fastslagits för verksamheten. I de kompletterande arbetsplanerna, som görs för enheterna, finns en mera detaljerad beskrivning av hur målen ska nås genom planerade aktiviteter, kommunikationsplanering och ansvarsfördelning. Verksamhetsplanen och de planerade aktiviteterna formuleras med fokus på de uppdrag som Länsstyrelsen får i regleringsbrevet, länsstyrelseinstruktionen och de lagar och förordningar inom vilka Länsstyrelsen har ett utpekat ansvar för prövning, tillsyn, stöd och råd samt bidragshantering.

Målkortet för Länsstyrelsen i Jönköpings län som idag finns på myndighetsnivå, avdelningsnivå, enhetsnivå samt individnivå utgår ifrån vision och övergripande mål och innehåller fem fokusområden, var och en med ett antal framgångsfaktorer.

- Brukare/kund
- Process/produktion
- Ekonomi
- Medarbetare
- Hållbar utveckling

Målstyrningens uppföljningssätt

Länsledningen följer upp verksamhetsutfallen inklusive målkorten på myndighetsnivå och för respektive avdelning per tertiäl och på helårsbasis. I samband med detta rapporteras och diskuteras bland annat avvikelserna i förhållande till de uppsatta målen. Avdelnings- och enhetscheferna gör i sin tur dessa uppföljningar gentemot sina respektive ansvarsområden och verksamheter. De individuella målkorten följs upp i samband med de årliga utvecklingssamtalen

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (Förordning 2008:747)

Länsstyrelsernas gemensamma medarbetarenkät

Under 2014 har länsstyrelsernas gemensamma arbetsmiljöenkät genomförts. Svarsfrekvensen var 88 procent vilket är en bra svarsfrekvens som med god marginal gör resultatet tillförlitligt. Resultatet visar en prestationsnivå på 74,3 av 100 vilket är ett av de bästa resultaten bland de länsstyrelser som hittills har mätt.

Rekryteringsläget och personalomsättning

Under året har cirka 40 rekryteringar genomförts och rekryteringsläget är generellt sett gott. Planarkitekter och jurister har tidigare varit svårt att rekrytera, men under året har vi dock utan problem kunnat rekrytera kvalificerade medarbetare från båda nämnda yrkesgrupper.

Könsfördelningen är dock fortsatt ojämn, det är fler kvinnor än män som söker våra lediga tjänster. Inom vissa områden är det långt fler kvinnor än män bland kandidaterna. Detta är något som vi kommer att behöva jobba mer med framöver.

Personalomsättningen är fortsatt låg.

Arbetsmiljö

Under året har arbetsmiljöarbetet varit fortsatt i fokus. Utbildningar i systematiskt arbetsmiljöarbete har genomförts för chefer och skyddsombud. Framtagande av rutiner kring hot och våld har prioriterats då vi har sett en ökning av antalet anmälda tillbud, något som vi bedömer beror bland annat på att djurskyddsfrågor har varit uppmärksammade i media under året.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron är på ungefär samma nivå som år 2013. Dock har vi kunnat konstatera i tertialuppföljningar att det finns anledning att se över vad som ligger bakom den sjukfrånvaro vi trots allt har.

Kompetensutveckling

Under året har vi genomfört en satsning på våra chefer. Ett ledarskapsutvecklingsprogram har genomförts i syfte att stärka cheferna i deras roller. En viktig del av ledarskapsutvecklingen har bestått i att cheferna har fått coachning av extern konsult vilket har varit en uppskattad del av programmet.

Vi tillämpar tidsbegränsade chefsförordnanden och år 2014 gick flertalet förordnanden ut. Inför en förlängning genomförs en särskild utvärdering med återkoppling till respektive chef. Resultatet av utvärderingen har cheferna tagit med sig in i coachningen för utveckling.

Kompetensutveckling har också genomförts på arbetsmiljöområdet, dels för skyddsombuden men även för djurskydds-handläggare när det gäller bemötande.

Lönerevision

De rutiner som är framtagna för lönerevisionsarbetet fungerar väl i organisationen. Liksom år 2013 betalades de nya lönerna ut i november. Det är ett fåtal medarbetare som förklarar sig oeniga i lönerevisionen. Förhandlingar av dessa prioriteras på så sätt att deras nya löner ska betalas ut i januari.

En stor del av lönerrevisionen är den analys av myndighetens lönebild som arbetsgivaren och de fackliga organisationerna utarbetar tillsammans. Inför årets revision har

lönepolicydokumenten reviderats för att bli tydligare och bättre svara på medarbetarnas frågor om på vilka grunder vi sätter lön och hur lönervisionsarbetet går till.

Tabell över sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3§ FÅB

Kön	Ålder	2014			2013		
		Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	- 29	6	0,8	0,0	9	1,8	0,0
	30 - 49	66	1,2	6,1	60	3,2	31,9
	50 -	42	2,5	34,3	43	3,1	32,5
	Alla	114	1,7	40,4	112	3,1	64,4
Kvinnor	- 29	32	3,2	5,9	29	3,7	5,6
	30 - 49	104	3,0	21,4	102	2,9	26,2
	50 -	49	4,9	22,6	51	2,2	4,1
	Alla	185	3,5	49,8	182	2,8	36,0
Samtliga	- 29	38	2,9	4,6	38	3,2	3,4
	30 - 49	170	2,3	18,1	162	3,0	28,5
	50 -	91	3,8	25,1	94	2,6	15,4
	Alla	299	2,8	47,8	294	2,9	47,3

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Året i siffror

Tabell A - Verksamhetskostnader 2012 - 2014

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2014 Tkr	2013 Tkr	2012 Tkr
20-21	Övrig förvaltning	9 504	3 698	3 585
25	Trafikföreskrifter m.m.	623	664	541
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	7 878	7 211	8 171
30	Regional tillväxt	1 142	990	1 034
34	Infrastrukturplanering	431	316	302
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5 460	5 463	4 406
41	Stöd till boende	1 117	415	574
42	Energi och klimat	4 538	3 657	3 243
43	Kulturmiljö	7 766	7 893	9 515
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	5 852	5 351	5 144
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	16 770	20 047	22 197
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	25 424	20 171	19 186
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 430	1 814	1 094
53	Vattenverksamhet	6 015	5 525	5 427
54	Mineral- och torvfyndigheter	69	123	200
55	Miljöfarlig verksamhet	6 276	4 796	2 649
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	206	146	168
57	Förorenade områden, efterbehandling	3 668	7 370	4 924
58	Restaurering	3 680	3 535	3 426
60	Lantbruk och landsbygd	30 120	30 428	29 736
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	3	0
62	Fiske	4 939	3 225	5 358
70	Folkhälsa	1 876	1 741	1 442
80	Jämställdhet	1 725	1 581	1 095
81	Nationella minoriteter	4	0	9
82	Mänskliga rättigheter	670	28	0
83	Barnperspektivet	0	0	0
85	Integration	2 052	1 796	1 443
	SUMMA PRODUKTION	149 235	137 985	134 870
10	Myndighetsövergripande verksamhet	12 244	11 562	10 665
11	Administration och intern service	37 444	36 456	34 211
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	198 924	186 003	179 747
	Resurssamverkan ¹⁾	1 423	226	14
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ²⁾	200 346	186 228	179 760

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta Länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod

2. Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Definition av resurssamverkan:

Med offentlig resurssamordning menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med en annan myndighet, kommun eller landsting (s.k. sambruk). Skriftliga avtal om samordningen bör träffas mellan de berörda parterna. Ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör läggas fast.

Tabell B – Verksamhetskostnader 2014

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH-kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	9 504	4,78%	2 335	4,75%	11 838	5,97%
25	Trafikföreskrifter m.m.	623	0,31%	267	0,54%	890	0,45%
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	7 878	3,96%	3 170	6,45%	11 047	5,57%
30	Regional tillväxt	1 142	0,57%	412	0,84%	1 555	0,78%
34	Infrastrukturplanering	431	0,22%	174	0,35%	605	0,31%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5 460	2,74%	2 245	4,56%	7 704	3,88%
41	Stöd till boende	1 117	0,56%	485	0,99%	1 602	0,81%
42	Energi och klimat	4 538	2,28%	1 194	2,43%	5 732	2,89%
43	Kulturmiljö	7 766	3,90%	2 338	4,75%	10 103	5,09%
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	5 852	2,94%	2 025	4,12%	7 877	3,97%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	16 770	8,43%	5 346	10,87%	22 116	11,15%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	25 424	12,78%	6 100	12,40%	31 524	15,89%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 430	0,72%	613	1,25%	2 043	1,03%
53	Vattenverksamhet	6 015	3,02%	2 571	5,23%	8 586	4,33%
54	Mineral- och torvfyndigheter	69	0,03%	27	0,06%	97	0,05%
55	Miljöfarlig verksamhet	6 276	3,16%	2 393	4,87%	8 670	4,37%
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	206	0,10%	89	0,18%	296	0,15%
57	Förorenade områden, efterbehandling	3 668	1,84%	1 481	3,01%	5 149	2,59%
58	Restaurering	3 680	1,85%	947	1,93%	4 627	2,33%
60	Lantbruk och landsbygd	30 120	15,14%	11 155	22,68%	41 275	20,80%
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
62	Fiske	4 939	2,48%	1 797	3,65%	6 736	3,39%
70	Folkhälsa	1 876	0,94%	502	1,02%	2 378	1,20%
80	Jämställdhet	1 725	0,87%	532	1,08%	2 257	1,14%
81	Nationella minoriteter	4	0,00%	2	0,00%	5	0,00%
82	Mänskliga rättigheter	670	0,34%	255	0,52%	925	0,47%
85	Integration	2 052	1,03%	726	1,48%	2 778	1,40%
	SUMMA PRODUKTION	149 235	75,02%	49 181	100,00%	198 416	100,00%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	12 244	6,16%	-12 244			
11	Administration och intern service	37 444	18,82%	-37 444			
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER	198 924	100,00%			198 416	100,00%

VÄS- KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH-kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
	EXKL RESURSSAMVERKAN						
	Resurssamverkan ¹⁾	1 423		507		1 930	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾	200 346				200 346	
	Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ³⁾						
	Nivå 1 (113-115)	27 956	24,76%	-27 956			
	Nivå 2 (110-112, 116-119)	9 488	8,40%	-9 488			
	Nivå 3 (100-109)	12 244	10,84%	-12 274			
	Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-9)	112 909					

1) Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

2) Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

3) Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-9 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Tabell C – Årsarbetskrafter 2012 – 2014¹⁾

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2014 totalt	2014 varav kvinnor	2014 varav män	2013 totalt	2012 totalt
20-21	Övrig förvaltning	8,10	4,17	3,83	4,20	4,30
25	Trafikföreskrifter m.m.	1,25	1,02	0,23	1,18	0,88
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	11,84	10,53	1,31	10,40	11,30
30	Regional tillväxt	1,60	0,86	0,74	1,31	1,27
34	Infrastrukturplanering	0,69	0,36	0,33	0,55	0,50
40	Hållbar samhällsplanering och boende	7,93	5,25	2,68	8,24	6,99
41	Stöd till boende	1,09	0,12	0,96	0,69	0,97
42	Energi och klimat	4,80	2,60	2,21	3,84	3,30
43	Kulturmiljö	8,86	2,86	6,00	7,83	8,00
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	6,37	2,87	3,50	6,31	5,10
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	17,62	8,89	8,73	18,99	25,15
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	23,01	9,72	13,29	20,70	20,22
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2,32	2,15	0,17	2,98	1,85
53	Vattenverksamhet	9,71	4,57	5,14	10,29	8,70
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,10	0,01	0,09	0,19	0,34
55	Miljöfarlig verksamhet	9,09	5,86	3,23	7,20	4,17
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,35	0,29	0,05	0,26	0,31
57	Förorenade områden, efterbehandling	5,84	1,83	4,00	12,14	7,56
58	Restaurering	3,77	2,27	1,51	3,45	3,48
60	Lantbruk och landsbygd	43,85	33,55	10,30	44,65	44,04
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarna, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00
62	Fiske	6,83	1,99	4,84	6,67	8,36
70	Folkhälsa	1,74	1,65	0,09	1,96	1,77
80	Jämställdhet	1,94	1,94	0,00	1,96	1,22
81	Nationella minoriteter	0,01	0,01	0,00	0,00	0,01
82	Mänskliga rättigheter	0,87	0,24	0,63	0,03	0,00
83	Barnperspektivet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
85	Integration	2,74	2,48	0,27	2,66	2,09
SUMMA PRODUKTION		182,32	108,08	74,13	178,71	171,87
10	Myndighetsövergripande verksamhet	10,93	7,84	3,08	10,56	14,65
11	Administration och intern service	20,37	16,19	4,19	21,44	16,86
SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN		213,62	132,11	81,41	210,71	203,38
Resurssamverkan ²⁾		1,89	1,18	0,71	0,30	0,00
TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER		215,51	133,29	82,11	211,00	203,38

1) 1 årsarbetskraft = 1 760 timmar

2) Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad.

Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffernivå

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell C

Tabell D - Representation

Kostnader för representation	2014 Totalt tkr	2014 Per åa kronor	2013 Totalt tkr	2013 Per åa kronor	2012 Totalt tkr	2012 Per åa kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	231	1 072	167	791	198	974
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	200	928	140	664	130	639

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Tabell E - Lokaler

Lokalkostnader	2014	2013	2012
Residens			
Lokalkostnader (tkr) 103	1 563	1 550	1 577
Lokalyta (m ²)	1 157	1 157	1 157
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 351	1 340	1 363
Lokaler ¹⁾			
Lokalkostnader (tkr) 113	11 211	11 298	11 297
Lokalyta (m ²)	6 836	6 836	6 836
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 640	1 653	1 653
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	52	54	56
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	32	32	34
Kontorslokaler ²⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	6 572	6 572	6 572
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	30	31	32
SUMMA LOKALKOSTNADER	12 774	12 848	12 874

¹⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m.

²⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Tabell F – Redovisning av ärenden 2014 (samtliga ärenden oavsett databas)

A Sakområde och del av sakområde	B Ingående balans	C Antal inkomna ärenden (exkl upprättade ärenden)	D Antal upprättade ärenden	E Antal beslutade ärenden	F Utgående balans (F=B+C+D-E)	G Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Myndighetsövergripande, administration och intern service (10-11)	84	127	337	473	75	3
Övrig förvaltning (20-21)	89	586	80	667	88	10
varav Stiftelser (206)						
varav Allmän kameraövervakning (211)	9	107	4	112	8	0
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	-	-	-	-	-	-
Trafikföreskrifter m.m. (25)	24	143	8	137	38	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	155	1 009	747	1 697	214	8
varav Livsmedelskontroll (281)	6	20	18	30	14	0
varav Djurskydd (282)	132	836	686	1 470	184	5
varav Smittskydd (283)	6	25	5	29	7	3
varav Allmänna veterinära frågor (284)	7	6	30	38	5	0
Regional tillväxt (30)	30	94	4	103	25	0
Infrastrukturplanering (34)	14	44	1	44	15	0
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	71	433	9	451	62	1
Stöd till boende (41)	122	233	0	136	219	4
Energi och klimat (42)	26	6	22	24	30	5
Kulturmiljö (43)	189	1 016	48	1 054	199	21
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	120	153	45	211	107	16
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	23	22	16	47	14	2
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	134	275	43	276	176	17
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	248	155	202	416	189	54
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	1	0	0	1	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	43	481	42	522	44	0
Vattenverksamhet (53)	97	194	20	246	65	10
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	68	145	17	194	36	6
Mineral- och torvfyndigheter (54)	8	32	11	32	19	2
Miljöfarlig verksamhet (55)	313	881	121	1 007	308	31
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	292	764	118	890	284	31
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	18	256	4	267	11	0
Förorenade områden,	157	199	90	281	165	9

efterbehandling (57)						
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	116	150	63	189	140	4
Restaurering (58)	19	19	18	38	18	0
Lantbruk och landsbygd (60) ¹	596	13 084	3 603	16 882	401	19
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	430	12 749	3 584	16 421	371	16
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)						
Fiske (62) ²	83	331	73	435	54	7
Folkhälsa (70)	25	21	10	35	21	2
Jämställdhet (80)	23	18	21	37	25	3
Nationella minoriteter (81)						
Mänskliga rättigheter (82)	7	5	2	9	5	0
Integration (85)	54	23	106	51	132	20
Summa	2 749	19 818	5 667	25 531	2 705	242
varav Vattenmyndighetens ärenden						
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden						

1) Inkl. lantbruks- och jordbrukarstödsärenden registrerade hos Jordbruksverket

2) Inkl. strukturfondsärenden registrerade hos Jordbruksverket

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina, Jordbruksverket och Boverket

Kommentarer Tabell F

Ingående balans 2014 överensstämmer inte med utgående balans i 2013 års årsredovisning. Orsaken är bland annat att vissa ärenden som varit öppna över årsskiften makuleras och att vissa får ändrad verksamhetskod under ärendeprocessen. En annan orsak är att beslutsdatumet inte registreras förrän ärendet ska avslutas vilket kan innebära att beslutsdatumet registreras efter att årsstatistiken tagits fram. Uppgifterna i Platina är inte statistiska utan kan justeras fortlöpande, vilket kan påverka uppgifter om balans, till exempel kan ärenden bli dubbelförda, ej avslutade i rätt tid och registrerade i efterhand.

Tabell G – Redovisning av överklagade ärenden 2014 (samtliga ärenden oavsett databas)

A Sakområde och del av sakområde	B Antal överklagade ärenden¹⁾	C Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans²⁾	D Varav antal ändrade ärenden³⁾
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	0	0	0
Övrig förvaltning (20-21)	9	10	1
varav Stiftelser (206)	0	0	0
varav Allmän kameraövervakning (211)	5	6	1
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	0	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	7	3	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	52	35	4
varav Livsmedelskontroll (281)	0	0	0
varav Djurskydd (282)	52	35	4
varav Smittskydd (283)	0	0	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	0	0	0
Regional tillväxt (30)	0	0	0
Infrastrukturplanering (34)	0	0	0
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	39	51	4
Stöd till boende (41)	2	0	0
Energi och klimat (42)	0	0	0
Kulturmiljö (43)	3	1	0
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	0	0	0
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	0	0	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	24	31	9
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	9	2	0
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	9	9	4
Vattenverksamhet (53)	7	3	0
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	6	3	0
Mineral- och torvfyndigheter (54)	1	3	2
Miljöfarlig verksamhet (55)	1	4	2
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	1	4	2
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	0	0	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	3	2	0
varav Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	3	2	0
Restaurering (58)	0	0	0
Lantbruk och landsbygd (60)	31	42	1
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	30	42	1
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	0	0	0

LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Fiske (62)	2	1	0
Folkhälsa (70)	0	0	0
Jämställdhet (80)	0	0	0
Nationella minoriteter (81)	0	0	0
Mänskliga rättigheter (82)	0	0	0
Integration (85)	0	0	0
Summa	199	197	27
varav Vattenmyndighetens ärenden			
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden			

1) Avser ärenden som är beslutade av Länsstyrelsen och som överklagats till högre instans under 2014.

2) Avser ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till Länsstyrelsen under 2014, oavsett vilket år överklagandet skickades in.

3) Avser ärenden som är ändrade substantiellt (till exempel ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till Länsstyrelsens beslut.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina

Kommentarer Tabell G

I de fall där flera har överklagat samma beslut har antalet överklagade ärenden i kolumn B räknats ner för att motsvara ett överklagande per Länsstyrelsebeslut.

Tabell H1 respektive H2 – Handläggningstider, ärendeslag med gemensamma respektive länsspecifika mål

H1 – Ärendeslag med gemensamma mål		Mål (dgr)	Utfall %		
VÄS-KOD	Beskrivning	2012-2014	2014	2013	2012
212	Bevakningsföretag – Ansökan godkännande personal	14 ¹⁾			
282	Ansökan om tillstånd enligt 16 § Djurskyddslagen	90 ²⁾	100		
282	Ansökan om förprovning djurstall	56 ³⁾	100		
282	Anmälningsärenden djurskydd	365	100		
403	Överklagande av detaljplan	150 ¹⁾	58	100	86
403	Överklagande av lov, förhandsbesked	180 ¹⁾	96	89	59
551	Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken – Ansökan om tillstånd	180 ^{1) 4)}			
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	120 ¹⁾	13	42	38
	varav företagsstöd	120 ¹⁾	44	38	38
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	120 ¹⁾	5	31	23
	varav PROLAG	120 ¹⁾	3	21	28
	varav miljöinvesteringar	120 ¹⁾	17	63	48
602	Utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	90 ¹⁾	52	30	37
	varav företagsstöd	90 ¹⁾	33	45	37
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	90 ¹⁾	59	9	48
	varav PROLAG	90 ¹⁾	53	10	28
	varav miljöinvesteringar	90 ¹⁾	68	30	41

Kommentarer till tabell H:

Länsstyrelserna målsätter och följer upp handläggningstiden för ett gemensamt urval av ärendeslag. Målen är satta utifrån det antal dagar det är rimligt att merparten av alla ärenden ska beslutas inom. Minst 90 % av ärendena förväntas beslutas inom den uppsatta tiden. Utfallet redovisas som hur stor andel som faktiskt beslutades inom uppsatt tid. I tabell H1 redovisas ärendeslag med gemensamma mål för länsstyrelserna. Dessa är reglerade genom olika föreskrifter, lagar, regeringsuppdrag eller är överenskomna mellan länsstyrelserna. I tabell H2 redovisas ärendeslag där varje länsstyrelse har satt upp ett eget mål. Vissa ärendeslag är koncentrerade (konc) till ett mindre antal länsstyrelser.

Väskod 602

Målsättningen i SUSS-LB är att handläggningstiden för ansökan om stöd ska vara högst 120 dagar samt att ansökan om utbetalning ska vara beslutad inom 90 dagar. Målet är att 90 procent av ärendena ska ligga inom dessa riktlinjer. Vid årsskiftet 2014/2015 låg 13 procent av ansökningarna om stöd och 52 procent av ansökningarna om utbetalning, inom riktlinjerna för handläggningstiderna enligt SUSS-LB.

För ansökan om stöd är de ärenden som redovisas avslag och förlängningar. Handläggningstiden för de senare inkluderar även tiden för den första handläggningen om ansökan om stöd. Återkoppling till sökande rörande avslag samt ansökan om förlängningar sker muntligt direkt efter att en ansökan inkommit till Länsstyrelsen. Skriftliga beslut om förlängning samt avslag prioriteras dock ej av Länsstyrelsen. Istället prioriteras utbetalningar av stöden. Måluppfyllelsen har förbättrats avsevärt avseende ansökan om utbetalning inom alla åtgärder. Insatser som har genomförts för att korta handläggningstiden är exempelvis kontinuerliga uppföljningar, processgenomgångar, resursförstärkningar och informationsinsatser (se RB11). En effekt av insatserna under året är att ärendebalansen har minskat. Detta innebär att handläggningen vid årsskiftet 2014/2015 påbörjades under samma vecka som ärendet kom in till Länsstyrelsen. Detta kan jämföras med årsskiftet 2013/2014 då handläggningen påbörjades inom en månad efter ansökan inkom till Länsstyrelsen.

Rörande ärenden som var under handläggning december 2014 är måluppfyllelsen 70 procent för utbetalningar inom landsbygdsåtgärderna.

¹⁾ Målet är gemensamt för samtliga 21 länsstyrelser

²⁾ Målet är satt från komplett ansökan. Reglerad tid 90 dagar enl. Jordbruksverkets föreskrift D4 (2010:52)

³⁾ Målet är satt från komplett ansökan. Reglerad tid 56 dagar enligt Jordbruksverkets föreskrift L35

⁴⁾ Målet är satt från komplett ansökan enligt regeringsuppdrag S2011/10148/SFÖ

H2 – Ärendeslag med länsspecifika mål		2014		2013		2012	
VÄS	Beskrivning	Mål (dgr)	Utfall %	Mål (dgr)	Utfall %	Mål (dgr)	Utfall %
202	Anmälan om svenskt medborgarskap (konc ²)						
204	Ansökan om tillstånd att strö ut aska efter avliden (konc ²)						
206	Ändringsanmälan stiftelser (konc ²)						
211	Anmälan om kameraövervakning	30	67	30	69		
211	Ansökan om kameraövervakning	90	84	90	88		
402	Detaljplaner – Begäran om yttrande över utställning och granskning	Kommunens angivna datum	100	21	52		
431	Ansökan tillstånd ingrepp i fornlämning	60	81	60	65		
431	Anmälan om föryngringsavverkning	20	95	20	89		
433	Kyrkliga kulturminnen – Ansökan om tillstånd renovering och ändring	150	94	150	93		
505	Överklagade kommunala beslut Miljöbalken m.fl. författningar	250	93	250	67		
521	Ansökan om tillstånd och dispenser avseende naturskydd	120	87	120	83		
525	Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken	60	86	60	92		
526	Granskning kommunal strandskyddsdispens	21	99	21	94		
535	Anmälan om vattenverksamhet enligt 11 kap. Miljöbalken	100	88	56	67		
555	Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	42	56	45	47		
562	Ansökan om tillstånd till transport av avfall och farligt avfall	42	74	45	85		
566	Anmälan om transport av avfall och farligt avfall	42	90	45	90		
606	Ansökan om förvärvstillstånd för jordbruksfastigheter	28	73	28	64		
621	Ansökan om yrkesfiskelicens	60	89	Inget satt			
623	Ansökan om förordnande fisketillsynsman	15	78	Inget satt			
623	Ansökan tillstånd flyttning, utplantering av fisk	90	88	Inget satt			

¹⁾ Målet är satt från komplett ansökan.

²⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till Länsstyrelsen i Dalarnas, Norrbottens, Skåne, Stockholms, Västernorrlands, Västra Götalands och Östergötlands län.

³⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket

Beskrivning av tabellen

Fr.o.m. 2013 har länsstyrelserna infört gemensamma diarieföringsrutiner för dessa grupper. Varje län har satt upp mål utifrån det antal dagar det är rimligt att merparten av ärenden ska beslutas inom. 90 procent av ärendena eller mer förväntas beslutas inom den uppsatta tiden. Utfallskolumnen visar hur stor andel som faktiskt beslutades inom uppsatt tid.

För att få jämförelsetal över tid och mellan länsstyrelserna, oberoende av mål, redovisas även median för 2011-2013 (för ärendegrupp 602 redovisas endast andel av ärendena som beslutats inom uppsatt måltid, likt tidigare år). De ärendegrupper som är nya eller justerade för 2013 redovisas ej för 2011-2012.

Tabell I – Länsstyrelsen i siffror

	2013	2012	2011
Verksamhet			
Inkomna och initiativärenden (st)	25 485	30 414	31 691
Beslutade ärenden (st)	25 531	30 468	33 092
Utgående ärendebalans (st)	2 705	2 864	2 411
Ej beslutade ärenden äldre än två år (st)	242	321	248
Medarbetare			
Årsarbetskrafter (st)	215,51	211,00	203,38
– varav kvinnor	133,29	128,32	119,78
– varav män	82,11	82,68	83,60
Total sjukfrånvaro (%)	2,8	2,9	2,8
– varav kvinnor	3,5	2,8	2,2
– varav män	1,7	3,1	3,7
Personalomsättning nyanställda, tillsvidareanställda (%)	8,0	5,2	8,3
Personalomsättning avgångna, tillsvidareanställda (%)	7,5	5,7	8,8
Ekonomi			
Förvaltningsanslag av totala intäkter (%)	50,21	51,30	50,31
OH-kostnad av total kostnad (%)	24,80	25,78	24,96
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	52,02	53,54	55,55
Intern representation (tkr)	231	167	198
Extern representation (tkr)	200	140	130

Avgiftsbelagd verksamhet, kommer ev att justeras

Belopp angivna i tkr

Verksamhet	2014 intäkter	2014 kostnader	2014 netto- utfall	2014 netto- budget	2014 ackumulerat utfall	2013 intäkter	2013 kostnader	2013 netto- utfall	2012 ackumulerat utfall
Offentligrättslig verksamhet									
Registreringsavgift för jaktområden	78	78	0		0	73	73	0	0
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	653	653	0		0	440	440	0	0
Delgivning	38	108	-70		-70	24	24	0	0
Övrig offentligrättslig verksamhet	79	79	0		0	180	180	0	0
Uppdragsverksamhet									
Resurssamordning	1 423	1 423	0		0	226	226	0	0
Övrig uppdragsverksamhet	23 864	23 864	0		0	19 714	19 714	0	0
Summa totalt	26 135	26 205	-70	0	-70	20 657	20 657	0	0
- fördelat på									
Summa offentligrättsligt	848	918	-70	0	-70	717	717	0	0
Summa uppdragsverksamhet	25 287	25 287	0	0	0	19 940	19 940	0	0

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall för Länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelning för återrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer avgiftsbelagd verksamhet

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall för Länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelning för återrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras, i regleringsbrevet.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr	2014	2013	2012	2011	2010
LÄNERAM I RIKSGÄLDEN					
Beviljad	6 000	8 000	8 000	8 000	11 000
Utnyttjad	1 707	1 628	2 854	4 515	6 437
RÄNTEKONTOKREDIT I RIKSGÄLDEN					
Beviljad	9 900	9 900	9 900	9 900	9 700
Utnyttjad	0	0	0	0	0
RÄNTEKONTO					
Ränteintäkter	146	424	594	833	226
Räntekostnader	0	0	0	0	0
AVGIFTSINTÄKTER SOM DISPONERAS					
Budget					
Utfall	25 762	21 581	26 330	27 207	21 992
AVGIFTSINTÄKTER SOM INTE DISPONERAS					
Budget	7 560	7 510	7 510	11 775	12 104
Utfall	7 356	7 670	7 586	6 697	7 471
ANSLAGSKREDIT					
Utgiftsområde 01					
Rikets styrelse					
01 05 001 005 Länsstyrelsen i Jönköpings län					
Beviljad	4 101	3 884	3 857	5 041	4 916
Utnyttjad	0	0	0	765	
Utgiftsområde 19					
Regional tillväxt					
19 01 001 005 Regionala tillväxtåtgärder Länsstyrelsen i Jönköpings län					
Beviljad	699	699	699	699	699
Utnyttjad	22	73	23	16	0
ANSLAGSSPARANDE					
Utgiftsområde 01					
Rikets styrelse					
01 05 001 Länsstyrelserna m.m.					
Summa anslagssparande	371	2 792	2 815	0	1 306

Utgiftsområde 19					
Regional tillväxt					
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder					
Summa anslagssparande	0	0	0	0	60
BEMYNDIGANDEN					
Tilldelat	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Åtaganden	7 349	8 267	7 913	8 165	8 803
PERSONAL					
Antal årsarbetskrafter ¹⁾	216	211	203	213	220
Medeltal anställda ¹⁾	270	248	255	251	265
Driftkostnad per årsarbetskraft	926	874	871	869	815
KAPITALFÖRÄNDRING					
Årets kapitalförändring	112	125	225	-812	-937
Balanserad kapitalförändring	-573	-698	-923	-112	825

¹⁾ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med 1760 timmar (220 dagar x 8 timmar). Medeltalet anställda beräknas som ett genomsnitt av antalet anställda personer baserat på mätningar vid två tidpunkter under året. Mätmetod finns dokumenterad.

Finansiell redovisning

Resultaträkning

	2014 (tkr)	2013 (tkr)	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	100 572	95 537	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	25 762	21 581	2
Intäkter av bidrag	73 967	68 808	3
Finansiella intäkter	157	427	4
Summa	200 458	186 354	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-135 398	-127 028	5
Kostnader för lokaler	-11 730	-11 967	
Övriga driftskostnader	-52 360	-45 385	
Finansiella kostnader	-25	-29	6
Avskrivningar och nedskrivningar	-833	-1 819	
Summa	-200 346	-186 228	
Verksamhetsutfall	112	125	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter och andra intäkter som inte disponeras	7 356	7 670	
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-7 356	-7 670	
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	91 863	8 161	7
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	46 755	31 673	8
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	827	762	9
Finansiella intäkter	2	4	10
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	-821	-514	11
Lämnade bidrag	-138 626	-40 087	12
Saldo	0	0	
Årets kapitalförändring	112	125	13

Balansräkning

TILLGÅNGAR (tkr)	2014-12-31	2013-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	0	0	
Summa	0	0	14
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	99	336	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	1 608	1 292	
Summa	1 707	1 628	15
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	1 564	914	
Fordringar hos andra myndigheter	7 805	7 084	16
Övriga kortfristiga fordringar	161	172	17
Summa	9 530	8 169	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	2 982	2 705	
Upplupna bidragsintäkter	12 735	10 843	
Summa	15 717	13 548	18
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	17 771	17 532	
Summa	17 771	17 532	19
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	20 342	38 645	20
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	98	1 187	21
Kassa och bank	586	584	22
Summa	21 026	40 416	
Summa tillgångar	65 751	81 294	

KAPITAL OCH SKULDER (tkr)	2014-12-31	2013-12-31	Not
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	-573	-698	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	112	125	
Summa	-461	-573	23
Fonder			
Fonder	2 945	2 124	
Summa	2 945	2 124	11
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	500	395	24
Övriga avsättningar	608	734	25
Summa	1 108	1 130	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	1 707	1 628	26
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	0	0	27
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	6 566	5 342	28
Leverantörsskulder	5 806	9 430	
Övriga kortfristiga skulder	2 100	2 070	29
Depositioner	385	1 187	
Summa	16 564	19 656	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	12 891	12 629	
Oförbrukade bidrag	32 704	46 327	
Summa	45 595	58 957	30
Summa kapital och skulder	65 751	81 294	
Ansvarsförbindelser			
Avskrivningslån (Omvända ansvarsförbindelser)	733	1 248	

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 01							
Rikets styrelse							
01 05 001 005 Länsstyrelsen i Jönköpings län	2 792	102 535	0	0	105 327	-104 956	371
Utgiftsområde 13							
Integration och jämställdhet							
13 01 001 004 Flyktingguider och kontaktfamiljer	0	21 000	0	0	21 000	-21 000	0
13 01 001 010 Information med borgarskapsceremonier	0	225	0	0	225	-225	0
13 01 002 011 Kommunersättning beredskap, mottagningskapacitet samverkan	0	60 000	0	0	60 000	-60 000	0
Utgiftsområde 19							
Regional tillväxt							
19 01 001 005 Regionala tillväxtåtgärder Länsstyrelsen i Jönköpings län	-73	6 990	0	0	6 917	-6 939	-22
Summa	2 719	190 750	0	0	193 469	-193 119	350

Kommentarer till anslagsredovisningen avseende redovisning mot anslag

Beviljat anslagskreditbelopp 2014 för anslag 19 01 001 005 är 699 tkr

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster
2511 010 Expeditions- och ansökningsavgifter	800	661
2537 110 Miljöskyddsavgift Tåktavgift	6 600	6 526
2552 03 Avgifter enligt avfallsförordningen	100	123
2714 Sanktionsavgifter m.m	25	0
2811 198 Övriga inkomster	5	46
9455 118 Lotteriavgifter	30	0
Summa	7 560	7 356

Redovisning av beställningsbemyndiganden

Belopp i tkr

Belopp i tkr							
Anslag	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år			
		2014	2014	2015	2016	2017	2018
19 01 001 005							
Regionala tillväxtåtgärder	10 000	8 267	7 349	1 050	700	300	0

Kommentarer till redovisning av beställningsbemyndigande

Differens om 5 299 tkr avser belopp som överförs till Region Jönköpings län per 2015-01-14

Finansiella villkor

Belopp i tkr

Anslag/Benämning	Villkor	Belopp	Utfall
01 05 001 005 Länsstyrelsen i Jönköpings län	Anslagskredit	4 101	0
	Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	3 076	371
	Kredit på räntekonto	9 900	0
	Låneram för anläggningstillgångar	6 000	1 707
	Finansiering av förvaltningskostnader hos samverkansorganet i Jkpg län	1 564	1 564
	Finansiering av samordning och koordinering av länsstyrelsernas arbete med beredskap och kapacitet, regional samordning, överenskommelser om mottagande av nyanlända respektive ensamkommande barn och nyanländas etablering samt av det arbete som bedrivs gemensamt av länsstyrelserna, Arbetsförmedlingen och Migrationsverket	3 000	2 580
13 01 001 004 Integrationsåtgärder, Flyktingguider och kontaktfamiljer	Anslagskredit	0	
	Anslagsbehållning som disponeras	Inget	
	Avser ersättning enligt 37 a § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar. För administrativa kostnader får Länsstyrelsen i Jönköpings län använda högst	750	750
13 01 001 010 Integrationsåtgärder, Information medborgarskapsцерemonier	Anslagskredit	0	
	Anslagsbehållning som disponeras	Inget	
13 01 002 011 Kommunersättningar vid flyktingmottagande, Beredskap, mottagningskapacitet och samverkan	Anslagskredit	0	
	Anslagsbehållning som disponeras	inget	
19 01 001 005 Regionala tillväxtåtgärder, Länsstyrelsen i Jönköpings Län	Anslagskredit	699	22
	Uppföljning och utvärdering	400	400
	Beställningsbemyndigande	10 000	

Principer

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat ej anges. Avrundningsdifferenser kan förekomma vid jämförelse mellan tabeller och finansiella dokument.

REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyreningens verkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Länsstyrelsen redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring.

Regeringen har beslutat att återsrapportering ska ske enligt anvisningar som framgår under rubriken Verksamhet i avsnittet "Mål och Återsrapporteringskrav", "Organisationsstyrning" och "Avgifter och bidrag" samt bilaga 1 (mall för redovisning av statistik) i regleringsbrevet. Anvisningarna utgör ett undantag från bestämmelserna i 3 kap. 2 § FÅB och i vissa fall undantag från 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 5 januari 2015.

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 15 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda hyror ska belasta rätt period. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och regleras årsvis med värdeförändring till följd av ändrade löner m.m.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd nyttjandeperiod om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. Immateriella anläggningstillgångar vid anskaffningsvärde på minst 100 tkr och för förbättringsutgifter på annans fastighet på minst 50 tkr.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen, prisnivån och slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis. Följande avskrivningstider tillämpas.

Avskrivningstid

Immateriella anläggningstillgångar	3 år
------------------------------------	------

Materiella anläggningstillgångar:

Förbättringsutgift på annans fastighet	högst 7 år
IT-utrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	4 år
Maskiner	4 år
Konst	ingen
Övriga inventarier	5 år

Transfereringar

Länsstyrelsen har år 2014 tilldelats 60 000 tkr från anslag 1:2 Kommunersättning vid flyktingmottagande samt 21 000 tkr från anslag 1:1 Integrationsåtgärder avsedda för utbetalning av ersättningar enligt 37§ och 37a§ förordning (2010:1122). Arbetet med ersättningarna har gjorts i en länsöverskridande samverkansgrupp som letts av Länsstyrelsen i Jönköpings län. Samtliga ersättningar är beslutade och utbetalda. I Länsstyrelsens förvaltningsanslag har det ingått 3 000 tkr avsedda för samordning och koordinering av länsstyrelsernas uppdrag avseende nyanlända invandrare samt ensamkommande barn.

Noter

Noter till resultaträkningen

Not	2014	2013
1 Intäkter av anslag		
01 05 001 Förvaltningsanslag	100 807	95 608
Årets minskning av semesterlöneskulden före 2009	-684	-471
01 05 001 Förvaltningsanslag	100 123	95 137
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	400	400
13 01 001 004 Flyktingguider och kontaktfamiljer	50	0
Summa intäkter av anslag	100 572	95 537
Skillnaden mellan summan av intäkter av anslag samt medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslagsavräknad semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 enligt övergångsbestämmelsen till 16 § anslagsförordningen.		
2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
Offentligrättsliga avgifter	1 623	1 603
Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	23 864	19 714
Intäkter av andra ersättningar	275	265
Summa	25 762	21 581
Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av		
Intäkter uthyrning	530	889
Intäkter utbildning/konferenser	2 141	1 415
Intäkter konsultuppdrag	20 720	16 546
Intäkter övriga 4 § avgifter	473	864
	23 864	19 714
Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not.		
3 Intäkter av bidrag		
Bidrag från statliga myndigheter	69 815	66 629
varav		
Naturvårdsverket	18 971	23 918
Statens jordbruksverk	16 860	11 674
Länsstyrelsen i Västmanlands län	5 399	537
Havs- och vattenmyndigheten	4 585	9 514
Riksantikvarieämbetet	3 152	3 643
Kammarkollegiet	2 836	873
Länsstyrelsen i Jämtlands län	2 669	2 270
Statens energimyndighet	2 423	1 772
Länsstyrelsen i Jönköpings län	1 836	967
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 663	2 502
Länsstyrelsen i Uppsala län	1 342	985
Valmyndigheten	1 281	2
Arbetsförmedlingen	1 154	1 038

LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Not	2014	2013
Länsstyrelsen i Dalarnas län	1 084	2 072
Socialstyrelsen	815	835
Länsstyrelsen i Skåne län	742	40
Länsstyrelsen i Kronobergs län	703	557
Boverket	521	222
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	509	290
Folkhälsomyndigheten	468	1 881
Övriga myndigheter	800	1 037
Bidrag från övriga	4 152	2 180
Summa	73 967	68 808
4 Finansiella intäkter		
Räntekonto i Riksgälden	146	424
Övriga finansiella intäkter	11	4
Summa	157	427
5 Kostnader för personal		
Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-91 266	-86 279
Övriga kostnader för personal	-44 132	-40 749
Summa	-135 398	-127 028
6 Finansiella kostnader		
Räntekostnader avseende lån i Riksgälden	-8	-26
Övriga finansiella kostnader	-17	-4
Summa	-25	-29
7 Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		
01 05 001 Förvaltningsanslag	4 149	1 522
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	6 539	6 639
13 01 001 004 Flyktingguider och kontaktfamiljer	20 950	0
13 01 001 0010 Information medborgarskapsceremonier	225	0
13 01 002 011 Beredskap, mottagningskapacitet och samverkan	60 000	0
Summa	91 863	8 161
Länsstyrelsen har år 2014 tilldelats 60 000 tkr från anslag 1:2 kommunersättning vid flyktingmottagande samt 21 000 tkr från anslag 1:1 Integrationsåtgärder avsedda för utbetalning av ersättningar enligt 37§ och 37a§ förordning (2010:1122) Länsstyrelsens förvaltningsanslag ingår 3 000 tkr avsedda för samordning av länsstyrelsernas uppdrag avseende nyanlända invandrare.		
8 Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		
Från myndighet		
Havs- och vattenmyndigheten	17 855	15 771
Naturvårdsverket	10 986	7 442
Post- och telestyrelsen	7 611	1 014
Socialstyrelsen	5 506	4 004
Regeringskansliet	2 062	786
Länsstyrelsen i Örebro län	1 369	1 779
Tillväxtverket	406	457
Länsstyrelsen i Skåne län	350	0
Länsstyrelsen i Kronobergs län	300	0

LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Not	2014	2013
Riksantikvarieämbetet	147	37
Kammarkollegiet	71	0
Folkhälsomyndigheten	62	327
Länsstyrelsen i Jönköpings län	20	20
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	9	0
Statens jordbruksverk	0	6
Statens energimyndighet	0	30
Summa	46 755	31 673
9 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		
Privata sektorn	8	24
Älgvårdsfonden	767	686
Bygdemedel	52	52
Summa	827	762
10 Finansiella intäkter		
Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	2	4
Avser ränta på särskilda bankmedel (bygdemedel)		
11 Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål		
Ingående balans	2 125	1 611
Årets förändring	821	514
Utgående balans	2 946	2 125
Uppdelat på		
Älgvårdsfonden		
Ingående balans	1 541	1 032
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	767	686
Lämnade bidrag	0	-176
Utgående balans	2 308	1 541
Bygdemedel		
Ingående balans	583	579
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	52	52
Finansiella intäkter	2	4
Lämnade bidrag	0	-52
Utgående balans	637	583
12 Lämnade bidrag		
Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-124 403	-29 317
Lämnade bidrag till övriga, samt vissa förluster och periodiseringar	-14 223	-10 770
Summa Lämnade bidrag	-138 626	-40 087
Lämnade bidrag inom verksamhetsområden		
Integrationsfrågor	-80 550	0
Kalkning av försurade vatten	-12 501	-12 924
Efterbehandling av förorenade områden	-8 922	-4 404
Stöd till lantbruksutvecklingsåtgärder	-8 703	-1 014
Frågor inom mänskliga rättigheter	-4 145	-1 739
Regional projektverksamhet	-3 852	-4 336
Allmänt och övergripande inom integration	-3 480	0

LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Not	2014	2013
Biologisk återställning i kalkade vatten	-3 446	-2 361
Företagsstöd inom regional tillväxt	-3 093	-2 761
Miljömål	-1 897	-2 914
Allmänt och övergripande inom regional tillväxt	-1 564	-1 522
Främjande insatser inom folkhälsoområdet	-1 490	-40
Fördelning av statsbidrag inom folkhälsa	-1 110	-1 833
Fiskevård och fritidsfiske	-1 080	-100
Jämställdhetsfrågor	-558	-1 313
Allmänt och övergripande inom naturvård och miljöskydd	-440	0
Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön	-350	0
Allmänt och övergripande inom folkhälsa	-333	0
Miljöövervakning	-299	-289
Kommunikationsplanering	-277	-1 779
Jakt och viltvård	-245	-329
Kulturhistoriskt värdefulla miljöer	-147	0
Bostadsförsörjning	-64	0
Skydd av områden och arter (exkl. vattenskyddsområden och kulturresevat)	-49	-45
Förvaltning och skötsel av skyddade områden	-20	-75
Allmänt och övergripande inom krishantering och skydd mot olyckor	-9	0
Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m.	0	-52
Strategiskt arbete, planer och stöd inom energi och klimat	0	-30
Byggnadsvård	0	-37
Allmänt och övergripande inom jämställdhet	0	-192
Summa	-138 626	-40 087
13 Årets kapitalförändring		
Verksamhetsutfall		
Avgiftsfinansierad verksamhet	-70	0
Semesterlöne- och löneskuld	866	596
Årets minskning av semesterlöneskulden från 2008 som finansieras av externa medel	-684	-471
Övriga periodiserade kostnader RTA	0	0
Summa verksamhetsutfall	112	125
Uppbörd		
Övriga periodiserade kostnader SCR	0	0
Transfereringar		
Övriga periodiserade kostnader RTA	0	0
Övriga periodiserade kostnader SCR	0	0
Summa Transfereringar	0	0
Summa Årets kapitalförändring	112	125

Noter till balansräkningen

Noter till balansräkningen - tillgångar

Not	2014-12-31	2013-12-31
14 Immateriala anläggningstillgångar		
Ingående anskaffningsvärde	4 216	4 377
Årets anskaffning	0	0
Årets försäljning, utträngning	0	-162
Utgående anskaffningsvärde	4 216	4 216
Ingående avskrivningar	-4 216	-3 322
Årets avskrivningar	0	-1 055
Årets försäljning, utträngning	0	162
Utgående avskrivningar	-4 216	-4 216
Bokfört värde immateriala anläggningstillgångar	0	0
15 Materiella anläggningstillgångar		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	1 186	1 431
Årets anskaffning	0	0
Årets försäljning, utträngning	0	-245
Utgående anskaffningsvärde	1 186	1 186
Ingående avskrivningar	-850	-858
Årets avskrivningar	-237	-237
Årets försäljning, utträngning	0	245
Utgående avskrivningar	-1 087	-850
Bokfört värde	99	336
Maskiner, inventarier, installationer mm.		
Ingående anskaffningsvärde	13 328	13 818
Årets anskaffning	912	593
Årets försäljning, utträngning	1	-1 084
Utgående anskaffningsvärde	14 240	13 328
varav innehav enligt finansiellt leasingavtal	0	0
Ingående avskrivningar	-12 035	-12 592
Årets avskrivningar	-596	-527
Årets försäljning, utträngning	0	1 084
Utgående avskrivningar	-12 631	-12 035
varav innehav enligt finansiellt leasingavtal	0	0
Bokfört värde	1 609	1 292
Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	1 708	1 628
16 Fordringar hos andra myndigheter		
Diverse fordringar andra myndigheter	5 830	4 394
Mervärdesskatt	1 975	2 689
Summa	7 805	7 084
17 Övriga kortfristiga fordringar		
Uppbördsfordringar	153	172
Övriga kortfristiga fordringar	8	0

LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Summa	161	172
18 Periodavgränsningsposter		
Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyror	2 650	2 663
Övriga förutbetalda kostnader	332	42
Summa förutbetalda kostnader	2 982	2 705
Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter	12 735	10 843
varav		
Statens jordbruksverk	8 904	9 186
Länsstyrelsen i Jämtlands län	2 760	408
Naturvårdsverket	472	479
Post- och telestyrelsen	162	0
Boverket	122	77
Skogsstyrelsen	114	0
Länsstyrelsen i Skåne län	92	0
Länsstyrelsen i Östergötlands län	51	0
Länsstyrelsen i Hallands län	27	0
Riksanantikvarieämbetet	25	0
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	2	34
Länsstyrelsen i Jönköpings län	2	0
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1	0
Havs- och vattenmyndigheten	0	200
Valmyndigheten	0	2
Tillväxtverket	0	457
Totala upplupna bidragsintäkter	12 735	10 843
Summa periodavgränsningsposter	15 717	13 548
19 Avräkning med statsverket		
Uppbörd		
Ingående balans	0	0
Redovisat mot inkomsttitel (-)	-7 356	-7 670
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	7 356	7 670
Fordringar/skulder avseende uppbörd	0	0
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	0	0
Redovisat mot anslag (+)	88 164	7 039
Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-88 164	-7 039
Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	0
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-2 792	-2 815
Redovisat mot anslag (+)	104 956	97 130
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-102 535	-97 107
Återbetalning av anslagsmedel (+)	0	0
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-371	-2 792
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		

LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Ingående balans	2 152	2 624
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-684	-471
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	1 468	2 152
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Ingående balans	18 171	23 145
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	62 819	48 825
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-145 123	-53 168
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar (+/-)	80 807	-630
Övriga fordringar på statens centralkonto	16 674	18 171
Summa utgående balans avräkning med statsverket	17 771	17 532
20 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		
Räntekonto i Riksgälden	20 342	38 645
Länsstyrelsen disponerar en räntekontokredit på 9 900 tkr i Riksgälden		
21 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret		
Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	98	1 187
22 Kassa och bank		
Kassa	1	1
Bank A	585	583
Summa	586	584
Särskilda bankmedel (Bygdemedel)		

Noter till balansräkningen – skulder

Not

23	Balanserad kapital-förändring, anslags-finansierad verksamhet	Balanserad kapital-förändring, avgifts-belagd verksamhet	Summa
Utgående balans 2013	-1	-572	-573
varav			
Avslutade externa medel RTA	0	0	0
Semesterlöne- och löneskuld	0	-572	-572
Övriga periodiserade kostnader RTA	-1	0	-1
Ingående balans 2014	-1	-572	-573
Årets förändring			
varav			
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	-70	-70
Semesterlöne- och löneskuld	0	182	182
Summa årets förändring	0	112	112
Utgående balans 2014	-1	-460	-461

	2014-12-31	2013-12-31
24 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
Ingående avsättningar	395	419
Årets pensionskostnader	400	343
Årets pensionsutbetalningar	-296	-366
Utgående avsättning	500	395
25 Övriga avsättningar		
Kompetensväxlingsåtgärder		
Årets förändring	-126	-162
Utgående balans	608	734
Summa övriga avsättningar	608	734
26 Lån i Riksgäldskontoret		
Ingående balans	1 628	2 854
Under året upptagna lån	912	593
Årets amorteringar	-833	-1 819
Utgående balans	1 707	1 628
Beviljad låneram	6 000	8 000
27 Räntekontokredit i Riksgäldskontoret		
Beviljad kreditram	9 900	9 900
28 Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	3 910	2 865
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	2 354	2 336

LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

	Mervärdesskatt	301	141
	Summa	6 566	5 342
29	Övriga kortfristiga skulder		
	Personalens källskatt	2 096	2 064
	Övriga kortfristiga skulder	4	6
	Summa	2 100	2 070
30	Periodavgränsningsposter		
	Upplupna kostnader		
	Upplupna löner, arvoden inkl social avg	1 034	517
	Upplupna semesterlöner inkl social avg	11 236	11 439
	Upplupna räntor	0	0
	Övriga upplupna kostnader	621	674
	Summa upplupna kostnader	12 891	12 629
	Oförbrukade bidrag från annan myndighet	31 443	44 242
	varav		
	Havs - och vattenmyndigheten	6891	5413
	Länsstyrelsen i Västmanlands län	3703	4561
	Regeringskansliet	3445	4939
	Naturvårdsverket	2601	6885
	Post- och telestyrelsen	2510	6248
	Länsstyrelsen i Jönköpings län	1855	3474
	Länsstyrelsen i Örebro län	1493	1315
	Länsstyrelsen i Dalarnas län	1410	1629
	Länsstyrelsen i Skåne län	1212	1401
	Länsstyrelsen i Kronobergs län	1110	1896
	Statens energimyndighet	1073	1496
	Tillväxtverket	903	823
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	874	935
	Länsstyrelsen i Kalmar län	673	159
	Länsstyrelsen i Östergötlands län	499	0
	Folkhälsomyndigheten	468	281
	Socialstyrelsen	249	2298
	Statens jordbruksverk	181	161
	Riksantikvarieämbetet	145	171
	Affärsverket svenska kraftnät	100	0
	Kammarkollegiet	34	0
	Länsstyrelsen i Stockholms län	10	15
	Boverket	5	141
	Länsstyrelsen i Västra Götalands län	-1	0
	Oförbrukade bidrag, summa 31 443 tkr, från annan myndighet planeras att användas:		
	- Inom tre månader	1 533	
	- mer än tre månader till ett år	24 169	
	- mer än ett år till tre år	5 202	
	- mer än tre år	539	

LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	1 262	2 085
Summa oförbrukade bidrag	32 704	46 327
Summa periodavgränsningsposter	45 595	58 957

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och
andra förmåner till rådsledamöter och
ledande befattningshavare samt uppgift om

uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i
andra statliga myndigheter eller uppdrag som
styrelseledamot i aktiebolag.

		Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding			
Minoo Akhtarzand	Lön	1 121 101	
	Förmån	185 220	Exportkreditnämnden Fortum Oyj Södertörns högskola
Länsråd			
Anneli Wirtén	Lön	903 826	
Insynsråd			
Regionchef Företagarna Frida Boklund		5 500	
Ordförande LRF Jönköping Mikael Bäckström		3 450	LRF Konsult
			Länsförsäkringar Jönköping
Rector Högskolan i Jönköping Anita Hansbo		3 400	Hälsö högskolan i Jönköping AB Högskolan för lärande och kommunikation AB Internationella Handelshögskolan i Jönköping AB Tekniska Högskolan i Jönköping AB
Ordförande IF Metall Verksklubb SAAB AB jönköping Conny Holm		3 800	Metallica Invest AB SAAB AB
Företagare Inge Johansson		5 100	Gnox Enterprise AB MB Shop Design AB
VD Smålands Turism AB Lena Larsson		3 800	Swedish Welcome AB
Riksdagsledamot Irene Oskarsson		3 750	Gentekniknämnden Jordbruksverkets insynsråd Naturvårdsverkets insynsråd
Riksdagsledamot Peter Persson		5 100	

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2014

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jönköping den 20 februari 2015

Minoo Akhtarzand
Landshövding Länsstyrelsen i Jönköpings län

